

**T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
OSMANLI MÜESSESELERİ VE MEDENİYETİ TARİHİ ANABİLİM
DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN DÖNEMİNDE ON YIL:
BİR FİLORİ DEFTERİ İŞİĞİNDA HARCAMALAR
ve
RUMELİ GÜZERGÂHI**

KAAN DOĞAN

2501140664

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ZEYNEP TARIM**

İSTANBUL 2017

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : KAAN DOĞAN Numarası : 2501140664
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : OSMANLI MÜESSESELERİ VE MEDENİYETİ TARİHİ Danışmanı : PROF.DR.ZEYNEP TARIM
Tez Savunma Tarihi : 07.11.2017 Saati : 14:00
Tez Başlığı : "Kanuni Sultan Süleyman Döneminde On Yıl: Bir Filori Defteri Işığında Harcamalar ve Rumeli Güzergâhı"

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-PROF.DR.ZEYNEP TARIM		Kabul
2-PROF.DR.ARZU TERZİ		Kabul
3-PROF.DR.İDRİS BOSTAN		Kabul
4-PROF.DR.FERİDUN EMECEN		Kabul
5-YRD.DOÇ.DR.ÖZGÜR KOLÇAK		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-YRD.DOÇ.DR.ZEYNEP AYCIBİN		
2-YRD.DOÇ.DR.METİN ÜNVER		

ÖZ

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN DÖNEMİNDE ON YIL:

BİR FİLORİ DEFTERİ IŞIĞINDA HARCAMALAR

ve

RUMELİ GÜZERGÂHI

Kaan Doğan

Bu çalışmada, Kanûnî Sultan Süleyman devrine âid takriben on yıllık kayıtları (1538-4548) ihtiva eden bir İç Hazine defterinin neşri ve içeriğinin değerlendirmesi ele alınmıştır. Defterin bize verdiği bu kıymetli bilgilerle Sultan Süleyman'ın İç Hazine'deki parayı neye harcadığının ve padişahın yakınında olup in'âm alanların kimler olduğunun açığa kavuşturulması hedeflenmiştir. Üç temel bölümden meydana gelmiş bu çalışmada, birinci bölümde Kanûnî Sultan Süleyman devrinin 1538-1548 yılları arası siyâsî gelişmeleri göz önüne alınarak Estergon seferinin menzilleri verilmiştir. İkinci bölümde Filori Defteri'nde yer alan kayıtlar tasnif edilip devrinin diğer kaynakları ile desteklenerek değerlendirmeye çalışılmıştır. Üçüncü bölümde ise defterin metni günümüz harflerine aktarılmıştır. Son olarak araştırmacıların bu defterdeki muhtelif kayıtlardan faydalanmasını kolaylaştırmak amacıyla analitik bir indeks hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sultan Süleyman, İç Hazine, İn'âm, Filori, Menzil

ABSTRACT

TEN YEARS IN THE PERIOD OF SULEIMAN THE MAGNIFICENT: EXPENSES AND ROUTE OF RUMELIA IN THE LIGHT OF A FILORI DAFTAR

Kaan Doğan

In this study, a daftar containing the internal treasury records approximately for ten years (1538-1548) kept during Sultan Suleyman the Magnificent's time is handled. Having these valuable information we aimed at revealing how the money in internal treasury was spent and who were the poets and craftsmen benefited from the treasury on the circle of Sultan Suleyman. Also, the present day usage of the place names in these works are tried to be established. The dissertation consists of three chapter. In the first chapter, the political developments of 1538-1548 Sultan Süleyman's period are evaluated and the halting places of the army in Estergon campaign are given. In the second chapter, the registers in the *Filori Daftar* are classified and evaluated with comparison to other sources of the time. In the third chapter the text is transliterated into contemporary alphabet. Finally, an analytical index of the daftar is prepared to enable the researchers with more convenient search of the daftar.

Key Words: Sultan Suleyman, Internal Treasury, Rayol Favour, Florin/Ducat, Halting Places.

ÖNSÖZ

Osmanlı İmparatorluğu'nun gelir-gider kayıtlarının tutulduğu Hazine Rûzname Defterleri ihtivâ ettikleri kayıtlar hasebiyle bugün pek muhtelif sâhalarda kalem oynatan araştırmacılara referans olmakta ve birçok muğlakliyetin aşılabilmesine imkân tanımaktadır. Bu kabil defterlerden olan İç Hazine Rûzname Defterleri bize diğerlerine nazaran daha farklı bilgiler sunmaktadır. Pâdişah ve yakınındakiler eliyle yapılan harcamaları muhtevî bu defterler, bize bilhassa pâdişahın ve etrâfında bulunan kimselerin hem zevkleri ve tercihleri hakkında hem de bazen husûsî hayatlarına dâir başkaca kayıtlarda tesâdüf edemeyeceğimiz birtakım ipuçları vermektedir.

Bugüne kadar Hazine Rûzname Defterleri ya direkt olarak yeni harflere nakledilmiş veyahut bu kayıtlar üzerinden bazı te'lif eserler ilim âleminin istifâdesine sunulmuş ise de bizim üzerinde çalıştığımız defter gibi hem XVI. asra âid hem de İç Hazine Defteri vasfını taşıyan çalışma pek azdır. 1539-1548 seneleri arasındaki kayıtları bulabildiğimiz bu defter, Kanûnî Sultan Süleyman'ın herhangi bir askerî harekâtta bulunmadığı bilhassa 1543 senesi sonları ile 1548 senesi başları hakkında biz araştırmacılara başka yerlerden edinemeyeceğimiz malûmatı vermektedir. Zîrâ yukarıda zikredilen yıllar arasında cereyân eden olayları, Celâlzâde Mustafa Çelebi bile *Tabakat* adlı eserinde yazmamıştır. Bu sebeple defterin önemi bu alanda çalışanlar için bir kat daha artmaktadır.

Evvelâ, Osmanlı Arşivi'ndeki çalışmalarım esnasında rastladığım bu defteri tez olarak hazırlamamı teşvik eden ve benimle alâkadar olup çalışmamda beni yönlendiren, konu hakkındaki düşüncelerini benimle paylaşan pek değerli Hocam Prof. Dr. Zeynep Tarım'a teşekkür ediyorum. İlâveten tezdeki bazı husûslara dikkatimi çeken ve kıymetli fikirlerinden istifâde ettiğim Prof. Dr. Feridun M. Emecen'e müteşekkirim. Ayrıca tezim tashihi hususunda yardımlarını gördüğüm Sinem Serin'e de teşekkür borçluyum. Bu süre zarfında fikir teâtisinde bulunduğum ve bilhassa bilgisayarda rahatça çalışabilmem için teknolojik yardımlarından beni mahrum bırakmayan değerli dostum Ahmet Çağrı Başkurt'a ise ne kadar teşekkür etsem kifâyetsiz kalacaktır. Dostlarım Tuğrul Özer ve Harun Korkmaz'a da çalışmam

esnasında yanımda oldukları için; Samet Balta'ya ise metnin mukabelesinde gördüğüm yardımlarını için ayrı ayrı teşekkür etmek isterim. Bitmek tükenmek bilmeyen çalışmalarına sabr ü tahammül gösteren anneme, babama ve kardeşime de müteşekkirim.

KAAN DOĞAN

İstanbul 2017

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	III
ABSTRACT	IV
ÖNSÖZ.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VI
TABLO LİSTESİ	VII
GRAFİK LİSTESİ.....	IX
HARİTA LİSTESİ	X
KISALTMALAR.....	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1538-1548 SENELERİ ARASINDA OSMANLI İMPARATORLUĞU

1.1.Siyasi Olaylar.....	20
1.1.1. Boğdan Seferi (1538).....	20
1.1.2. Preveze Deniz Savaşı (1538)	23
1.1.3. Şehzâde Bâyezid ve Cihângîr'in Sünnet Düğünleri (1539).....	25
1.1.4. Venedik-Osmanlı Barışı (1540)	25
1.1.5. Budin Seferi (1541)	27
1.1.6. Estergon Seferi (1543).....	28
1.1.7. Barbaros Hayreddin Paşa'nın Nice Harâketi (1543)	43
1.1.8. Şehzâde Mehmed'in Vefâtı (1543)	43
1.1.9. 1545-1547 Osmanlı-Avusturya Münâsebetleri.....	44
2.1. Dînî Gelişmeler.....	45
3.1. Ekonomik Gelişmeler.....	47

İKİNCİ BÖLÜM

DEFTERDEKİ KAYITLARIN DEĞERLENDİRMESİ

3.1. İn'âm, Teslîm olundu ve Virildi Üzerine.....	49
---	----

3.2. Harcamalar.....	51
3.2.1. Akçe Cinsinden Yapılan Harcamalar.....	52
3.2.2. Miskal ve Dirhem Cinsinden Yapılan Harcamalar.....	52
3.2.3. Filori Cinsinden Yapılan Harcamalar.....	53
3.3. Şehzâde Bâyezid ve Cinangîr'in Sünnet Düğünlerine Dâir Kayıtlar.....	61
3.4. Şâirlere Dâir Kayıtlar.....	63
3.5. Sanatkârlar.....	72
3.5.1. Nakkaşlara Dâir Kayıtlar.....	74
3.5.2. Kâtiplere Dâir Kayıtlar.....	76
3.5.3. Zernişancılara Dâir Kayıtlar.....	79
3.5.4. Kuyumculara Dâir Kayıtlar.....	82
3.5.5. Silah Sanatkârlarına Dâir Kayıtlar.....	85
3.5.6. Kündekârlara Dâir Kayıtlar.....	87
3.5.7. Kûftegerlere Dâir Kayıtlar.....	88
3.5.8. Destvânecilere Dâir Kayıtlar.....	89
3.5.9. Hakkâklara Dâir Kayıtlar.....	91
3.5.10. Camcılara Dâir Kayıtlar.....	91
3.6. Müzisyenlere Dâir Kayıtlar.....	91
3.7. Münecim ve Remmâllere Dâir Kayıtlar.....	97
3.8. Yiyeceklere Dâir Kayıtlar.....	99
3.9. Bahçelere, İnşâ ve Tamir Faaliyetlerine Dâir Kayıtları.....	110
3.10. Kıymetli Taşlara Dâir Kayıtlar.....	115

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TSM.A.d. 1992 NUMARALI FİLORİ DEFTERİ

4.1. Metin.....	117
SONUÇ	322
BİBLİYOGRAFYA	325
İNDEKS	344
EK	364

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: 1543 Estergon Seferi Menzilleri

Tablo 2: Şâirler

Tablo 3: Nakkaşlar

Tablo 4: Kâtipler

Tablo 5: Zernişancılar

Tablo 6: Kuyumcular

Tablo 7: Kıncı, Okçu ve Yaycılar

Tablo 8: Kündekârlar

Tablo 9: Küftegerler

Tablo 10: Destvâ neciler

Tablo 11: Sâzendeler

Tablo 12: Müezzinler

Tablo 13: Et Çeşitler

Tablo 14: Meyveler ve Sebzeler

Tablo 15: Diğer Yiyecekler

Tablo 16: Bitkiler

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: 945/ Nisan-Mayıs 1539

Grafik 2: 946/ Mayıs 1539-Mayıs 1540

Grafik 3: 947/ Mayıs 1540-Nisan 1541

Grafik 4:948/ Nisan 1541-Nisan 1541

Grafik 5: 949/ Nisan 1542-Nisan 1542

Grafik 6: 950/ Nisan 1543-Mart 1544

Grafik 7:951/ Mart 1544-Mart 1545

Grafik 8: 952/ Mart 1545-Mart 1546

Grafik 9:953/Mart 1546-Mart 1547

Grafik 10:954/ Şubat 1547-Şubat 1548

Grafik 11:955/Şubat-Nisan 1548

Grafik 12: Yıllara Göre Topamlar

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: 1543 Estergon Seferi Menzilleri

KISALTMALAR LİSTESİ

BTTD: Belgelerle Türk Tarihi Dergisi

c.: cilt

DBİA: Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi

D.BŞM.d.: Bâb-ı Defterî Başmuhasebe Kalemî Defterleri

Defter: TSMA.D. 1992 Numaralı İç Hazine Defteri

DİA: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi

ed.: editör

H./h.: Hicrî-Kamerî

OTAM: Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi

ö.: ölümü

s.: sayfa

Sinan Çavuş: Târîh-i Feth-i Şikloş Estergon ve İstolni Belgrad

Sy.: sayı

Tabakat: Tabakatü'l-Memâlik ve Derecâtü'l-Mesâlik

TİD: Tarih İncelemeleri Dergisi

TSM.A.d.: Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi Defter

TDK: Türk Dil Kurumu

TTK: Türk Tarih Kurumu

vr.: varak

yay.: yayınlayan

GİRİŞ

Osmanlı devrinden günümüze intikal etmiş Mühimme, Ruznamçe, Ruus ve Timar defterleri gibi birçok defter serisi bulunmaktadır. Bunlardan Hazine defterleri, biz araştırmacılara yalnızca devletin mâlî tarihi hakkında bilgi vermeyip aynı zamanda ihtiva ettikleri kayıtlar hasebiyle tutulduğu devre âid kültürel tarihe dair malzemeyi de kullanımımıza sunmaktadır. Bunlardan bilhassa İç Hazine defterleri padişahın harcamaları, zevkleri, tercihleri ve hatta gündelik faaliyetleri ile şahsî hayatları hakkında bize eşsiz bilgiler sağlamaktadır. XVI. asra âid elimizde bulunan az sayıdaki İç Hazine defterleri de bu tür defterlerdendir. Zirâ içerdikleri kayıtlar aynı devre dair başka kaynaklarda pek tesadüf edilir cinsten değildir.

Tez olarak çalıştığımız bahsi geçen Filori Defteri, son derece kıymetli olup ilk defa İsmail Hakkı Uzunçarşılı tarafından **Bellekten**'de neşredilen makalesinde, sâdece defterin ilk varaklarına atıfta bulunmak suretiyle kullanılmıştır. Bu değerleri kaynaktan yer alan bilgileri gün yüzüne çıkararak Kanûnî Sultan Süleyman devri Osmanlı tarihine kısmen katkıda bulunmak hedeflenmiştir. Bu defterin dışında aynı arşivde muhafaza edilen 34 numaralı Filori Defteri de XVI. yüzyıla âid bir ikinci defterdir.

Defterin Âidiyeti ve Şekil Özellikleri

Defterin Şekil Özellikleri

Tezimize konu olan İç Hazine Defteri, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi, Defter (TSM.A.D.) kısmında muhâfaza edilmekte olup, 1992 numarada kayıtlıdır. Varak 1a'da bulunan rakamdan defterin eski numarasının 16 olduğu anlaşılmaktadır. 33,5 × 11,5 cm ebadındaki defterin orijinalinde varak numaraları olmamakla birlikte muhtemelen tasnif heyeti tarafından verilmiş günümüz rakamları dikkati çekmektedir. Numaraların, varağın bazen sol üstüne, bazen sol altına, bazen ise varağın ortasına sol tarafa ve altına ortasına yazıldığı da vâkidir. Filori Defteri'nde 57a, 57b, 58a, 58b, 59a, 59b, 60a, 60b, 61a varakları tamamen boş olup 10a, 18b, 27b, 34a, 56a ve 56b varakları ise kısmen yazısızdır. Defterdeki kayıtların tutulmasında kullanılan yazı, mâliye ahkâm defterlerinde kullanılan yazın ile aynı karakterdedir. Kayıtların

yazımında kimi zaman ince uçlu kalem kimi zaman ise ondan biraz daha kalın uçlu kalem kullanılmıştır. Defterin siyah-beyaz görüntüsünden anladığımız kadarı ile yalnızca siyah mürekkep kullanılmıştır.

Defterin Tutuluş Şekli

Defterdeki kayıtlar iki sütun oluşturacak şekilde tutulmuştur. Lâkin kayıtlar alt alta değil de sağdan sola doğru sıralanmıştır. Yan yana en fazla iki kayıt olmakla beraber bir kaydın tüm satır boyunca devam ettiği durumlar da yok değildir. Örneğin yeni bir keseye başlandığında veyahut bazen yeni bir aya girildiğini belirginleştirmek amacıyla satır boyu devam eden kayıtlara tesadüf etmek mümkündür. Hemen hemen her kayıt; *Def'a* veya *def'an* sözcükleriyle başlayıp ardından ay ve gün daha sonra in'âm alan kişi, alış sebebi, aldığı meblağ ve bazen de kimin vasıtası ile aldığı veya meblağın in'âm alan kişiye verilmek üzere hangi görevliye teslim edildiği yazılarak oluşturulmuştur. Bodrum Hazinesi'nden harcanmak üzere yeni keseler çıkarıldığında ve yeni bir keseye başlandığını ifade etmek amacıyla satır boyu devam eden kayıtlar *Sûret-i defter oldur ki* veya *Defter oldur ki* şeklinde başlamaktadır. Kayıtların çoğu yukarıda bahsedilen tertip üzerine iki sütun şeklinde tutulmakla birlikte kimi kayıtlar sağ alttan sol üste doğru mail olarak da tutulmuştur.

Defterin İmlâsı

Defterin sayfalarına şöyle bir bakıldığında birden fazla kâtibin bu kayıtları tuttuğu anlaşılmaktadır. Defterde sâdece Yazıcı Hasan Ağa'nın ismi geçmekte olup kâtibin değişikliği *Der-ibtidâ-i Yazıcı Hasan Ağa* şeklinde gösterilmiştir¹. Kâtiplerin, bazı kelimeleri yazarken muhtemelen kendi telaffuzlarını esas aldıkları anlaşılmaktadır ki bu da birtakım sözcüklerin farklı imlâ ile yazılmasına sebebiyet vermiştir. Meselâ muhızır (محضر) kelimesi مهزور محزور مهزور şeklinde dört farklı imlâ ile yazılmıştır. Çavuş (چاوش) kelimesi de kimi zaman چاغوش olarak kaydedilmiştir. Zarf fiiller *olunup*, *virilüp* çoğu zaman اولنوب ویرلوب şeklinde yazılmakla birlikte اولنوب ویرلوب şeklinde *vav*'sız olarak da tesadüf etmekteyiz. Virildi (ویرلدى) ise bazen ویرولدى şeklinde de yazılmıştır. İmlâsında problem olan bir diğer kelime ise padişahın ziyaret ettiği yerler arasında bulunan Sırıpınar'dır. Bu yer ismi

¹ Defter, vr. 5a.

سَرَابوکار سِرَه بکار صره بکار şeklinde üç farklı imlâ ile yazılmıştır. Diğer birtakım yanlış imlâ ile yazılmış kelimeler metinde doğru şekilde yazılarak defterdeki imlâsı dipnota verilmiştir. Ayrıca okunamayan her bir kelime ... şeklinde gösterilip okunuşunda şüpheyi düştüğümüz kelimelerin yanına ise ? koyduk. *Kaf* ve *gayn* harflerinden sonra gelen *elif* ve *ye* harfleri de *ā* ve *ī* şeklinde gösterilmiştir. Yukarda da bahsedildiği üzere kayıt başlarını belirtmek amacıyla kimi zaman *def'a* kimi zaman ise *def'an* yazılan kelime defterde geçtiği her yerde *def'an* olarak yazılmıştır.

Defterin Tarihi

Defter muntazaman tutulmuş olmayıp kimi zaman, ay içerisindeki bazı günler ve kimi zaman bir ayın tamâmen kaydının olmadığı da görülecektir. 946 senesinin Cemâziyelâhır ve Şabanı; 947'nin Rebiyülevvel, Cemâziyelevvel ve Cemâziyelâhır ayları ile 948 yılının Zilkade ayının defterde kayıtları bulunmamaktadır. Kayıtlar çeşitli tarihlerde başlamakta ve bitmekte olup bu, her zaman ayın ilk gününe ve son gününe tekabül etmediğini göstermektedir. Örneğin 948 Cemâziyelevveli'nin yalnızca 20. gününe dair kayıt bulunurken aynı yılın Cemâziyelâhır'na âid kayıtlar ayın 6. ve 23. günleri arasındadır. Bu itibarla ilk kayıt 24 Zilhicce 945 Salı gününe/ 13 Mayıs 1539 âiddir. Defterde yer bulan son kaydın tarihi ise 15 Safer 955 Pazartesi gününe/ 26 Mart 1548 tekabül etmektedir. Kâtip bazen, kayıtların hangi günde tutulduğunu² ve hattâ birkaç yerde ise gün içinde hangi vakitte vuku bulduğunu kaydetmiştir. İlk örnek 18 Rebiyülevvel 951 Pazartesi/ 9 Haziran 1544 günü, ikindi vaktinde kapu ağasına teslim etmesi için Baltacılar kethüdasına altmış filori verilmiştir. İkinci kayıt ise 6 Cemâziyelevvel 952 Perşembe/ 16 Temmuz 1545 günü, *ahşama karşı* kapu ağasına iki yüz filori teslim olunduğuna dair olan kayıttır. Son kayıt ise 23 Receb 954 Perşembe/ 8 Eylül 1547 günü *fi vakt-i şâm*, akşam vakti Ali Ağa'ya padişaha teslim etmesi için beş yüz filori verildiğinin kayıdır³.

² Defter, vr. 9a, 9b, 14b, 26a, 43b, 54a.

³ Bu üç kayıt için bkz. Defter, vr. 23b, 32a, 49b.

İç Hazine ve Defterleri / Defterin Âidiyeti ve Filori Defterleri

Bir devlete âid muhtelif gelirlerin, kıymetli eşyâ ve mücevherâtın muhafaza edilerek birtakım giderler mukabilinde harcandığı birime hazine denmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nda XVIII. asrın sonlarına kadar iki hazine bulunmaktaydı. Bunlardan birincisi İç Hazine olarak da bilinen Enderûn Hazinesi veya Hazine-i Hâssa⁴, ikincisi ise Hazine-i Âmire, Taşra Hazinesi, Bîrûn Hazinesi, Mâlîye Hazinesi veya Dîvân-ı Hümâyûn Hazinesi olarak da tabir edilen “Dış Hazine”dir⁵.

İç Hazine; Dış Hazine'nin yedeği vazifesini görüp aynı hazinenin ihtiyaç fazlası gelirleri buraya nakledilirdi. İç Hazine'de sâdece çeşitli cinste nakit para bulunmayıp aynı zamanda mücevherât, kıymetli eşyâ ve evâni ile kumaşlar da muhafaza edilir; bu hazinenin alamadıkları, bir nevi İç Hazine fonları durumunda olan Hasoda, Bodrum, Çilhâne, İfrâz, Hil'at ve Raht hazinelerinde saklanırdı⁶. Bu fonlar dışında bir de gelirin büyük bir kısmı Mısır irsâliyesinden oluşan, padişahın şahsî masraf ve harcamaları için Ceyb-i Hümâyûn Hazinesi mevcuttu⁷. İç Hazine'ye birtakım hâs, mukata'a ve vakıflardan, Darbhâne fâizlerinden, câize ve hediyeler ile muhalefat eşyâsından gelir temin edilmekte idi⁸. İç Hazine'den Hazinedârbaşı mesul olup muâmelâta hazine kethudâsı bakardı. Bu hazineye para girişleri ve çıkışları ancak Hazinedârbaşı'nın temessükü ile mümkündür. XVII. asrın sonlarında İç Hazine'de görülen nakdî sıkıntılar sebebiyle hazinenin mesuliyeti Hazinedârbaşı'ndan Hazine Kethudâsı'na geçmiştir⁹. Bilhassa yoğun sefer dönemleri ve mâlî buhranlar gibi Dış Hazine'nin nakden müşkül duruma düştüğü zamanlarda sadrazamın ve başdefterdârın kefâletleriyle İç Hazine'den Dış Hazine'ye, îade edilmek sûretiyle borç para verilirdi¹⁰.

⁴ Arzu T. Terzi, **Hazine-i Hassa Nezareti**, TTK Ankara 2000, s. 1-2.

⁵ Cengiz Orhonlu, “Hazine”, **DİA**, XVII, 1998, s. 130.

⁶ İ. Hakkı Uzunçarşılı, “Osmanlı Devleti Maliyesi'nin Kuruluşu ve Osmanlı Devleti İç Hazinesi”, **Belleten XLII/165**, TTK Ankara 1978, s. 75 ve Terzi, **Hazine-i Hassa**, s. 2.

⁷ Tafsilat için bkz. Halil Sahillioğlu, “Ceyb-i Hümâyûn”, **DİA**, VII, 1993, s. 465-467.

⁸ Ahmet Tabakoğlu, **Osmanlı Mâlî Tarihi**, Dergâh yay. İstanbul 2006, s. 279.

⁹ Uzunçarşılı, “Osmanlı Devleti İç Hazinesi”, s. 75.

¹⁰ Uzunçarşılı, “Osmanlı Devleti İç Hazinesi”, s. 83-93 ve Mübahat S. Kütükoğlu, “Osmanlı İktisadî Yapısı”, **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi**, I, İstanbul 1994, s. 526.

Defterde de muhtelif zamanlarda Dış Hazine'ye veya defterdara verilen meblağlar bulunmaktadır¹¹ ki bunlara ileride değineceğiz.

İç Hazine'nin vâridat ve masraflarının kayıtları Hazine Kethudâsı'nın nezâretinde hazine kâtipleri tarafından tutulurdu. XVI. asra âid olup günümüze intikal edebilmiş İç Hazine rûznâmçe defterlerine, masraflar mukabilinde verilen para cinsine atfen *Filori Defteri* denmekteydi. Bu teze konu olan defterin ön kapağının dış yüzündeki “*Diger kadîmî filori defteridir*” ile yine ön kapağın iç yüzünde kayıtlı “*Bu defter filori defteridir şöyle mülâhaza oluna*” ifadeleri bunu desteklemektedir. Ayrıca, yine TSMA.D. 34 numarada kayıtlı bir İç Hazine defterinin kapağında da *filori defteri* ibâresi kayıtlıdır¹². Filori defterlerinin yanı sıra yukarıda bahsi geçen İç Hazine fonlarının da muhtelif tarihlerde tertip edilmiş kendilerine âid defterleri olup bunlara arşivlerimizde tesadüf edilebilmektedir. İlâveten merkezde padişahı ilgilendiren kayıtları ihtiva eden İç Hazine defterlerine benzer defterler sancağa çıkmış olan şehzâde saraylarında da tutulmaktaydı¹³.

Osmanlı İmparatorluğu'da 1520-1538 ve 1548-1566 Seneleri Arasında Vuku Bulan Siyâsî Gelişmeler

Kanûnî Sultan Süleyman, 6 Safer 900/ 6 Kasım 1494 veya Şaban 901/ 15 Nisan-13 Mayıs 1496 tarihinde, babası Sultan Yavuz Sultan Selim'in Trabzon Sancakbeyliği esnasında dünyaya gelmiştir¹⁴. Çocukluğunun büyük bir kısmı Trabzon'da geçen Şehzâde Süleyman 915 Rebiyülâhırında/ Temmuz-Ağustos 1509

¹¹ Defter, ön kapağın iç yüzü, vr. 14b, 19a, 57b ve 62b.

¹² Söz konusu defterin kapağındaki ibâre şöyledir: “Sultân Murâd ve Sultân Mehmed ve Sultân Ahmed Hân hazretlerinin zamân-ı şerîflerinde harc olunan filori defterleridir”. Bu defterin ilk yirmi varaklık kısmında II. Selim devrine âid kayıtlar olmasına rağmen defterin kapağında kayıtlı değildir. Bkz. **TSMA.d.** 34.(Bahsi geçen defterin tarafımızdan yayına hazırlanmaktadır.)

¹³ Bu tür deftere benzeyen ve günümüze intikal etmiş olanlarından biri Başbakanlık Osmanlı Arşivi D. BŞM. d. 23 numarada kayıtlıdır. Bu defter Prof. Dr. Feridun Emecen tarafından neşredilmiştir. Bkz. “Osmanlı Taşrasında Saray Bürokrasisi: Şehzade Selim'in Kazayâ Defteri”, **Osmanlı Araştırmaları**, XLVI, İstanbul 2015, s. 213-301.

¹⁴ Feridun Emecen, “Süleyman I”, **DİA**, XXXVIII, 2010, s. 62; Feridun Emecen, “Kanuni Sultan Süleyman'ın Şehzadelik Dönemine Ait Bazı Yeni Tespitler ve Notlar”, **Deutsch-türkische Begegnungen Festschrift für Kemal Beydilli/Alman Türk Tesadüfleri Kemal Beydilli'ye Armağan**, Ed. Hedda Reindl-Kiel ve Seyfi Kenan, Berlin 2013, s. 345-346.

Kefe Sancakbeyi olarak tayin edildi¹⁵. Kefe Sancakbeyliği vazifesinde babasının tahta cülûsuna kadar devam eden Şehzâde Süleyman, nihâyet Sultan Selim'in cülûsuna ile Âl-i Osman tahtının biricik vârisi olarak 919 Safer'inde/ Nisan 1513 Manisa Sancakbeyliği'ne tayin edildi ve tahta çıkacağı 926/ 1520 tarihine kadar yaklaşık yedi yıl Manisa'da kaldı¹⁶. Şehzâde Süleyman'ın Manisa'daki safâhati, Sultan babasının Sırtköyü'nde iken 8-9 Şevval 926'da/ 21-22 Eylül 1520 Cuma-Cumartesi gecesi sabaha karşı vefat ettiği haberinin Veziriazam Pîrî Mehmed Paşa'nın gönderdiği Silahdar Kethudâsı Süleyman Ağa tarafından kendisine ulaşması ile sona erdi. Şehzâde Süleyman, tahtın tek vârisi olsa dahi tahtın boşluğu kabul etmeyeceği düsturundan hareketle derhâl yola koyularak 18 Şevval 926/ 1 Ekim 1520 günü Topkapı Sarayı'nda cülûs etti¹⁷.

Doğudaki Gelişmeler

1533 yılının Temmuz ayında Avusturya ile imzalanan ateşkesin ardından Kanûnî Sultan Süleyman uzun müddettir devleti meşgul eden Safevî tehlikesine karşı bir askerî harekâtı gündeme aldı¹⁸. Zirâ padişah, ciddi dinî ve toplumsal problemlerin kaynağı olan Safevîler'i karşı İslâm'ın koruyuculuğunu üstlenme vaktinin geldiğini dolayısıyla da güçlü bir taarruzla Safevîleri muhtemelen tamamen ortadan kaldırmayı düşünüyordu. Bu sebeple Veziriazam İbrahim Paşa'yı serasker olarak 2 Rebiyülâhır 940/ 21 Ekim 1533'te İran üzerine sefere gönderen padişah, plân dâhilinde bir süre daha İstanbul'da kaldı.

Sultan Süleyman, İbrahim Paşa'nın sefere çıkışının ardından İstanbul'da devam eden yaklaşık dokuz aylık ikametinin sonrasında 29 Zilkade 940/ 11 Haziran 1534'te altıncı büyük seferine çıkmak için Üsküdar yakasına geçti. İlerleyişi esnasında İbrahim Paşa'nın Tebriz'i ele geçirdiği haberi kendisine ulaşan padişah, mevsim dolayısıyla daha fazla ilerlemek yerine ordu-yı hümâyûn ile birlikte Diyarbekir'de kışlamayı düşündü. Ancak bu sırada Safevîler'in karşı harekâta geçmesi, İbrahim Paşa'nın isteği üzerine vakit kaybetmeden Tebriz'e yönelmesini beraberinde getirdi.

¹⁵ Emecen, "Süleyman I", s. 62.

¹⁶ Emecen, "Süleyman I", s. 62.

¹⁷ Zeynep Tarım Ertuğ, **XVI. Yüzyıl Osmanlı Devleti'nde Cülûs ve Cenaze Törenleri**, Kültür Bakanlığı yay. Ankara 1999, s. 30-31, 47-56.

¹⁸ Kanûnî Sultan Süleyman ilk yıllarında Pîrî Mehmed Paşa'nın da tesiriyle Safevîler'e karşı daha mesafeli bir politikayı takip ettiğine dair değerlendirmeler için bkz. Jean-Louis Bacqué Grammont, "The Eastern Policy of Süleymân the Magnificent 1520-1533", **Süleymân the Second and His Time**, Ed. Halil İnalçık ve Cemal Kafadar, İstanbul 1993, s. 219-228.

19 Rebiyülevvel 941/ 28 Eylül 1534'te Tebriz önlerine gelen padişah, orduyla birlikte Sultâniye üzerine yürüdü ise de kışın gelmesi, ilerleyişin Bağdat'a değin oldukça zorlu geçmesine sebep oldu. Ancak 30 Kasım'da Bağdat'a girebilen padişah, dört ay boyunca burada kalarak birtakım siyâsî, kültürel ve dînî adımlar atmakla meşgul iken, Safevî ordularının Van Kalesi'ne taarruz ettikleri haberi ulaştı. Bunun üzerine 27 Ramazan 941/ 1 Nisan 1535'te tekrar Tebriz'e yönelmek zorunda kalan padişah, 2 Muharrem 942/ 3 Temmuz 1535'te yeniden Tebriz'e geldi. 3 Ağustos'ta Sultâniye'yi geçerek Dergezîn'e kadar ilerleyen hükümdar, Şah Tahmasb'ı karşısına çıkmaya zorladıysa da Şâh'ın İsfahan'a çekildiği haberinin kendisine ulaşması üzerine 20 Ağustos'ta tekrar Tebriz'e döndü ve aynı ayın 27'sinde bir buçuk yıldır uzak kaldığı İstanbul'a dönmek için hazırlıklara koyuldu. Sultan Süleyman'ın bu büyük seferi, Safevîlerin sınıldığı kadar kolay bir şekilde saf dışı bırakılamayacağını açıkça gösteren bir harekât olmuştu. Bunun bâriz bir göstergesi ise padişah henüz dönüş yolundayken Safevîlerin yeniden şehrin kontrolünü ele almaları ile ortaya çıkmıştır¹⁹.

Tarihler 1547'yi gösterdiğinde ise Sultan Süleyman, yankıları Tebriz'den İstanbul'a ulaşan bir olayla karşı karşıya kaldı. Şah İsmail'in üçüncü çocuğu olup, Şirvan vâlisi iken ağabeyi Şah Tahmasb'a karşı isyan eden Elkas Mîrzâ, o sene Osmanlı İmparatorluğu'na sığınarak Osmanlı-İran arasında büyük bir soruna yol açtı. Elkas'ın ilticâsı, kendisi Avrupa harpleri ile meşgul iken, Osmanlı sınırlarına taarruz ile bazı kaleleri ele geçiren Şah Tahmasb'a karşı harekete geçmek için Sultan Süleyman'a önemli bir fırsat verdi. Elkas, İran'da kendisini destekleyecek pek çok kimsenin bulunduğunu, padişahın ordusu ile yürümesi hâlinde, onların da kendisine katılmak için süratle harekete geçeceklerini bildirmesi üzerine İran seferi için bahane arayan Sultan Süleyman vakit kaybetmeden Nisan 1548'de Üsküdar'a geçti²⁰.

Padişah, Haziran ayı sonlarında Erzurum'a ulaştı; hemen ardından da Hasankale-Erciş yoluyla Âdilceva'z'a geldi. Burada oturak ilân edildikten sonra birtakım kuvvetleri Şâh'ın taarruzuna uğrayan Van Kalesi'nin zaptına gönderdi. Sultan Süleyman, Van üzerine sevk ettiği kuvvetlerin ardından kendisi de kalenin üzerine gitmek ve Doğu Anadolu'yu Safevîler'den tamamen temizlemek niyetinde olduğunu âşikâr etti ise de Elkas Mîrzâ'nın, padişahın bu niyetine karşı çıkması orduyu hümâyûnun Tebriz'e yönelmesini sağladı²¹.

¹⁹ Feridun Emecen, "İrakeyn Seferi", **DİA**, XIX, (1998), s. 116-117.

²⁰ İ. Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, TTK Ankara 2006, s. 359.

²¹ Aliyev Salih Muhammedoğlu, "Elkas Mirza", **DİA**, XI (1995), s. 55.

Sultan Süleyman'ın 21 Temmuz 1548'de Hoy'a, 28 Temmuz'da Tebriz civârındaki Şenb-i Gazan'a vardığı haberini alan Şah Tahmasb hâlâ padişah ile bir meydan savaşına tutuşmaya cesâret edemeyerek Kazvin'e çekilmişti. Böylelikle de Osmanlı ordusu hiçbir mukavemet görmeden yeniden Tebriz'e girmeye muvaffak olmuştu. Tebriz'de yaklaşık beş gün kalan padişah, Ağustos başında Van'a doğru hareket etti ve bir buçuk haftalık muhâsaranın ardından kaleyi teslim aldı (24 Ağustos 1548). Kışlamak üzere 25 Eylül'de Diyarbekir'e çekilişi fırsat bilen Şah Tahmasb'ın kuvvetlerinin Erzincan'a saldırmaları Sultan Süleyman'ın Harput üzerinden Erzincan'a ilerlemek isteğini ortaya çıkardı ise de önden gönderilen kuvvetlerin kısa sürede elde ettiği kesin galibiyetler padişahın hareketine gerek bırakmadı. Bir buçuk ay kadar Diyarbekir'de kalan padişah, 22 Kasım'da Halep'e gelen ordu ile bir buçuk ay kadar da burada kışladı²².

Kanûnî, Halep'ten ayrıldığı 6 Haziran 1549'a kadar burada oğlu Karaman Sancakbeyi Şehzâde Bâyezid ile sık sık türlü av eğlencelerinde vakit geçirdi. Ardından tekrar Diyarbekir'e doğru yola çıktı. Padişah, Fırat Nehri'ni geçtikten sonra Elmalı mevkiinde hastalandı. Uzun zamandır İstanbul'dan uzak oluşu onun var olan rahatsızlıklarının daha da artmasına sebep olmuştu. Bu sebepten hekimler Karacadağ Yaylası'nda bir müddet istirahat etmesini tavsiye ettiler. Ardından Diyarbekir'e giren Sultan Süleyman, 10 Eylül'de Erzurum'a gitti. Fakat sefer mevsiminin sona ermeye yakın olması sebebiyle mecbûren tekrar Diyarbekir'e döndü. Burada uzun bir müddet konakladıktan sonra ise nihâyet Kasım başında yola çıkan ordu-yı hümâyûn, Adana-Konya yolunu takip ederek 21 Aralık'ta İstanbul'a vardı²³.

1553 Nahçıvan seferine gelince, bu sefer 1548 senesinde çıkılan ikinci İran seferinin akabinde Kanûnî Sultan Süleyman'ın İstanbul'a avdetini fırsat bilen Şah Tahmasb'ın Erciş, Âdilcevaz, Bargiri ve Ahlat kaleleri üzerine tekrar taarruza geçmesi sebebiyle vuku buldu. Veziriazam Rüstem Paşa'nın ordu ile birlikte İran üzerine ilerlemesi kararının uygun görülmesinin ardından paşanın yola çıkışı bambaşka meselelerin doğmasına vesile oldu. Rüstem Paşa'nın, Anadolu'daki ilerleyişi sırasında Şehzâde Mustafa lehine söylenen bazı sözlerin işitildiğini ve padişahın duruma müdâhale etmesinin isâbetli olacağını pâyitahta bildirmesi üzerine, Sultan Süleyman 1553 Ağustosunda vaziyete hâkim olabilmek için sefere çıkmaya mecbur oldu.

Muhtemelen yola çıkmadan evvel şehzâdenin katli için gerekli fetvâyı Şeyhülislâm Ebussuûd Efendi'den almayı ihmal etmeyen padişah, 18 Ramazan 960/

²² Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 360.

²³ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 359-360; Emecen, "Süleyman I", s. 69.

28 Ağustos 1553'te Üsküdar'dan hareket etti ve 26 Şevval/ 5 Ekim'de Konya Ereğlisi yakınındaki Aktepe (veya Akhöyük) mevkiinde ordugâhını kurdu. Şehzâde Mustafa da kuvvetleriyle aynı gün ordugâha gitti. Ertesi günü kendisine bir tertip hazırlandığı yolundaki ikazlara aldırılmayıp otağ-ı hümâyûnda babasını ziyâret ettiği sırada 27 Şevval 960/ 6 Ekim 1553 Cuma günü oracıkta katledildi²⁴. Şehzâde Mustafa'nın katlinin ardından askeri yatıştırmak maksadıyla Veziriazam Rüstem Paşa'yı azleden padişah, yerine ikinci vezir Kara Ahmed Paşa'yı tayin ederek kışlamak üzere Halep'e çekilmek için harekete geçti. Veliaht konumundaki büyük oğlu Şehzâde Mustafa'nın katledilmesinin hüznünü üzerinde taşıyan Kanûnî Sultan Süleyman, Halep'e vardığında bu defa Şehzâde Cihangîr'in vefatı ile yeni bir kederin içine düştü.

Sefer mevsiminin gelmesinin ardından ilkbaharda Diyarbekir, Erzurum ve Kars yoluyla Safevîler üzerine ilerleyen Osmanlı ordusu, Şâh'ın bir meydan savaşına girişmeye cesâret edemediğini görünce Nahçıvan, Erivan ve Karabağ dolaylarını fethetmekten geri durmadı. Ordu-yı hümâyûnun bu ilerleyişini takiben Şah Tahmasb, padişahın Erzurum'da bulunduğu sırada bir elçi göndererek ateşkes istemeye mecbur oldu. Ateşkesin yapılmasının ardından Sultan Süleyman, 1554 Eylülünde Sivas üzerinden merhûm Şehzâde Mustafa'nın sancağı olan Amasya'ya geldi. Padişah burada kışlamak ve sefer mevsiminde yeniden İran'a yönelmek niyetinde iken İran elçilerinin barış müzâkerelerinde bulunmak için Amasya'ya gelmeleri sonucunda 8 Receb 962/ 29 Mayıs 1555'te Amasya Antlaşması imzalanarak İran seferine son verildi²⁵.

Denizlerdeki Gelişmeler

Belgrad'ın fethinden bir hafta sonra süratle İstanbul'a dönen Kanûnî Sultan Süleyman, dönüşünün akabinde yine cediti Fatih'in kuşatıp alamadığı bir başka yer olan Rodos'u hedef göstererek sefer hazırlıklarına koyulmuştu. Gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra, II.Mehmed'in ve I. Selim'in almaya niyet ettikleri adayı fethederek bu zafere erebilmek gayesiyle donanma-yı hümâyûnu 9 Receb 928/ 4 Haziran 1522'de İstanbul'dan uğurladı. Kendisi de Receb'in 23/ 18 Haziran İstanbul'dan ayrılarak tüm gücü ile ikinci seferi olan Rodos Adası üzerine hareket etmiş oldu. 2 Ramazan/ 26 Temmuz günü Marmaris'e ve iki gün sonra da Rodos'a geçti. 29 Temmuz'da başlayan muhasara 20 Aralık'a kadar devam etti. Ara ara yapılan taarruzların ardından genel

²⁴ Şerafettin Turan, "Mustafa Çelebi", **DİA**, XXXI (2006), s. 291; Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 401-404; Emecen, "Süleyman I", s. 69.

²⁵ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 361; Emecen, "Süleyman I", s. 70.

taarruza ancak 17 Aralık'ta kalkışılabilirdi. Kalenin daha fazla mukavemet imkânı olmadığını anlayan Rodos Şövalyeleri genel taarruzdan üç gün sonra bir şövalye ile şehir ahâlisinden iki kişiyi teslim şartlarını görüşmek üzere ordugâha gönderdi. Böylelikle ada 20 Aralık'ta teslim oldu. Padişah, bir yandan şövalyelerin ve isteyenlerin adayı terk etmelerine izin verdiğini ayrıca kalanlar için beş sene müddetle vergi muafiyeti getirdiğini ilân ederken, diğer yandan Cem Sultan'ın adada yaşayan oğlunun bulunarak boğdurulması gecikmedi. Padişah, 10 Safer/ 29 Aralık ve 14 Safer/ 2 Ocak 1523 olmak üzere iki kez şehri görmek için, ordugâhtan hareket ederek Rodos'a girdi. İkinci girişinde adına hutbe okutup adadan ayrılarak İstanbul'a döndü²⁶.

Padişahın denizlerdeki bir diğer zaferi ise kendisi Alaman seferinde iken Cenevizli Amiral Andrea Doria'nın, Mora sâhillerine hücum ile Koron Kalesi'ne baskın vermesi ve akabinde İnebahtı'yı zapt etmesi neticesinde gerçekleşti. Padişah, Akdeniz sularının meşhûr denizcisi Barbaros lâkaplı Cezâyir Beyi Hayreddin Reis'i İstanbul'a çağirttı ve 11 Cemâziyelâhır 940/ 28 Aralık 1533'te huzuruna kabul edip kendisine kaptan-ı deryalık rütbesini vererek Osmanlı donanmasının başına getirdi²⁷. Donanma-yı hümâyûn Zilhicce 943/ 1537 Mayısında denize açıldı. Donanmanın hedefinde Korfu Adası vardı. Bu nedenle kuşatma için Kanûnî Sultan Süleyman'ın emrindeki kara ordusu da vakit kaybetmeden İstanbul'dan hareket etti. Osmanlı kara ve deniz ordusu Avlonya'da buluştuktan sonra donanma kuvvetleri 18 Rebiyülevvel 944/ 25 Ağustos 1537'de adaya asker ve ağırlık çıkarmaya başladı. Fakat kuşatmanın çeşitli sebeplerden nihayete erememesi ve sonbahara girilmesi ile hava şartlarının kötüleşmeye başlaması kuşatmanın 30 Rebiyülevvel 944/ 6 Eylül 1537'de kaldırılmasını zorunlu kıldı²⁸.

Osmanlı padişahının Akdeniz'e yöneldiği bu tarihte ilgilenmesi gereken bambaşka bir mes'ele daha vardı. Portekizlilerin Kızıldeniz ve Basra Körfezi'ne kuvvetli bir donanma göndererek Hint deniz yolunun denetimini ele geçirmesi Osmanlı İmparatorluğu'nun hem ticârî hem de siyâsî gücü için büyük bir sıkıntı yaratmaktaydı. Portekizlilerin Müslüman tüccarların ticârî faaliyetlerini engellemesi ve Hindistan civârındaki Müslüman sultanlıklara tecavüz etmesi, Kanûnî Sultan Süleyman'ın dikkatini buraya çevirmesine sebep oldu. Gücerat Sultanı Bahadır Şâh'ın İstanbul'a gönderdiği elçisi vâsıtasıyla yardım isteğinde bulunması, Osmanlı donanmasına âid bir filonun Hadım Süleyman Paşa komutasında 1538'de bu bölgeye

²⁶ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 313-315; Kaya Şahin, **Kanuni Devrinde İmparatorluk ve İktidar**, çev. Ahmet Tunç Şen, İstanbul 2014, s. 52-56.

²⁷ Şerafettin Turan, "Barbaros Hayreddin Paşa", **DİA**, V, 1992, s. 66; Emecen, "Süleyman I", s. 65.

²⁸ İdris Bostan, "Korfu", **DİA**, XXVI (2002), s. 201-202.

sevk edilmesini beraberinde getirdi. Hadım Süleyman Paşa, önce Aden Körfezi'ni ele geçirdi. Hindistan'ın batısındaki Diju Kalesi'ne asker çıkarılması da ihmal edilmedi. Ne var ki bu esnada Bahadır Şah'ın vefat etmiş olması ve yerine geçen oğlunun Portekizliler ile anlaşması Süleyman Paşa'yı Mısır'a dönmeye mecbur etti²⁹.

Padişah, 1548-49 İran seferi dönüşünden yaklaşık iki sene sonra, Turgut Reis'i İstanbul'a çağırarak Malta şövalyelerinin Müslüman halka verdiği zararlardan bahsedip, onların idâresi altında bulunan Trablusgarb'ı fethini irâde buyurduğunu bildirdi. Turgut Reis'in emrindeki kuvvetler ile Trablusgarb'ın fethetmesi hâlinde burasının idâresinin kayd-ı hayat şartıyla beylerbeyliği unvanıyla kendisine verileceğini de ilâve etti. Kaptan-ı derya Sinan Paşa donanma ile Akdeniz'e açıldıktan bir müddet sonra Turgut Reis'in filosu ile Akdeniz'de birleşerek evvelâ şövalyelerin merkezi olan Malta'ya akın düzenledi. Gozo Adası'nı yağmalayan donanma doğruca Trablusgarb'a yöneldi. Osmanlı kuvvetleri karşısında Trablusgarb'da tutunamayan şövalyeler, Turgut Reis'in iş birliği sonucunda kısa süre içinde Osmanlı himâyesine girdi (12 Şaban 958/ 15 Ağustos 1551)³⁰.

Osmanlı İmparatorluğu'nun 1538 senesinde Hadım Süleyman Paşa idâresindeki donanma ile Hint Okyanusu'na yaptığı seferin amacına ulaşamaması üzerine Portekizliler'in bölgede genişlemeleri daha da süratlenmişti. Portekiz'in buradaki nüfûzunu kırabilmek maksadıyla Pîrî Reis 1551 senesinde emrindeki donanma ile Hint Okyanusu'na gönderildi. Kızıldeniz'den hareket eden donanma, Basra Körfezi'ndeki Hürmüz Kalesi'ni kuşattı ise de Portekizliler'in Osmanlı donanmasının çıkışını engelleyebilmek adına körfezini kapatmaya çalışmaları Pîrî Reis'i endişeye düşürdü. Bu duruma bir çâre bulamayan Pîrî Reis, filonun tamamını buradan çıkarma imkânı olmadığını anlayınca, üç gemi ile Portekizliler'e bir yarma harekâtı gerçekleştirerek Hadım Süleyman Paşa'nın 1538'de yaptığı gibi Mısır'a döndü. Lâkin filonun körfezde terk edilmesi padişah nazarında asla kabul görmediğinden Pîrî Reis'in Mısır'da katline ferman verildi³¹.

Pîrî Reis'in başında bulunduğu 1551 seferinin ardından 1552 senesindeki üçüncü Hint seferi ise Murad Reis'in Hint Kaptanlığı'na getirilmesi ve Basra'da bırakılan donanmayı onartarak Kızıldeniz'e getirmesi emri üzerine gerçekleşti. Mısır'dan hareket eden Murad Reis, Basra'ya giderek burada kalan yirmi altı parçadan

²⁹ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 393.

³⁰ İdris Bostan, "Turgut Reis", **DİA**, XLI (2012), s. 417; Ahmet Kavas, "Trablusgarp", **DİA**, XLI (2012), s. 288; Abdülkadir Özcan, "Cerbe" **DİA**, VII (1993), s. 392.

³¹ İdris Bostan, "Piri Reis", **DİA**, XXXIV (2007), s. 285.

oluşan donanmayı teslim alıp, elden geçirdi. Bunlardan bir kısmını Basra'da bırakarak geri kalan gemilerle Şattülarab'dan yola çıkan Murad Reis, Hürmüz Boğazı'ndan Aden Körfezi'ne çıktı ve Umman kıyısında seyretmeye başladı. Burada Portekiz donanmasıyla karşılaştı ise de mutlak zafere ulaşmak mümkün olmadı. Zafer ümidini kaybeden Portekizliler Hindistan'a doğru çekilmek zorunda kaldılar. Ancak gücü kırılan Murad Reis onları takip etmek imkânı olmadığından hasara uğrayan gemilerle Basra'ya geri dönmek zorunda kaldı. Bu harekâtın haberdar olan padişah sonucu bir başarısızlık olarak kabul ederek Murad Reis'i azletmekte, Hint Kaptanlığı'na ise Seydî Ali Reis'i getirmekte gecikmedi³².

Seydî Ali Reis'in en önemli görevi o gün on beş parçaya inmiş bulunan donanmayı Kızıldeniz'e getirmektir. Mısır'dan hareketle Basra Körfezi'ne ilerleyen Seydî Ali Reis, kısa sürede donanmayı buradan çıkartarak, Umman kıyılarında seyretmeye başladı. Bu esnada üzerine gönderilen iki Portekiz donanmasından da kurtulmayı başaran Seydî Ali Reis'in emrindeki donanma, *tûfân-ı fil* denilen bölgeye mahsûs şiddetli bir fırtınaya tutulmaktan ise kurtulamadı. Şiddetli fırtınanın ardından, dokuz gemisiyle doğuya, Hindistan'a doğru sürüklenen Seydî Ali Reis, sonunda Hindistan kıyılarına demirlemek zorunda kaldı. Elinde sadece altı gemi kalan Seydî Ali Reis, deniz yoluyla dönemeyeceğini artık idrâk ettiğinden, İstanbul'a kara yoluyla dönmeye karar verdi. 1555 senesinde Gücerat Sultanlığı'nın başkenti Ahmedâbâd'a Ahmet Han ve Delhi'de Babür hükümdarı Hümâyûn'un huzuruna çıktı. Seydî Ali Reis aldığı yardımla kara yoluyla ilerleyerek ancak 1557 senesine İstanbul'a ulaşabildi³³.

Padişahın bir yandan doğu seferlerine ağırlık verirken diğer yandan Akdeniz'deki hâkimiyetini genişletmek için büyük bir gayret sarf etmekte olduğu açıktır. Bu nedenle Piyâle Paşa, padişahın iradesi ile Receb 964/ Mayıs 1557'te emrindeki yüzden fazla kadırgadan oluşan donanmasıyla İspanya'nın işgali altındaki Tunus'un Benzert şehrini fethetmekten geri durmadı. Bir sene sonra idâresi altındaki yüz elli kadırgadan oluşan donanma ile yeniden Akdeniz'e açılan Piyâle Paşa, Turgut Reis'in de iltihâkı sayesinde genişleyen mevcudu ile Balear Adaları'nın hemen hemen her yerini Osmanlı hâkimiyetine aldı. 966/ 1559 yaz aylarında koruma göreviyle emrindeki seksen sekiz kadırğa olduğu hâlde yeniden Akdeniz'e açılarak, ittifak içine giren Haçlı donanması hakkında bilgi topladı, onların Trablusgarb'ı alarak Cezâyir'e gitmeyi plânladıklarını öğrendi. Bu haberlerin ardından çok geçmeden, İspanya

³² Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 398.

³³ Mahmut Ak, "Seydi Ali Reis", **DİA**, XXXVII (2009), s. 21.

yönetimindeki müttefik donanma 14 Cemâziyelâhır 967/ 12 Mart 1560 Cerbe Adası'nı işgal etti³⁴.

İspanya yönetimindeki müttefik donanmanın Cerbe Adası'nı işgal etmesi Dîvân-ı Hümâyûn'un dikkatini yeniden Akdeniz'e, Malta Şövalyeleri'nin ve İspanya Krallığı'nın buradaki faaliyetlerine vermesine vesile oldu. Fırtınalar ve bulaşıcı hastalıklar yüzünden oldukça zor ve ağır şartlar içinde 1560 senesi başlarında Cerbe Adası önüne gelen Haçlı donanması, o sırada adanın hâkimi olan Arap şeyhinden adayı kolayca teslim almayı başardı. Haçlı kuvvetlerinin eline geçen adada Türk saldırılarına karşı oldukça muhkem bir kale inşâ ettirildi. Aynı yıl içinde Kaptan-ı derya Piyâle Paşa kumandasındaki yüz yirmi gemiden oluşan Osmanlı donanması da İstanbul'dan hareket ederek Mora Yarımadası'ndaki Modon üssü ile Rodos ve Midilli'den katılan gemilerle birlikte Cerbe önlerine geldi. Piyâle Paşa, adanın önünde karşılaştığı Haçlı donanmasını kısa bir çarpışmanın ardından dağıtmayı başardı (14 Mayıs 1560). Savaşı kaybeden müttefik donanmanın askerlerinden sağ kalanlar Cerbe Kalesi'ne sığındılar. Bunun üzerine kale karadan ve denizden iki ay kadar muhâsara edildi. Kale 30 Temmuz 1560 günü ele geçirildi ve böylece fethi tamamlanan ada Trablusgarb Beylerbeyliği'ne bağlandı³⁵.

1565 senesinde Trablusgarb Beylerbeyi Turgut Reis'in peşi sıra gönderdiği arızalar, Dîvân-ı Hümâyûn'u, şövalyelerin elinde bulunan ve Avrupalı güçler tarafından desteklenen Malta Adası'na sefere çıkma kararını almaya, akabinde serdarlığına beşinci vezir Kızıl Ahmedlü Kara Mustafa Paşa'nın getirildiği donanmayı ada üzerine sevk etmeye yöneltti (20 Şevval 972/ 21 Mayıs 1565). Üç buçuk ay süren muhâsaraya ve şiddetli taarruzlara dayanan ada düşürülemedi³⁶.

Malta harekâtının başarısızlığa uğramasından bir sene sonra, bu defa kuşatma esnasında vesâir zamanlarda şövalyelere Osmanlı donanması hakkında bilgi verdiği öğrenilen ve bir müddettir vergisini düzenli biçimde ödemeyen Sakız Adası, Kaptan-ı deryâ Piyâle Paşa tarafından çatışma olmaksızın zapt edildi. Adada bulunan Cenevizliler İstanbul'a gönderilirken (24 Ramazan 973/ 14 Nisan 1566), Sakız'ın idâresini iki yüz yirmi yıldır devam ettiren Maona hâkimiyeti de böylelikle son buldu. Ada, Piyâle Paşa'nın arzı üzerine müstakil bir sancak hâline getirilerek, Kaptanpaşa Eyâleti'ne bağlandı³⁷.

³⁴ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 387; İdris Bostan, "Piyale Paşa", **DİA**, XXXIV (2007), s. 296.

³⁵ Özcan, "Cerbe", s. 392; Bostan, "Turgut Reis", s. 417.

³⁶ Bostan, "Piyale Paşa", s. 296-297; İdris Bostan, "Malta", **DİA**, XXVII (2007), s. 540.

³⁷ Şerafettin Turan, "Sakız'ın Türk Hâkimiyeti Altına Alınması", **AÜDTCF Tarih Araştırmaları Dergisi**, IV/6, Ankara 1966, s. 184-191; Ali Fuat Öreñç, "Sakız Adası", **DİA**, XXXVI (2009), s. 7.

Batı'daki Gelişmeler

Kanûnî Sultan Süleyman, iç meseleler ile ilgilendikten sonra, ilk sefer-i hümâyûnu için Belgrad'ı seçmişti ki, bu seçim sembolik bir önemi hâizdir. Burayı hedefe almak sûretiyle hem Fâtih Sultan Mehmed'in alamadığı bir şehri alarak kendi meşrûiyetini sağlamak hem de Sultan babası gibi şarkta değil de daha ziyâde Avrupa'da at koşturacağını göstererek, imparatorluğun yeni siyâset sâhasını belirlemek ve bunu dosta düşmana ilân etmek istiyordu. Üstelik bu zamanda Avrupa'daki siyâsî ve askerî ortam da Sultan Süleyman'ın zikredilen düşüncesi için gayet müsait bir hâlde bulunmaktaydı. Sultan Süleyman'ın tahta geçişinin ardından, babası zamanında yapılan antlaşmayı yinelemek niyetiyle Macaristan'a gönderdiği elçiye red cevabının verilmesi, ordu-yı hümâyûnun Belgrad Seferi'ne çıkması için resmî bir gerekçeyi ortaya çıkarmış oldu³⁸.

20 Mayıs 1521'de ordu ile İstanbul'dan ayrılan padişah, büyük bir coşku ile Edirne üzerinden Belgrad'a hareket etti. Asıl hedefi Orta Avrupa olan bu sefer için genç hükümdar her ne kadar kararlı bir duruş sergilese de tecrübe sâhibi komutanlar arasında birtakım görüş farklılıklarının bulunduğu da muhakkaktı. Bu sebeptendir ki seferin nihâî istikameti ancak Sofya'da yapılan bir Dîvân toplantısından sonra kararlaştırılabildiği. O esnada Veziriazam Pîrî Mehmed Paşa'nın kâtibi ve *Tabakatü'l-Memâlik*'in yazarı Celâlzâde Mustafa Çelebi'den öğrendiğimize göre veziriazam, bu toplantı esnasında Belgrad'ın fethedilmesini teklif ederken karşı cenâhta yer alan Rumeli Beylerbeyi Ahmed Paşa Böğürdelen'in alınıp ardından Budin'in fethedilmesinin daha uygun olacağı görüşünde ısrarcı olmuştu. Neticede Ahmed Paşa'nın görüşü kabul edilse de güngörmüş veziriazam fikrinden vazgeçmeyip, orduyu güvene alabilmek için padişah'tan aldığı izinle Belgrad'a yönelmiştir. Sadrazam, Belgrad'ı kuşatıp yakınındaki Zemun Kalesi'ni fethettiği esnada padişahın da Böğürdelen'i fethettiği haberi kendisine ulaşmış böylelikle de ordu güvene alınmıştı (1 Şaban 927/ 7 Temmuz 1521). Kazanılan zaferin ardından Belgrad'a yönelme husûsunda müteredit olan padişahı, bu noktada Belgrad'a yürümeye sevk eden şey ise veziriazamın ve Çoban Mustafa Paşa'nın ısrarları ile Kral II. Layoş'un meydan muhârebesine yanaşmaması yönünde kendisine ulaşan istihbârat olduğu muhakkaktır. Bu istihbârat üzerine mutlak bir zafer için vakit kaybetmeden Belgrad'a hareket eden padişah, 25 Ramazan 927/ 29 Ağustos 1521'de kaleyi fethetmeye muktedir olarak ilk seferini başarılı bir şekilde hitama erdirmişti.

³⁸ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, II, s. 310.

İbrahim Paşa Mısır'da çıkan Hain Ahmed Paşa isyanının ardından eyâlete çeki düzen vermek için Mısır'a gitmiş, burada nizâmı sağladıktan sonra İstanbul'a döner dönmez Sultan Süleyman kendisine üçüncü sefer-i hümâyûnu olacak olan ikinci Macaristan Seferi için hazırlıklara başlaması emrini vermişti³⁹. Bu sırada Avrupa'nın siyâsî zemini de sefere oldukça müsait gözükmekte idi. Alman hükümdârı Şarlken ile Fransa Kralı I. François'nun 1525'te giriştikleri Pavia Savaşı'nda Fransa ordularının yenilmesi ve kralın esir düşmesi Avrupa'daki siyâsî durumun geldiği noktayı açıkça gözler önüne sermekte idi. Kralın yenilip esir düşmesi ve annesi Louise de Savoie'un, oğlunun kurtarılması için Sultan Süleyman'dan yardım talebinde bulunması Sultan Süleyman'a yeni bir Avrupa seferine çıkması için gerekli fırsatı verdi. Hazırlıklar süratle tamamlandıktan ve bazı tedbirler alındıktan sonra⁴⁰ tayin edilen uğurlu vakitte, 23 Nisan 1526'da padişah ve ordu Pâyitaht'tan ayrıldı⁴¹.

29 Ağustos 1526'da Mohaç Ovası'nda Macar orduları ve Osmanlı orduları arasında vuku bulan muhârebe yaklaşık iki saat sonra Osmanlı'nın kesin zaferi ile sonuçlandı. Dünyanın bu en kısa süren savaşlarından kabul edilen çarpışma sırasında bir yandan Macar asilzâdelerinin bir kısmı hayatını kaybetmişti. Diğer yandan Macar Kralı II. Lajos bozgun esnasında kaçarken öldürülerek Macar tahtı Osmanlılar tarafından vârişsiz bırakılmış, böylelikle Macar Krallığı tarihe karışmaya mecbur olmuştu. 10 Eylül'de Budin'e giren padişah, bir müddet burada kalmış, kışın yaklaşması sebebiyle 24 Eylül'de İstanbul'a dönüş için hareket ederek, 29 Ekim'de Edirne'ye, oradan da 14 Kasım'da Pâyitaht'a ulaşmıştır⁴².

Macar Kralı II. Lajos'un geride vâris bırakmadan Mohaç sahrâsında hayâtını kaybetmesi, Avrupa'da Habsburglar'ın da müdâhil olduğu yeni bir verâset mes'elesini ortaya çıkarmıştı. Sultan Süleyman, verâset meselesinin halli ve Habsburglar'ın bu sâhanın üzerinde sahip olmak istedikleri gücü etkisiz hâle getirmek niyetiyle dördüncü defa sefer-i hümâyûna çıkma kararı almakta gecikmedi⁴³. Macaristan seferi için tüm hazırlıklarını tamamlayan ordu-yı hümâyûn, başında padişah olduğu hâlde 2 Ramazan 935/ 10 Mayıs 1529'da İstanbul'dan hareket etti. Filibe ordugâhına varıldığı sırada

³⁹ Emecen, "Süleyman I", s. 64.

⁴⁰ Sefer öncesi yapılan hazırlıklar ve alınan tedbirler hakkında tafsilât için bkz. Kemâl Paşa-zâde, **Tevârih-i Âl-i Osman**, X. Defter, haz. Ş. Severcan, TTK Ankara 1996, vr. 15b-19b (s. 210-215).

⁴¹ Funda Demirtaş, **Celâlzâde Mustafa Çelebi, Tabakâtü'l-Memâlik ve Dercâtü'l-Mesâlik**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Kayseri 2009, vr.104b (s. 179) ve Kemâl Paşa-zâde, vr. 27a (s. 223-224).

⁴² Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 329-330; Emecen, "Süleyman I", s. 64.

⁴³ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 331; Emecen, "Süleyman I", s. 64.

ansızın başlayan şiddetli yağmur ve akabinde Meriç Nehri'nin taşması, askerlerin perişan bir hâl içerisinde kalmasına sebep oldu. Ağırliklar ile ilerlenen yolların çamur hâle gelmesi, padişahın Macaristan üzerine ilerleyişini de güçleştirdi. Ordu Sofya'ya vardığı hâlde yağışların henüz dinmemiş olması, yaşanan sıkıntıların üstesinden gelinmesini mümkün kılmadı. Yavaş bir şekilde ilerlemeye mecbur olan ordu, ancak 18 Ağustos'ta Mohaç Ovası'nda erişebildi. Ordu 3 Eylül'de Budin'e vardı ve 8 Eylül günü kalkışılan genel taarruz neticesinde şehir teslim oldu⁴⁴.

Budin'in alınmasından iki gün sonra orduyla birlikte Viyana üzerine hareket eden Sultan Süleyman, 27 Eylül'de Viyana önlerine gelerek, süratle şehri muhâsara altına aldı. Çarpışmalar Habsburg müdâfilerinin taarruzu ile başladı. On yedi gün devam eden kuşatma, aslında burayı doğrudan doğruya hedeflemeyen padişahın emriyle kaldırıldı ve İstanbul'a hareket edildi. Padişahın bu kararı almasında, Ferdinand'ın şehirde bulunmadığının anlaşılması ve Viyanalıların aman dilemeleri, kış mevsiminin erken gelmesi, mütemâdiylen yağın yağmur ve dolunun askeri sıkıntı içinde bırakması, Osmanlı askerlerinin kendilerini düşman toprakları ortasında sıkışmış hissetmeleri ve şehrin istihkâmlarının sağlamlığının etkili olduğu zannedilmektedir⁴⁵.

Padişah, dönüşünün akabinde Macar topraklarını bahane ederek Osmanlı hudutlarına taarruz etmekten geri durmayan Avusturya'nın Pâyitaht'taki diplomatik temsilcilerini kabul etmekte gecikmedi. 7 Kasım 1530'da Ferdinand'ın elçileri Nicolas Jurischitz ve Joseph von Lamberg'i kabul edip onların şartlarını dinledi. Lâkin Osmanlı'nın, Avusturya hükümdârı Ferdinand'ın Macaristan üzerindeki verâset hakkı iddialarından vazgeçmesi hususunda ısrarcı olmaları buna mukabil Habsburg elçilerinin ise Osmanlı'nın, Ferdinand'ı tanımamasını istemeleri Ekim ayından bu yana devam eden müzâkerelerin neticesiz kalmasına yol açtı. Avusturya'ya ulaşan haberlerin olumsuz ifadeler ile dolu olması üzerine Ferdinand neredeyse hiç vakit kaybetmeksizin 1530 yılının aralık ayında Budin'e yönelik, takriben iki ay sürecek bir harekât başlattı. Ancak, Sultan Süleyman'ın buradan ayrılırken şehri muhâfaza etmesi için bıraktığı Jan Zapolyo civârdaki Osmanlı kuvvetlerinin, kalenin imdâdına

---

⁴⁴ Ebru Turan, *The Sultan's Favorite: İbrahim Pahsa and the Making of the Otoman Universal Sovereignty in the Reign of Sultan Süleyman (1516-1526)*, University of Chicago Doktora Tezi, Chicago 2007, s. 280-316; Özlem Kumrular, "Osmanlı Sarayında ve Avrupa Siyasi Sahnesinde Venedikli Bir Sınır Diplomatı: 'Mir-i Venedik Oğlu' Alvise Gritti", *TTY*, VI, Güz 2007-Kış 2008, s. 39-59.

⁴⁵ Şahin, *İmparatorluk ve İktidar*, s. 88.

yetişmesi ile bu kuşatmayı başarı ile atlattı⁴⁶. Bu sırada hazırlıklarını tamam eden ordu, nihâyet 19 Ramazan 938/ 25 Nisan 1532’de başında padişah bulunduğu hâlde İstanbul’dan ayrıldı⁴⁷.

Temmuz’un 17’sinde Ösek’e ulaşan padiřah⁴⁸, buradan Arşidük Ferdinand’a bir mektup göndererek, gelişinin asıl sebebinin şarlken olduğunu, eğer ki kendisinin murâdı savaşmak ise kozlarını paylaşmak üzere burada bulunduğunu, şimdiki hâlde bir meydan muhârebesinde karşısına çıkmasının hükümdarlara yakışır bir davranış olacağını bildirdi⁴⁹.

Güns Kalesi’nin fethinin ardından (28 Ağustos 1532) ordu yürüyüşüne devam ederek “*ziyâde dağlar aşılıp, ana baba günü olup*” 11 Safer/ 11 Eylül’de Gratz sahrâsına vardı⁵⁰. Mevsimin kışa yaklaşması ve kalenin müstahkem durumu göz önüne alınarak kaleyi muhâsaraya teşebbüs edilmeyerek, yalnızca Gratz Kalesi’nin etrâfında bulunan bazı yerleşim yerlerinin yağmalanması ile iktifa edildi. Gratz yakınında Mur Nehri geçildikten sonra yine güneye doğru ileri harekekâta devam eden Sultan Süleyman, Marburg (Maribor) şehri yakınındaki Drava Vadisi’ne ulaştı ve 17 Eylül 1532’de burada ordugâh kuruldu. Slovenya topraklarına girildikten sonra bastırın yağmur ve yoğun sis yüzünden havanın oldukça ağırlaşması üzerine ordunun daha fazla ilerlemeyerek Pâyitaht’a doğru, geri yürüyüşe geçmesine karar verildi⁵¹. Padişah nihâyet 23 Rebiyülâhır/ 22 Kasım’da görkemli bir alayla İstanbul’a girdi. Elde edilen muzafferiyetler sebebiyle Pâyitaht’ta beş gün beş gece sürecek şenlikler ve eğlencelerin tertibi irade buyuruldu⁵².

Padişah İstanbul’a döndükten sonra Ferdinand, şarlken’in isteği doğrultusunda barış antlaşması imzalamak niyetiyle müzâkerelerde bulunmak için Osmanlı İmparatorluğu’na müracaat etti. Kanûnî Sultan Süleyman da o sıralarda İran üzerine varmak niyetinde olduğundan müzâkerelerin başlamasına izin verdi. Ferdinand, İstanbul’a Güns Kalesi kumandanının kardeşinin başında bulunduğu on kişilik bir müzâkere heyeti gönderdi. Heyet İstanbul’a varışının ikinci günü İbrahim Paşa’nın

⁴⁶ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 331 vd.

⁴⁷ Celâlzâde Salih Çelebi, **Târîh-i Sefer-i Zafer-rehber-i Alaman [Kanuni Sultan Süleyman’ın Alaman Seferi (1532)]**, Haz. Fatma Kaytaç, İstanbul 2016, vr. 48a (s. 23).

⁴⁸ Mehmet Akif Erdoğru, “Kanuni Sultan Süleyman’ın 1532 Tarihli Alman Seferi Ruznâmesi”, **Tarih İncelemeleri Dergisi**, XXIX/1, Ege Üniv. yay., İzmir 2014, s. 178.

⁴⁹ Peçevî İbrahim Efendi, **Tarih**, I, Haz. Bekir Sıtkı Baykal, Kültür Bakanlığı yay. Ankara 1981, s. 126; Kenneth M. Setton, **The Papacy and the Levant III**, Philadelphia 1984. s. 364-365.

⁵⁰ Erdoğru, “Alman Seferi Ruznâmesi”, s. 182.

⁵¹ Erdoğru, “Alman Seferi Ruznâmesi”, s. 182.

⁵² Erdoğru, “Alman Seferi Ruznâmesi”, s. 184-185.

huzuruna kabul edildi (14 Ocak 1533). Elçi hükümdarı adına barış antlaşması imzalamak için geldiğini söylese de padişah, Ferdinand mutlak itaat edip, bazı kale ve şehirleri teslim etmedikçe ancak mütâreke yapılabileceğini söyledi. Bunun üzerine müzâkerelere bir müddet için ara verildi. Avusturya elçilik heyeti Viyana'ya bir adamını göndererek padişahın isteklerini iletiler. Yeni Avusturya heyeti, kıymetli hediyelerle 25 Mayıs 1533'te İstanbul'a ulaştı. Müzâkereler 14 Temmuz'a kadar aralıklarla devam etti. Nihâyetinde ise Ferdinand, İstanbul'da belirlenen şartlar dâhilinde antlaşmayı imza etmeyi uygun bularak; kendisinin Alman Kralı ve Şarlken'in ise İspanya Kralı olarak tanınmasını, ayrıca Avusturya hükümdârı olarak Osmanlı veziriazamına denk kabul edilmesini, Zapolya'nın krallık tâcının Avusturya adına tanınmasına, Macaristan'ın ikiye ayrılarak bir kısmının Avusturya'ya bırakılmasını ve ayrıca yılda 30.000 duka altın vergi göndermeyi tasdik etmiş oldu⁵³.

Yukarıda bahsi geçen antlaşmaya rağmen Avusturya'nın hudut tecâvüzleri ile Macar topraklarında büyük huzursuzluklara yol açmaya devam etmesi dahası Arşidük Ferdinand'ın 1543 senesinde bir elçilik heyetini İstanbul'a göndererek Macaristan'ı talep etmesi büyük bir probleme sebep oldu. Bu isteği kabul edilmeyen Avusturya, Budin'i kuşatmakta gecikmedi. Bunun üzerine Sultan Süleyman, Avusturya üzerine sefere çıkma kararı aldı. Padişahın başında olduğu ordu, kısa sürede Estergon ve İstolni-Belgrad önüne gelerek bu kaleleri fethetti. Daha sonra Avusturya'nın barış isteği üzerine bir antlaşma yapıldı ise de (1547), Ferdinand'ın 1551'de alenen Erdel'in iç işlerine karışması üzerine yeni bir sefere çıkılmasına karar verildi. Avusturya orduları ile Osmanlı ordusunun aralıklarla girdiği çarpışmalar 1562 senesine değin sürdü ve nihayetinde bu çarpışmalar Osmanlı kuvvetlerinin galibiyetleri ile neticelendi. Yapılan antlaşmayla Ferdinand, Erdel'den vazgeçmeye ve eskisi gibi kendisinin elinde kalan bir kısım Macar toprakları için senelik otuz bin duka ile sekiz senelik bir antlaşma imzalamaya mecbur oldu⁵⁴.

Kanûnî Sultan Süleyman, 1562 senesinden itibaren Habsburglar ile yapılan antlaşmayı yenilemekte bir beis görmemekte idi. Fakat iki devletin sınırlarında yaşanan ihlâllerin son bulmaması ve nihâyet 1564 senesinde Ferdinand'ın ölüp yerine II. Maximilian'ın geçmesi gerginliği büsbütün artırdı. Erdel'de vuku bulan hareketlenmeler ve bunu müteakip bir dizi askerî ve siyâsî adımlar Habsburglar'a yönelik yeni bir sefere meşrûiyet kazandırdı. Sadrazam Sokullu Mehmed Paşa'nın da

⁵³ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 336-337.

⁵⁴ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 338-342; Feridun Emecen, "Kara Ahmed Paşa", **DİA**, XXIV (2001), s. 357.

destek vermesi ile padişah, hedef Sigetvar ve Eğri kaleleri olacak şekilde ilerleme kararı aldı⁵⁵. Son seferi için 11 Şevval 973/ 1 Mayıs 1566'da İstanbul'dan ayrılan padişah, ilerleyişinin ellinci günü Belgrad'a ulaşabildi. Ordu-yı hümâyûn Sigetvar Kalesi önlerine gelince vakit kaybedilmeden şehrin kuşatılmasını emredildi (Ağustos 1566). Osmanlı topçularının yoğun atışına maruz kalan şehri müdafaa eden Kont Zirinsky, tüm gayretlerine rağmen yeni ve eski şehri muhafaza edemeyeceğini anladığından köşeye sıkışarak, ümitsiz bir hâlde yarma harekâtı düzenleyerek kaleden çıkmak istediye de buna muvaffak olamayıp öldü böylelikle de kale düştü (7 Eylül 1566/ 21 Safer 974)⁵⁶.

Padişah, hastalığının giderek artmasına rağmen kuşatmayı dikkatle takip etmekteydi. Fakat burada, savaş meydanında iken 20-21 Safer 974/ 6-7 Eylül 1566 gecesi hayâta gözlerini yumdu. Kalenin fetih haberini alamayan padişahın ölümü büyük bir mahâretle gizlendi. İç organları çıkarılıp amber ve misk kokuları sürülen naaşı tabut içinde tahtın altına geçici olarak defnedildi. Sigetvar Kalesi'nin sukutunun ardından ordu dönüş için harekete geçtiğinde kırk iki gündür gömülü olan naaşı gizlice arabaya konularak, padişahın hayatta olduğunu hissettirecek bazı davranışlarda bulunuldu. Bu esnada kendisine haber gönderilen ve o sırada tahtın tek vârisi olan Şehzade Selim süratle Belgrad'a doğru yola çıktı. Ordu ve Şehzâde Selim Belgrad'a ulaştığında padişahın vefatı ve Şehzâde Selim'in cülûsu ilan edildi. Şehzâde, Belgrad'da yapılan biat merâsimi ile Osmanlı tahtına cülûs etti. Yeni hükümdârın, babasının naaşı ile İstanbul'a ulaşmasının ardından bu defa üçüncü kere olmak üzere 23 Kasım 1566 tarihinde Süleymaniye Camii'nde bir cenâze merâsimi yapıldı ve Şeyhülislâm Ebussuûd Efendi'nin kıldırıldığı cenâze namazının ardından hazîredeki türbesine defnedildi⁵⁷.

---

⁵⁵ Emecen, "Süleyman I", s. 71.

⁵⁶ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 409-412.

⁵⁷ Emecen, "Süleyman I", s. 71-72; Zeynep Tarım, "The Depiction of Ceremonies in Ottoman Miniatures: Historical Record or A Matter of Protocol?", **Muqarnas An Annual on the Visual Cultures of the Islamic World**, XXVII, Brill, Leiden-Boston 2010, s. 261-265.

I. BÖLÜM

1538-1548 SENELERİ ARASINDA OSMANLI İMPARATORLUĞU

1.1. Siyasi Olaylar

1.1.1 Boğdan Seferi (1538)

Turla Nehri ağzında yer alan Kili ve Dinyester Nehri üzerinde bulunan Akkirman'ın II. Bâyezid tarafından 1484'teki fethinin bir neticesi olarak imparatorluğun bu araziye olan ilgisi artmış⁵⁸ ve Sultan Süleyman'ın Boğdan seferine zemin hazırlanmıştır⁵⁹. Kanûnî'nin Boğdan'a yönelik askerî harekâtı ne sadece Voyvoda Petru Rareş'in senelik vergisini geciktirmesi ve hünkârın davetine icâbet etmeyip ordugâha gitmemesi⁶⁰ ne de ganimet için çıkılan basit bir akın ve gözdağı seferidir.

İmparatorluğun Tuna Nehri'nin öte yakasına dolayısıyla da Boğdan'a olan ilgisi, tesadüfler neticesinde vuku bulmuş münferid olaylardan ziyâde, belirli bir amaca âid olan stratejinin sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır⁶¹. 1538'deki fethi kadar dârü'l-ahd olarak Osmanlı sistemi içerisine oturtulan Boğdan, bu tarihte Petru Rareş'in iki yüzlü siyâseti sebebiyle Osmanlı İmparatorluğu için önemli bir mesele hâlini almıştı. Rareş, Sultan Süleyman'ın 1529'daki seferi öncesinde Avusturya hükümdârı I. Ferdinand'ın (d. 1503-ö. 1564) safında yer almış ise de iki imparatorluğun muhârebesinin Erdel'e doğru genişleme siyâsetinin bir parçası olduğu

---

⁵⁸ N. Beldiceanu, "La campagne ottomane de 1484: Ses préparatifs militaires et sa chronologie", **RER**, V-VI (1960), s. 67-77.

⁵⁹ İmparatorluğun Boğdan ile münâsebeti hakkında bkz. Muhammet Ali Kılıç, **Russian Challenges Concerning Otoman Boghdan**, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 2008, s. 25-42.

⁶⁰ İ. Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, TTK Ankara 2006, s. 342-343.

⁶¹ A. Decei "Doua Documente Turcești Privitoare la Expeditiile Sultanilor Baiazid I și Murad al II-lea in Tarile Romane", **Relatii Romano-Orientale**, București 1978, s. 207-222; Feridun M. Emecen, "Osmanlıların Tuna'nın Kuzeyine Yönelik İlgileri: XVI. Asırda Erdel Örneği", **Osmanlı Klasik Çağında Siyaset**, Timaş Yay. İstanbul 2009, s. 221-238.

fikrinden hareketle geri adım atarak İstanbul'a bir elçi göndermiş ve böylelikle de padişahın itimâdını yeniden kazanmıştı⁶².

1531 senesinde, o sırada Osmanlı İmparatorluğu ile Lehistan Krallığı arasında imza edilmiş ahidnâmeyi hiçe sayarak sınır ihlâlinde⁶³ bulunmak sûretiyle Pokutsya bölgesine iki akın tertip edip ikisinde de mağlup olmuş ve hattâ kendi bayraklarının yanı sıra padişahın verdiği sancak da bu mağlûbiyetler sırasında Lehliler tarafından ele geçirilmişti⁶⁴. Bulduğu her fırsatta Leh topraklarına hücum eden Boğdan Voyvodası Rareş'in bu tavrı, Lehistan Krallığı'nın İstanbul'a gönderdiği elçiler vasıtasıyla padişaha bildiriliyordu. Lâkin Dîvân-ı Hümâyûn, Lehistan ile Boğdan arasında yaşanan bu sorunun barış içinde ve taraf devletlerce çözülmesini uygun görerek duruma asla müdâhil olmamakta kararlı idi⁶⁵.

Rareş'in yarattığı sıkıntılar sâdece bunlardan da ibâret değildi. Sultan Süleyman'ın ordu-yı hümâyûn ile Irakeyn seferinde iken Petru Rareş'in daha da rahat hareket etme şansı bulması, ayrıca İbrahim Paşa'nın yakın dostu ve imparatorluğun Avrupa nezdinde yürüttüğü diplomaside mühim bir rol oynayan Alvise Gritti ile iki oğlunu Mediaş Kalesi'nde uğradıkları yenilginin ardından Boğdan Voyvodası'nın emriyle katledilmeleri Pâyitaht'ta büyük bir gerginliğe sebep olmuştu⁶⁶.

4 Nisan 1535 tarihinde Boğdan ile Avusturya arasında Yaş Kasabası'nda bir anlaşma akdedilmiş ve bu anlaşma ile Habsburglar'ın Boğdan üzerindeki hâkimiyeti

---

⁶² Mihai Guboğlu, "Kanuni Sultan Süleyman'ın Boğdan Seferi ve Zaferi (1538 M.=945 H.)," **Belleten**, L / 198, TTK Ankara 1986, s. 750-751.

⁶³ Bu ahidnâme 1525'te Mohaç Seferi evvelinde verilmiştir. Bkz. Tayyib Gökbilgin, "Venedik Devlet Arşivi'ndeki Vesikalar Külliyyatında Kanuni Sultan Süleyman Devri Belgeleri", **Belgeler**, I/2, TTK Ankara 1964, s. 127-129; Kanuni devrinde Osmanlı-Lehistan sınırı hakkında bkz. Güneş Işıksel, "Birinci Süleyman Döneminde Lehistan Krallığı İle Sınır İlişkilerinin Yeniden Düzenlenmesi", **Türkiye Ukrayna İlişkileri Kazak Dönemi (1500-1800)**, (ed.) Volodimir Menlik, Mehmet Alpagu, Yücel Öztürk, Ferhat Turanlı ve Muhammed Bilal Çelik, Çamlıca yay. İstanbul 2015, s. 257-265.

⁶⁴ Mihai Guboğlu, "Kanuni Sultan Süleyman'ın Boğdan Seferi ve Zaferi (1538 M.=945 H.)," **Belleten**, L/198, TTK Ankara 1986, s. 751.

⁶⁵ Guboğlu, "Boğdan Seferi ve Zaferi", s. 752, 759.

⁶⁶ Guboğlu, "Boğdan Seferi ve Zaferi", s. 753; Özlem Kumrular, "Osmanlı Sarayında ve Avrupa Siyasi Sahnesinde Venedikli Bir Sınır Diplomatı: 'Mir-i Venedik Oğlu' Alvise Gritti", **TTY**, VI, Güz 2007-Kış 2008, s. 39-59.

tescil edilmiş⁶⁷, hemen arkasından ise Rışnov'da Erdel, Eflak ve Boğdan voyvodaları arasında Osmanlı aleyhine bir anlaşma imzalanmıştı (11 Mayıs). Petru Rareş'in bu cesur adımlarının arkasında, Ferdinand ve Şarlken (V. Carlos/Charles Quint) ile mütemâdiyen mektuplaşmaları ve karşılıklı vaadleri ama daha da önemlisi birbirlerini Osmanlı İmparatorluğu'na karşı kışkırtmaları yer almaktaydı. Boğdan içindeki boyarların, bu tavırlarından büyük rahatsızlık duymalarına⁶⁸ aldırış etmeyen Rareş'in kurduğu münâsebetlere güvenerek seferler için imparatorluğa göndermeye mecbur olduğu süvâri ve senelik harcını da İstanbul'a göndermemesi, padişaha Boğdan'ın fethi için meşru bir zemin kazandırdı⁶⁹.

Sadrazam Ayas Paşa'ya sefer hazırlıklarını gizlice görmesi için emir veren padişah⁷⁰, donanma-yı hümâyûnu da Barbaros Hayreddin Paşa idâresinde 9 Muharrem 945 (7 Haziran 1538) tarihinde Akdeniz'e gönderdi. Kendisi ise sefer-i hümâyûn için 11 Safer 945 Pazartesi günü (9 Temmuz 1538) Pâyitaht'tan hareket etti⁷¹. 18 Temmuz'da Edirne'ye ulaşan padişah bir hafta kadar burada konakladıktan ve iki kere Dîvân akdettikten sonra⁷², 15 Eylül'de Boğdan'ın başkenti Suçav'a (Suceava) ulaşmış ve pek müstahkem olan kale kuşatılmıştır. Padişahın karşısında uzun süre dayanma imkânının olmadığını anlamakta gecikmeyen kale komutanı, çâreyi kaleden kaçmakta bulan Voyvoda Petru Rareş'in gidişinin ardından kaleyi vire ile teslim mecbur olmuştur. Kale içinde yer alan Petru Rareş'in sarayındaki hazine Mirâhûr-i Evvel Hasan Ağa tarafından bulunup ele geçirilmiş⁷³, fetihten sonra Boğdan'a Çetine

⁶⁷ Guboğlu, "Boğdan Seferi ve Zaferi", s. 754, 201. dipnot.

⁶⁸ Guboğlu, "Boğdan Seferi ve Zaferi", s. 757-762, ve Abdülkadir Özcan, "Boğdan", **DİA**, VI, 1992, s. 269.

⁶⁹ Bunun Osmanlılarca bir fetih olarak telakki edildiği Boğdan seferi menzîlnâmesindeki "... *Karaboğdan'ın fethi kasdına gindiklerinde ...*" anlaşılmaktadır. Neşri için bkz. M. Akif Erdoğan, "Kanuni Sultan Süleyman'ın 1538 Tarihli Karaboğdan Seferi Ruznâmesi", **Tarih İncelemeleri Dergisi**, XXIX/2, Ege Üniv. yay. İzmir 2014, s. 515-524.

⁷⁰ Bekir Kütükoğlu, "Ayas Paşa", **DİA**, IV, 1991, s. 202-203.

⁷¹ Erdoğan, "Karaboğdan Seferi", s. 522. Kanuni'nin İstanbul'dan hareketi için verilen diğer tarihler hakkında bkz. Guboğlu, "Boğdan Seferi ve Zaferi", s. 762.

⁷² Guboğlu, "Boğdan Seferi ve Zaferi", s. 764.

⁷³ Guboğlu, "Boğdan Seferi ve Zaferi", s. 788.

(çekirge) lâkaplı Stefan Lacusta voyvoda olarak tayin edilmiş ve kendisine zannedildiğinin aksine bir ahidnâmeden ziyâde berat kabilinden olan bir belge verilmiştir⁷⁴.

1.1.2. Preveze Deniz Savaşı (1538)

Rodos'un fethi (1521) ve buna mukabil Habsburglar'ın deniz politikalarında yaşanan değişiklikler Akdeniz'deki dengeleri Osmanlı'nın lehine değiştirmişti. Fakat Sultan Süleyman'ın 1537 (944) senesindeki Pulya Seferi'nin neticesiz kalması yeni bir haçlı donanmasının oluşturulması için Avrupalı devletlere gereken cesâreti verdi. Cenevizli amiral ve condottiero⁷⁵ Andrea Doria'nın⁷⁶ (30 Kasım 1466-25 Kasım 1560), Mısır'dan yüklü olarak hareket eden Osmanlı bayraklı gemileri Girit Adası civârında tehdit ettiği haberini alan Hayreddin Paşa, 9 Muharrem 945/ 7 Haziran 1538'de Akdeniz'e açıldı. Seyir esnasında İstanbul'da hazırlanan ilâve donanma ile Mısır'dan gelen Sâlih Reis de Hayreddin Paşa'ya katılarak mükemmel bir donanma vücuda getirildi⁷⁷.

Barbaros Hayreddin Paşa, ilk safhada Andre ve Serifos (Koyunluca) Adaları'nı, Kerpe ve Kaşot adalarını fethetti⁷⁸. Andrea Doria'nın gayretleri sonucu İspanya, Papalık, Avusturya, Malta ve Ceneviz'in katılımıyla Venedik önderliğinde kurulmuş olan Haçlı donanması Eylül ayında Preveze önlerine gelerek, buraya bazı saldırılar düzenledi. Bu haber üzerine Eğriboz'dan ayrılan Barbaros Hayreddin Paşa'nın ilerleyişini haber alan düşman donanması Preveze'den çekildi. Haçlı

⁷⁴ Guboğlu, "Boğdan Seferi ve Zaferi", s. 793.

⁷⁵ Geç Ortaçağ ve Rönesans dönemlerinde Papalık ve İtalyan şehir devletlerinde sözleşme usûlü ile çalışan ve paralı askerlerin komutanı.

⁷⁶ Fransızlar'ın henüz denizlerde pek müessir olmadıkları dönemde, I. François büyük meblağlar mukabilinde Anrea Doria'yı hizmetine almıştır. Lâkin çıktığı seferlerden bolca ganimetle dönen Doria'ya; bunların devletin malı olduğu söylenip kendisine pay verilmeyince kontrat süresi dolan Doria daha çok para veren V. Şarlken'e hizmet etmeye başlamıştır. Bkz. Afif Büyüktuğrul, "Preveze Muharebesine İlişkin Belgeler", **Bellekten** XLII/168, Ankara 1978, s. 634.

⁷⁷ İ. Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, TTK Ankara 2006, s. 375; İdris Bostan, "Preveze Deniz Muharebesi", **DİA**, XXXIV, 2007, s. 343.

⁷⁸ Fethedilen diğer adaların isimleri için bkz. Gökbilgin, "Kanunî Sultan Süleyman Devri Belgeleri", s. 122.

donanmasına gözdağı vermek isteyen Barbaros ise Kefalonya'yı tahrip ettikten sonra 24 Eylül'de Preveze'ye gelerek burayı tahkim etti. Haçlı donanması ise yüz kırk kalyon ve yüz altmış sekiz kadirga, pek çok nakliye gemisi ve altmış bine yakın asker mevcudu ile ertesi günü Preveze önlerine demirledi⁷⁹.

Haçlı donanmasının 23, 24 ve 25 Eylül günlerinde Preveze'ye kalkıştıkları üç hücum, müdâfiler tarafından püskürtüldü. Andrea Doria'nın 25 Eylül günü yaptığı saldırı körfezde bulunan Osmanlı donanmasının hareketi ve karşı atağı ile karşılaştı. 27 Eylül günü körfezden açılan Barbaros Hayreddin Paşa uygun gördüğü bir noktada savaş düzeni alarak Doria'nın paniklemesine sebep oldu. Bu hamle üzerine Haçlı donanması Korfu'ya çekilmek zorunda kaldı⁸⁰.

Barbaros ile bir savaşa tutuşmak niyetinde olmadığı bilinen Andrea Doria, toplanan savaş meclisinin aldığı karar doğrultusunda ertesi gün Barbaros'un üzerine gelmeye mecbur oldu. Doria'nın üzerine geldiğini gören Barbaros Hayreddin Paşa da süratle hareket ederek Haçlı donanmasının üzerine vardı ise de esen rüzgârın Osmanlı donanmasının aleyhine olması harekete mâni oldu. Barbaros'un emrindeki kadirgaların hareketi böylelikle kısıtlanınca Andrea Doria ve idâresindeki yelkenli gemi sınıfından olan kalyonlar için büyük bir fırsatı ortaya çıkardı. Fakat rüzgârın bir müddet sonra kesilmesi ile ne yapacağını bilemeyen Doria'nın top ateşine başlaması ve akabinde Osmanlı donanmasını iki ateş arasında bırakmak için yaptırdığı manevra, Barbaros'u müşkil durumda bırakmış ise de bu atış ve manevraların süratle püskürtülmesi Doria'yı zorladı. Turgut Reis'in bir hamle ile Doria'nın filosunu çevirmesi beş saat süren savaşın sonunu getirdi. Doria, akşamın olmasını fırsat bilerek fenerlerini söndürerek savaş alanından kaçtı. Böylelikle Preveze önlerindeki savaş Osmanlı donanmasının zaferi ile sonuçlandı⁸¹. Preveze'de zafer kazanıldığı sırada Boğdan seferini tamamlayarak dönüş yoluna düşen padişah, 14 Ekim 1538'de

---

⁷⁹ İdris Bostan, "Preveze Deniz Muharebesi", **DİA**, XXXIV (2007), s. 344.

⁸⁰ Bostan, "Preveze", s. 344

⁸¹ Bostan, "Preveze", s. 344

Yanbolu'ya konduğunda Barbaros Hayreddin Paşa'nın oğlu Hasan Bey zafer haberini ordugâha ulaştırdı⁸².

1.1.3. Şehzâde Bâyezid ve Cihângîr'in Sünnet Dügünleri (1539)

Kanûnî Sultan Süleyman, Boğdan seferinden döndükten sonra kış mevsimini Edirne'de geçirdi. İstanbul'a dönüşünün ardından denizde ve karada kazanılan zaferler vesilesiyle, imparatorluğun ihtişamını ve kuvvetini mutantan bir şekilde halka ve rakip olan diğer devletlere sergilemek için şehzâdeleri Bâyezid ve Cihângîr'in Atmeydanı'nda sünnet düğünleri icrâ edildi (15-28 Receb 946 / 26 Kasım-9 Aralık 1539). Törene Pâyitaht'ta ve taşrada olan devlet ricâlinden birçok kimseler ile saray halkı, yeniçeriler ve ulemânın yanı sıra o esnada sulh görüşmeleri için İstanbul'da bulunan Venedik, Fransa ve Avusturya elçileri de davet edilmişlerdi⁸³.

1.1.4. Venedik-Osmanlı Barışı (1540)

Sulh görüşmelerine gelince, Preveze mağlûbunun Venedikli komutan Andrea Doria olması sebebiyle en mühim görüşmeler Venedik ile oldu. Yenilginin hemen ardından kendi çıkarlarının daha fazla zarar görmesine mâni olabilmek gayesiyle nihâi bir barış anlaşması imzalanması teşebbüslerine başlayan Venedik Cumhuriyeti, Andrea Gritti'nin oğlu Lorenzo Gritti'nin Dîvân-ı Hümâyûn nezdinde gayri resmî olarak yürüttüğü görüşmeler neticesinde üç aylık ateşkesin kabulüyle gelecek olan elçi için mürûr tezkiresini temin etmeyi başardı⁸⁴.

Ateşkesin kabulünün ardından Venedik Cumhuriyeti'nin elçi olarak tayin ettiği Pietro Zen beraberindeki hediyeler ile Venedik'ten hareket ettiyse de Bosna'ya ulaştığında rahatsızlanması getirdiği hediyelerin Bosna Sancakbeyi Gazi Hüsrev Bey

---

⁸² Bostan, "Preveze", s. 344. Guboğlu bu tarihi 16 Ekim olarak vermektedir. Bkz. Guboğlu, "Boğdan Seferi ve Zaferi", s. 798 ve 524. dipnot; Feridun M. Emecen, "Osmanlılar ve Kuzey Karadeniz Stepleri", **Osmanlı Klasik Çağında Siyaset**, Timaş yay. İstanbul 2009, s. 239.

⁸³ Funda , **Celâlzâde Mustafa Çelebi, Tabakâtü'l-Memâlik ve Dercâtü'l-Mesâlik**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Kayseri 2009, vr. 271a (s. 462); Feridun M. Emecen, "Süleyman I", **DİA**, XXXVIII, 2010, s. 67.

⁸⁴ Sulhu görüşmek üzere gelecek elçi için "...eğer dostluk içündür ve eğer düşmenlikdür benim Yüce Âsitânem dâimâ açıkdur, kimesnenün gelmesine ve gitmesine aslâ men' ü redd yokdur..." şeklinde müsaade alındığına dair Evâil-i Ramazan 945 (21-30 Ocak 1539) tarihli nâme-i hümâyûn için bkz. Gökbilgin, "Kanunî Sultan Süleyman Devri Belgeleri", s. 152-182.

tarafından hıfz olunmasına neden oldu⁸⁵. Pietro Zen'in yerine ise tecrübesine istinâden daha evvel İstanbul'da balyosluk yapmış Tommaso Contarini (sef. 1528-1533) görevlendirildi, lâkin teşebbüslerinden bir netice alınamadı⁸⁶. O esnada İstanbul'da bulunan balyosun hapsedilmiş olmasından dolayı iki taraf arasındaki münâsebetlerin mecburen Kâtip Antoni Mazaruol ve Dîvân-ı Hümâyûn Tercümânı Yûnus Bey aracılığıyla yürütüldü. Nihâyet Ekim 1540'da Venedik temsilcisi Alvise Badoer kendisine verilen yetki ile Anabolu⁸⁷, Menekşe⁸⁸ ve Dalmaçya kıyılarındaki birçok kaleyi Osmanlı'ya teslim etmek sûretiyle büyük tavizlerde bulunmasının ardından anlaşma zemini sağlandı. Anlaşmanın ön koşulu olarak ise Venedik tarafından Osmanlı'ya ödenmesi talep edilen 300.000 dukalık tazminatın 50.000'inin hemen teslim edilmesinin istenmesi, bu meblağın 20.000'inin Tercüman Yûnus'a ve 5.000'inin ise Barbaros Hayreddin Paşa'ya verilmesi ile sonuçlandı ve bu ödeme kabul gördü. Venedik temsilcisi Alessadro Contarini'nin 21-23 Kasım 1540'da Anabolu ve Menekşe'nin Osmanlı tarafına bırakılmasını teyit etmesi ile de sulh sûratle sağlandı⁸⁹. Mamafih Venedik'in bu barış anlaşmasındaki tek kazancı Parga Kalesi'nin ki o da lûtfen kendilerine bırakılması oldu⁹⁰.

Venedik sulhu için görüşmelerin devam ettiği sırada Macar kralı Zapolya'nın vefat etmesi (20 Temmuz 1540) o tarihe kadar Avusturya ve Osmanlı arasında bir neticeye bağlanmamış olan Macar meselesini yeniden siyâsetin gündemine taşıdı. Zîrâ

---

⁸⁵ Bu konu hakkında Hüsrev Bey'in Venedik Doju'na gönderdiği mektup için bkz. Gökbilgin, "Kanunî Sultan Süleyman Devri", s. 167.

⁸⁶ Tommaso'nun Pâyitaht'a ulaştığı ve "... *inâyetullah ile kimesnenün düşmenliğinden ihtiyâtum olmayup ve kimesnenün dostluğuna ihtiyâcum yokdur; sizün tarafınız ile sulh u salâh itmek husûsunu hâtır-ı şerîfim her vechle müteselli olup rızâ-yı hümâyûnuma mevkufdur...*" cevâbının yer aldığı Evâil-i Cemâziyelevvel 946 (14-23 Eylül 1539) tarihli nâme-i hümâyûn için bkz. Gökbilgin, "Kanunî Sultan Süleyman Devri Belgeleri", s. 145 ve Sadrazam Lutfî Paşa ve Mehmed Paşa Tommaso'yu kabul edip görüştüktan sonra Venedik Doju'na gönderdikleri 1539 tarihli mektup için bkz. **a.g.m.**, s.158-159.

⁸⁷ Napoli di Romania.

⁸⁸ Menavesia/Monembasia. Benefşe olarak da bilinir.

⁸⁹ Anabolu'nun teslim alındığına dair Mora Sancakbeyi Güzelce Kasım Paşa'nın 21 Receb 947 (21 Kasım 1540) tarihli senet ve hücceti, Menekşe'nin teslim alındığına dair Yûnus Subaşı'nın 23 Receb 947 (23 Kasım 1540) tarihli hücceti için bkz. Gökbilgin, "Kanunî Sultan Süleyman Devri Belgeleri", s. 203-204.

⁹⁰ Gökbilgin, "Osmanlı-Venedik Münasebetleri", s. 174.

Zapolya 1538 yılı Şubatı'nda rakibi Arşidük Ferdinand ile gizlice Nagyvárad Antlaşması'nı imzalamıştı. Bu antlaşmaya göre kendisini Macar kralı olarak tanıyan Ferdinand'a ardında herhangi bir vâris bırakmadan ölümü hâlinde Macar tahtını terk etme sözü vermişti. Antlaşmadan haberdâr olan Habsburglar'a muhâlif Macar soyluları, Macar tahtına bir vâris doğurması ümidiyle kralları Zapolya'yı Leh Kralı I. Sigismund'un kızı Isabella Jagiellon ile evlendirdiler. Fakat bu evlilikten dünyaya gelecek olan Macar tahtının müstakbel vârisi János Zsigismond, Zapolya'nın ölümünden sâdece iki ay evvel dünyaya gelebildi.

1.1.4. Budin Seferi (1541)

Zapolya'nın vefatının ardından, Macar soyluları vakit kaybetmeden János Zsigismond'u Macar kralı ilân ettiler. Buna mukabil ise Ferdinand antlaşmanın bozulduğunu ileri sürerek emrindeki kuvvetleri Budin üzerine gönderdi (Mayıs 1541)⁹¹. Kanûnî Sultan Süleyman, Macaristan'ın Ferdinand'ın eline geçmesine asla rızâ göstermeyeceği için Sofu Mehmed Paşa ve Rumeli Beylerbeyi Hüsrev Paşa'yı öncü kuvvet olarak yola çıkarıldı. Kasım Paşa'nın emrindeki hafif bir donanma da Tuna üzerinden bölgeye gönderildi⁹². Padişah ise kulağına gelen Ferdinand ve Şah Tahmasb münâsebetini⁹³ göz önüne alarak olası bir tehlikenin bertaraf edilmesi için Hadım Süleyman Paşa'yı emrine verilen yeniçeriler ile Safevî hudûduna gönderdikten sonra⁹⁴, 25 Safer 948/ 20 Haziran 1541'te İstanbul'dan hareket etti⁹⁵.

Sofu Mehmed Paşa komutasındaki ordunun vazifesi, padişah Budin'e varana kadar şehri kuşatan düşman askerlerinin ikmâl yollarını kesmektir. Ne var ki bunu başaramayan Mehmed Paşa üstüne ağır kayıplar verdi. İki taraf arasında gerçekleşen bu çarpışma sırasında Avusturya ordugâhının etrâfına kazılan hendeklerin, buraya yerleştirilen mâniyeler sebebiyle geçilmez bir hâl almasının bu başarısızlıktaki etkisi

---

⁹¹ Kenneth M. Setton, **The Papacy and the Levant III**, The American Philosophical Society Philadelphia 1984, s. 434-437.

⁹² Danişmend, **Kronoloji**, II, s. 223-224.

⁹³ Lütfi Paşa, **Tevârih**, s. 384-385.

⁹⁴ Danişmend, **Kronoloji**, II, s. 223-224.

⁹⁵ , **Tabakât**, vr. 273b (s. 466).

oldukça büyüktü. Fakat padişahın ordu ile Budin'e doğru ilerlediği haberinin Habsburg ordusuna ulaşması, öncü Osmanlı kuvvetlerinin kaderini değiştirdi. Yahya Paşazâde Gâzî Mehmed Bey'in kale dışındaki Habsburg kuvvetlerini basıp Wilhelm von Roggendorf da dâhil birçok askeri öldürmesi üzerine Ferdinand'ın kuvvetleri 29 Rebiyülâhır gecesi (21 Ağustos) geri çekilmeye mecbur oldular⁹⁶.

Padişah, ancak 4 Cemâziyelevvel 948/ 26 Ağustos 1541'de Budin önlerine varabildi. Hünkârı burada küçük kral János Zsigismund ve annesi dul kraliçe Isabella ile nâib piskopos György Martinuzzi (1482-1551) karşıladı⁹⁷. Henüz bir buçuk yaşında bile olmayan János daha Osmanlılar tarafından resmen kral olarak tanınmadığı için Kanûnî, Macar tahtının verâseti meselesini görüşmek üzere bu üç ismi ordugâha davet etti. Artık Osmanlı-Habsburg sınır hattında vassal statüsünde de olsa bir Macar Krallığı'nın mevcûdiyetinin her zaman bir sorun teşkil edeceği açıkça görüldüğünden küçük krala Erdel bölgesinin idâresi verildi ve Budin doğrudan doğruya Osmanlı merkezî idâresine bağlanarak beylerbeylik merkezi oldu⁹⁸. Padişah şehre girmeden evvel şehrin surlarına sancaklar dikilip katedrali câmiye çevrildi. 11 Cemâziyelevvel/ 2 Eylül Cuma günü padişah tüm erkânı devlet ile şehre girdi ve Cuma namazını henüz câmiye çevrilmiş olan katedralde kılarak adına hutbe okuttu⁹⁹. Orta Macaristan'ı içine alacak şekilde teşkil edilen Budin Beylerbeyliği'nin başına Bağdat vâliliği ile Anadolu Beylerbeyliği'nde bulunmuş Macar asıllı Uzun Süleyman Paşa vezâret rütbesiyle tayin edildi ve şehre bir de kadı atandı¹⁰⁰. Padişahın 24 Cemâziyelevvel 948/ 15 Eylül 1541'de Budin'den İstanbul'a doğru hareket etmesiyle dokuzuncu sefer-i hümâyûnu bitmiş oldu.

1.1.5. Estergon Seferi (1543)

1542 senesi Osmanlı İmparatorluğu ile Avusturya'nın yeniden karşı karşıya geldiği bir sene oldu. Budin Seferi neticesinde, Macaristan'ın Osmanlı merkezî

---

⁹⁶ , **Tabakât**, vr. 274b (s. 468).

⁹⁷ , **Tabakât**, vr. 275a-b (s. 469).

⁹⁸ Feridun Emecen, "Süleyman I", **DİA**, XXXVIII, 2010, s. 67.

⁹⁹ , **Tabakât**, vr. 275b (s. 470).

¹⁰⁰ Lütüfî Paşa, **Tevârih**, s. 388 ve , **Tabakât**, vr. 276b (s. 472).

idâresine bağlanması ile bilhassa kral Ferdinand ve diğer Alman prensleri, Osmanlı İmparatorluğu ile sınır oluşlarının tedirginliğini yaşamaktaydı. Ferdinand bu vaziyeti de bahane ederek İstanbul'a gönderdiği elçiler vâsıtası ile kendisinin Macar kralı olarak tanınması mukabilinde Osmanlı'ya haraç ödemeyi dahi teklif etmekte gecikmedi¹⁰¹. Bir yandan diplomatik hamleler yaparak meşru bir çerçeveye yaratmak isteyen Ferdinand diğer taraftan askerî harekâta da girişmekten geri durmadı. Muhtemel bir Habsburg saldırısına karşı Fransa ile ittifakı kuvvetlendirmek isteyen Sultan Süleyman ise Fransa'nın elçi Paulin aracılığı ile yardım talebinde bulunmasını değerlendirmekten çekinmedi ve donanmanın hazırlanması için emir verdi. Habsburg elçilerinin İstanbul'daki temasları devam ettiği esnada, Ferdinand'ın kuvvetlerinin 16 Ağustos'ta Budin karşısındaki Peşte Kalesi'ni muhâsara ettikleri haberi Pâyitaht'a ulaştı¹⁰².

Peşte üzerine yapılan Habsburg saldırısı Budin Beylerbeyliğine tayin edilen Yahyâ Paşazâde Gâzî Koca Küçük Bâli Paşa'nın ve civârdan gelen destek kuvvetlerin mukavemeti ile kısa sürede püskürtüldü¹⁰³. Sefer hazırlıklarının tamamlanmasının ardından¹⁰⁴ padişah yanında Şehzâde Bâyezid olduğu hâlde 8 Şaban 949/ 17 Kasım 1542'de İstanbul'dan ayrılıp Edirne'ye doğru yola çıktı. Bir müddet için burada konaklayan padişaha, Habsburg kuvvetlerinin geri çekildiği haberi Edirne'de iken ulaştı. Bu vaziyet karşısında Orta Avrupa'nın sert geçen kış mevsiminde sefere çıkmaktan kurtulan Sultan Süleyman kışı Edirne ve civârında avlanarak geçirdi¹⁰⁵. Sefer hazırlıklarının tamamlanması sonucunda padişah, hem Fransızlar'a Habsburglar ile olan mücâdelelerinde verdiği yardım sözünü tutmak hem de Habsburglar'ın

---

¹⁰¹ Danişmend, **Kronolojisi**, II, s. 228, 231-232.

¹⁰² Sinan Çavuş, **Süleymanname: Târih-i Feth-i Şikloş Estergon ve İston Belgrad**, ed. Tülay Duran, İstanbul 1999, vr. 5b (s. 37).

¹⁰³ Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, II, s. 493.

¹⁰⁴ Hazırlanan sefer mühimmatı hakkında bkz. Mehmet İpcioğlu padişahın İstanbul'dan hareket tarihini sehven olsa gerek 17 Aralık olarak vermiştir. Bkz. Mehmet İpcioğlu, **Kanuni Sultan Süleyman'ın Estergon Seferi**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 1989, s. 18-20.

¹⁰⁵ **Tabakât**, vr. 278b (475). Mehmet İpcioğlu padişahın İstanbul'dan hareket tarihini sehven olsa gerek 17 Aralık olarak vermiştir. Bkz. İpcioğlu, **Estergon Seferi**, s. 19.

Macaristan'a yönelik taarruzlarına bir cevap vermek üzere ordu ile berâber, yanında Şehzâde Bâyezid olduğu hâlde 18 Muharrem 950/ 23 Nisan 1543 Hıdırellez günü Edirne'den ayrıldı¹⁰⁶.

Sultan Süleyman 1 Rebiyülevvel/ 4 Haziran'da Belgrad'a vardı. Burada Rumeli Beylerbeyi Ahmed Paşa ve Anadolu Beylerbeyi İbrahim Paşa'nın kuvvetlerinin de iltihakı ile ordu harekete geçmekte gecikmedi¹⁰⁷. Osmanlı İmparatorluğu'nun daha önceden Ferdinand'dan sulh için talep ettikleri Valpo Kalesi 19 Rebiyülevvel/ 22 Haziran'da, Peçuy Kalesi (Pécs/Fünfkirchen) 28 Haziran'da ve Şikloş Kalesi 3 Rebiyülâhır/ 6 Temmuz'da teslim alındı. Padişah ordu ile yola devam ederek 22 Rebiyülâhır/ 25 Temmuz'ta seferin en büyük hedeflerinden biri olan Estergon (Gran) önlerine vardı. Uzun süren karşılıklı top ve tüfek atışları sonucu her iki tarafında ağır kayıplar verdi. 28 Rebiyülâhır Salı/ 31 Temmuz günü Estergon Kalesi'nin nevbethânesinin yıkıldığı haberini alan Sultan Süleyman haberi getiren yeniçeriyi taltifen yirmi filori in'âm verdi¹⁰⁸. Şehir, nihâyet 6 Cemâziyelevvel/ 7 Ağustos'ta teslim oldu. Ertesi gün Osmanlı askerleri şehre girdiler ve ordu ile gelen Müslümanlar burada iskân edildiler. Şehrin en büyük katedrali câmiye çevrildi ve padişah, devlet erkânı ile burada Cuma namazını edâ etti¹⁰⁹. Daha sonra orduya İstolni Belgrad'a yürüme emri verildi. 15 Ağustos'ta Tata Kalesi alındı ve 19 Cemâziyelevvel/ 20 Ağustos'ta İstolni-Belgrad önüne ulaşıldı.

İstolni Belgrad Kalesi bataklıkların ortasında olması hasebiyle buranın fethinin yağmurlar başlamadan vuku bulması elzem görülmekte idi. Kale müdâfileri ilk başlarda Osmanlı saldırılarını püskürtebildilerse de büyük toplar olmadan şehrin düşürülemeyeceği anlaşılınca Anadolu Beylerbeyi İbrahim Paşa topları getirmesi için Budin'e gönderildi ve topların İstolni Belgrad'a nakli ile muhâsaranın seyri değişmeye mecbur oldu. Ağır top atışlarını müteakiben surlarda açılan gediklere Osmanlı askerleri hücum ederek 2 Cemâziyelâhır/ 2 Eylül'de şehre girmeye muvaffak olundu.

---

¹⁰⁶ **Tabakât**, vr. 282a (481).

¹⁰⁷ **Tabakât**, vr. 284a-284b (484-485).

¹⁰⁸ **Defter**, vr. 16b.

¹⁰⁹ **Tabakât**, vr. 287b-291b (489-495).

3 Eylül’de kale muhâfızı teslim olma çağrısında bulundu. Böylelikle de 4 Cemâziyelâhır/ 4 Eylül’de şehrin anahtarları teslim edildi¹¹⁰.

1543 senesinde vuku bulan Macar seferi boyunca gerçekleşen çarpışmaların nedeni şiddetli olduğu, yaralı yeniçerilere verilen in‘âmlara dair defterde yer alan kayıtlardan anlaşılmaktadır¹¹¹. Sefer neticesinde Budin Beylerbeyliği’nin etrafı hem genişletilmiş hem de emniyet altına alınmış oldu. Diğer Macaristan seferlerinden farklı olarak iki büyük ve mühim şehrin zapt edilmesi ile Osmanlılar Budin’in ötesinde bir kontrol bölgesi sağlamış oldular.

Tablo I

Estergon Seferi Menzilleri		
Menzilin Adı	Mesafe	Varış Tarihi
Çirmen mukabelesinde çayır ¹¹²	3 mil ¹¹³	18 M. 950 / 23 Nisan 1543
Eskihisar kurbünde yund alanı ¹¹⁴	3 mil	19 M. 950 / 24 Nisan 1543

¹¹⁰ **Tabakât**, vr. 292b-298a (497-504).

¹¹¹ Defter, vr. 15b, 16b, 17a ve 18b.

¹¹² Sinan Çavuş, vr. 39b (s. 162-163); , **Tabakât**, vr. 282a (s. 481) ve Lutfî Paşa, **Tevârîh**, s. 414; Eski adı Thsronomen olup günümüzdeki adı Ormenion’dur ve bugün Yunanistan sınırları dâhilindedir. 1482-1525 tarihleri arasında Rumeli Eyâleti’ne bağlı bir kazâ iken 1530’dan sonra, altı kazâsı olan bir sancak statüsü kazanmıştır. Bkz. Yusuf Halaçoğlu, “Çirmen”, **DİA**, VIII, 1993, s. 341-342; **Osmanlı Yer Adları I**, s. 21 ve Sezen, **Osmanlı Yer Adları**, s. 187.

¹¹³ 1 mil, 1000 yeni arşına (1 km.) eşittir. Bkz. Cengiz Kallek, “Mil”, **DİA**, XXX, 2005, s. 53-54.

¹¹⁴ Sinan Çavuş, vr. 40a (s. 164-165); Mehmet İpçioğlu bu menzilin adını sâdece “Eski Hisarlık” olarak kaydetmiştir. Bkz. **Estergon Seferi**, s. 39; Roma devrinde Augusta Traiana, Bizans devrinde Eirenepolis, Ortaçağ’ın sonlarında Zagora olarak bilinip Osmanlı kaynaklarında ise Eskihisar-ı Zağra, Zağra-i Eskihisar, Zağra Eskisi ve Zağra-i Atık olarak kayıtlıdır. Günümüzde Bulgaristan sınırları içerisinde bulunup Stara Zagora diye bilinir. Beroa veya Beroe olarak da anılan şehrin bir diğer Bulgarca ismi ise Boduy’dur. Osmanlı idâri teşkilatında, 1514-1550 tarihlerinde Paşa Livası Sağkol kazâları arasında yer almaktadır. Bkz. İlhan Şahin, “Eski Zağra”, **DİA** XI, 1995, s. 394-396; Acaroğlu, **Bulgaristan**, s. 335 ve **Osmanlı Yer Adları I**, s. 17-18.

Çakırağa Değirmenleri ¹¹⁵	3 mil	20 M. 950 / 25 Nisan 1543
Karye-i Güllük ile Tataz Köyü mâbeyninde ¹¹⁶	3,5 mil	21 M. 950 / 26 Nisan 1543
Karye-i Sekbanlu ile Müsellim Köyü'n[ü] geçüp Akpınar ¹¹⁷	4 mil	22 M. 950 / 27 Nisan 1543
Köpsü/Küpsü Suyu Köprüsü ¹¹⁸	3 mil	23 M. 950 / 28 Nisan 1543
Filibe ¹¹⁹	2,5 mil	24 M. 950 / 29 Nisan 1543

¹¹⁵ Sinan Çavuş, vr. 40b (s. 166-167); Bu menzilin bir diğer isminin Yedideğirmen olması muhtemeldir. Bkz. Günhan Börekçi, **Macaristan'da Bir Osmanlı Padişahı Sultan III. Mehmed'in Eğri Seferi Rûznâmesi (1596)**, Okur Kitaplığı İstanbul 2016, s. 46; Yer adlarına dair neşredilen sözlüklerde Çakırağa Değirmenleri ve Yedideğirmen adlarında, Eskihişarlık civârında herhangi bir isme tesadüf edemedik. Lâkin alternatifler düşünülür ise Acaroğlu'nun sözlüğünde bulunup Eskihişarlık (Eski Zağra) yakınlarında olan Değirmen (Dermenka) ve Değirmen-mahalle (Vodeniçarova) köylerinden birinin adı geçen menzil olması gerekir. Hatta güzergâh itibariyle Değirmen-mahalle Köyü'nün bu menzil olması daha kuvvetli bir ihtimaldir. Bkz. Acaroğlu, **Bulgaristan**, s. 250-251.

¹¹⁶ Sinan Çavuş, vr. 40b (s. 166-167). İpçioğlu yalnızca "Güllük Karyesi"ni kaydetmiştir. Bkz. M. İpçioğlu, s. 39. Tataz adını taşıyan bir köye tesadüf edemediysek de III. Mehmed'in Eğri Seferi'ne giderken Güllük menzilinden geçtiğini Günhan Börekçi'nin neşrinden anlamaktayız. Bkz. **Rûznâme**, s. 47.

¹¹⁷ Sinan Çavuş, vr. 41a (s. 168-169); İpçioğlu, s. 39; Sekbanlu Köyü'nün Paşa Livası'nın Filibe Kazâsı'na bağlı Karye-i Sekban olması gerekir. Zîrâ Sekban/Sekbanlu adını taşıyan birkaç köyün Ferecik, Edirne ve Yanbolu kazâlarında da karşımıza çıkmasına mukabil güzergâh gereği bunların olamayacağı âşikârdır. Bulgarlar tarafından ismi 1906'da Strajar, 1951'de Mirovo olarak iki kez değiştirilmiştir. Bkz. Acaroğlu, **Bulgaristan**, s. 877 ve **Osmanlı Yer Adları I**, s. 735; Eserde Müsellim şeklinde harekelenmiş köyün de Filibe Kazâsı'na bağlı Karye-i Müsellem Mehmedi olması ihtimal dâhilindedir. Günümüzde Müslim, Bulgarcası ile Pravoslaven olarak bilinen köy bu menzil olabilir. Bkz. Acaroğlu, **Bulgaristan**, s. 751 ve **Osmanlı Yer Adları I**, haz. Ahmet Özkılıç, Ali Coşkun ve Abdullah Sivridağ, Ankara 2013, s. 607; Rumeli coğrafyasında Akpınar ismini taşıyan birçok yerin içerisinde yine Filibe Kazâsı'na bağlı olan ve Yaylak-ı Akpınar olarak kayıtlara geçen yerin bu menzil olduğu kanaatindeyiz. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 67.

¹¹⁸ Sinan Çavuş, vr. 41a (s. 168-169). Bu nehrin bir diğer adının Kırçım Nehri olduğunu Semiz Ali Paşa'ya âid bir vakfiyeden öğrenmekteyiz. Bkz. Reyhan Şahin Allahverdi, "Semiz Ali Paşa'ya Ait Bir Vakfiye ve Sınırnâme", **Sosyal ve Liberal Bilimlerde Yeni Yönelimler II**, Ankara 2016, s. 571; Ayrıca Filibe Kazâsı'na bağlı Kırçime adlı bir köyün bulunması bu hususu desteklemekle birlikte imlâ farkının, kelimenin günümüz harflerine aktarılması ile oluştuğu âşikârdır. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 463.

¹¹⁹ Sinan Çavuş, vr. 41b (s. 170-171). 4 Safer'e (9 Mayıs) kadar bu menzilde oturak olmuştur. Bugün Bulgaristan'da bulunan ve Plovdiv olarak bilinen şehir; Antik Çağ'da Philippopolis ve Trimontium olarak adlandırılmıştır. Bkz. Machiel Kiel, "Filibe", **DİA**, XIII, 1996, s. 79. Evvelâ Rumeli Eyaleti'nin

Yund korusun geçüp Karye-i Tatarlar ¹²⁰	3,5 mil	4 S. 950 / 9 Mayıs 1543
Karapınar'ı geçüp öte yanında çayır ¹²¹	2,5 mil	5 S. 950 / 10 Mayıs 1543
Kapalu Derbend ağzında Karye-i Manendler ile Akıncılar ortası ¹²²	1 mil	6 S. 950 / 11 Mayıs 1543
Kapalu Derbend'i geçüp Sahrâ-i İhtimân ¹²³	3,5 mil	7 S. 950 / 12 Mayıs 1543

merkezi olup daha sonra sancak ve nihâyet kazâ statüsü verilip Paşa Sancağı'na bağlanmıştır. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 268 ve Tahir Sezen, **Osmanlı Yer Adları**, Ankara 2017, s. 271.

¹²⁰ Sinan Çavuş, vr. 47a (s. 192-193). Güzergâh dikkate alındığında bu köyün, Paşa Livası Sağkol kazâlarından Tatarbazarı'na tâbi Karye-i Tatarlar olması kuvvetle muhtemeldir. Aynı adla birçok köye tesadüf edilmekle birlikte güzergâh sebebiyle diğerlerinin olamayacağı âşikârdır. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 778; Tatarkadıköy olarak da bilinmekte olup bugünkü Bulgarca ismi Kapitan Dimitriev'o'dur. Bkz. Acaroğlu, **Bulgaristan**, s. 475.

¹²¹ Sinan Çavuş, vr. 47a (s. 192-193). Karapınar'ın Filibe Kazâsı'na bağlı bir karye olduğu anlaşılmaktadır. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 443. Lalapınarı olarak da anılan köy, şarapları ile meşhur olduğu için ismi Bulgarlarca değiştirilmemiş olup bugün Karabunar olarak bilinir. Bkz. Acaroğlu, **Bulgaristan** s. 529-530.

¹²² Sinan Çavuş, vr. 47a (s. 192-193). Rumeli Eyaleti'nin yer adlarına dair yayınlanan eserde bir tane Karye-i Manendler geçmektedir. Bu bir müselleme karyesi olup hangi kazâyâ bağlı olduğu kaydedilmemiştir. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 555. Bu köyün diğer adı Mahall-i Akıncı olup Bulgarlar tarafından ismi değiştirilerek Menenkovo yapılmıştır. Bkz. Acaroğlu, **Bulgaristan**, s. 710; Tefik Temelkuran'ın, Umancılar şeklinde okuduğu yer ismine rastlayamadığımız hâlde Hüseyin Gazi Yurdaydın, bu yer isminin yanlış bir imlâ ile yazıldığını düşünmüş olacak ki Akıncılar olarak okumuştur. Bu teklife uyacak olursak zikredilen yerin bugün Akancievo'ya tekabül ettiği gerçeği karşımıza çıkar ki bu da Yurdaydın'ın tahmininin doğru olduğunu ortaya koyar. Zîrâ bu iki köy birbirine çok yakındır ve ordu her iki köyde değil aksine ikisinin ortasında konaklamıştır. "Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nin Ünlü Silahşör, Bilim ve San'at Adamı: Matrakçı Nasuh", **Osmanlı**, ed. Güler Eren, VIII, Yeni Türkiye yay. Ankara 1999, s. 119 ve Acaroğlu, **Bulgaristan**, s. 22.

¹²³ Sinan Çavuş, vr. 47b (s. 194-195). Tefik Temelkuran, "Kaplu Derbend" şeklinde okumuştur. Kapu Derbendi ve Kapucuk olarak da bilinir. Bulgarcası Trayan veya Markova Vrata'dır. Rodop ve Balkan sıradağları arasındadır. Halil İnalçık, "Murad I", **DİA**, XXXI 2006, s. 157; Acaroğlu, **Bulgaristan** s. 495; İhtiman, Paşa Livası Sofya Kazâsı'na bağlıdır. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 368; Bugün dahi İhtiman olarak bilinir. Bkz. Acaroğlu, **Bulgaristan**, s. 441.

İhtimân Derbendi'nden aşup Sofya Ovası'nda Ağaçevli'yle Hacı Karaman ortasında çayır ¹²⁴	4 mil	8 S. 950 / 13 Mayıs 1543
Sofya ¹²⁵	3 mil	9 S. 950 / 14 Mayıs 1543
Karye-i İslovinç ile Karye-i Uladmruh? ortasında dere üstüne ¹²⁶	3 mil	12 S. 950 / 17 Mayıs 1543
Derbend aşup dere içinde Karye-i Lukavniçe altında köprü ¹²⁷	3,5 mil	13 S. 950 / 18 Mayıs 1543
Şehirköy üstünde Pınarbaşı ¹²⁸	3 mil	14 S. 950 19 Mayıs 1543

¹²⁴ Sinan Çavuş, vr. 47b (s. 194-195); İpçioğlu, s. 39; Sofya Kazâsı'na bağlı Karye-i Ağaçevli bulunmakla beraber üç tane Hacı Karaman Köyü tesbit edilmiştir. Bunlardan ikisi çift isimli olup birinin diğer adı Akçakilise, diğerininki ise Beyli'dir. Eğer Beyli sonraki bir devirde Beyler adını aldı ise bu köy, Sofya'ya çok yakın olan Simeonovo'dur ki bahsi geçen yer olma ihtimali yüksektir. Bkz. Acaroğlu, **Bulgaristan** s. 7, 132; **Osmanlı Yer Adları I**, s. 60 ve 324.

¹²⁵ Sinan Çavuş, vr. 48a (s. 196-197); Her ne kadar Sinan Çavuş'un Sofya ile Niş arasındaki menzilleri kaydetmediği yazılsa da bu doğru değildir. Bkz. M. İpçioğlu, s. 39 ve 41. Bugün Bulgaristan'ın başkenti olup yüzyıllarca Rumeli Eyaleti'nin merkezi olan şehirdir. İlk adı Serdopolis olup Roma devrinde Serdica, II. yüzyıldan itibaren Ulpia Serdica ve Bizans devrinde ise Triadica olarak anılmıştır. IX. yüzyıldan itibaren Bulgarca Sredec diye anılan şehir XIV. asrın ikinci yarısından sonra Saint Sofia Kilise'sine atfen Sofia olarak kaynaklara geçmiş ve Osmanlı döneminde de bu ad kullanılmıştır. Bkz. İlhan Şahin, "Sofya", **DİA**, XXXVII, 2009, s. 344-345.

¹²⁶ Sinan Çavuş, vr. 52a (s. 212-213); Bu yer ismi tahrir defterinde Karye-i İslovinçe veya Vartinice olarak da geçer. Şehirköy Kazâsı'na tâbidir. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 815; Türkçe'de İslivinçe şeklinde de telaffuz edildiği vâkidir; bugünkü Slivnitsa'dır. Bkz. Acaroğlu, **Bulgaristan**, s. 455; Tevfik Temelkuran tarafından "Üslovinç" şeklinde okunmuştur. Bkz. Sinan Çavuş, s. 213.

¹²⁷ Sinan Çavuş, vr. 52a (s. 212-213); Bu köy, Şehirköy Kazâsı'na bağlı Grabova Nâhiyesi'nde bulunan Karye-i Lukaviçe olduğunu düşünmekteyiz. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 542; Bu durumda bugün Sırbistan'ın Bulgaristan sınırındaki Lukavica'ya tekabül eder. Tevfik Temelkuran tarafından "Lukavna" olarak okunmuştur. Bkz. Sinan Çavuş, s. 213.

¹²⁸ Sinan Çavuş, vr. 52a (s. 212-213); Bugün Sırbistan sınırları dâhilinde bulunan Pirot kasabasıdır. Bkz. Machiel Kiel, "Şehirköy", **DİA**, XXXVIII, 2010, s. 454. Bu devirde Paşa Livası'nın bir kazâsıdır. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 17 ve 767.

Şehirköy Derbend[i] geçüp Niş Derbendi ağzında Eskihisarlık yanında Karye-i Brestoviçe ¹²⁹	3 mil	15 S. 950 / 20 Mayıs 1543
Niş Derbendi'n geçüp Ilıca üstü ¹³⁰	3,5 mil	16 S. 950 / 21 Mayıs 1543
Kasaba-i Niş'de Bâdluca Çayır üstüne ¹³¹	2 mil	17 S. 950 / 22 Mayıs 1543
Kasaba-i Radoşeva nâm-ı dîger Şücâ' Beğ Köyü ¹³²	4,5 mil	21 S. 950 / 26 Mayıs 1543
Kasaba-i Alacahisar ¹³³	3 mil	22 S. 950 / 27 Mayıs 1543
İbri Suyu yanında Karye-i Novasil üstünde çayır ¹³⁴	3 mil	23 S. 950 / 28 Mayıs 1543

¹²⁹ Sinan Çavuş, vr. 52b (s. 214-215); Şehirköy Kazâsı'na tâbi bir köydür. Bkz. **Osmanlı Yer Adları**, s. 151.

¹³⁰ Sinan Çavuş, vr. 52b (s. 214-215).

¹³¹ Sinan Çavuş, vr. 53a (s. 216-217); Niş bugün Sırbistan sınırları içerisinde. Roma devrinde Naissus olarak bilinir. Bkz. Machiel Kiel, "Niş", **DİA**, XXXIII, 2007, s. 147; Bu tarihlerde Niş Kazâsı Semendire Livası'na bağlıdır. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 618 ve Sezen, **Osmanlı Yer Adları**, s. 581.

¹³² Sinan Çavuş, vr. 56a (s. 228-229); Şehirköy Kazâsı'na tâbi bir köy olduğu anlaşılmaktadır. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 703; İpçioğlu bu menzili "Radoşa" olarak okumuştur. Bkz. s. 40; Temelkuran ise "Radoşva" olarak okumuştur. Bkz. Sinan Çavuş, s. 229; Bugün Sırbistan'ın Pozlata Köyü yakınlarında ve Alacahisar'a yakın bir köy olan *Radoševac* olması kuvvetle muhtemeldir.

¹³³ Sinan Çavuş, vr. 56a (s. 228-229); Bugün Sırbistan'da bulunan Kruševac'a Osmanlılar'ın verdiği isimdir. Bu kasaba Alacahisar Livası'nın merkezidir. Bkz. Feridun Emecen, "Alacahisar", **DİA**, II, 1989, s. 314; Ayrıca bkz. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 19.

¹³⁴ Sinan Çavuş, vr. 56b (s. 230-231); İbri Suyu bugün İber veya İbar olarak bilinen ve Karadağ'ın doğusundaki Mokra Dağları'ndan doğan bir akarsudur. Novasil ise Alacahisar Livası'nın Alacahisar Kazâsı'na tâbi Koznik Nahiyesi'nde bulunan bir köy olduğu anlaşılmaktadır. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 620; Temelkuran "Nevesil" şeklinde okumuştur. Bkz. Sinan Çavuş, s. 231; Bugün Kruševac'ın batısında bulunan Novo Selo Köyü'nün bu menzil olması kuvvetle muhtemeldir.

İbri Suyu Köprü[sü'n]den geçüp sırt üzere Karye-i Kıbrısca ¹³⁵	3 mil	24 S. 950 / 29 Mayıs 1543
Âb-ı Morava'yı geçüp su kenârında Karye-i Oprava nâm-ı diğer ... ¹³⁶	2,5 mil	25 S. 950 / 30 Mayıs 1543
Karye-i Berniçe ¹³⁷	3 mil	26 S. 950 / 31 Mayıs 1543
Kasaba-i Krançulça geçüp Karye-i Koştaluka ¹³⁸	4,5 mil	27 S. 950 / 1 Haziran 1543
Karye-i Akkilise ¹³⁹	3,5 mil	28 S. 950 / 2 Haziran 1543
Belgrad ¹⁴⁰	-	1 Ra. 950 / 4 Haziran 1543

¹³⁵ Sinan Çavuş, vr. 56b (s. 230-231).

¹³⁶ Sinan Çavuş, vr. 57a (s. 232-233); Bu imlâ ile benzerlik gösteren iki köy ismine tesadüf edebildik. Bunlardan biri İzvornik Livası'nın Srebreniçe Kazâsı'nda bulunan Böğürdelen Nahiyesi'ndeki Oprova Köyü, diğeri ise Semendire Livası'nın Rudnik Kazâsı'na tâbi Morava-i Rudnik Nahiyesi'nde bulunan Oprovo Köyü'dür. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 623.

¹³⁷ Sinan Çavuş, vr. 57a (s. 232-233); Bu bölgede biri Semendire Livası'nın Rudnik Kazâsı'na tâbi Lepaniçe Nahiyesi'nde diğeri ise Alacahisar Livası'nın Petros Kazâsı'nda olmak üzere iki Berniçe köyü bulunmaktadır. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 124; Temelkuran tarafından "Berençe" şeklinde okunmuştur. Bkz. Sinan Çavuş, s. 233.

¹³⁸ Sinan Çavuş, vr. 57b (s. 234-235); Tahrir Defterleri'nde Kragujevac olarak da geçen yer olması kuvvetle muhtemeldir. Zîrâ Rudnik Kazâsı dâhilindedir. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 502; Bugün Sırbistan'da bulunup Kragujevac olarak bilinir. Koştaluka imlâsı ile herhangi bir yer adına tesadüf etmediğimiz hâlde bu köyün yine Rudnik'teki Koşuka Luka olması ihtimal dâhilindedir. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 494.

¹³⁹ Sinan Çavuş, vr. 57b (s. 234-235); Akkilise'nin Rudnik Kazâsı'na bağlı olduğu, Sigetvar Seferi için zahire temin edilmesi hakkında Rudnik kadısına yazılan 23 Zilkade 973 (11 Haziran 1566) tarihli bir hükmünden anlaşılmaktadır. Bkz. **5 Numaralı Mühimme Defteri 973/1565-1566 -Özet ve İndeks-**, Başbakanlık Arşivi Genel Müd. yay. Ankara 1994, s. 291, hüküm no. 1851. Yer adları sözlüğünde Akkilise'ye tesadüf edilmemekle birlikte Akçakilise adında üç köy bulunmaktadır. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 66. Ayrıca Sultan III. Mehmed'in Eğri Seferi ruznâmesinde de "Akçakilise nâm-ı diğer Hasanpaşa palankası" olarak geçmektedir. Bkz. Börekçi, **Rûznâme**, s. 61.

¹⁴⁰ Sinan Çavuş'un eserinde padişahın Belgrad'a ulaştığı tarihe dair sarâhat yoktur. Lâkin İpçioğlu bu tarihi 5 Haziran olarak vermiştir. Bkz. İpçioğlu, s. 40; Bu tarih Celâlzâde'nin eserinde mevcuttur. Bkz. **Tabakât**, vr. 284a (s. 484); Ayrıca Dış Hazine'ye verilen borcun kaydından da bu tarihte Belgrad'da bulunduğu anlaşılmaktadır. Bkz. **Defter**, vr. 14b; Bugün Sırbistan'ın başkentidir. Antik Çağ'da

Karye-i Moraviç mukabelesinde sırt üzere orman içi ¹⁴¹	3 mil	5 Ra. 950 / 8 Haziran 1543
Karye-i Graboviç ¹⁴²	3,5 mil	6 Ra. 950 / 9 Haziran 1543
Âb-ı Sava kenârında Eskihisarlık yanında Karye-i Gradine ¹⁴³	3,5 mil	7 Ra. 950 / 10 Haziran 1543
Karye-i Komariç ¹⁴⁴	3 mil	8 Ra. 950 / 11 Haziran 1543
Köprüden geçüp Kal'a-i Böğürdelen mukabelesi ¹⁴⁵	1,5 mil	9 Ra. 950 / 12 Haziran 1543

Singidinum olarak bilinir. İsmi, Sırpça Beo-grad (beyaz şehir) kelimesinden gelir. Bkz. Divna Djuric-Zamolo, "Belgrad", **DİA**, V, 1992, s. 407; 1514-1550 arasında bir zaman Avlonya bir zaman ise Semendire Livası'na bağlı olduğu anlaşılmaktadır. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 120-121.

¹⁴¹ Sinan Çavuş, vr. 72a (s. 292-293); Bazı kayıtlarda Moraviçe veya Mozaviçe olarak da geçer. Bkz. **5 Numaralı Mühimme Defteri**, s. 292, hk. no. 1856 ve 1857; Başbakanlık Osmanlı Arşivi tarafından neşredilen yer adları sözlüğünde ancak Bosna Livası'na bağlı Yenibazar Kazâsı'nda bulunan Moraviçe Nahiyesi'ne tesadüf edilmiştir. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 592.

¹⁴² Sinan Çavuş, vr. 72a (s. 292-293); Sigetvar Seferi menzillerinden Grabofça ile aynı yer olması ihtimal dâhilindedir. Bkz. **5 Numaralı Mühimme Defteri**, s. 292, hk. no. 1856 ve 1857; Lâkin yer adları sözlüğünde hem Graboviçe hem de Grabofça adlı birçok köye tesadüf edilmesi, ilk bakışta adı geçen menzili tesbiti zorlaştırıyor gibi görünse de ordunun ilerleyişi göz önüne alındığında alternatifleri ikiye düşürebiliriz. Bunların ikisi de Semendire Livası'nda bulunup biri Branıçeva Kazâsı'nın Resava Nahiyesi'ndeki Grabofça diğeri ise yine aynı livanın Rudnik Kazâsı'na tâbi Golubara Nahiyesi'nde bulunan Graboviçe'dir. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 310.

¹⁴³ Sinan Çavuş, vr. 72a (s. 292-293); Eskihisarlık menziline yine Sigetvar Seferi için zahire tedariki hususunda gönderilen bir hükümde rastlamaktayız. Bkz. **5 Numaralı Mühimme Defteri**, s. 285 ve 287, hk. no. 1812 ve 1824; Rumeli Eyaleti yer adları sözlüğünde Gradine isimli dört köy bulunmakla birlikte bunlardan yalnızca biri; İzvornik Livası'nın Srebreniçe Kazâsı'na tâbi Telçak Nahiyesi'nde bulunan Gradine Luje Mezrası'nın adı geçen menzil olma ihtimali vardır. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 312.

¹⁴⁴ Sinan Çavuş, vr. 72b (s. 294-295); Komariçe imlâsı ile birden fazla köy bulunmaktadır. Bunlardan yalnızca Semendire Livası Rudnik Kazâsı Lepaniçe Nahiyesi'nde bulunan ihtimal dâhilindedir. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 482.

¹⁴⁵ Sinan Çavuş, vr. 72b (s. 294-295); Bugün Sırbistan'da olup Şabac adı ile anılan şehridir. Bkz. Geza David, "Böğürdelen", **DİA**, VI, 1992, s. 323; Bu tarihlerde İzvornik Livası Srebreniçe Kazâsı'na tâbidir. Bkz. **Osmanlı Yer Adları I**, s. 146.

Karye-i Yarka geçüp Ferhad Paşa Korusu mukabelesinde eski burç ¹⁴⁶	3 mil	10 Ra. 950 / 13 Haziran 1543
Dimitroviç'in öte yanı Gorgoruça altı ¹⁴⁷	3 mil	14 Ra. 950 / 17 Haziran 1543
Posot Gölü yanında Karye-i Tırnova ¹⁴⁸	3 mil	15 Ra. 950 / 18 Haziran 1543
Kal'a-i Vulkovar'ın berü yanı ¹⁴⁹	4 mil	17 Ra. 950 / 20 Haziran 1543
Kal'a-i Vulkovar Köprüsü'n geçüp Kal'a-i Berhovar mukabelesinde ¹⁵⁰	2 mil	18 Ra. 950 / 21 Haziran 1543
Kal'a-i Ösek ¹⁵¹	3 mil	19 Ra. 950 / 22 Haziran 1543
Kıraş Suyu Köprüsü ¹⁵²	3,5 mil	20 Ra. 950 / 23 Haziran 1543

¹⁴⁶ Sinan Çavuş, vr. 73a (s. 296-297); Yarka adında bir köye tesadüf edemedik. Lâkin Hüseyin Gazi Yurdaydın burasının bugün Sırbistan'daki Jarak olduğu kanaatindedir. "Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nin Ünlü Silahşör, Bilim ve San'at Adamı: Matrakçı Nasuh", **Osmanlı**, VIII, s. 120.

¹⁴⁷ Sinan Çavuş, vr. 73a (s. 296-297); Dimitroviçe, Dimitrofiça, Mitroviçe ve Mitroviça olarak da kaydedilmiştir. Semendire Livası'na tâbi Cezîre-i Sirem bölgesinde bulunur. Bugün Sırbistan'da bulunan Sıpa Sremska Mitrovica, Macarca *Szávaszentdemeteri olarak bilinen yerdir*. Gorgoruça ise bazı kayıtlarda Gırgurofiça, Gragurofiça ve Gırgurefiçe olarak da bilinir. Bugünkü adı Grgurevci'dir ve Sırbistan'dadır. Nenad Moacanin, "Srem", **DİA**, XXXVII, 2009, s. 423-424; Sadık Müfit Bilge, **Osmanlı'nın Macaristanı**, Kitabevi yay. İstanbul 2010, s. 127 ve 227; **Osmanlı Yer Adları I**, s. 209.

¹⁴⁸ Sinan Çavuş, vr. 73a (s. 296-297); Bu menzilde bir gün oturak olmuştur. Bugün Sırbistan'ın Srem bölgesinde bulunan Bosut'tur. Tırnova ise günümüzde Tovarnik olarak anılıp Hırvatistan'dadır. Bilge, s. 127.

¹⁴⁹ Sinan Çavuş, vr. 73b (s. 298-299). Hırvatistan'ın doğusunda Vuka ve Tuna nehirlerinin kesiştiği sahada bulunmaktadır. Macarca *Valkóvár* Hırvatça Vukovar olarak bilinir. Sadık Müfit Bilge, 1578'de Sirem Sancağı'na bağlı olduğunu yazmaktadır. Bkz. Bilge, s. 227.

¹⁵⁰ Sinan Çavuş, vr. 73b (s. 298-299).

¹⁵¹ Sinan Çavuş, vr. 74a (s. 300-301); Hırvatistan sınırları dâhilindedir. Macarca Ezsék, Hırvatça ise Osijek diye anılır. Ösek'in Ocak 1545'te Budin Eyaleti'ne bağlanması ile bir sancak teşkil edilmiştir. Bkz. Bilge, s. 150-151.

¹⁵² Sinan Çavuş, vr. 74a (s. 300-301); İpçioğlu sehven olsa gerek "Fıraş" olarak okumuştur. Bkz. s. 40.

Sahrâ-i Kal'a-i Valpova ¹⁵³	2 mil	21 Ra. 950 / 24 Haziran 1543
Şikloş ¹⁵⁴	-	27 Ra. 950 / 30 Haziran 1543
Erşan'ın berü yanında Krištoş Köprüsü geçilüp konuldu ¹⁵⁵	1 mil	9 R. 950 / 12 Temmuz 1543
Mohaç ¹⁵⁶	3,5 mil	10 R. 950 / 13 Temmuz 1543
Kestöh? nâm karyenin berü yanı ¹⁵⁷	4 mil	11 R. 950 / 14 Temmuz 1543
Mukabele-i Kal'a-i Seksar ¹⁵⁸	2,5 mil	12 R. 950 / 15 Temmuz 1543
Kal'a-i Tona ¹⁵⁹	2 mil	13 R. 950 / 16 Temmuz 1543

¹⁵³ Sinan Çavuş, vr. 74a (s. 300-301); Macarca Valpó, Hırvatça Valpovo. Günümüzde Hırvatistan topraklarındadır. Valpova fethedildikten sonra Pojega Sancağı'na bağlanmıştır. Bkz. Bilge, s. 205, 315-316.

¹⁵⁴ Sinan Çavuş, vr. 78a (s. 316-317); Macarcası Siklós'tur. Fethedildikten sonra Mohaç Sancağı'na bağlanmış olup 1549 yılında müstakil bir sancak oldu. 1551/1552'de tekrar Mohaç Sancağı'na nakledilmiştir. Daha sonra Kanije Eyaleti'nin kurulması ile 1601'de bu eyalete tâbi bir sancak olmuştur. Bkz. Bilge, s. 196-197 ve 315.

¹⁵⁵ Sinan Çavuş, vr. 88a (s. 356-357); Erşan'ın Macarca adı Harsány'dir. *Bugün Macaristan'da Nagyarsány ve Kirarsány bu menzile tekabül ediyor olmalı. Bu sebeple Osmanlı kayıtlarında Harşan olarak da geçer.* Ayrıca Hüseyin Gazi Yurdaydın tarafından Krištoş'un Macarca karşılığı olarak verilen Keresztes'in bu menzil olması pek muhtemel değildir. Zîrâ verilen Macarca isim Haçova'nın karşılığıdır. Bkz. "Matrakçı Nasuh", s. 120; Bilge, s. 33.

¹⁵⁶ Sinan Çavuş, vr. 88a (s. 356-357); Osmanlı kayıtlarında Mihaç olarak da tesadüf edilir. Macarcası Mohács'dır. 1541'de Budin Eyaleti'nin kurulması ile buraya bağlanan ilk sancak olmuştur. Géza Dávid, "Mohaç", *DİA*, XXX, 2005, s. 231.

¹⁵⁷ Sinan Çavuş, vr. 88b (s. 358-359); Hüseyin Gazi Yurdaydın bu menzilin Macarca karşılığını Kesztölc olarak vermesine mukabil ordunun ilerleyişi dikkate alındığında menzilin burası olamayacağı anlaşılmaktadır. Zîrâ Kesztölc Budapeşte'nin kuzeyinde kalmaktadır. Bkz. "Matrakçı Nasuh", s. 120.

¹⁵⁸ Sinan Çavuş, vr. 88b (s. 358-359); Macarcası Szekszárd olup Peçuy'un kuzeydoğusunda, Şarviz (Sárviz) Nehri kıyısındadır. Evvelâ Mohaç daha sonra İstolni Belgrad Sancağı'nın nahiyesi olmuştur. Temmuz 1552'de ise müstakil bir sancak olup Budin Eyaleti'ne bağlanmıştır. Bkz. Bilge, s. 212.

¹⁵⁹ Sinan Çavuş, vr. 88b (s. 358-359); Hüseyin Gazi Yurdaydın, bu menzilin Macarca karşılığı olarak Tolna'yı not düşmüştür. Güzergâh dikkate alındığında bunun olması pekâlâ mümkündür. Bu durumda, Tolna'nın Osmanlı kayıtlarında Toğna ve Tovna olarak da geçtiğini Sadık Müfit Bilge'nin eserinden anlamaktayız. Bkz. "Matrakçı Nasuh", s. 120 ve Bilge, s. 213.

Praçkakok ¹⁶⁰	2,5 mil	14 R. 950 / 17 Temmuz 1543
Karye-i Adol nâm-ı diğer Var ¹⁶¹	-	15 R. 950 / 18 Temmuz 1543
Kaprihol ¹⁶²	2,5 mil	16 R. 950 / 19 Temmuz 1543
Sashalum nâm-ı diğer İbriç ¹⁶³	2,5 mil	17 R. 950 / 20 Temmuz 1543
Sahrâ-i Budin ¹⁶⁴	-	18 R. 950 / 21 Temmuz 1543
Estergon ¹⁶⁵	-	22 R. 950 / 25 Temmuz 1543
Karye-i Nesmil ¹⁶⁶	-	- / -
Kal'a-i Tata ¹⁶⁷	-	16 Ca. 950 / 17 Ağustos 1543

¹⁶⁰ Sinan Çavuş, vr. 89a (s. 360-361).

¹⁶¹ Sinan Çavuş, vr. 89a (s. 360-361); Hüseyin Gazi Yurdaydın; Adol'un Macarca karşılığı olarak Adony, Var için ise Feyervar'ı vermiştir. Adony adlı bir yere tesadüf edilmekle birlikte Feyervar'a rastlayamadık. Gyula Káldy-Nagy tarafından neşredilen Budin tahrir defterinde, Adon (Adony) adlı bir köy bulunmaktadır. Lâkin yalnızca Var adlı bir köy yoktur. Fakat yine aynı defterde geçen Födvar'ın, bugün *Dunaöldvár*, kastedilen yer olduğu kanaatindeyiz. Bkz. **Kanuni Devri Budin Tahrir Defterleri (1546-1562)**, Ankara 1971, s. 16, 45 ve Yurdaydın, "Matrakçı Nasuh", s. 120; Bu durumda Adol ve Var iki farklı yer olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu iki yer birbirine pek uzak değildir.

¹⁶² Sinan Çavuş, vr. 89b (s. 362-363).

¹⁶³ Sinan Çavuş, vr. 89b (s. 362-363); Gyula Káldy-Nagy'nin çalışmasında Szazhalom şeklinde okunmuş olan yerin, bugünkü adının Százhalombatta olduğu not edilmiştir. Bkz. **Budin Tahrir Defterleri**, s. 55.

¹⁶⁴ Tabakat, vr. 287b (s. 489).

¹⁶⁵ Padişah, sarih olmayan bir tarihte yola koyulup kaydedilmemiş iki menzilden geçtikten sonra Estergon'a varmıştır. Bkz. Sinan Çavuş, vr. 87b-92a (s. 354-368); Ayrıca Cemâziyelevvel'in 14'üne (15 Ağustos 1543) kadar burada kalmış, zikredilen tarihte Tata'ya doğru hareket etmiştir. Bkz. Sinan Çavuş, vr. 111b (s. 446-447) ve , **Tabakat**, vr. 288a ve 292a (s. 490 ve 496); Osmanlı kayıtlarında Usturgon, Ostorgom ve Estergom imlâları ile de kaydedilir. Macarca Esztergom, Almanca Gran ve Latince Strigonium olarak bilinir. Kale fethedildikten sonra bir sancak teşkil edilerek Budin Eyaleti'ne bağlanmıştır. Bkz. Géza Dávid, "Estergon", **DİA**, XI, 1995, s. 438-439.

¹⁶⁶ Sinan Çavuş, vr. 116a (s. 464); Bu menzilin Macaristan-Slovakya sınırındaki Neszmély olması kuvvetle muhtemeldir.

¹⁶⁷ Sinan Çavuş, vr. 116b (s. 465); Sinan Çavuş padişahın hangi gün Tata'ya ulaştığını yazmasa da defterdeki bir kayıttan, verilen tarihte padişahın Tata'da olduğu anlaşılmaktadır. Bkz. **Defter**, vr. 17b;

Gölbaşı ¹⁶⁸	-	- / -
Ustol-Belgrad ¹⁶⁹	-	19 Ca. 95 / 20 Ağustos 1543
Peşte ¹⁷⁰	-	21 C. 950/ 21 Eylül 1543
Varadin	-	4 B. 950/ 3 Ekim 1543
Belgrad	-	10 B. 950/ 9 Ekim 1543

Macarca aynı adla anılıp Almanca Totis, Latincesi ise Dotis'dir. Fethedildikten sonra bir sancak olarak teşkilatlandırılıp Budin Eyaleti'ne bağlanmıştır. Bkz. Bilge, s. 238.

¹⁶⁸ Sinan Çavuş, vr. 117a (s. 467); İstoln Belgrad'a doğru güzergâh göz önünde bulundurulduğunda, bahsi geçen yerin Bokodi Gölü kıyıları olduğu düşünülebilir.

¹⁶⁹ Sinan Çavuş, vr. 117b-118a (s. 468-469) ve **Tabakat**, vr. 292b (s. 497); Osmanlı kayıtlarında Ustolni/Uston Belgrad olarak da tesadüf edilen şehre Macarca *Székesfehérvár*, Almanca Stuhlweißenburg ve Latince Alba Regina denilmektedir. Türkçe söylenişi ise Sırça "beyaz başşehir" demek olan Stolni Beograd'dan gelmektedir. Fethinin akabinde sancak merkezi olup Budin Eyaleti'ne bağlanmıştır. Géza Dávid, "İstoln Belgrad", **DİA**, XXIII, 2001, s. 405.

¹⁷⁰ Sinan Çavuş'un eserinde dönüş menzilleri bulunmamakla birlikte Celâl-zâde'nin verdiği birkaç menzil burada sıralanmıştır. Bkz., **Tabakat**, vr. 299b-300a (s. 508).

Harita I

1.1.6. Barbaros Hayreddin Paşa'nın Nice Harekâtı (1543)

Tarihler 1543 senesini gösterdiğinde Osmanlı donanması bu defa Fransa'ya destek vermek maksadıyla Akdeniz'e açıldı. Fransızlar bu tarihte Perpignan'ı muhâsara etmiş lâkin geri çekilmek zorunda kalmışlardı. V. Karl ise İngiltere ile yeniden bir ittifak kurarak Fransa'yı tehdit etmeye başlamıştı. Başından beri Fransızlar'la iş birliğinden yana olan ve 1532'de I. François ile iyi ilişkiler kuran Barbaros'un da teşvikiyle Akdeniz'de V. Karl'ın elinde bulunan sâhillere yönelik Fransa ile ortak bir harekete karar verildi. Yardım talebi için Pâyitaht'ta bulunan Fransa elçisi Paulin'i de yanına alarak 28 Mayıs 1543'te İstanbul'dan hareket eden Barbaros, yüz on kadırgalık büyük bir donanma ile Messina, Reggio ve Ostia gibi İtalyan sâhillerini vurduktan sonra 20 Temmuz'da Marsilya'ya vardı. Burada törenlerle karşılanan Osmanlı donanmasıyla elli parçadan oluşan Fransız donanmasının hazırlıklarını tamamlamasının ardından Savoi Dükü Charles'ın mâlikânesi olan Nice'in zaptına karar verildi. Fakat, şehir 20 Ağustos'ta ele geçirildiği hâlde, Fransız donanmasının yeterli desteği vermemesi neticesinde kalenin zapt edilmesi bir hayli uzayınca Barbaros Hayreddin Paşa kuşatmaya son vererek donanmanın kışı Toulon'da geçirmesini uygun gördü. Altı ay kadar Güney Fransa'da kalan Barbaros, François'nın V. Karl ile anlaşması neticesinde İstanbul'a dönmeye mecbur oldu¹⁷¹.

1.1.7. Şehzâde Mehmed'in Vefâtı (1543)

Denizde ve karada gücünü her fırsatta göstermekten geri durmayan Sultan Süleyman, İstolni-Belgrad seferi dönüşünde Çorlu yakınlarına geldiğinde onu keder içinde bırakacak bir haber eline ulaştı. Bu habere göre o sırada Manisa Sancakbeyi olarak vazife yapan Şehzâde Mehmed, 8 Şaban 950 gecesini (8 Kasım 1543) vefat etmişti. Bu haber üzerine hızlıca İstanbul'a hareket eden padişah, oğlunun naaşını

¹⁷¹ Şerafettin Turan, "Barbaros Hayreddin Paşa" **DİA**, V, 1992, s. 67; Feridun M. Emecen, **Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş ve Yükseliş Tarihi (1330-1600)**, İşbankası yay. İstanbul 2015, s. 258-259.

beklemeye koyuldu. Manisa'dan araba ile Üsküdar'a nakledilen ve burada İbrahim Ağa Çiftliği'nde bir tabuta konularak İstanbul'a geçirilen şehzâdenin naaşı, padişahın ve erkânı devletin iştirâki ile Bâyezid Câmii'nde kılınan namazın ardından bugünkü türbesinin olduğu yere, Şehzâdebaşı Câmii'ne defnedildi. Padişah, aynı senenin Haziran ayında başlamış olan bu görkemli câmiyi şehzâdesine ithaf etti¹⁷². Şehzâde Mehmed'den boşalan sancağa ise Hürrem Sultan'ın tesiri ile Şehzâde Mustafa yerine Şehzâde Selim tayin edildi. Bu tayin Şehzâde Mustafa'nın gözden düşüşünün bir kere daha altını çizerken, Şehzâde Selim ve Bâyezid'i ise karşı karşıya getirdi.

1.1.8. 1545-1547 Osmanlı-Avusturya Münâsebetleri

Taht için oldukça kıymetli olan bir şehzâdesini kaybeden Sultan Süleyman içinde bulunduğu kederin gölgesinde dahi olsa siyâsî süreci bir an boş bırakmadı. İstolni Belgrad seferinden sonra 1545 yılına kadar devam eden Osmanlı-Habsburg çatışmalarını, zorlu müzâkerelerin ardından 1547'de yapılan anlaşmayla sona erdirmeyi başardı. Bu sulha bütün Roma Cermen İmparatorluğu'nu dâhil edip bir nefes almak isteyen V. Karl, müzâkerelere ilk defa kendi elçisi Veltwyck'i de göndererek büyük bir şaşkınlığa sebep oldu. Padişahın bu antlaşmaya yanaşmasının ardında ise hakikatte imparatorluğun doğu sınırlarında Safevî tehdidinin yeniden belirmesi üzerine iki cephede savaşmak ihtimalini bertaraf etmek düşüncesi yer almaktaydı. Bunun içindir ki vakit kaybetmeden 1547'de Habsburlar ile beş yıllık barış anlaşması imzalanması uygun görüldü. Yapılan antlaşmaya göre Avusturya Arşidükü Ferdinand, İstanbul'a senelik 30.000 duka altın ödemeyi taahhüt ederken mevcut toprak statüsünün korunması husûsunda da anlaşmaya varıldı. Bu anlaşmada V. Karl ve Ferdinand'ın yanı sıra, Fransa Osmanlı tarafında, Venedik ve Papalık ise Habsburg tarafında olmak üzere yer aldılar. Ferdinand'ın İstanbul'da dâimî elçi bulundurma hakkı da elde etmiş olması Avusturya tarafından oldukça olumlu bir gelişme olarak kaydedildi.

¹⁷² Şehzâde Mehmed'in vefatı için bkz. , **Tabakât**, vr. 300b-304b (s.509-516); Şehzâde Külliyesi için bkz. İsmail Orman, "Şehzade Külliyesi", **DİA**, XXXVIII, 2010, s. 483-485.

2.1. Dînî Gelişmeler

Osmanlı tahtına 1520 senesinde cülus eden Sultan Süleyman'ın, pederi Yavuz Sultan Selim tarafından Mısır'dan İstanbul'a gönderilen son Abbâsî halifesi III. Mütevekkil-Alellah serbest bırakarak 1522/23 senesinde yeniden Mısır'a dönmesine müsaade etmesi oldukça dikkat çekicidir. Halifenin 1539'da senesinde Mısır'da vârisi olmadan vefat etmesi, herhangi bir özel çaba olmaksızın doğal olarak hilafet makamının Âl-i Osmân'a intikalini de beraberinde getirdi. Bunun en önemli göstergesi ise, babası Yavuz Sultan Selim *Hâdimü'l-Haremeyni 'ş-şerifeyn* unvanını kullanarak, İslâm âleminin lideri olması için XIII. asırdan bu yana neredeyse her İslâm hükümdarı tarafından kolaylıkla kullanılabilen hilafet unvanına ihtiyacı olmadığını düşündürürken, Sultan Süleyman'ın *Hâlîfe-yi rûy-i zemîn ve el-hilâfetü'l-kübrâ* unvanlarını sık sık vurgulayarak kullanmasıdır¹⁷³.

1539-1541 yılları arasında sadaret makamında bulunan Lütfi Paşa'nın bu meseleyi çok açık bir şekilde tartışma konusu yaparak Osmanlı hilafetini meşrulaştırma çabasına girmesi de bu meselenin oldukça önemli bir noktasını oluşturmaktadır. Lütfi Paşa'nın azlinden epey müddet sonra tamamladığı *Halasu'l-Ümme fi Marifeti'l-Eimme* adlı eserinde “Abbâsî halifelerinden bu zamana kadar ümmetin halinin ne olduğu ve ne olacağı, Kureyş'ten olmayan sultanlara imam ve halife demenin caiz olup olmadığı” sorularının peşine düşülmesi dikkat çekicidir. Ama daha da dikkat çekici olanı Lütfi Paşa'nın kelâm kitaplarında rivayet edilen “İmam Kureyş'ten olur, başkası caiz değildir” hadisine karşı Kureyş Kabilesi'ne mensûbiyetin hilafetin olmazsa olmaz şartlarından birisi olmadığını, nitekim her yönüyle Osmanlı padişahının Müslümanların meşru imamı ve halifesi olduğunun açık olduğunu yazmaktadır¹⁷⁴.

Halifelik meselesinin sadece Lütfi Paşa tarafından meşrulaştırılmaya çalışıldığını söylemek de mümkün değildir. Bu meşruiyetin sağlanması için yirmi

¹⁷³ Halil İnalçık, **Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi (1300-1600)**, I, İstanbul 2000, s. 56.

¹⁷⁴ Ş. Tufan Buzpınar, “Osmanlı Hilafeti Meselesi: Bir Literatür Değerlendirmesi”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, II/1 (2004), s. 115; Azmi Özcan, “Hilafet”, **DİA**, XVII (1998), s. 546.

dokuz sene meşihat makamında bulunan Şeyhülislâm Ebüssuud Efendi'nin de büyük çabalarının olduğu görülmektedir. Ebüssuud Efendi bir yandan Âl-i Osman'ın hilafet makamının yegâne sahibi olduğuna vurgu yaparken diğer yandan bu güçten faydalanarak imparatorluğun hâkim olduğu yerlerde on binlerce fetvasıyla daha belirgin bir sünni inanış ortaya çıkarmaya çalıştığı görülmektedir. Kureyş meselesini tamamen görmezden gelen Şeyhü'l-İslâm, bu konu hakkında Lütü Paşa'nın yolundan giderek müstakil bir eser kaleme almak yerine her vesileyle padişahın "Hilâfet-i Kübrâ" olduğunu ifade eden ibareler koyarak, Osmanlı hilafetini destekleme yolunu seçmiştir¹⁷⁵.

XVI. yüzyılın bu büyük hükümdarı, hilafet makamının gücünün sadece kendisine âid olduğunu ancak bunun siyâsî ayağının hepsinden sağlam olması gerektiğini bilmekte idi. Bu nedenle de padişah gönderdiği tüm nâmelerde bu unvanı kullanarak meşruiyetini sağlamaya çalışmaktaydı. Dahası bu unvanın sahibi olarak kendi hâkimiyetinde bulunmayan ancak diğer Müslüman devletlerin hâkimiyetinde olan yerlere de gerektiği vakit Müslümanların halifesi olarak yardım yapmaktan geri durmamaktaydı. Hint Okyanusu'nda Portekizlilerle girişilen mücadeleler bunun önemli bir örneğini teşkil etmektedir¹⁷⁶.

Kanuni Sultan Süleyman devrine fetvaları ile mührünü vurmuş Ebüssuud Efendi'nin tasavvufa bakışı klasik bir zâhir ulemâsından farksızdı. Tekkelerde Yûnus Emre'nin şiirlerinin okunmasını "küfr-i sarîh" görece kadar katı bir tutum içinde olması, sûfilerin devrânını "kâfirlerin horoz tepmesi" olarak nitelendirmesi ve onları kâfirlere benzemekle itham etmesi, devrânı ibadet olarak gören sûfilerin mürted olduğunu beyan eden fetvası onun Sultan Süleyman devrinde yaşayan tarikat ehli ve dervişler hakkındaki düşüncelerini göstermesi bakımından önemlidir. Bu dönemde yine Ebüssuud Efendi'nin gayretiyle gerek devletin örfî hukukun şer'î hukukla ilgi ve dengesinin kurularak kanunnâmelerin hazırlanmasında, gerekse şer'î mahkemelerin çalışma ve yazışma esaslarının düzene konulmasında da önemli düzenlemeler yapılmıştır. Özellikle de kanun önünde eşitliğin, birlik ve düzenin sağlanabilmesi

¹⁷⁵ . Tufan Buzpınar, "Osmanlı Hilafeti Meselesi: Bir Literatür Değerlendirmesi", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, II/1 (2004), s. 116.

¹⁷⁶ Halil İnalçık, "Padişah", **DVİA**, XXXIV (2007), s. 142.

amacıyla uygulanan resmî mezhep politikası Ebüssuud Efendi'nin şeyhülislâmlığı sırasında daha da titizlikle takip edilmiş, yargılamada ve fetvalarda Hanefî mezhebinin esas alınma ilkesi kadı ve müftülerin beratlarında açıkça ifade edilmeye başlanmıştır¹⁷⁷.

3.1. Ekonomik Gelişmeler

Sultan Süleyman tahta çıktığında imparatorluğun ekonomik durumu gayet iyi bir hâlde bulunmaktaydı. Yavuz Sultan Selim'in muzaffer olarak döndüğü seferleri hazinenin doluluk seviyesi, tahtın tek vârisi olarak sorunsuzca tahta çıkan Sultan Süleyman için büyük bir şans oldu. Fatih devrinde fethedilen Kırım'ın imparatorluk topraklarına katılması ve ileriki tarihlerde de diğer fetihlerle Karadeniz'in bir Türk gölü hâline gelmesi, doğu-batı ekseninde kuzeyden geçen ticaret yolunun Osmanlılarca kontrolünü sağlaması, XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde Suriye, Mısır, Arabistan ve Yemen gibi Arap topraklarının Osmanlı İmparatorluğu'na katılmasıyla, dünya ekonomisi için oldukça mühim olan Hint Okyanusu'ndaki ticaret sahasına müdahale edilmesi ekonomik şartların vaziyetini gözler önüne sermekteydi. Önce 1517 ve ardından ise 1534 senelerinde Safeviler üzerine gerçekleşen seferlerin Tebriz-Bursa ve Tebriz-Halep ipek yolu üzerindeki kontrolünü Osmanlı hâkimiyetine geçirmesi Sultan Süleyman'ın siyâsî gücünün yanında ekonomik gücü için de önemli bir nokta oldu. Bu bağlamda, XVI. yüzyılda Ümit Burnu'nu dolaşarak Avrupa'nın batı ucu olan Portekiz'in Lizbon Limanı'na ulaşan 30.000 kental baharatın, Kızıldeniz ve Basra'da hâkimiyet kuran Osmanlı İmparatorluğu'na da aynı miktarda geldiğini düşünülürse diğer ürünlerin ticaret hacmi de düşünüldüğünde imparatorluğun ticaret sahasının genişliğini için bir fikir edinmek mümkün olabilmektedir¹⁷⁸.

Osmanlı İmparatorluğu bu tarihlerde doğu-batı ve kuzey-güney eksenli ticaret ağlarının kontrolünü elinde tuttuğundan, bahsi geçen yüzyılda Avrupalı pek çok devletin ticârî amaçlarla bazen doğrudan bazense aracılar vasıtasıyla Osmanlı idaresine yani padişaha başvurdukları görülmektedir. Başlangıçtan Kanuni devrine değin sınırlı ayrıcalıklar dönemi olarak karşımıza çıkan kapitülasyonlar dönemini,

¹⁷⁷ Ahmet Akgündüz, "Ebüssuud Efendi", *DİA*, X (1994), s. 366-368.

¹⁷⁸ Halil İnalçık, *Devlet-i Aliyye*, I, İstanbul 2010, s. 315-316.

Kanunî Sultan Süleyman'ın 1535'de Fransa'ya tanıdığı ve her padişah ile yenilenmesi gereken kapitülasyonlar ile başka bir seviyeye taşımıştır. Fransa'ya verilen bu kapitülasyonlar bir yandan Osmanlı İmparatorluğu'nun ticârî gelişimine katkıda bulunurken diğer yandan da Avrupa'da sağlanmaya çalışılan siyâsî dengelerde Osmanlı idaresinin lehine önemli bir sürece katkılarda bulunmakta idi. Fakat Kanuni'nin güçlü idaresi altında imza edilen bu on beş maddelik anlaşma ilerleyen devirlerde imparatorluğun ekonomisi için oldukça büyük bir tehdit hâline gelecekti.

Kanuni Sultan Süleyman devrinin oldukça önemli bir diğer özelliği elimize ulaşan en erken tarihli Osmanlı mâlî bilançosunun hazırlanmış olmasıdır. 1527-1528 seneleri arasına âid olan bu bilanço'ya göre imparatorluğun hazinesi, timar gelirleri de dâhil olmak üzere yaklaşık 9.700.000 düka altın (538.000.000 akçe) olarak kaydedilmiştir¹⁷⁹. Bu gelirler içinden 3.500.000 akçanın Sultan Süleyman'ın şahsî harcamaları için ayrılmış olduğu görülmektedir¹⁸⁰. Padişahın şahsî harcamalarını ihtivâ eden üzerinde çalıştığımız defterde de sarf olunmak üzere *Venedik altunundan* ve *Hind altunundan* bir kısım meblağın veyahut tümünün İç Hazine'ye alındığı anlaşılmaktadır¹⁸¹. XVI. yüzyılda Avrupalılarca tahmin edilen imparatorluk gelirleri içinde Sultan Süleyman devri kayıtlarına bakıldığında ise gelirlerin 1530'da 6.000.000 ve 1534'de -10.000.000'u timar geliri olmak üzere- toplamda 15.000.000 düka altın¹⁸²; -devletin tüm gelir ve giderlerini içermemekle birlikte- Osmanlı merkez bütçesinin 1546-47'deki gelirinin 241.700.000 cârî akçe ve 1574-48'deki gelirinin 198.900.000 milyon cârî akçe olarak kaydedildiği¹⁸³ görülmektedir.

---

¹⁷⁹ Halil İnalcık, **Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi (1300-1600)**, I, İstanbul 2000, s. 121-124.

¹⁸⁰ **Devlet-i Aliyye**, I, s.241.

¹⁸¹ **Defter**, vr. 4a, 23b.

¹⁸² **Sosyal ve Ekonomik Tarih**, I, s. 118.

¹⁸³ Şevket Pamuk, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Paranın Tarihi**, İstanbul 2017, s.126.

II. BÖLÜM

DEFTERDEKİ KAYITLARIN DEĞERLENDİRMESİ

Yukarıda Kanûnî Sultan Süleyman devri siyâsî olayları hakkında kısaca bilgi verilip Sinan Çavuş'a göre Estergon Seferi menzilleri bir tablo olarak hazırlanarak harita üzerinde gösterilmiştir. Bu bölümde ise defterde yer alan kayıtlar yine devrin diğer kaynakları ile değerlendirmeye tâbi tutulmuştur.

3.1. *În'âm, Teslîm olundu ve Virildi Üzerine*

Bütün toplumlarda olduğu gibi İslâm toplumlarında da alma-verme, destekleme, koruma ve hediyeleşme toplum içerisindeki kurullarla ilişkili olup yaşama anlayışı bu kurullarla şekillenmiştir. Batı dünyasında bir karşılık bekleyerek vermenin aksine İslâm toplumunda ilahi emirler karşılık beklemeksizin vermeye davet eder¹⁸⁴. İşte bu verme ile irtibatlı olan Osmanlı ilim, kültür ve siyaset hayatında mühim bir yere sahip in'âm; devlet görevlilerinden hânedan mensuplarına, ilim ve sanat erbâbından dinî zümrelere, fakirlerden yabancı elçilere kadar birçok kişinin ya ihtiyacına binâen veyahut kişiyi takdir, taltif ve teşvik etmek amacıyla verilen aynı veya nakdî desteği kapsayan bir terimdir¹⁸⁵. Yine padişah tarafından aynı maksatla yukarıda zikredilen kişilere verilen tasadduk, ihsan, bahşiş, âdet ve atıyye-i seniyye de muhtemelen aynı anlamı taşımaktadır¹⁸⁶. Tüm bunlar, aynı zamanda padişaha sunulan pişkeşin karşılığında verilen meblağ da olabilirdi¹⁸⁷. Cülûs-ı hümâyûnlar, sûr-ı hümâyûnlar, bayramlar, Cuma selamlıkları, biniş ve nakl-i hümâyûnlar, meclisler, seferler in'âmın dağıtıldığı ortamların belli başlı olanlarıdır¹⁸⁸.

Defterde *in'âm olundu* ibaresi ile beraber *teslîm olundu* ve *virildi* ifadeleri de kullanılmıştır. İn'âm kelimesinin daha ziyade takdir, taltif, teşrif ve teşvik manalarında kullanıldığı anlaşılmaktadır. Lakin bunun istisnâî kullanımı da yok değildir. Mesela,

¹⁸⁴ Bu konu hakkında bkz. Hilâl Kazan, **XVI. Yüzyılda Sarayın Sanatı Himayesi**, İslam Tarihi, Sanat ve Kültürünü Araştırma Vakfı İstanbul 2010, s. 17-18.

¹⁸⁵ Filiz Karaca, "În'âm", **DİA**, XXII, 2000, s. 259.

¹⁸⁶ Feridun M. Emecen, "Atıyye-i Seniyye", **DİA**, IV, 1991, s. 64.

¹⁸⁷ **Defter**, vr. 5a, 10a, 19b, 20a, 20b, 26b, 27a, 28a, 31a, 31b, 38a, 45a, 51a ve 53a.

¹⁸⁸ Karaca, "În'âm", s. 259-260.

bazı sanatçılara yaptıkları işlerden ötürü¹⁸⁹ ve bazı kimselere getirdikleri yiyecek, av ve benzeri şeyler¹⁹⁰ mukabilinde verilen meblağlar da in‘âm olarak kaydedilmişse de bunların yapılan işin üstadiyesi ve getirilen malın bedeli mi olduğu yoksa hem üstadiye ve bedel hem de kişiyi takdir, taltif ve teşvik için hediye olarak verilen bir meblağ mı olduğu maalesef açık değildir. *Virildi* kelimesinin ise yaptırılan veya gördürülen bir iş karşılığında verilen bedeli ifade etmek için kullanıldığı âşikârdır. Ehl-i Hıref mensuplarına yaptırılan iş karşılığında¹⁹¹, bir şeyin satın alınmasına yönelik¹⁹² ve nadiren de olsa kapu ağalarına¹⁹³ verilen meblağlar *virildi* olarak kaydedilmiştir. *Teslîm olundu* ifadesi daha ziyade padişahın harcaması için verilen, daha sonraki yüzyıllarda ceyb-i hümâyûn harçlığı olarak anılacak yüksek miktardaki meblağları kaydederken kullanılmıştır. Bu meblağlar kimi zaman silahdâr ağa¹⁹⁴, çukadâr ağa¹⁹⁵, rikâbdâr ağa¹⁹⁶, odabaşı¹⁹⁷, Hasodalı oğlanlardan biri¹⁹⁸, kapu ağası¹⁹⁹ veya kethudâ²⁰⁰ tarafından alınıp padişaha teslim edilirdi. Bunların haricinde Küçük Yaküb Ağa²⁰¹, Yûsuf Ağa²⁰², Kel/Gül Ahmed Ağa²⁰³, Doğancı Yûsuf²⁰⁴ ve Güzelce Hasan’ın²⁰⁵ da padişaha iletilmek üzere muhtelif meblağları teslim aldıkları görülmektedir. Yine başta odabaşı olmak üzere birtakım ağalara, çoğu zaman açıkça belirtilmemekle

---

¹⁸⁹ **Defter**, vr. 11b, 32b.

¹⁹⁰ **Defter**, vr. 18a, 33b, 42b.

¹⁹¹ **Defter**, vr. 4b, 8a, 22b, 35b, 54a.

¹⁹² **Defter**, vr. 2b, 10a, 21a, 54a.

¹⁹³ **Defter**, vr. 6b, 44a.

¹⁹⁴ **Defter**, vr. 27a, 32b, 33b, 35a, 39a, 39b, 40a, 40b, 41a, 41b, 42a, 42b, 43a, 43b, 45b, 46a, 46b, 47a, 47b.

¹⁹⁵ **Defter**, vr. 25a, 26a, 26b, 30b, 31b, 32b, 33a, 34b, 35a, 35b, 36a.

¹⁹⁶ **Defter**, vr. 24b, 27a, 30a, 31a, 32a, 33a.

¹⁹⁷ **Defter**, vr. 28a, 29b, 33b, 35b, 41a, 41b, 42a, 42b, 44a, 44b, 45b, 46a, 46b, 47a, 47b, 48a, 49a, 49b, 50a, 50b, 51a, 51b, 52a, 52b, 53b, 54a, 54b, 55a, 55b, 56b.

¹⁹⁸ **Defter**, vr. 28a, 28b, 53b, 55a.

¹⁹⁹ **Defter**, vr. 31b, 39b, 40b, 48b.

²⁰⁰ **Defter**, vr. 49a.

²⁰¹ **Defter**, vr. 25b, 28b, 29b, 30a, 30b, 31a, 31b, 32a, 32b, 33b, 34b, 35a, 35b, 36a, 36b, 38b, 39a, 39b, 40b, 41a, 42b, 43a.

²⁰² **Defter**, vr. 29b, 30a, 31a, 41b.

²⁰³ **Defter**, vr. 40a.

²⁰⁴ **Defter**, vr. 28b.

²⁰⁵ **Defter**, vr. 35b.

birlikte muayyen bir iş veya dağıtmaları için verilen meblağlar da *teslîm olundu* şeklinde yazılmıştır²⁰⁶. Hatta kâtipler kimi yerlerde ağalara verilen bu meblağlar için *in'âm olundu* yazsalar da hatalarını fark etmiş olacaklar ki üzerlerini çizip *teslîm olundu* kaydını düşmüşlerdir²⁰⁷. Benzer şekilde padişaha verilen meblağ için de bir yerde aynı hata yapılmış lâkin yine üzeri çizilerek doğrusu yazılmıştır²⁰⁸.

3.2. Harcamalar

Zenginliğin ve cömertliğin bir işâreti olan parayı harcama, sarf etme işi Osmanlı'da bilhassa hânedan mensupları ve ricâli devlet arasında aynı zamanda hem prestij hem de statü edinebilmenin bir vâsıtası idi. Harcama fiilinde aşırıya kaçılırsa bu bir israf, eğer var olandan az sarf edilir ise de bu cimrilik addedilir ve her ikisi de hem dinen hem de kamu nazarında pek hoş karşılanmazdı. Bu bağlamda, tezimize konu olan defter itibariyle Sultan Süleyman devrinin takriben on senelik harcamaları Osmanlı Sarayı'nın padişah merkezli para çıkışlarının küçük bir parçasını aydınlatacak niteliktedir.

Bu harcamaların mukayesesi ve o devirde neye tekabül ettikleri konusunda zihinlerdeki soruyu gidermek maksadı ile şu bilgileri verebiliriz: Meselâ XVI. asırda vasıfsız bir inşaat işçisi genelde 5-6 akçe gündelik almaktaydı. Bir duvarcı ustası veya marangoz ise günde 12 akçe kazanmaktaydı. İstanbul'a âid 1525 tarihli narh defterinde; 500 dirhemlik (1,6 kg) ekmek ile 200 dirhemlik (641 gram) kuzu etinin fiyatları birer akçeydi²⁰⁹.

Sarf olunan meblağlara geçmeden evvel şunu da ifade etmek gerekir ki defterdeki kayıtlara göre bir filori kesesinde 10.000 adet filori²¹⁰ ve bir akçe kesesinde

---

²⁰⁶ **Defter**, vr. 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 4b, 5a, 5b, 6a, 6b, 7a, 7b, 8a, 8b, 9a, 9b, 10a, 10b, 11a, 11b, 12a ve muhtelif yerler.

²⁰⁷ **Defter**, vr. 9a.

²⁰⁸ **Defter**, vr. 45a.

²⁰⁹ Halil Sahillioğlu, "Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1525 Yılı Sonunda İstanbul'da Fiyatlar I", **BTDD.**, İstanbul 1967, s. 36-40; II (1968), s. 54-56 ve III (1968), s. 50-53.

²¹⁰ **Defter**, vr. 2a, 4b, 5b, 6b, 7a, 7b, 12a, 21a, 21b, 22a, 22b, 25a, 25b, 26a, 32a, 32b, 35a, 36a, 28b, 40a, 42a, 43b, 55a.

ise 50.000 adet akçe²¹¹ vardır. Çok nâdir de olsa bir filori kesesinde on binden az filori olduğu da görülmektedir ki kâtip bunu bilhassa yazmaktadır²¹².

3.2.1. Akçe Cinsinden Yapılan Harcamalar

Defterin kapağının üzerinde filori defteri ifadesinin yer almasına karşın hazineden harcama için çıkarılan bazı meblağlar akçe, miskal ve dirhem olarak da yapılmıştır. 946 yılının 11-12 Cemâziyelevveli'nde (24-25 Eylül 1539) 5.900, aynı yılın 2-30 Ramazan (11 Ocak-8 Şubat 1540) tarihleri arasında 6.500; 947 senesinin 7-29 Saferi'nde (13 Haziran-5 Temmuz 1540) 23.300, 3-28 Şevvali'nde (31 Ocak-25 Şubat 1541) 88, aynı senenin 1-25 Zikadesi'nde (27 Şubat-23 Mart) 46; 948'in 13 Saferi'nde (9 Haziran 1541) Dış Hazineye yüz kese ki 5.000.000, 949 yılında 6-30 Safer (22 Mayıs-14 Haziran 1542) tarihinde 28, 1-28 Cemâziyelâhır'da (12 Eylül-9 Ekim) 180 ve 3-29 Zilhicce'de (10 Mart-5 Nisan 1543) 1.034; 950'nin 2-27 Muharrem (7 Nisan-2 Mayıs 1543) tarihleri arasında 23.025, 2-29 Recebi'nde (1-28 Ekim 1543) 25; 951 senesinin 5-28 Rebiyülâhır'ında (26 Haziran-19 Temmuz 1544) 7, 1-25 Cemâziyelâhır'ında (20 Ağustos-13 Eylül) 54, 2-30 Receb (19 Eylül-17 Ekim) tarihlerinde 7, 1-27 Şaban (18 Ekim-13 Kasım) tarihlerinde 40, 1-28 Zilkadesi'nde (14 Ocak-10 Şubat 1545) 49 ve 4-24 Zilhicce'de (16 Şubat-8 Mart) 7; 952'nin 2-28 Cemâziyelevveli'nde (12- Temmuz-7 Ağustos 1545) 100, 1-29 Cemâziyelâhır'ında (10 Ağustos-7 Eylül) 28; 953 yılında 1-27 Rebiyülâhır'da (1-27 Haziran 1546) 96, 12-29 Cemâziyelâhır'da (10-27 Ağustos) 50.000; 954'ün 3-30 Rebiyülâhır'ında (23 Mayıs-18 Haziran 1547) 22, 2-30 Ramazan'ında (16 Ekim-13 Kasım) 5.027 ve son olarak 955'in 1-30 Muharrem (11 Şubat-11 Mart 1548) tarihleri arasında 1.460 akçe harcanmıştır. Defterin kapsadığı tarihler arasında sarf olunan toplam akçe mikdârı ise 5.117.023 akçedir²¹³.

3.2.2. Miskal ve Dirhem Cinsinden Yapılan Harcamalar

Birer ağırlık ölçüsü birimi olan miskal ve dirhem cinsinden sarf edilen altın miktarlarını sıralamadan önce bunların sâdece padişaha verildiğinin altını çizmekte

²¹¹ Defter, vr. 40b.

²¹² Defter, vr. 5a, 56a.

²¹³ Akçe cinsinden çıkışlar için bkz. Defter, vr. 2b, 3b, 4b, 5b, 6b, 8a, 9a, 12b, 13a, 24b, 25b, 26b, 27a, 29b, 30a, 32b, 39b, 40b, 47a, 50b, 54b, 55a, 57b.

fayda vardır. Padişahın hâricinde yalnızca Kapu Ağası Haydar Ağa'ya verilen üsküfün iki yüz dört miskal altını hâvî olduğu kaydı görülmektedir²¹⁴. Dirhem için de aynı husus geçerli olup sünnet düğünü için Bodrum Hazinesi'nden çıkarılan evânideki altın ve gümüş mikdârının tesbitinde kullanılmıştır. Osmanlı standart miskali 1.5 dirhem = 24 kırat = 4.81 gram olup standart dirhem ise 16 kırat = 3.207 gramdır²¹⁵. Buna göre sarf olunan miskal miktarları ve tarihleri şöyledir: 29 Şaban 950 Salı günü (27 Kasım 1543) 300, 952'de (15 Mart 1545-3 Mart 1546) 200, 952 senesinin Şaban ayının 20. ve 23. günlerinde (27 ve 30 Ekim 1545) 162.5, 19 Cemâziyelevvel 953 Pazar günü (18 Temmuz 1546) 40, aynı yılın 23 Şevval Cuma gününde 300, 16 Zilhicce 953 Pazartesi (7 Şubat 1547) 200, 23 Cemâziyelevvel 954 Pazartesi (11 Temmuz 1547) 300 ve 8 Ramazan 954 Cumartesi (22 Ekim 1547) 200 miskal altın padişaha teslim edilmiştir.²¹⁶ Toplam sarf olunan miskal altın 1.702,5 olup bu da 8 kilo 189,025 grama tekabül etmektedir. Dirhem olarak sarf olunan altın ise şöyledir: 16 Ramazan 949 Pazar günü (24 Aralık 1542) 264 ve 17 Rebiyülâhır 954 Pazartesi günü (6 Haziran 1547) 300 dirhem olmak üzere toplam 564 dirhem altın padişaha teslim olunmuştur²¹⁷; standart dirhem hesabı ile bu 1 kilo 808,748 grama denk düşmektedir. Bu rakamlar bize, takriben on yıl içerisinde İç Hazine'den 9 kilo 997,773 gram altının padişaha teslim edildiği neticesini vermektedir.

3.2.3. Filori Cinsinden Yapılan Harcamalar

Yukarıdaki birtakım istisnâî durumlar hariç çalıştığımız defter bize İç Hazine'deki çıkışların büyük oranda filori cinsinden olduğunu göstermektedir. Filori sözcüğü İtalyanca filorinden gelmektedir ve ilk defa Floransa'da darp edilmiştir. 1182-1252 tarihleri arasında gümüş para olan filorin, bu tarihten sonra altın olarak basılmış ve yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu paranın bir yüzünde Floransa'nın sembolü zambak diğer yüzünde ise Vaftizci Yahya'nın resmi bulunmakta olup ağırlığı ise 3,5 gramdır. Bilhassa XV. ve XVI. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda en çok kullanılan altın para idi. Osmanlılar filori ifadesini hem kendi darp ettikleri altın para hem de

²¹⁴ Bu teslimat 25 Ca. 951 Perşembe günü (14 Ağustos 1544) yapılmıştır. Bkz. **Defter**, vr. 25a.

²¹⁵ Halil İnalçık, **Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)**, çev. Ruşen Sezer, İstanbul 2011, s. 249, 252.

²¹⁶ **Defter**, vr. 20b, 27a, 32a, 40a, 43b, 44b, 48a, 50b.

²¹⁷ **Defter**, vr. 10b, 47a.

Avrupa'dan gelen muhtelif altın paraların karşılığı mânâsında kullanmışlardır. Bunlardan biri de Venedik dukası ve Floransa filorini idi. İkincisini, Osmanlı topraklarında kesilen altın paradan veya diğer altın paralardan ayırt edebilmek için *filoriyyen-i efrentiyyen*, *efrentî filori* yahut defterde olduğu gibi *frengi filori* ve *efrenciye filori*²¹⁸ şekillerinde tarif ederlerdi²¹⁹. Halil Sahillioğlu'nun verdiği tabloya göre 1 Venedik dukası (frengî filori) 1529'da 57, 1547'de ise 60 akçeye tekabül etmektedir ki bu da defterin ihtiva ettiği tarihler arasında resmî râyiçte pek bir değişiklik olmadığını göstermektedir²²⁰.

Dış Hazine'nin sıkıntıya düştüğü bilhassa sefer dönemlerinde İç Hazine'den buraya para temin edildiğini ve bunun bir çeşit kredi mâhiyetinde olduğundan bahsetmiştik. Defterde Dış Hazine'ye veya Defterdâr Lutfi Beğ'e teslim edilen filori ve akçenin kayıtları da mevcuttur. Bunlardan yalnızca 13 Safer 948/ 9 Haziran 1541 ve 18 Cemâziyelevvel 948/ 9 Eylül 1541 tarihlerinde verilen toplam 500.000 filori ile 100 kese akçenin *ödünç* olarak verildiği yazılmıştır²²¹.

Aşağıda, defterde kaydı bulunan her yıl için verilen grafiklerde İç Hazine'den ayda kaç filori çıktığı gösterilmiştir. Ayrıca son bir grafik de yılların mukayesesi ve genel toplam için hazırlanmıştır. Bu hesaplamalar yapılırken üzeri çizilmiş kayıtlar dikkate alınmamıştır. Defterde kaydı bulunmayan 946 yılı Cemâziyelâhır ve Şaban ayları, 947'nin Rebiyülevvel, Cemâziyelevvel ve Cemâziyelâhır ayları ile 948 senesinin Zilkade ayı 0 olarak gösterilmiştir. Yapılan hesaplamalara göre İç Hazine'den çıkan toplam filori 2.426.794 adettir. İbrenin tavan yaptığı ayların sefer mevsimlerine tekabül ettiği görülmektedir ki bunların Dış Hazine'ye verilen destekten kaynaklandığı âşikârdır.

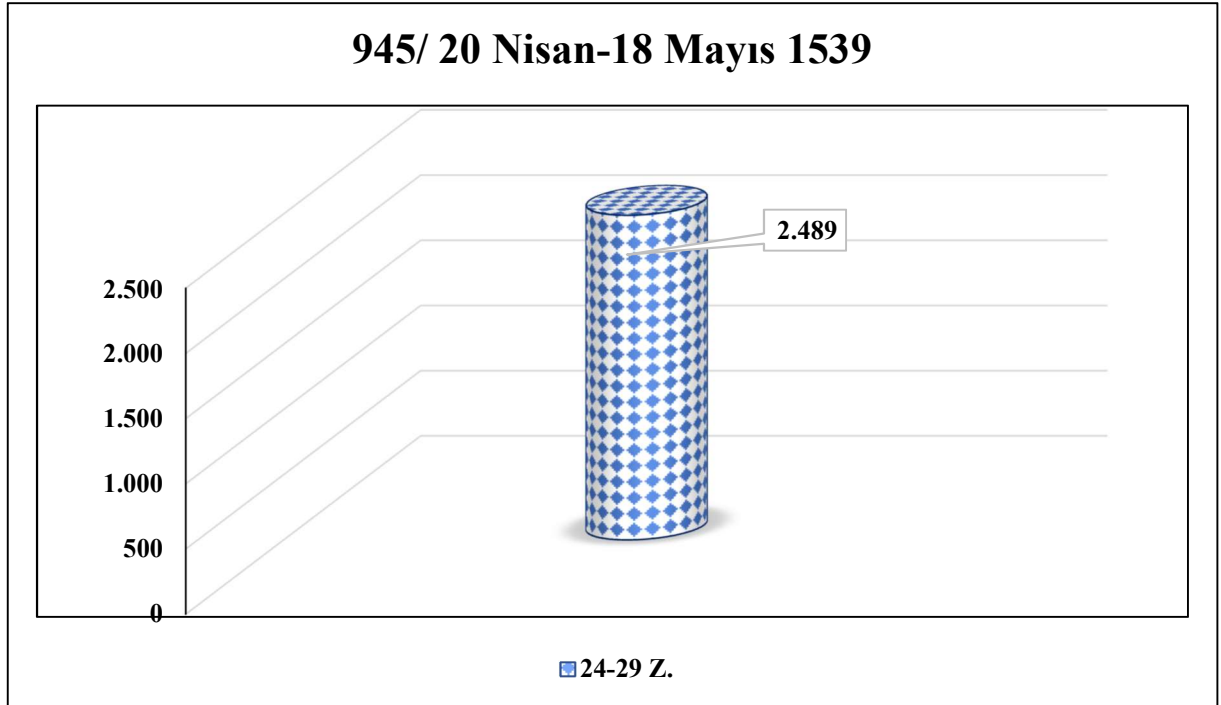
²¹⁸ **Defter**, vr. 12a, 56b.

²¹⁹ Halil İnalçık, "Filori", **DİA**, XIII 1996, s. 106.

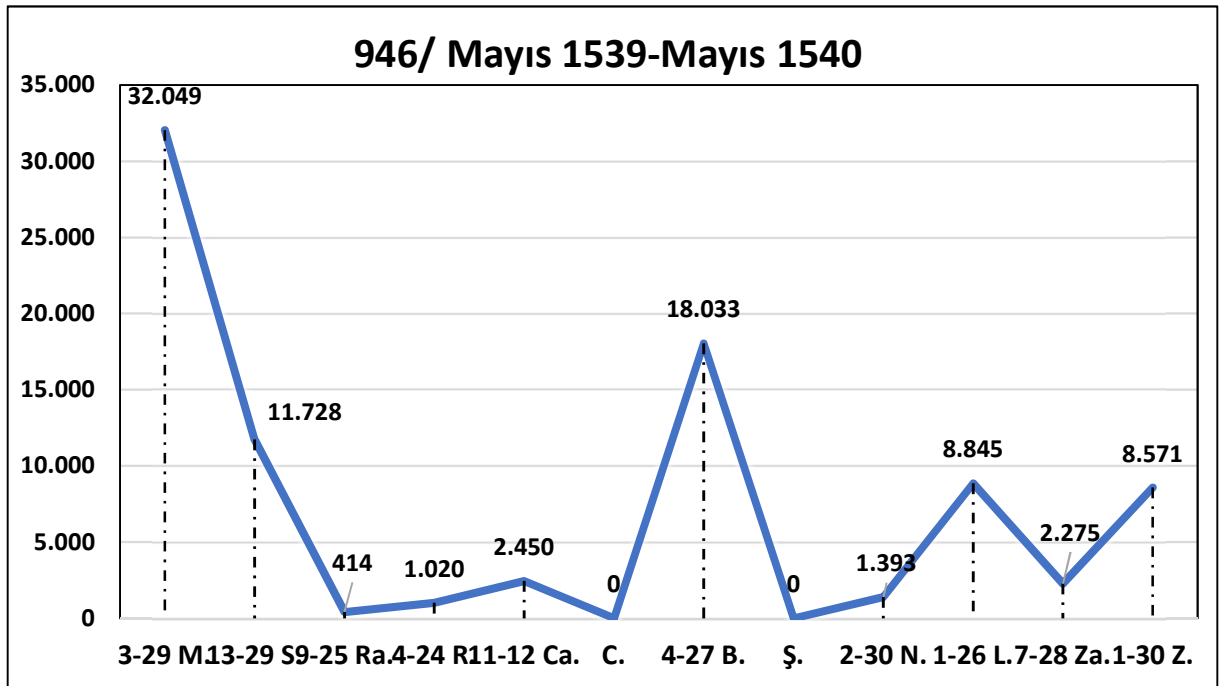
²²⁰ Halil Sahillioğlu, "Akçe", **DİA**, II, 1989, s. 227.

²²¹ **Defter**, vr. 57b; Dış Hazine'den İç Hazine'ye yapılan teslimata dair bkz. **Defter**, vr. 62b.

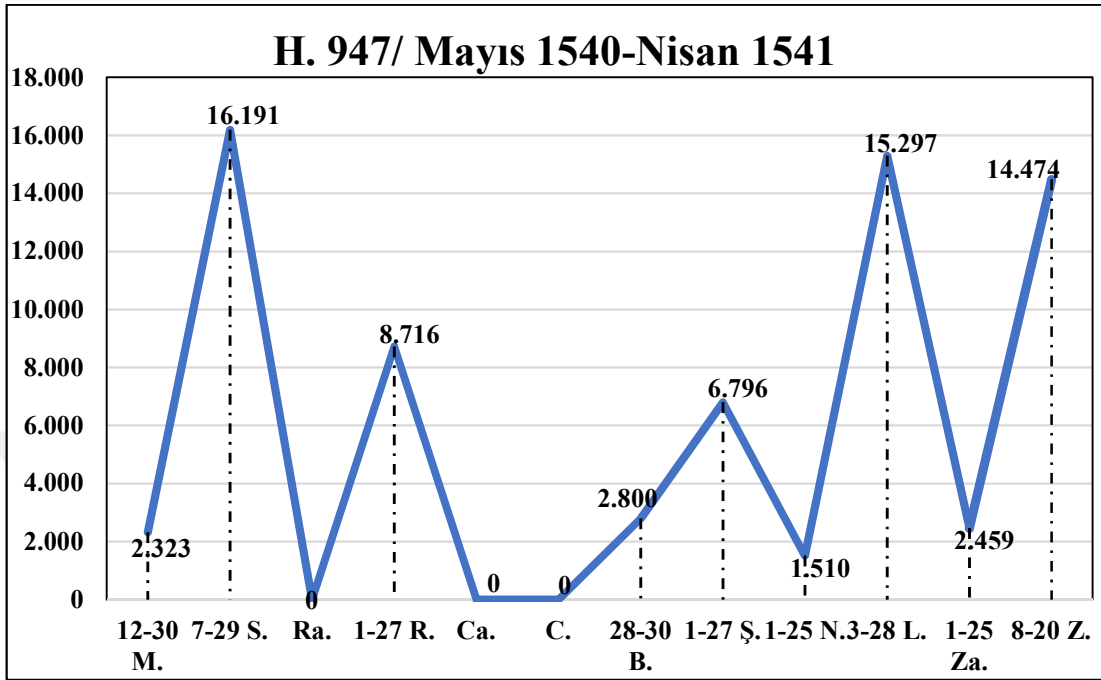
Grafik I

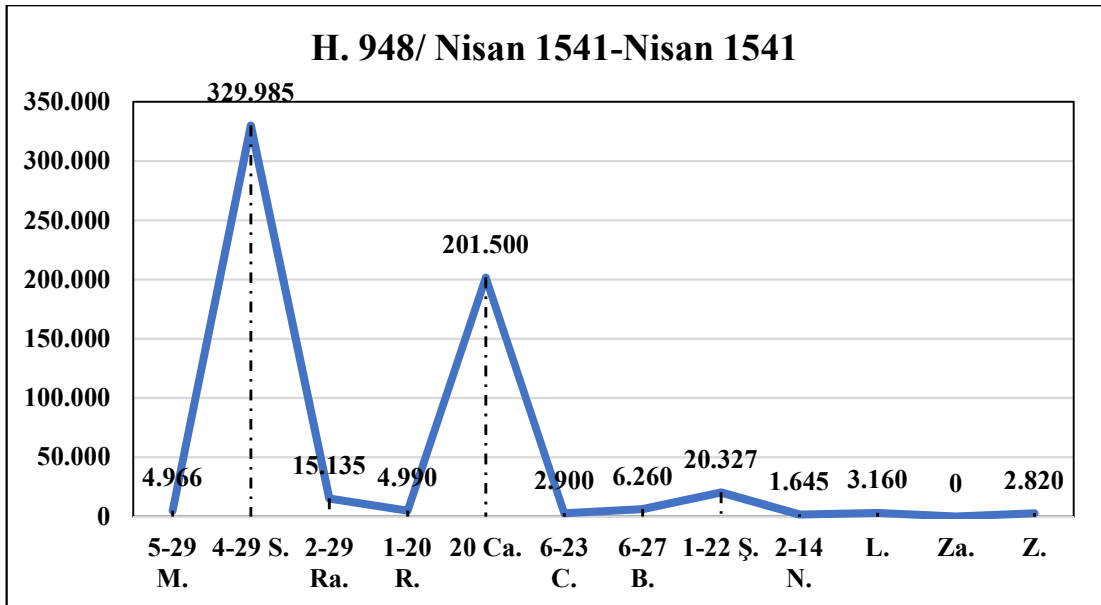
Grafik II

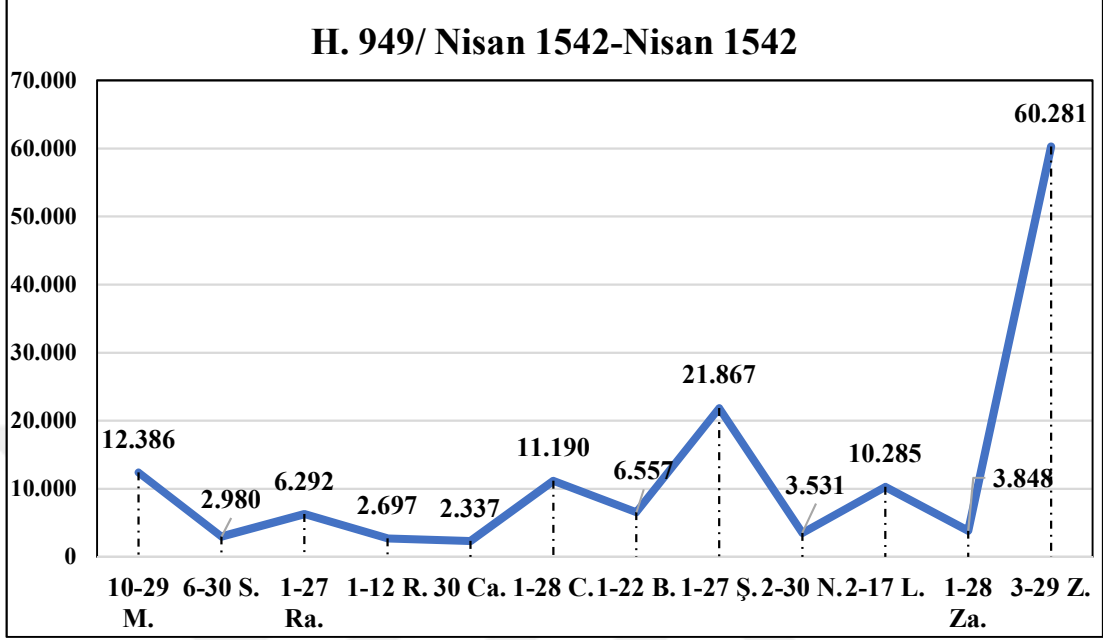
Grafik III

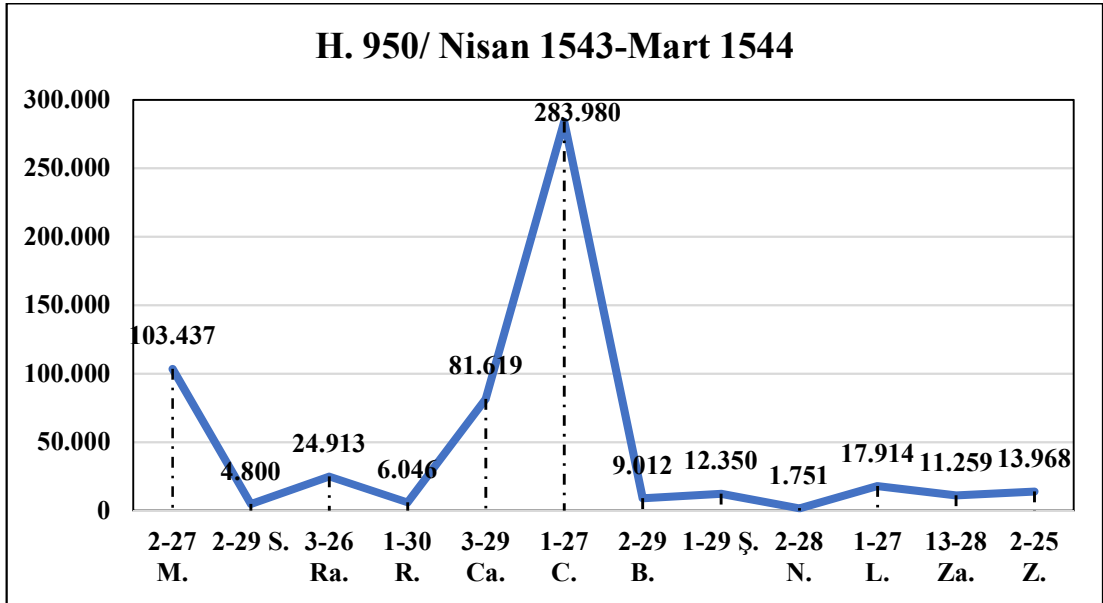
Grafik IV

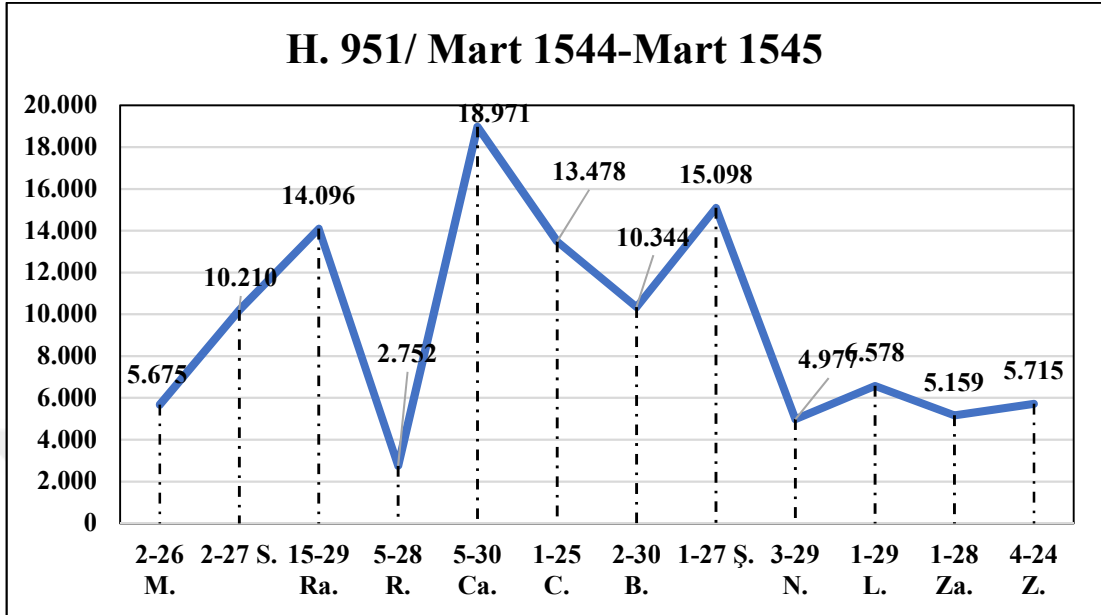
Grafik V

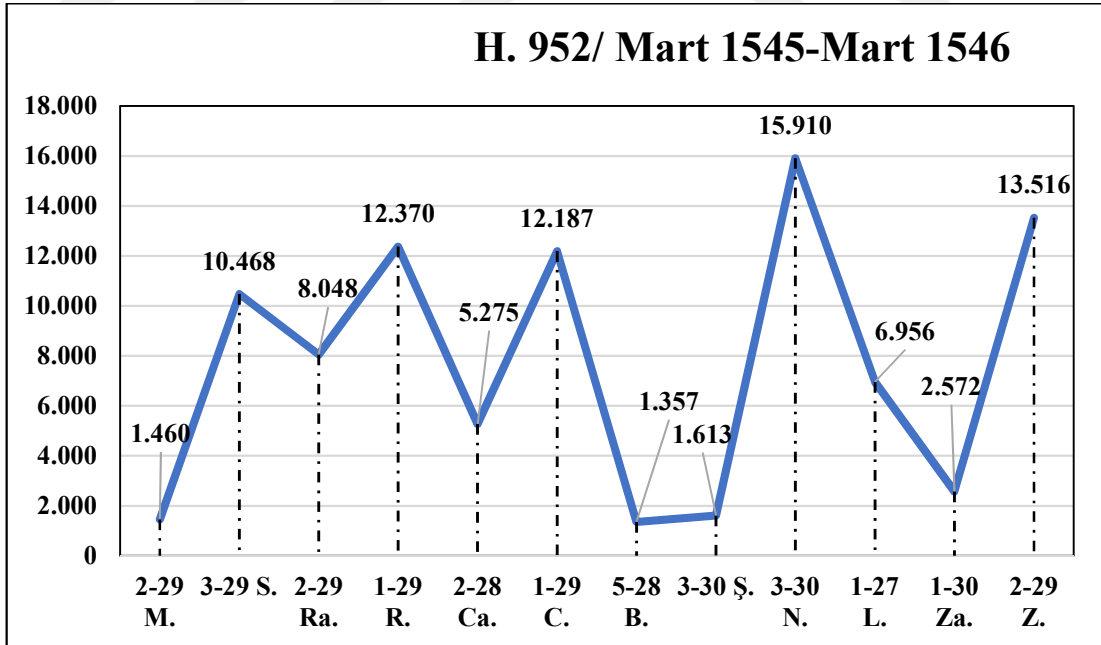
Grafik VI

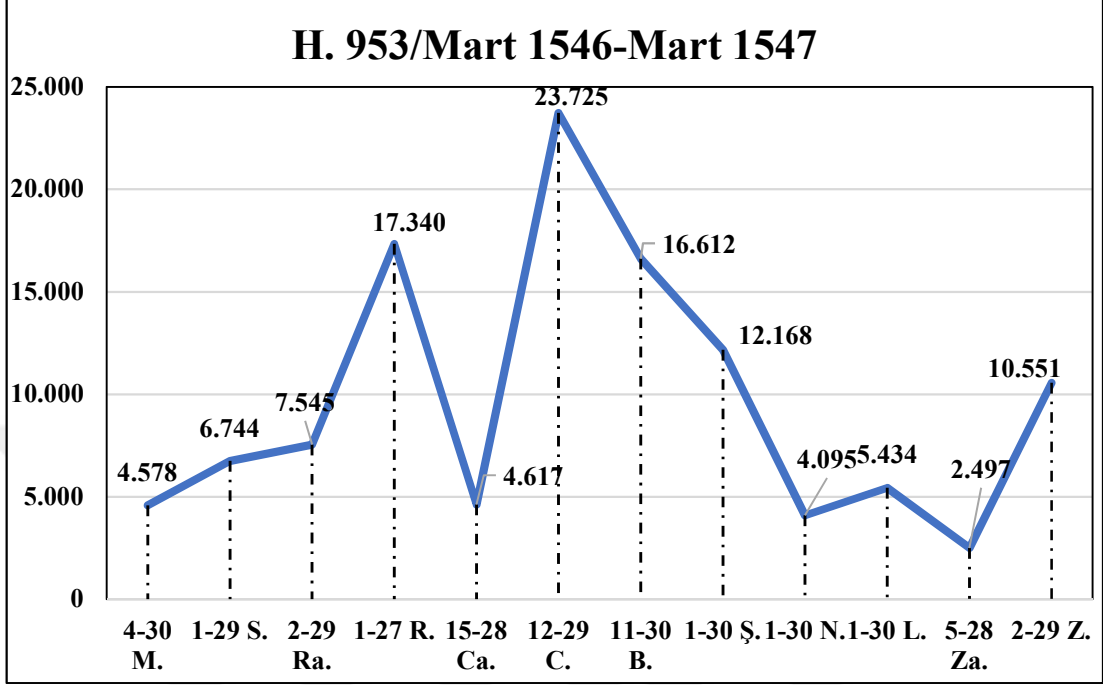
Grafik VII

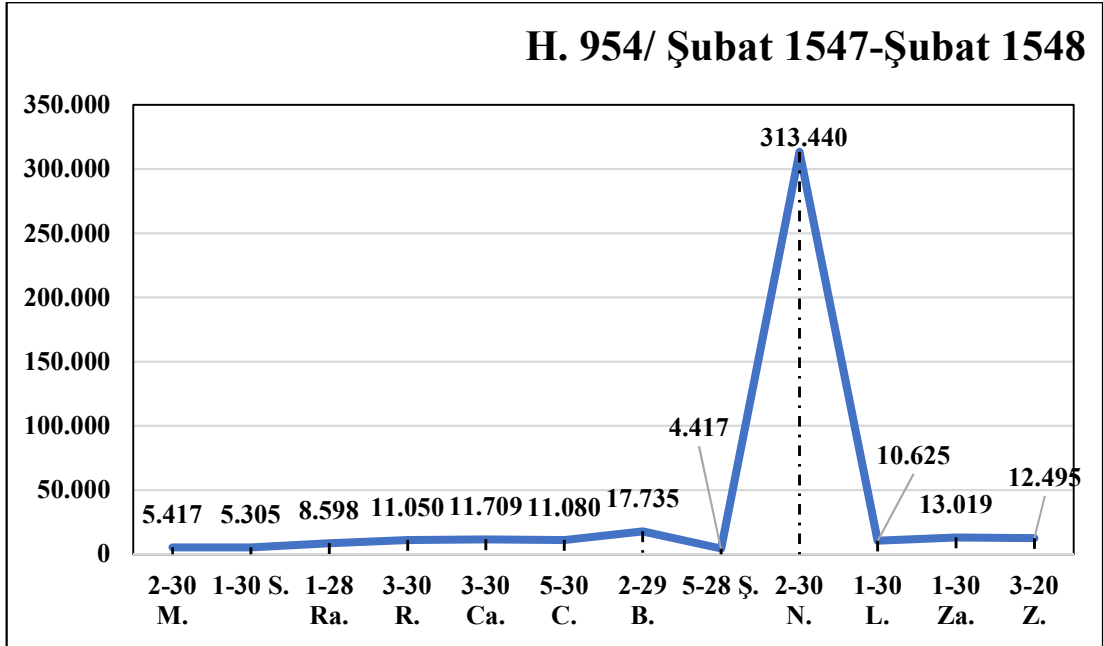
Grafik VIII

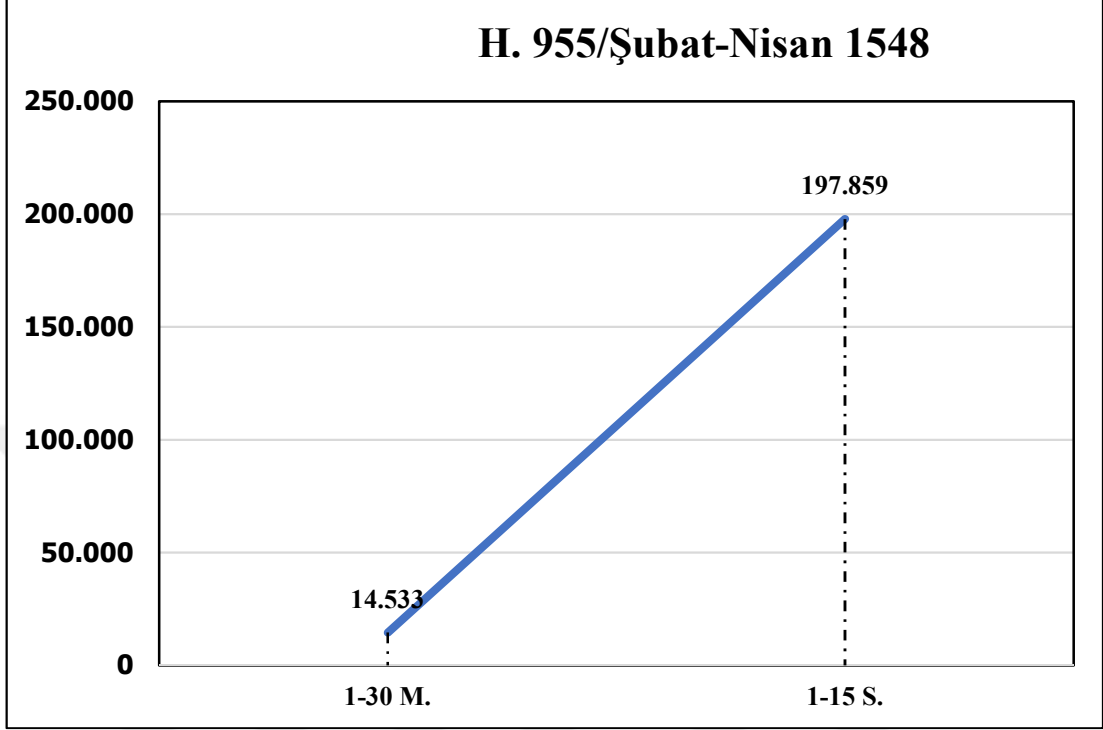
Grafik IX

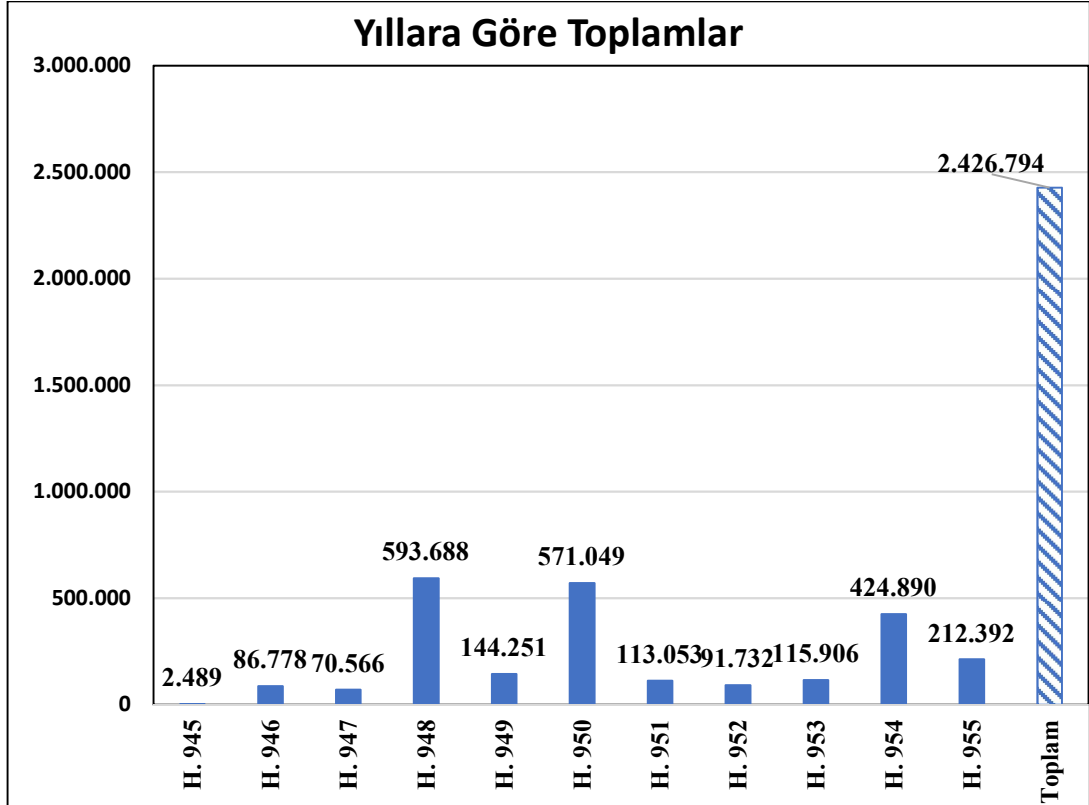
Grafik X

Grafik XI

Grafik XII

3.3. Şehzâde Bâyezid ve Cihangîr'in Sünnet Düğünlerine Dair Kayıtlar

Üzerinde çalıştığımız TSM.A.D. 1992 numaralı filori defterinde dikkatimizi çeken ilk bilgiler şehzâdelerin düğününe âiddir. Padişah Boğdan seferinden döndükten ve o kış mevsimini Edirne'de geçirdikten sonra İstanbul'a döndü. Denizde ve karada muhtelif cephelerde muhârebeye devam eden ordulardan zafer haberleri bir bir Âsitâne'ye ulaşmaktaydı. Bu sevindirici haberler vesilesiyle, imparatorluğun ihtişamını ve kuvvetini mutantan bir şekilde halka ve rakip olan diğer devletlere sergilemek için 15-28 Receb 946/ 26 Kasım-9 Aralık 1539'da sünnet olma çağına erişmiş Şehzâde Bâyezid ve Cihangîr'in Atmeydanı'nda sünnet düğünleri icrâ edilmiştir. Şehzâde Cihangîr'in vücudundaki ârıza sebebiyle taht için bir namzet olmasının imkân dâhilinde olmaması hasebiyle bu düğünden bahseden devrin kimi müelliflerinin satırlarında yalnızca Şehzâde Bâyezid'in ismi zikredilmekte ve sâdece onun sünnet olduğu intibai uyanmaktadır²²². Törene Pâyitaht'ta ve taşrada olan devlet ricâlinden birçok kimse ile saray halkı, yeniçeriler ve ulemâ ile o esnada İstanbul'da sulh görüşmeleri için bulunan Venedik elçisi, Fransa ve Avusturya elçileri de davet edildiler.

On üç gün süren düğün şenliğinde kâğıttan yapılmış çok çeşitli hayvanlar, çiçek ve meyve desenli manzaralar, ceylanlarla ve muhtelif kuşlarla süslü orman tasvirleri, canbazların tüm maharetlerini sergilercesine terbiye edilmiş hayvanlarla sundukları gösteriler, kâğıttan kaleler arasındaki savaş temsilleri, hallaçların pamuktan yaptıkları bahçe maketleri ve devler, kandillerden oluşturulmuş çadır sûreti ve benzeri marifetler ile hem padişah ve devlet erkânı hem de İstanbul halkı eğlenmişlerdir²²³. Ayrıca bu düğün esnasında 23 Receb Cuma/ 4 Aralık günü Rüstem Paşa ile padişahın kızı Mihrimâh Sultan'ın da nikâhları yüz bin filori mehr-i müeccel mukabilinde kıyılmıştır²²⁴.

²²² Örneğin Celâlzâde ve Peçuyî, Cihângîr'in adını anmazlar. Bkz. , **Tabakât**, vr. 269a-272a (s. 459-464) ve **Târîh-i Peçuyî I**, Matba-i Âmire İstanbul 1864, s. 218.

²²³ , **Tabakat**, vr. 271a (s. 462).

²²⁴ Mehmet Âkif Aydın, "Osmanlı Hukukunda Nikâh Akitleri", **Osmanlı Araştırmaları III**, İstanbul 1982, s. 5.

Defterde düğün ile alâkalı kayıtlar oldukça kısıtlıdır. Düğünün tertip edildiği 15-28 Receb 946/ 26 Kasım-9 Aralık 1539 tarihleri arasında sâdece 27 Receb gününde bir kayıt olup o da Hasodabaşı'na aynı gün içerisinde biri on bin diğeri ise dört bin filori olmak üzere toplam on dört bin filori teslim edildiğine dairdir. Bu meblağ muhtemelen düğünde görülen birtakım işlerin mukabilinde ve in'âm edilmek üzere kullanılmış olmalıdır. Ayrıca düğünden birkaç gün öncesine âid kayıtlara baktığımızda hazırlık yapıldığı anlaşılmaktadır. Meselâ, 10 Receb'de Dragoman Yûnus'tan temin edilen kumaşlar ve kırmızı kadife için toplam iki yüz on üç filori verilmiştir. Yine aynı gün ne için alındığı ve mikdarı kaydedilmese de iki yüz elli dört filoriye firuze alınmıştır. Aynı ayın 14'ünde, yani sûr-i hümayûnun başlamasından bir gün evvel şâir Hayâlî'ye muhtemelen kaside sunduğu ve remmâle ise belki de düğünün nasıl geçeceği veya şehzâdelerin talihi hakkında baktırılan fal için yüklü miktarda filori in'âm edilmiştir²²⁵.

Bir yandan eğlenceler devam ederken diğer taraftan hem kına gecesinde²²⁶ hem de diğer günlerde ziyâfetler tertip edilmiştir. Muhtemelen kına gecesindeki ziyâfet için hünkârın sofrasında kullanılmak üzere Bodrum Hazinesi'nden birer adet altın sini, el ibriği ile leğeni, küçük tepsi ve bunlara ilâveten aynı hazineden gümüştan mamul on adet kapaklı sahan, biri büyük on iki adet tepsi, bir sini, bir adet el ibriği ile leğeni, üç adet şamdan, bir adet abdest ibriği ve leğeni, birer adet hoşaf tası ve maşrapa ile beş adet turşucu üsküresi çıkartılmıştır²²⁷. Tören esnasında fukarâ için İstanbul'un muhtelif semtlerindeki imârethânelerde dâne ve zerde yapıp dağıtılmıştır²²⁸. Bundan başka yeniçeriler için altı yüz sofrâ; sipâhi, silahdâr, ulûfeci ve gurebâ bölükleri için altı yüz sofrâ; İstabl-ı Âmire, topçular ve Ehl-i Hiref mensupları için altı yüz sofrâ,

---

²²⁵ Defter, vr. 3a.

²²⁶ Kına gecesinin hangi gün olduğuna dair bir sarâhat yoktur. Lâkin sûr-i hümayûnda paşalara biri 16 (27 Kasım) diğeri ise 23 Receb (4 Aralık) olmak üzere iki kere ziyâfet verilmiştir. Bu sebeple kına gecesinin bu iki günden biri olması gerekir. Bkz. , Tabakat, vr. 270a, 271b (s. 461, 462).

²²⁷ Defter, arka kapağın iç yüzü.

²²⁸ Bu sünnet düğününde verilen ziyâfetlerin defteri ilk olarak Prof. Dr. Günay Kut tarafından tanıtılmış, transkripsiyonu ve tıpkıbasımı Semih Tezcan tarafından yapılmıştır. Bkz. Günay Kut, "Kanuni'nin Oğulları Sultan Bayezit ve Sultan Cihangir'in Sünnet Düğünlerindeki Kına Gecesi Ziyâfeti", **Catering Gourmet**, MCMLXXXVII, İstanbul 1987, s. 18-21; Semih Tezcan, **Bir Ziyâfet Defteri**, İstanbul 1998, s. 9.

ulemâya altı yüz sofraya; paşalar, ağalar ve beyler için elli sofraya; padişahın paşalar ve beyler ile olan ziyâfetinde on beş sofraya, kına gecesinde padişahın paşalar ve beyler ile olan ziyâfetinde yirmi sofraya; Kabak Meydanı'ndaki koşu sırasında paşalara, beylere ve ağalara altı yüz elli sofraya ile çanak yağması için beş bin kâse yemek, hizmet ehli ve nüdemâ için iki yüz elli sofraya²²⁹ hazırlanmıştır. Ayrıca muhtemelen ricâli devlete kurulan sofralarda kullanmak maksadıyla yine Bodrum Hazinesi'nden altın sini, kapaklı sahan, tepsi ve leğen gibi evânî çıkarılmış olup defterde bunların adedi değil de toplam kaç dirhem oldukları kaydedilmiştir²³⁰.

3.4. Şâirlere Dair Kayıtlar

Türk şiirinin en seçkin eserlerinin verildiği ve kendisi de bir şâir olan Kanûnî Sultan Süleyman devrinde, defterden de anlaşılacağı gibi şiir söyleme sanatı en fazla taltif edilen sanattır. Bir toplumun bilgisi, kültür seviyesi ve sanat zevki o toplumun idârecisinin kültür ve sanat faaliyetleri karşısında takındığı tavır neticesinde gelişmeye veyahut gerilemeye tâbidir ki bu Osmanlı İmparatorluğu için de geçerli bir kural olup sanatçının velûdluğu ve eserlerinin kalitesi çoğu zaman padişahın/hâmînin sanat zevkine ve anlayışına bağlı idi²³¹. Bu san'at dallarından biri de *'ilm-i şî'r* diye adlandırılmaktadır. Osmanlı padişahları şiiri şehzâdelik yıllarından itibaren öğrenip bu vesile ile hem tecrübe edinmiş hem de bu alandaki zevklerini ileri bir noktaya taşımışlardır²³². Hasbahçelerde veyahut saraya âid köşk veya kasırlarda tertip edilen işret meclislerine padişahın itibar ettiği birtakım şâirler de davet edilmek suretiyle bunlar karşılıklı güzide şiirlerinden okurlar, *muşâ'ara* ederlerdi²³³. Şâirler şiirlerini yalnızca bu tür meclislerde sunma imkânı bulmuyorlardı; Muharrem, nevrûz, şehzâde ve sultan doğumları ile vefatları, çeşitli binâların inşası ve elde edilen zaferler de şiir

²²⁹ Tezcan, *Ziyâfet Defteri*, s. 9, 11, 13, 15, 17 ve 19.

²³⁰ **Defter**, arka kapağın iç yüzü.

²³¹ Halil İnalçık, **Şâir ve Patron: Patrimonyal Devlet ve Sanat Üzerinde Sosyolojik Bir İnceleme**, Ankara 2013, s. 13.

²³² Şâir padişahlar hakkında bkz. Günay Kut, "Payitaht İstanbul'un Sultan Şâirleri (Seyf ve'l-Kalem Sahipleri)", **İlmî Araştırmalar IX**, İstanbul 2000, s. 161-178.

²³³ Zeynep Tarım, "Entertaining the Sultan, Meclis: Festive Gatherings in the Ottoman Palace", **Celebration, Entertainment and Theatre in the Ottoman World**, ed. Suraiya Faroqhi, Arzu Öztürkmen, London New York Calcuta, 2014, s. 133-134; Halil İnalçık, *Has-bağçede 'Aş u Tarab Nedîmler, Şâirler, Mutrîbler*, İstanbul 2015, s. 281-293.

takdimi için uygun vakitlendendi. Takdim olunan şiirler mukabilinde şâire bazen mansıp veya rütbe verilir bazen de in‘âmında bulunulurdu.

Tezimizin konusu olan defterde de padişahın in‘âmına nail olmuş bir çok şâirin ismi geçmektedir. Bu şâirler arasında ismi en fazla kaydedilmiş ve en çok in‘âm almış şâir, Kanûnî devrinin mümtaz şâirlerinden ve aynı zamanda padişahın musâhipleri arasında yerini almış Hayâlî Bey’dir²³⁴. Kendisi Vardar Yenicesi’nde doğmuş olup Kalenderî şeyhi Baba Ali Mest-i Acemî’nin cezbisine kapılıp İstanbul’a gelmiştir. Şiir söylemedeki kabiliyeti vesilesi ile evvelâ Defterdâr İskender Çelebi daha sonra da Veziriazam İbrahim Paşa’nın dikkatlerini celp edip teveccühlerini kazanmış; çok geçmeden mahâreti sâyesinde padişahın çevresine dâhil olabilmıştır. Padişahın maiyyetinde Rodos ve Irakayn seferlerine iştirâk ettiği bilinmektedir²³⁵. Buna binâen Hayâlî’nin, defterimizin ihtiva ettiği tarihler arasında vuku bulmuş 1541 Budin ile 1543 Estergon seferlerinden ikincisine katıldığı anlaşılmaktadır. Zirâ Hayâlî Estergon Kalesi’nin fethinden yedi gün sonra, 13 Cemâziyelevvel/ 14 Ağustos’ta muhtemelen zafer sebebiyle arz ettiği kasidesi mukabilinde yüz filori in‘âm almıştır²³⁶. Hayâlî Bey aldığı in‘âmın yanı sıra yine Kanûnî döneminin başlarında tutulmuş bir ehl-i hiref defterinde kayıtlı olduğu veçhiyle hazineden günlük on, aylık iki yüz doksan beş akçe aldığı anlaşılmaktadır²³⁷. Bunun yanı sıra muhtelif vesileler ile padişaha takdim ettiği kasideler sebebiyle in‘âm da almaktaydı. Ağustos 1529-Haziran 1535 tarihleri arasında Hayâlî’nin biner akçeden on bir kere in‘âm aldığı Prof. Dr. İsmail Erünsal’ın neşrettiği in‘âmât defterinden anlaşılmaktadır²³⁸. Âşık Çelebi, padişahın Hayâlî’ye olan teveccüh ve iltifâtının hâmîleri İskender Çelebi ile İbrahim Paşa’nın katillerinden

²³⁴ **Defter**, ön kapağın iç yüzü ve vr. 2a, 3a, 4b, 8a, 9a, 17b, 19a, 22b, 29a, 29b, 30a, 36a, 44b, 46b, 56a.

²³⁵ Cemal Kurnaz, “Hayâlî Bey”, **DİA**, XVII, 1998, s. 5-6.

²³⁶ **Defter**, vr. 17b.

²³⁷ Tübâ Işınsu Durmuş, **Tutsan Elini Ben Fakîrin Osmanlı Edebiyatında Hamilik Geleneği**, İstanbul 2009, s. 61, **TSM.A.d.** 9706-2 vr. 6a’dan naklen. Cemal Kurnaz sehven olsa gerek aylık akçe mikdârını iki yüz doksan olarak göstermiştir. Bkz. “Hayâlî Bey”, s. 6.

²³⁸ Söz konusu defter Atatürk Kitaplığı **Muallim Cevdet Yazmaları O.71** numarada kayıtlı olup şâirler ile alâkalı kayıtlar Prof. Dr. İsmail E. Erünsal tarafından neşredilmiştir. Bkz. “Türk Edebiyatı Tarihinin Arşiv Kaynakları II: Kanunî Sultan Süleyman Devrine Ait Bir İn‘âmât Defteri”, **Osmanlı Araştırmaları**, IV, İstanbul 1984, s. 1-17.

sonra da devam ettiğini yazması²³⁹ kimi araştırmacılara inandırıcı gelmese de²⁴⁰ bu bilgiyi defterdeki kayıtlar teyit etmektedir. Zirâ yukarıda da zikredildiği üzere Hayâlî'nin, defterimizin ihtiva ettiği tarihler arasında en fazla in'âm alan şâir olması hasebiyle padişahın iltifâtından mahrum kalmadığı anlaşılmaktadır. Üstelik Gelibolulu Mustafa Âlî ve Kınalızâde Hasan Çelebi'nin de Hayâlî'nin vefatı ile iki evlâdına küçümsenemeyecek bir mirâs bıraktığını kaydetmiş olmaları fikrimizi destekler mâhiyettir²⁴¹.

İsmi diğer şâirlere nazaran daha sıklıkla zikredilen biri de şâir Sehâbî'dir. Asıl adı Hüsâmeddin bin Hüseyin olup Irakeyn Seferi'nde, Tebriz'in zaptı esnasında, şeyhülislâmlık da yapmış olan Kadrî Çelebi tarafından padişaha takdim edilmiş ve padişahın beğenisini kazanmış olacak ki İstanbul'a getirilmiştir. İyi bir eğitim aldığı ve medrese tahsili gördüğü bilinmektedir²⁴². Padişah, kendisinden divan tertip etmesini ve İmam Gazzâlî'nin *İyhâ'ü 'ulûmi'd-dîn* adlı eserini Farsça'dan Türkçe'ye tercüme etmesini istemiştir²⁴³. Defterimizden Sehâbî'ye altı kere yirmi beş ile otuz filori arasında in'âmda bulunduğu anlaşılmaktadır.

Defterde adı geçen bir diğer şâir ise Kandî'dir. Aslen Bursalı olup gençliğinde Şehdî mahlasını kullanmakla berâber bir gün arkadaşı Resmî ile şâir Ahmed Paşa'nın meclisine dâhil olduklarında; Ahmed Paşa hem şiirlerindeki halâvet hem de mesleğinin şekercilik olmasına binâen Kandî mahlasını kullanmasının daha münâsip olacağını söyleyince, o da eski mahlasını bırakmıştır²⁴⁴. Defterde *molla* ve kimi kaynaklarda *mevlânâ* olarak kaydedilmesi medrese tahsili gördüğünü düşündürmektedir²⁴⁵. Bâyezîd Câmîi avlusunda bir şekerci dükkânı olup burada çok çeşitli şekerler yaparak maişetini temin etmekte idi. Tezkire yazarları Kandî'nin gazel ve kasidelerinden ziyâde tarih düşürmede pek daha maharetli olduğunu ve bu yönüyle

²³⁹ Âşık Çelebi, *Meşâ'irü's-Şu'arâ*, yay. G. M. Meredith-Owens, Londra 1971, vr. 270b-277a.

²⁴⁰ Kurnaz, "Hayâlî Bey", s. 6.

²⁴¹ Gelibolulu Mustafa Âlî, *Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, haz. Mustafa İsen, Ankara 1994, s. 213-214 ve Kınalı-zade Hasan Çelebi, *Tezkiretü's-şuarâ* II, haz. İbrahim Kutluk, Ankara 1981, s. 696.

²⁴² Cemal Bayak, "Sehâbî", *DİA*, XXXVI, 2009, s. 309-310.

²⁴³ Bayak, "Sehâbî", s. 310.

²⁴⁴ Âşık Çelebi, vr. 227b.

²⁴⁵ *Defter*, vr. 31b, 54a; *Tabakat*, vr. 21b (s. 46).

şöhret bulduğunu kaydederler²⁴⁶. Kandî'nin muhtelif vesilelerle düştüğü tarihler küberâ ve zurefâ arasında yaygın ve makbul olacak ki Celâlzâde Mustafa Çelebi eserinde bu tarih beyitlerini her fırsatta kullanmıştır²⁴⁷. Hâmîsi İbrahim Paşa'nın katlinden sonra aldığı aylık kesilmiştir. İbrahim Paşa'nın sadrazamlığı sırasında muhtelif vesileler ile saraya takdim ettiği kasideler sebebiyle in'âm da almaktaydı. Kasım 1529-Temmuz 1533 tarihleri arasında Kandî'nin dokuz kere biner akçeden ve iki kere de üç yüzer akçeden on bir defa in'âm aldığı hazine ruznamçe defterinden anlaşılmaktadır²⁴⁸. Aldığı aylık ve ihsânlar ile birçok sokak köpeğini ve kuşları beslediği için Rüstem Paşa şiiirden pek hoşlanmamasına rağmen kendisinin hâline ve hayvanların çektiği açlık vaziyetine acıyarak Kandî'ye tekrar maaş bağlamıştır²⁴⁹. Rüstem Paşa Kandî'nin hâmîliğini üstlenmiş olacak ki defterde Kandî'ye dair kayıtların başlama tarihinin Rüstem Paşa'nın 17 Ramazan 951/ 2 Aralık 1544'te sadârete gelişinin hemen ertesi yılına tekabül etmesi bunu desteklemektedir²⁵⁰. Daha sonraki tarihlerde de Kandî yirmi ile yirmi beş filori arasında üç kez in'âm almıştır. Kandî 962 senesinin Zilhicce ayında/ 17 Ekim-15 Kasım 1555'te vefat etmiş olup Eyüp'teki Nişancı haziresine defnedilmiştir²⁵¹.

Defterde adı iki kere kaydedilmiş olan Molla Aşkî, yine Kanûnî devri şâirlerinden Üsküdarlı Aşkî²⁵² ve Saruhanlı Aşkî²⁵³ ile karıştırılmamalıdır. Zîrâ defterde kayıtlı Aşkî'nin isminin önünde yer alan *molla* ibâresi, onun medresede ilim tahsil ettiğinin ve ulemâdan olduğunun işâretidir. Hâlbuki ne Üsküdarlı ne de Saruhanlı Aşkî'nin medrese eğitimi aldıklarına dair tezkirelerde bir ipucu yoktur.

²⁴⁶ Âşık Çelebi, vr. 227b-229a; **Kühü'l-Ahbâr**, s. 260-262; **Tezkiretü's-şuarâ** s. 802; Latîfî, **Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ (İnceleme-Metin)**, haz. Rıdvan Canım, Ankara 2000, s. 450 ve Ahdî, **Gülşen-i Şu'arâsı (İnceleme-Metin)**, haz. Süleyman Solmaz, Ankara 2005, s. 484.

²⁴⁷ Tarih beyitleri için bkz. , **Tabakat**, vr. 21b (s. 46), 124b (s. 215-218), 152b-153a (s. 264-265), 188b (s. 328), 209a (s. 362), 226b-227a (s. 393), 277a (s. 472), 304b (s. 516), 331a, (s. 564) ve 428b (s. 737).

²⁴⁸ Bkz. İsmail E. Erünsal, "Türk Edebiyatı Tarihinin Arşiv Kaynakları II: Kanûnî Sultan Süleyman Devrine Ait Bir İn'âmât Defteri", **Osmanlı Araştırmaları**, IV, İstanbul 1984, s. 1-17.

²⁴⁹ Âşık Çelebi, vr. 229a; **Kühü'l-Ahbâr**, s. 261.

²⁵⁰ Kandî'ye defterimizin ihtiva ettiği tarihler arasında verilen ilk in'âm 1 Rebiyülâhır 952/12 Haziran 1545 tarihindedir. Bkz **Defter**, vr. 31b.

²⁵¹ Âşık Çelebi, vr. 229a; **Kühü'l-Ahbâr**, s. 261-262.

²⁵² Bkz. İsmail Ünver, "Aşkî, Üsküdarlı", **DİA**, IV, 1991, s. 23.

²⁵³ Saruhanlı Aşkî için bkz. Latîfî, s. 395.

Molla Aşkî Tire’de doğmuş olup asıl adı Ali Çelebi’dir. Lâkabı Pür-hüner’dir; babasının ismine nispetle Selîm Beğ-oğlu diye de bilinirdi. Sahn Medresesi’nde Kadıasker Sinan Çelebi’nin müdi oldu. Kadıasker Çivizâde’den mülâzemetini aldı. Pâyitaht’ta Papasoğlu Dârü’l-Hadîs’i²⁵⁴ gibi birkaç medresede müderrislik yaparak daha sonra inzivaya çekilip tasavvufa meyletmiştir. Medresede tefsir ve hadis dersleri okutmuştur. Âşık Çelebi 959/ Aralık 1551-Aralık 1552’de vefat ettiğini yazmaktadır²⁵⁵. Kınalı-zâde, Aşkî için “*şi’rle şi’ârı yokdur*” demekle birlikte bazı şiirleri padişah tarafından beğenilmiş olmalıdır ki 1546 senesinin Şubat ve Aralık aylarında iki kez in’âm almıştır.

Şehzâde Selim’in şâiri olarak kaydedilmiş Celâlî ise Hayâlî’den sonra yüz elli filori ile tek seferde en fazla in’âmı alan şâirdir. Manastırlı olup asıl adı Hüseyin’dir. Celâl mahlasını da kullanmıştır. II. Selim’in Manisa’daki şehzâdeliğinden itibaren musahipliğini yapmıştır. Anadolu timar defterdarlığı, mîr-i alemlik ve beylerbeylik gibi makamlarda vazife almıştır. Daha sonra Şeyhülislâm Ebusuud Efendi, Sokullu Mehmed Paşa ve Nûreddinzâde ile yaşadığı münakaşalar neticesinde memleketi Manastır’a sürülmüştür²⁵⁶.

İsmi zikredilen bir diğer şâir ise aynı mahlası taşıyan bir diğer şâirden ayırt edilmesi için Bahârî-yi Müderris diye anılan Molla Bahârî’dir. Tırhala’da doğdu²⁵⁷. Adı Ali’dir. Medrese eğitimini tamamladıktan sonra Kadıasker Seydî Çelebi’den mülâzım oldu. Edirne ve Karaferye gibi yerlerde müderrislik yaptıktan sonra Dülbendzâde Kasım Paşa’nın çocuklarına ders verdi. Daha sonra kadılık yaptı.

---

²⁵⁴ İstanbul’da XX. yüzyıla eriştiği tesbit edilen iki Papaszâde medresesi bulunmaktadır. Bunlardan biri Papaszâde Mustafa Çelebi diğeri ise Papaszâde Ahmed Paşa Medresesi’dir. Bkz. Mübahat S. Kütükoğlu, **XX. Asra Erişen İstanbul Medreseleri**, Ankara 2000, s. 159-160 ve 222; Aşkî’nin bu iki medreseden hangisinde müderrislik yaptığı meçhuldür.

²⁵⁵ Âşık Çelebi, s. 635-636.

²⁵⁶ Celâlî’nin hayâtı hakkında tafsilat için bkz. Murat Güneş, **Manastırlı Celâl Bey Divânı (İnceleme-Metin)**, Cumhuriyet Üniversitesi S.B.E. Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Sivas 2013, s. 33-77.

²⁵⁷ Latîfi Prizren’de doğduğunu yazmaktadır. Bkz. Latîfi, s. 192; Lâkin Âşık Çelebi bu bilginin yanlış olduğunu yazar. Bkz. Âşık Çelebi, vr. 57a.

Edirne’de, Çatalca kadısı iken 958/ 9 Ocak-28 Aralık 1551’de vefat etmiştir²⁵⁸. Şâir Bahârî yalnızca bir kere in‘âm alabilmiştir²⁵⁹. Ayrıca Bahârî’nin bir Süleymannâme de telif ettiği bilinmektedir²⁶⁰.

Bir kereye mahsus otuz filori in‘âm almış olan Mahfi²⁶¹ de Sehâbî gibi Irakeyn seferinin sonunda İstanbul’a getirilmiştir. XVI. asır tezkire müelliflerinden yalnızca Ahdî kendisinden bahseder²⁶². Aslen Gîlânî (Geylân) olup Gîlân hâkimi Muzaffer Şâh’ın²⁶³ (Emîr Dûbâç) şâirlerindedir. Muzaffer Şâh’ın Osmanlı’ya itaat etmesi sebebiyle Şâh Tahmasp tarafından 7 Rebiyülâhır 943/ 17 Şubat 1537’de Tebriz’de diri diri yaktırılarak öldürülmesinin ardından Bağdat’ın fethi sonrasında Osmanlı’ya ilticâ etmiştir. Pâyitaht’ta devlet ricâli ile arasındaki nizâ sebebiyle padişahın çevresinden uzaklaştırılmıştır. Daha sonra bir arzuhâl sunarak²⁶⁴ vaziyetini anlatmış ve kendisine ulufe bağlanmıştır. Mahfi’nin son eserinin telif tarihinden hareketle 965/ 1557-1558’den sonra vefat ettiği düşünülmektedir²⁶⁵. Hâlbuki Mahfi’nin ismine Ehl-i Hıref teşkilatı içerisinde yer alan Kâtibân-ı Hassa cemaatinde rastlamaktayız. Bu teşkilata âid defterlerde kendisinin ismini en son 974/ 1566-1567 senesinde gördüğümüze göre bu tarihten sonra vefat etmiş olduğunu söylemek daha doğru bir tahmin olacaktır²⁶⁶.

Yine bir defaya mahsus altmış filori almakla ismi geçen bir diğer şâir de Molla Atâyî’dir. Tezkirelerde Atâ ve Atâyî mahlâsı ile kayıtlı şâirler ile defterde bulunan Molla Atâyî’nin aynı kişiler olmasa gerektir. Zîrâ Atâyî’nin de diğer bazı şâirler gibi

²⁵⁸ Hayâtı hakkında bkz. Âşık Çelebi, vr. 57a-58a; Latîfi, s. 192-193 ve Kınalı-zade Hasan Çelebi, s. 222-223.

²⁵⁹ **Defter**, vr. 33a.

²⁶⁰ Abdülkadir Özcan, “Kanuni Sultan Süleyman Devri Tarih Yazıcılığı ve Literatürü”, **Prof. Dr. Mübahat S. Kütükoğlu’na Armağan**, ed. Zeynep Tarım, İstanbul 2006, s. 141.

²⁶¹ **Defter**, vr. 23a.

²⁶² Ahdî, s. 540-541.

²⁶³ Hayâtı hakkında bkz. Manouchehr Kasheff, "GİLÂN v. History under the Safavids", **Encyclopedia Iranica**, X, 2001, s. 637-638.

²⁶⁴ Mahfi’nin sunduğu arzuhâl hakkında bkz. Gülşah Taşkın, “On Altıncı Yüzyıla Ait Otobiyografik Bir Eser: Arz-ı Hâl ü Sergüzeşt-i Gilanî”, **Turkish Studies**, VIII/IV, Ankara 2013, s. 1339-1350.

²⁶⁵ Hayâtı hakkında tafsilat için bkz. Gülşah Taşkın, “Kanunî Döneminde “Mahfi” Bir Şair: Mahfi-i Gilanî ve Bih-i Çinî Tercümesi”, **Turkish Studies**, VII/III, Ankara 2012, s. 2425-2428.

²⁶⁶ Mahfi Masar 952’de (Mart-Haziran 1545) on iki akçe ve Muharrem 965’te (Ekim 1557) on üç akçe yevmiye almakta idi. Bkz. **TSM.A.d.** 9706/4 vr. 1b ve **TSM.A.d.** 9612 vr. 1b.

molla olarak anılması medrese tahsili gördüğü gösterir ki tezkire müelliflerinin yazdıkları Atâ ve Atâyî mahlâslı şâirlerin yalnızca Atâ-i Üskübi'nin biyografilerinde böyle bir medrese eğitiminden geçtiğine dair bir kayıt vardır²⁶⁷. Fakat onun Yavuz Sultan Selim devri şâirlerinden olup aynı devirde vefat ettiği kayıtlı olması hasebiyle defterdeki Molla Atâyî olamayacağı âşikârdır. Molla Atâyî'nin, 957/ 1550-1551'den itibaren Şehzâde Selim'in de hocalığını yapmış olan Atâullah Ahmed Efendi olması kuvvetle muhtemeldir. Zîrâ kendisi bir müddet Ebusuûd Efendi'nin yanında bulunmakla beraber Hasan Efendi vasıtasıyla Rüstem Paşa ile tanışmış ve onun himâyesine dâhil olmuştur²⁶⁸ ki almış olduğu in'âm da Rüstem Paşa'nın veziriazamlık makamına gelişinden (17 Ramazan 951/ 2 Aralık 1544) üç yıl sonradır. Bu kayıt Rüstem Paşa'nın Atâyî'yi padişaha takdim ettiğine ve bir şekilde kabul gördüğüne işaret eder. Atâullah Ahmed Efendi, Rüstem Paşa'nın Cağaloğlu'nda 957/ 1550 senesinde inşâ ettirdiği medreseye²⁶⁹ 954'te ilk müderris olarak tayin edilmiştir²⁷⁰. Bu tarih aynı zamanda 23 Receb 954/ 6 Eylül 1547'de aldığı in'âm ile de uyusmaktadır.

Defterde kayıtlı şâirler arasında yerini almış dört şâir daha mevcuttur. Bunlar Molla Ârifî, Şevkî, Niyâzî ve Bengî'dir. Molla Ârifî'nin, Ârifî Fethullah Çelebi (ö. 969/ 1561-1562?) mi yoksa yine Kanûnî devri şâirlerinden aynı zamanda hattat Ârifî Hüseyin Çelebi (ö. 959/ 1552) mi olduğu pek âşikâr değildir. Lâkin yine molla sıfatından medrese tahsili gördüğünü de bildiğimiz Ârifî Hüseyin Çelebi²⁷¹ olduğunu düşündürmektedir; Fethullah Ârifî Çelebi'nin ise ilim tahsil edip etmediği şimdilik

²⁶⁷ Âşik Çelebi, vr.177a-177b; Latîfi, s. 397-398 ve Kımalı-zade Hasan Çelebi, s. 638-639.

²⁶⁸ Mehmed Süreyya, **Sicill-i Osmanî**, I, yay. Nuri Akbayar ve Seyit Ali Kahraman, İstanbul 1996, s. 331.

²⁶⁹ Rüstem Paşa Medresesi hakkında bkz. Zeynep Ahunbay, "Rüstem Paşa Medresesi", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, VI, 1994, s. 375 ve Kütükoğlu, **Medreseler**, s. 60-62.

²⁷⁰ Nev'îzâde Atâî, **Hadâiku'l-Hakaik fi Tekmîleti's-Şakaik (Şakaik-i Nu'mâniye ve Zeyilleri II)**, nşr. Abdülkadir Özcan, İstanbul 1989, s. 150; Kütükoğlu inşaatın bitişinden önce de müderris tayin edilebildiğini yazmaktadır. Bkz. **Medreseler**, s. 60.

²⁷¹ Mustafa İsen, "Ârifî Hüseyin Çelebi", **DİA**, III, 1991, s. 373.

meçhuldür²⁷². Tezkirelerde Şevkî mahlâslı Bursalı Mehmed²⁷³, Sâhibzâde Ahmed Çelebi²⁷⁴ ve Mısırlı Şevkî Çelebi²⁷⁵ olmak üzere üç şâirin adı geçmektedir. Fakat defterdeki Şevkî'nin hangisi olduğuna dair bir işaret bulunmamaktadır. Yine Niyâzî'nin de Sirozlu Niyâzî²⁷⁶ mi yoksa Hâfız Acem-oğlu Mehmed Şah Çelebi²⁷⁷ mi olduğu pek âşikâr değilse de Latîfi'nin Sirozlu Niyâzî'yi *pâdişâh bendelerindendir*²⁷⁸ diye belirtmesi defterde adı geçen Niyâzî'nin bu olduğu fikrini uyandırmaktadır²⁷⁹. Tezkirelerde Bengî mahlâslı bir şâire tesadüf edilememektedir. Defterde adları verilmeksizin üç şâir daha kaydedilmiştir. Bunlardan ikisi yalnızca *şâ'ir*²⁸⁰ diğeri ise *molla kızı şâ'ir*²⁸¹ olarak yazılmıştır. Bu sebeple kim oldukları tesbit edilememiştir. Şâirlerin in'âm aldıkları tarihler ve verilen meblağlar ise aşağıdaki tabloda sıralanmıştır:

Tablo II

ŞÂİRLER		
Adı/Mahlâsı	Tarih	İn'âm (Filori)
Ârifî ²⁸²	21 Za. 954/ 2 Ocak 1548	70
Aşki ²⁸³	17 Z. 952/ 19 Şubat 1546	20
	24 L. 953/ 18 Aralık 1546	35
Atâyî ²⁸⁴	21 B. 954/ 6 Eylül 1547	60
Bahârî ²⁸⁵	15 B. 952/ 22 Eylül 1545	30
Celâlî ²⁸⁶	18 Ca. 954/ 6 Temmuz 1547	150

²⁷² Tahsin Yazıcı, “Ârifî Fethullah Çelebi”, **DİA**, III, 1991, s. 371-373 ve Abdülkadir Özcan, “Kanuni Sultan Süleyman Devri Tarih Yazıcılığı ve Literatürü”, **Prof. Dr. Mübahat S. Kütükoğlu'na Armağan**, ed. Zeynep Tarım, İstanbul 2006, s. 148-149.

²⁷³ Aslen Bursalıdır. Yavuz Sultan Selim'in Trabzon'daki şehzâdeliği sırasında lâlâsı ve defterdârı olan Fenârî Şems Bey'in hizmetinde bulunmuştur. Daha sonra geçimini temin etmek için Bursa'da sahaf dükkânı açıp Osman Gazi ve Orhan Gazi türbelerinde türbedarlık yapmıştır. Tafsilat için bkz. Âşik Çelebi, vr.253a; Kınalı-zade Hasan Çelebi, s. 537-538.

²⁸² **Defter**, vr. 53b.

Hayâlî ²⁸⁷	15 S. 946/ 2 Temmuz 1539	100
	14 B. 946/ 25 Kasım 1539	200
	17 S. 947/ 23 Haziran 1540	100
	13 S. 949/ 29 Mayıs 1542	200
	12 R. 949/ 26 Temmuz 1542	100
	13 Ca. 950/ 14 Ağustos 1543	100
	12 B. 950/ 11 Ekim 1543	150
	19 Z. 950/ 14 Mart 1544	100
	7 L. 951/ 22 Aralık 1544	200
	29 L. 951/ 13 Ocak 1545	100
	4 M. 952/ 18 Mart 1545	150
	15 Z. 952/ 17 Şubat 1546	150
	15 Z. 953/ 6 Şubat 1547	200
	15 Ra. 954/ 5 Mayıs 1547	150 ve 1 Kaftan
S. 955/ 12 Mart - 9 Nisan 1548	200	

²⁷⁵ Aslen Mısırlı olup ismi Abdullah'dır ve dânişmenttir. Genellikle rindâne şiirler yazdığı nakledilir. Bkz. **Ahdî**, s. 371.

²⁷⁶ Latîfî, s. 553-554.

²⁷⁷ Âşık Çelebi, vr. 146a.

²⁷⁸ Latîfî, s. 801.

²⁷⁹ Niyâzî'nin 937 Muharremi'nde (25 Ağustos-22 Eylül 1530) de üç yüz akçe in'âm aldığı anlaşılmaktadır. Bkz. Hilâl Kazan, **XVI. Asırda Sarayın Sanatı Himayesi**, İstanbul 2010, s. 318.

²⁸⁰ **Defter**, vr. 18b ve 22b.

²⁸¹ **Defter**, vr. 9a.

²⁸² **Defter**, vr. 53b.

²⁸³ **Defter**, vr. 36a ve 43b.

²⁸⁴ **Defter**, vr. 49b.

²⁸⁵ **Defter**, vr. 33a.

²⁸⁶ **Defter**, vr. 48a.

²⁸⁷ **Defter**, vr. 2a, 3a, 4b, 8a, 9a, 17b, 19a, 22b, 29a, 29b, 30a, 36a, 44b, 46b ve 56a.

Kandî ²⁸⁸	1 R. 952/ 12 Haziran 1545	25
	2 N. 954/ 16 Ekim 1547	25
	16 Z. 954/ 27 Ocak 1548	20
Kandî, Niyâzî ve Bengî ²⁸⁹	12 L. 954/ 15 Kasım 1547	55
Mahfî ²⁹⁰	2 M. 951/ 26 Mart 1544	30
Sehâbî ²⁹¹	17 Z. 952/ 19 Şubat 1546	25
	12 S. 953/ 14 Nisan 1546	30
	6 Z. 953/ 29 Aralık 1546	25
	10 S. 954/ 1 Nisan 1547	29
	8 R. 954/ 28 Mayıs 1547	30
	21 Za. 954/ 2 Ocak 1548	25
	8 M. 955/ 18 Şubat 1548	30
Şevkî ²⁹²	11 Ca. 954/ 29 Haziran 1547	25

3.5. Sanatkârlar

Himâye sisteminin bir getirisi olarak sanatkârları koruma ve taltif Osmanlı saray teşkilatlanması içerisinde Ehl-i Hıref ile tecessüm etmiş bir husustur. Ehl-i Hıref müessesesinin Osmanlı saray teşkilatı içerisinde tam olarak ne zaman kurulduğu hususu şimdilik meçhul olup tetkike muhtaç olsa da Kanûnî devrinde tekâmülünü tamamladığı anlaşılmaktadır²⁹³. Saray için hizmet veren Ehl-i Hıref, Enderûn'da

²⁸⁸ Defter, vr. 31b, 50a ve 54a.

²⁸⁹ Defter, vr. 52a.

²⁹⁰ Defter, vr. 23a.

²⁹¹ Defter, vr. 36a, 37b, 44a, 46a, 47a, 53b ve 54b.

²⁹² Defter, vr. 48a.

²⁹³ Ehl-i Hıref teşkilatı hakkında kapsamlı bir değerlendirme ve tesbitler için bkz. Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 129-137.

bulunan Hazine Darbaşı'na bağlı idi. Bu teşkilattaki çeşitli sanat kollarında, ilk başlarda istidâda sahip devşirme oğlanları istihdam edilirken daha sonra ihtiyaca binâen serbest çalışan hünerli kimseler ve teşkilata mensup sanatkârların çocuklarının veya köleleri de alınmışlardır²⁹⁴. Bu sanat kollarının atölyelerinin bir kısmı sarayda Arslanhâne olmak üzere birinci avluda ve bir kısmı ise Pâyitaht'ın muhtelif yerlerinde bulunmakta idi²⁹⁵. Hilâl Kazan'ın XVI. asra âid Ehl-i Hiref ve in'âmat defterlerinden derlediği listeye göre saraya hizmet eden altmış iki sanat kolu bulunmakta idi²⁹⁶. Bunlar maaşlarını yevmiye üzerinden her üç ayda bir alırlardı. Bu maaşları Hazine Darbaşı'nın kâtibi, Topkapı Sarayı'nın ikinci avlusunda bulunup günümüze intikal etmemiş Eski Divanhâne'de dağıtırdı²⁹⁷. Şunu da belirtmeliyiz ki bu sanat kollarının faaliyetleri arasında yalnızca saray içinde kendi hünerleri ile alâkalı olan işleri icra etmek olmayıp aynı zamanda padişah ve saray mensup veya mensubeleri tarafından yürütülen câmi, saray, köşk vs. gibi çeşitli inşaatlar esnasında yine kendi sanatları doğrultusunda katkıda bulunmak da vardı ve bu tür durumlarda maaşlarından ziyade ücret alırlardı²⁹⁸.

Bu kalabalık sanat kolları içerisinden defterde yalnızca on tanesinin ismi ve bunlara mensup birtakım sanatçıların adları kayıtlıdır. Bu sanat kolları camcı, destvâneci, hakkâk, kuyumcu, kûfteci, künde-kâr, nakkaş, okçu, yaycı ve zernişancıdır. Şimdi bunlar hakkında kısaca bilgi verip defterdeki icracıları ve sanatlarını zikredebiliriz.

---

²⁹⁴ İ. Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Saray Teşkilâtı**, Ankara 1988, s. 462; Rıfki Melül Meriç, **Türk Nakış Tarihi San'atı Araştırmaları**, Ankara 1953, s. VI; Filiz Çağman, "Mimar Sinan Döneminde Saray'ın Ehl-i Hiref Teşkilatı", **Mimar Sinan Dönemi Türk Mimarlığı ve Sanatı**, İstanbul 1988, s. 73..

²⁹⁵ Filiz Çağman, "Mimar Sinan Döneminde Saray'ın Ehl-i Hiref Teşkilatı", **Mimar Sinan Dönemi Türk Mimarlığı ve Sanatı**, İstanbul 1988, s. 77; Filiz Çağman, "Ehl-i Hiref", **İstanbul Ansiklopedisi III**, İstanbul 1994, s. 145 ve Selman Can, "Arslanhane Üzerine Yeni Bilgiler", **Uluslararası Bizans ve Osmanlı Sempozyumu (XV. Yüzyıl)**, Ed. Sümer Atasoy, İstanbul 2004, s. 361.

²⁹⁶ Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 281-331. Mesela III. Mehmed devri Ehl-i Hiref defterleri üzerine yapılan bir tezde ise kırk üç cemaatin olduğu tesbit edilebilmiştir. Bkz. Sakine Akcan Ekici, **III. Mehmed Döneminde 1596-1601 Tarihleri Arası Ehl-i Hiref Defterlerine Göre Sanatkârlar**, İstanbul Üniversitesi SBS Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 2013, s. 45-49.

²⁹⁷ Gülru Necipoğlu, **15. Ve 16. Yüzyılda Topkapı Sarayı**, çev. Ruşen Sezer, İstanbul 2007, s. 113.

²⁹⁸ Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 134-135.

3.5.1. Nakkaşlara Dair Kayıtlar

Defterde nakkaş olarak yalnızca Şah Mehmed ve Kara Memi'nin adları bulunmaktadır. Nakkaşlar sadece el yazmaları, murakkalar, kıt'aların süslemeleri ve çini, kumaş gibi ürünlere desen tasarlamak ile değil aynı zamanda ciltlerin; ferman, berat ve menşurların tuğralarının, silahların, musiki aletlerinin, çekmece, sandık ve kutuların tezyinatıyla da uğraşırlardı. Bunun yanı sıra mimârî eserlerdeki kalem işlerinin hem desen tasarımları hem de inşa olunan binaya tatbikleri de nakkaşlar tarafından yapılırdı²⁹⁹.

Gelibolulu Mustafa Âlî, Kanûnî Sultan Süleyman'ın nakış sanatına ayrı bir alâka duyması hasebiyle sık sık Nakkaşhâne'yi ziyaret ederek Nakkaş Şah Kulu'nu işi üzerindeyken zevkle seyrettiğini ve onu taltif ettiğini nakleder³⁰⁰. Defterde padişahın in'âmına mazhar olan nakkaşlar Şah Mehmed ve Kara Memi'dir. Kanûnî'nin pek itibar ettiği gözde nakkaşlarından biri olan Kara Memi'nin saray nakkaşhânesinde tam olarak ne zaman çalışmaya başladığı bilinmemektedir. Mehmed-i Siyah olarak da bilinen Kara Memi 952 Masar/ Mart-Haziran 1545'te on altı buçuk akçe gündelik ile Ehl-i Hiref mensubu olarak görülmektedir. Daha sonra yevmiyesinin, önce Muharrem 965/ Ekim 1557'de yirmi beş buçuk akçe sonra 974/ 1567'de otuz dört buçuk akçe olduğu tesbit edilmiştir. Padişahın kendisine olan itibarı vesilesiyle hem oğlu Mehmed hem de diğer birkaç akrabası Ehl-i Hiref'e alınmıştır. Kara Memi 1 Rebiyülâhır 964/ 1 Şubat 1557'de Şah Kulu'nun vefatı üzerine nakkaşbaşılığa getirilmiştir³⁰¹. Kara Memi Osmanlı tezhip sanatına yepyeni bir üslup kazandırıp yeni bir ekolü başlatmıştır. Kara Memi'nin kaleminden çıkan eserler âdeta baharda bir çiçek bahçesini hatıra getirir. O devre kadar tezhipte pek kullanılmamış lâle, karanfil, gül, koyungözü ve

²⁹⁹ Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, İstanbul 2010, s. 160.

³⁰⁰ "Fe ammâ merhûm Sultân Süleymân Hân aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân zamân-ı sa'âdet-nişânında vilâyet-i Rûm'a gelüp Sarây-ı Âmire'de müstakil nakkaşhânesi tahliye ve ekser evkatda sa'âdetli pâdişâh-ı memalik-sitân-ı seng-der-tüvân hazretleri seyr ü temâşâ etmekçün envâ'-ı lutf ü ihsân muhassenât-ı ta'biye olunup yüz akçe vazife-i kâmile ile mümtez u sibak u lâhık üstâdân-ı bedâiyi'-pîşe zümresine ser-efrâz olan Şâh Kulu nakkaş ki Ağa Mîrek şâgirdidir. Fe ammâ 'nakkaş-ı nakş-i âhır hoşter-i keşd zevvâl' mısra'ının mâ-sadak pesendîde icâdîdır." Bkz. Gelibolulu Mustafa Âlî, **Menâkıb-ı Hünerverân**, İstanbul 1926, s. 65.

³⁰¹ Bu bilgiler şu eserlerden derlenmiştir: Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, İstanbul 2010, s. 171-172 ve Nurhan Atasoy, **Muhibbî Dîvânı (Tıpkıbasım/Facsimile) Kara Memi**, İstanbul 2016, s. 13-17.

bahar dalları Kara Memi tarafından büyük bir hünerle ve incelikle sayfalarındaki yazıları gölgede bırakmayacak şekilde mükemmelen kullanılmıştır³⁰². Şehzade Câmîi'nin Receb 955/ Ağustos 1548'de ibâdete açılmasından bir müddet önce 13 Şevvâl 954/ 26 Kasım 1547 günü Kara Memi'ye yüz elli filori ile bir kaftan in'âm olunması, Şehzâde Câmîi nakışlarının onun tarafından yapıldığı fikrini akla getirmektedir³⁰³.

Şah Mehmed ise Ehl-i Hıref defterlerinde Şah Mehmed-i Tebrîzî olarak kayıtlıdır. Bu sebeptendir ki babası Acem olarak kayıtlı olan tek Mehmed, Mehmed b. Abdurrahman olduğu için 932 Rebiyülâhır/ Ocak 1526 tarihli defterde dört buçuk akçe yevmiye ile seçilebilmektedir. Şah Mehmed de diğer bazı sanatçılar gibi Yavuz Sultan Selim döneminde Tebriz'den İstanbul'a sürgün gelmiştir³⁰⁴. Şah Mehmed'in gündeliği 952 Masar/ Mart-Haziran 1545'te on dokuz³⁰⁵, Muharrem 965/ Ekim 1557'de ise yarım akçe artışla on dokuz buçuk akçeye yükselmiştir³⁰⁶. Şah Mehmed'in ne zaman vefat ettiği bilinmese de 971 Lezez/ Mayıs-Ağustos 1564'te hayatta olduğu anlaşılmaktadır³⁰⁷. Nakkaşlara verilen in'âmlar aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

Estergon Seferi'nin zaferle neticelenmesinin ardından, İstanbul'a dönüş yolunda, 11 Receb 950'de/ 10 Ekim 1543 silahdar olarak kaydedilen bir kişi padişaha henüz fethedilmiş Estergon, Uston Belgrad ve Şikloş kalelerinin tasvirlerini sunmuş ve karşılığında otuz filori almıştır³⁰⁸. Tasvirleri takdim eden kişinin silahdar olarak kaydedilmesi aklımıza bu kişinin Matrakçı Nasûh olduğu fikrini getirmektedir. Nasûh'a âid defterde tek kayıt bulunmaktadır. O da 3 Şevvâl 946/ 11 Şubat 1540 tarihinde olup ismi açıkça belirtilerek yüz elli filoriye nâil olduğu kaydedilmiştir³⁰⁹.

---

³⁰² Kara Memi'nin üslûbu ve tezhip sanatına kazandırdığı yenilikler hakkında tafsilat için bkz. Atasoy, *Kara Memi*, s. 346-375.

³⁰³ **Defter**, vr. 52a.

³⁰⁴ İ. Hakkı Uzunçarşılı, "Osmanlı Sarayı'nda Ehl-i Hıref (Sanatkârlar) Defteri", **Belgeler** XI/15, TTK Ankara 1986, s. 27.

³⁰⁵ **TSM.A.d.** 9706/4, vr. 3a.

³⁰⁶ **TSM.A.d.** 9612, vr. 2b.

³⁰⁷ **TSM.A.d.** 808, vr. 4a.

³⁰⁸ **Defter**, vr. 19a.

³⁰⁹ **Defter**, vr. 3b.

Tablo III

NAKKAŞLAR		
Adı	Tarih	İn'âm (Filori)
Kara Memi ³¹⁰	6 Ş. 949/ 15 Kasım 1542	20
	27 Ş. 950/ 25 Kasım 1543	70
	24 R. 952/ 5 Temmuz 1545	30
	18 Ş. 953/ 14 Ekim 1546	40
	13 L. 954/ 26 Kasım 1547	150 ve 1 kaftan
Nakkaşbaşı ³¹¹	28 Ş. 954/ 13 Ekim 1547	100
Nakkaşlar ³¹²	24 M. 955/ 5 Mart 1548	600 (akçe)
Şah Mehmed ³¹³	25 Ra. 946/ 10 Ağustos 1539	400
	2 N. 946/ 11 Ocak 1540	40
	18 M. 948/ 14 Mayıs 1541	100
	27 L. 948/ 13 Şubat 1542	40
	1 Ş. 949/ 10 Kasım 1542	100
	25 Za. 949/ 2 Mart 1543	32

3.5.2. Kâtiplere Dair Kayıtlar

Defterdeki kayıtlar arasında kâtip olarak Hacı Mehmed, hattat olarak ise Sultan Ali yer almaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nda şüphesiz en fazla alâka gören ve himâye bulan sanatlardan biri hat olup buna paralel yine en fazla taltif edilen sanatçılar

³¹⁰ Defter, vr. 10a, 21a, 32a, 41b ve 52b.

³¹¹ Defter, vr. 50a.

³¹² Defter, vr. 55a.

³¹³ Defter, vr. 2b, 3a, 6a, 7b, 9b ve 11b.

da hattat ve kâtipler olmuştur. II. Bâyezid devrinde hat sanatında bir ekolün oluşmaya başlaması ve İslâm dünyasında kitabın ve kitâbetin kudsiyeti ile beraber önemi, kâtiplerin hem Ehl-i Hıref teşkilatı içerisine dâhil olmasına yol açmış hem de bu teşkilata âid defterlerde ilk sırada kayıtlı cemaat olmalarını anlamlı hâle getirmiştir³¹⁴. Kâtipler ve hattatların muhtelif vesilelerle telif veya istinsah ettikleri eserlerini yahut da levha ve murakkaalarını saraya takdim ederek in'âm aldıkları malumdur. Defterde Sultan Ali'nin ve kâtip olarak da Hacı Mehmed'in isimleri geçmektedir.

Aldığı in'âmın çokluğu sebebiyle ismi en fazla kayıtlı olan Hacı Mehmed'dir. Lakin her ne kadar Hacı Mehmed'in; yine Kanûnî devri kâtiplerinden Hacı Mehmed b. Melek Ahmed mi yoksa Mevlânâ Hacı Mehmed'in mi olduğu sarahate muhtaçsa da defteri kaleme alan kâtiplerin muhtelif kimselerin sahip oldukları mevlânâ unvanını dikkatle kaydetmeleri, defterdeki kâtibin Hacı Mehmed b. Melek Ahmed olduğu fikrini kuvvetlendirmektedir³¹⁵. Hacı Mehmed 952 Muharremi'nden 966 Muharrem/ Mart 1545-Ekim 1558'e değin Ehl-i Hıref teşkilatında yirmi sekiz akçe yevmiye ile Kâtibân-ı Kütüb Cemaati'nde görevini ifa ettiği Ehl-i Hıref mevacic defterlerinden anlaşılmaktadır³¹⁶. Lakin defterde Hacı Mehmed'e verilen ilk in'âmın 21 Zilhicce 950/ 16 Mart 1544 tarihine tekabül etmesi³¹⁷, onun en azından elimizdeki bilgilere göre Ehl-i Hıref teşkilatına girmeden önce kitabetteki maharetiyle padişahın dikkatini celp ederek saraydaki kariyerine başladığına istidlal edilebilir.

Kayıtlar arasında yer bulan Sultan Ali'nin; Tebriz'den İstanbul'a II. Bayezid'in saltanatında 1 Receb 910/ 8 Aralık 1504 tarihinden hemen önce geldiği, 910-917/ 1504-1511 tarihleri arasında biri on beş bin akçelik ev parası olmak üzere toplam elli altı bin akçe ve on adet hilat aldığı tesbit edilmiştir³¹⁸. Sultan Ali'nin ne zaman doğup vefat ettiği bilinmese de defterde kendisine verilen son in'âm 14 Şaban 953/ 10 Ekim

---

³¹⁴ Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 148.

³¹⁵ Kanûnî devri kâtipleri hakkında ve bunların bir listesi için bkz. Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 148 vd.

³¹⁶ TSM.A.d. 9706/4, vr. 1b ve TSM.A.d. 9612, vr. 1b; Ayrıca bkz. Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 149.

³¹⁷ **Defter**, vr. 22b.

³¹⁸ Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 144-145.

1546'da olması hasebiyle bu tarihten sonra vefat ettiği âşikârdır³¹⁹. İsmi belirtilmemekle birlikte Sultan Ali'nin oğluna tek sefere mahsus olmak üzere 6 Zilkade 954/ 18 Aralık 1547'de verilen on beş filorilik in'âmda babasının merhum diye kaydedilmesi³²⁰, 10 Ekim 1546 ile 18 Aralık 1547 tarihleri arasında vefat ettiğini açıklığa kavuşturmaktadır.

Tablo IV

KÂTİPLER		
Adı	Tarih	İn'âm (Filori)
Hacı Mehmed ³²¹	21 Z. 950/ 16 Mart 1544	100
	19 Ra. 951/ 10 Haziran 1544	60
	19 R. 951/ 10 Temmuz 1544	60
	14 C. 951/ 2 Eylül 1544	300
	13 C. 952/ 22 Ağustos 1545	50
	17 Z. 952/ 19 Şubat 1546	50
	5 R. 953/ 5 Haziran 1546	70
	13 Ş. 953/ 9 Ekim 1546	200 ve 1 kaftan
Kâtib ³²²	26 Z. 949/ 2 Nisan 1543	40
Sultan Ali ³²³	9 B. 946/ 20 Kasım 1539	50
	20 Z. 947/ 17 Nisan 1541	100
	28 Ca. 952/ 7 Ağustos 1545	200

³¹⁹ Defter, vr. 41b.

³²⁰ Defter, vr. 53a. Ayrıca kendisinin, senesi belirtilmemiş bir belgeden 6 Şevval'de bin akçe, babası Sultan Ali'nin ise iki bin akçe in'âm aldığı da anlaşılmaktadır. Bkz. TSMA.d. 8244/3; Ayrıca bkz. Hilâl Kazan, Sarayın Sanatı Himayesi, s. 145.

³²¹ Defter, vr. 22b, 23b, 24b, 26a, 32b, 36a, 39a ve 41b,

³²² Defter, vr. 12b.

³²³ Defter, vr. 6a, 40b, 41b ve 53a.

	20 C. 953/ 18 Ağustos 1546	100
	13 Ş. 953/ 9 Ekim 1546	100

3.5.3. Zernişancılara Dair Kayıtlar

Zernişancılar defterde isimlerine en fazla rastladığımız sanatkâr zümresidir. Demir, çelik ve benzeri madenlerden imal edilmiş eşyalar üzerine ince bir tarzda altınla kakma olarak yapılan yazı ve tezyinata zernişan adı verilmektedir³²⁴. Zernişancı ise bu işle uğraşan kimsedir. Defterde diğer sanat kollarına nazaran zernişancıların ismi daha sıklıkla geçmektedir. Bunlar; İsmail, Cemaleddin, Şah Mehmed, Mesud, Karagöz ve Emir'dir. En çok in'âma nâil olanlar ise Şah Mehmed ve Mesud'dur.

Hassa Acem üstatlarından Kasım'ın oğlu Şah Mehmed aslen Tebrizli'dir. Yavuz Sultan Selim devrinde hassa zernişancıları arasında altı akçe yevmiye ile yerini almış olup Usta Cemâleddin'in çırağı olmuştur³²⁵. Yevmiyesi önce on dört buçuk akçeye daha sonra yirmi dört akçeye yükselmiştir³²⁶. Şah Mehmed defterin ihtiva ettiği tarihlerden sonra da in'âm almaya devam etmiştir; 963-977/ 1555-1570 tarihleri arasında toplam yedi bin beş yüz akçe in'âm aldığı Hilâl Kazan tarafından tesbit edilmiştir³²⁷. Defterde ismi sıklıkla geçen bir diğer zernişancı ise Mes'ûd'dur. Aslen Şirazlı olup, yine I. Selim devrinde Tebriz'den İstanbul'a sürgün gelen sanatçılar arasında bulunmakla beraber 932 Rebiyülâhır/ Ocak 1526'da yevmiyesi on iki akçe iken³²⁸ daha sonra evvela on dört buçuk akçeye ve yirmi buçuk akçeye yükselmiştir³²⁹.

İn'âm almaları hasebiyle defterdeki kayıtlar arasında yer alan İsmâil, Cemâleddin ve Karagöz'ün de Ehl-i Hiref'e mensup oldukları anlaşılmaktadır. İsmâil ve Cemâleddin de Tebriz'den sürgün gelenler arasındadır. Zernişancı İsmâil'e önce yirmi sekiz sonra ise yevmiyesine yarım akçe daha zam yapılarak uzun yıllar saraya

³²⁴ Celal Esad Arseven, *Sanat Ansiklopedisi V*, İstanbul 1983, s. 2286.

³²⁵ Kazan, *Sarayın Sanatı Himayesi*, s. 210.

³²⁶ TSM.A.d. 9706/4, vr. 5a ve 9612, vr. 3b.

³²⁷ Kazan, *Sarayın Sanatı Himayesi*, s. 211.

³²⁸ Uzunçarşılı, "Ehl-i Hiref", s. 38.

³²⁹ TSM.A.d. 9706/4, vr. 5a ve 9612, vr. 3b.

hizmet etmesi temin edilmiştir. Kasım adında birini de zernişancı olarak yetiştirdiği anlaşılmaktadır³³⁰. Ehl-i Hıref defterlerinde Cemâleddin'in ismi geçmemekle birlikte yine Tebriz'den getirtilen oğlu Hüseyin'e tesadüf etmekteyiz. Lâkin defterde oğluna dair bir kayıt yoktur. Cemâleddin'e ise yalnızca 10 Ramazan 946/ 19 Ocak 1540'da altı filori verildiği kayıtlıdır³³¹. Zernişancı Karagöz Çerkez asıllı olup devşirme idi ve Yavuz Sultan Selim devrinde Ehl-i Hıref'e dâhil olarak yevmiyesi 932 Rebiyülâhır/ Ocak 1526'da beş akçe olup Masar 952/ Mart-Haziran 1545'te on iki akçeye yükselmiştir³³². Karagöz'ün bu tarihten bir müddet sonra vefat ettiği Muharrem 965/ Ekim 1557 tarihli defterde isminin yer almamasından tahmin edilebilir³³³. Zernişancı Emir'in adının hassa zernişancıları arasında yer almaması sebebiyle kendisinin Ehl-i Hıref'e mensup olmadığı söylenebilir. Zernişancıların yaptıkları işler ve mukabilinde aldıkları filoriyi aşağıdaki tablodan takip edebilmekteyiz.

Tablo V

ZERNİŞANCILAR			
Adı	Tarih	Yaptığı İş	İn'âm (Filori)
Cemâleddin ³³⁴	10 N. 946/ 19 Ocak 1540	Çekiçlerin zernişanlanması	6
	6 Ş. 951/ 23 Ekim 1544	Zehgir zernişanlanması	2
Emir ³³⁵	4 M. 950/ 19 Nisan 1543	-	150
İsmâ'îl ³³⁶	10 N. 946/ 19 Ocak 1540	-	6
	18 Z. 947/ 15 Nisan 1541	-	7

³³⁰ Uzunçarşılı, "Ehl-i Hıref", s. 38; TSM.A.D. 9706/4, vr. 5a ve 9612, vr. 3b; Ayrıca bkz. Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 210.

³³¹ **Defter**, vr. 3a.

³³² Uzunçarşılı, "Ehl-i Hıref", s. 38; TSM.A.d. 9706/4, vr. 5a.

³³³ TSM.A.d. 9612, vr. 3b.

³³⁴ **Defter**, vr. 3a ve 27a.

³³⁵ **Defter**, vr. 13b.

³³⁶ **Defter**, vr. 3a ve 6a.

Karagöz ³³⁷	21 N. 946/ 30 Ocak 1540	Eğer paftalarının zernişanlanması	6
Mes'ûd ³³⁸	24 Ra. 946/ 9 Ağustos 1539	Hançer yıldızlanması	9
	6 N. 946/ 15 Ocak 1540	Kuyumcu esbâbı	6
	6 N. 946/ 15 Ocak 1540	Tabl baz cevâhirleri	6
	29 Z. 946/ 6 Mayıs 1540	Kılıç rahtının zernişanlanması	18
	29 M. 947/ 5 Haziran 1540	Kılıç rahtının zernişanlanması	5
	7-11 S. 949/ 23-27 Mayıs 1542	Sopa ve arka kaşıyacağı tamiri	3
	26 Ra. 949/ 10 Temmuz 1542	Bıçak tepeliğinin zernişanlanması	1
	2 M. 951/ 26 Mart 1544	Bıçak zernişanlanması	5
	28 Za. 952/ 31 Ocak 1546	Bıçak zernişanlanması	3
Şah Mehmed ³³⁹	10 N. 946/ 19 Ocak 1540	Kısaçlar zernişanlanması	6
	29 M. 947/ 5 Haziran 1540	Balçak zernişanlanması	5
	10 Z. 948 27 Mart 1542	Tanbûre zernişanlanması	30
	28 Z. 948 14 Nisan 1542	Padişahın isminin zernişanlanması	1
	18 Z. 950 13 Mart 1544	Bıçak zernişanlanması	10

³³⁷ Defter, vr. 3a.

³³⁸ Defter, vr. 2b, 3a, 4a, 8b, 23a, ve 35b.

³³⁹ Defter, vr. 3a, 4b, 8a, 22b, 26a, 26b, 27a, 35b ve 54a.

	15 C. 951 3 Eylül 1544	Zehgir zernişanlanması	2
	20 B. 951 7 Ekim 1544	Divit zernişanlanması	6
	6 Ş. 951 23 Ekim 1544	Zehgir zernişanlanması	6
	29 Za. 952/ 1 Şubat 1546	Bıçak zernişanlanması	3
	13 Z. 954/ 24 Ocak 1548	Bıçak zernişanlanması	4

3.5.4. Kuyumculara Dair Kayıtlar

Neşre hazırladığımız defterde in‘âm alan birçok kişi arasında kuyumcular da bulunmaktadır. Ehl-i Hiref defterlerinde zerger olarak kaydedilen cemaatin içerisinde hem kuyumcu hem de savatçı bulunmakta idi. Lakin her kuyumcu savat yapmayı bilmemekle birlikte zergerlerin bir kısmı altın ve gümüşe şekil vermekteydiler. Osmanlı hassa zergerleri yalnızca mücevherat yapmakla kalmayıp aynı zamanda muhtelif kullanım eşyaları olan buhurdan, gülabdan, ibrik, leğen, şamdan, kandil, tabak, maşrapa, kâse, fincan zarfı, yazı takımı, Kur‘ân mahfazası ve silahlar da yapmakta veya işlemekte idiler. Yavuz Sultan Selim’in ve oğlu Kanûnî’nin şehzadelik yıllarından itibaren kuyumculukla uğraşıp bu sanata alâka göstermeleri hem kuyumculuğa itibar kazandırmış hem de gelişmesini sağlamıştır³⁴⁰.

Defterde kuyumcu olarak Çerkes Hüseyin ve Hasan Bâli karşımıza çıkmaktadır. Çerkes Hüseyin, Şah İsmâil’in kuyumcularından olup Tebriz’den İstanbul’a sürülen sanatçılar arasındadır. Bu sebeple I. Selim devrinde Ehl-i Hiref’e alındığı kesindir. Yine Acem kuyumcularından Mircân-ı Tebrîzî’nin öğrencisi olup 932 Rebiyülâhır/ Ocak 1526’da yevmiyesi dört buçuk akçe olarak görünmektedir³⁴¹.

³⁴⁰ Antika Ansiklopedisi, İstanbul 1998, s. 243; Sabahattin Türkoğlu, “Saray Kuyumculuğu”, **Sanat Dünyamız XXXIV**, İstanbul 1985, s. 12-15 ve Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 195.

³⁴¹ Uzunçarşılı, “Ehl-i Hiref”, s. 33.

952 Masar/ Mart-Haziran 1545 tarihli defterde ise yevmiyesi on dört akçedir³⁴². Hüseyin'in adınının 971 Lezez/ Mayıs-Ağustos 1564'te müteveffa kuyumcular arasında bulunması onun bu tarihten evvel vefat ettiğine delâlet eder³⁴³. Kuyumcu Hasan Bâli'nin ise Kanûnî devri hassa kuyumcuları arasında yer alan birçok Hasan isimli kişiden hangisi olduğu maalesef meçhuldür. Bunların yanı sıra ismi zikredilmeksizin bir de Kuyumcubaşı'ya verilen in'âmolar bulunmaktadır. Defterin kapsadığı tarihler arasında kuyumcubaşı Gürcü Ahmed'dir ki Yavuz Sultan Selim'in şehzadeliği esnasında Gürcistan'a yaptığı akınlarda devşirilmiş olup 932 Rebiyülâhır/ Ocak 1526'da yevmiyesi sekiz akçedir³⁴⁴. Yine 952 Masar/ Mart-Haziran 1545 tarihli bir başka Ehl-i Hıref defterinde yirmi beş akçe yevmiye ile kuyumcubaşı olarak görülmektedir³⁴⁵. Gürcü Ahmed'in Muharrem 965/ Ekim 1557'ye kadar vazifesinin başında olduğu lakin bu tarihten kısa bir müddet sonra vefat ettiği anlaşılmaktadır³⁴⁶. Gürcü Ahmed bayramlarda padişaha takdim ettiği hediyeler mukabilinde toplam on iki bin akçe ve üç adet benek ile bir adet mirâhûrî kaftana nâil olmuştur³⁴⁷. Kuyumcubaşı, Çerkes Hüseyin ve Hasan'a yaptırılan işler ve karşılığında verilen meblağlar aşağıdaki gibidir.

---

³⁴² TSM.A.d. 9706/4, vr. 4a.

³⁴³ TSM.A.d. 808, vr. 5b.

³⁴⁴ Uzunçarşılı, "Ehl-i Hıref", s. 31.

³⁴⁵ TSM.A.d. 9706/4, vr. 3b.

³⁴⁶ Zîrâ isminin üzerine "Fevt olup yerine Murâd bin Hüseyin kuyumcubaşı oldu, otuz dört buçuk [akçe]" şerhi düşülmüştür. Bkz. TSM.A.d. 9612, vr. 2b.

³⁴⁷ Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 199.

Tablo VI

KUYUMCULAR			
Adı	Tarih	Yaptırılan İş	İn'âm (Filori)
Hasan Bâli ³⁴⁸	6 S. 951/ 29 Nisan 1544	Bilük rahtı yıldızlanması	4
	10-19 S. 955/ 21-30 Mart 1548	Çukadar Ağa matarasının yıldızlanmasına	15
Hüseyin ³⁴⁹	21 Z. 950/ 16 Mart 1544	Bilük rahtı yıldızlanmasına	3
Kuyumcubaşı ³⁵⁰	14 S. 946/ 1 Temmuz 1539	Şemse yapılması	211
	6 S. 949/ 22 Mayıs 1542	Firuze alınmasına veya işlenmesine	1000
	1 R. 949/ 15 Temmuz 1542	Çömçe tamiri	4
	4 R. 949/ 18 Temmuz 1542	Çömçe tamiri	4
	6 Ş. 949/ 15 Kasım 1542	Hançer yıldızlanması	14
	21 Za. 950/ 15 Şubat 1544	Tazı halkasının yıldızlanması	2
	22 M. 951/ 15 Nisan 1544	La'lin altınlanmasına	10
	24 B. 951/ 1 Ekim 1544	Matara yıldızlanması	10
	22 S. 952/ 5 Mayıs 1545	Murassa kılıç harcı	1
	4 Ş. 952/ 11 Ekim 1545	Levh yapılması	8

³⁴⁸ Defter, vr. 23a, 55b.

³⁴⁹ Defter, vr. 22b.

³⁵⁰ Defter, vr. 2a, 8b, 23a, 26b, 31a ve 33a.

3.5.5. Silah Sanatkârlarına Dair Kayıtlar

Defterde kaydı bulunan okçu, yaycı ve kıncı silah sanatkârları olarak değerlendirilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nda taarruz ve korumaya yönelik silahlar başta padişah olmak üzere ricâli devlet, askerler ve muhafızlar tarafından kullanılırlardı. Askerlerin kullandıkları tüm silahlar Cebeciler tarafından imal edilerek askere dağıtılır, kullanımı bittikten sonra da tekrar toplanırdı. Sarayın Ehl-i Hıref teşkilatı içerisinde yer alan silah sanatları ile uğraşan muhtelif zümrelerin ürettikleri silahlar ise başta padişah olmak üzere maiyyeti tarafından kullanılır ve hediye olarak devlet ricâline, elçilere verilerek diğer devletlerin hükümdarlarına da gönderilirdi. Bu silahlar Ehl-i Hıref'e mensup diğer sanatçılar tarafından tezyin edilip yeri geldiğinde merasimlerde imparatorluğun ihtişamını ve azametini sergilemek için de kullanılırdı³⁵¹. Diğer İslâm milletlerine nazaran Türkler'in savaşçı yönleri ve savaş sanatlarındaki ustalıkları birçok yazar tarafından methedilerek bu sahada ne denli gözü pek ve başarılı oldukları her vesile ile vurgulanmıştır³⁵². Türkler'de okçuluğun birçok çeşidi bulunmaktadır. Bunlar savaş ve av okçuluğu, hedef okçuluğu ve menzil okçuluğu olarak sıralanabilir.

Defterde silah sanatkârları olarak Okçu Davud, Kıncı Kasım, yaycılar Ahmed, Ali ve Bâli'nin adlarına tesadüf edilmektedir. Ehl-i Hıref teşkilatı içerisinde okçular Tîrgerân, yaycılar Kemângerân ve kıncılar ise Niyâmgerân cemaatlerinde bilhassa padişahın kullanımı için üretim yaparlardı. Yukarıda zikredilen ustaların isimlerini Ehl-i Hıref defterlerinde tesbit, aynı cemaat içinde aynı adı taşıyan birden fazla kişi olması sebebiyle tefrik edici bir bilgi bulunamadığı müddetçe şimdilik pek mümkün değildir. Yaycı Usta Ahmed'in, II. Bayezid ile Amasya'dan gelen Kapu Ağası Hüseyin Ağa'nın kulu Ahmed mi yoksa yine devrin meşhur yaycısı İçkoz Ahmed mi olduğunu tahmin etmek de güçtür³⁵³. Usta Ali hakkında ise yalnızca İbrahim Paşa'nın kulu olduğuna dair defterde yer alan kayıttan başka şimdilik bir malumat

³⁵¹ Mehmet Zeki Pakalın, **Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, I, İstanbul 1971, s. 262-264; Tülin Çoruhlu, "Osmanlı Koruyucu Silahları", **Osmanlı IX**, ed. Güler Eren, Ankara 1999, s. 264-274 ve Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 212.

³⁵² Bu konuda bir örnek için bkz. El-Câhiz, **Hilâfet Ordusunun Menkabeleri ve Türkler'in Faziletleri**, çev. Ramazan Şeşen, Ankara 1967, s. 49, 67.

³⁵³ Ağakulu Ahmed ve İçkoz Ahmed için bkz. Ünsal Yücel, **Türk Okçuluğu**, Ankara 2015, s. 366-367.

bulunmamaktadır³⁵⁴. Kanûnî devrinde biri Edirneli iki yaycı Bâli bulunmaktadır³⁵⁵, fakat yine defterdeki Bâli'nin bunlardan hangisi olduğu maalesef meçhuldür. Kıncı Kasım hakkında bir bilgiye tesadüf edilmemekle birlikte Okçu Davud'un aynı zamanda kemankeş olan Yaycı Davud olması ihtimal dâhilindedir; zîrâ kendisi menzil sahibidir³⁵⁶.

Defterde dikkati çeken bir diğer husus da kılıçlara dair olan kayıtlardır. Örneğin Estergon Seferi öncesinde biri 15 Muharrem 949/ 1 Mayıs 1542'de beş bin beş yüz filori mukabilinde kemer ve kılıç, diğeri ise 6 Şa'bân 949/ 15 Kasım 1542'de on beş bin beş yüz filoriye kılıç ve elmas alınmasıdır³⁵⁷. Bu kılıçlar muhtemelen sefere iştirak edecek Enderûn halkına alınmakla birlikte hazırlıkların da çok önceden başladığına işaret etmektedir. Ayrıca, deftere düşülen kayıtlardan 1547 senesinde, tam da İran seferi arifesinde, padişah için bir murassa kılıcın hazırlandığı görülmektedir. Zîrâ 17 Rebiyülâhır 954/ 6 Haziran 1547'de padişahın kılıcı için üç yüz dirhem altın ve kılıcın üzerine işlenecek yazı için ise biri 12 Zilkade 954/ 24 Aralık 1547 diğeri de hemen 17-19 Zilhicce/ 28-30 Ocak 1548'de olmak üzere toplam üç filori verilmiştir³⁵⁸.

Tablo VII

KINCI, OKÇU VE YAYCILAR		
Adı	Tarih	În'âm (Filori)
Kıncı Kâsim ³⁵⁹	25 S. 947/ 1 Temmuz 1540	46
Okçu Dâvud ³⁶⁰	23 Z. 949/ 30 Mart 1543	10
Yaycı Ahmed ³⁶¹	29 C. 952/ 7 Ekim 1545	20

³⁵⁴ Defter, vr. 26a. Yine Kanûnî devrinin en ünlü yaycılarından Edirneli Usta Ali'nin bu zat mı olduğuna dair de bir sarahat yoktur. Edirneli Usta Ali için bkz. Yücel, *Türk Okçuluğu*, s. 368-369.

³⁵⁵ Kazan, *Sarayın Sanatı Himayesi*, s. 222.

³⁵⁶ Yücel, *Türk Okçuluğu*, Ankara 2015, s. 372.

³⁵⁷ Defter, vr. 8b ve 10a.

³⁵⁸ Defter, vr. 47a, 53b ve 54b.

³⁵⁹ Defter, vr. 4b.

³⁶⁰ Defter, vr. 12b.

³⁶¹ Defter, vr. 33a.

Yaycı Ali ³⁶²	20 B. 951/ 7 Ekim 1544	25
Yaycı Bâli ³⁶³	7 Ş. 950/ 5 Kasım 1543	40

3.5.6. Kündekârlara Dair Kayıtlar

Defterde Usta Hasan ve Usta Hüseyin adında iki kündekârın adları geçmektedir. Kündekârî, özenle kesilmiş küçük ve düzgün tahta parçalarının çivi kullanılmaksızın birbirine geçirilmesiyle uygulanan tekniktir. Bu işlem yapılırken soğuga, sıcağa, zararlı haşerata ve neme dayanıklı abanoz, ceviz, armut, gürgen gibi sert ağaçlar tercih edilirdi. Taht, rahle, sandık, çekmece, kürsü, kapı ve pencere kanatları gibi çeşitli ahşap eserlerde fildişi, kemik, bağa kakma ve mozaik süslemelerle altın ve değerli taş tatbikleri Osmanlı ahşap işçiliğinin hususiyetlerindedir³⁶⁴.

Kündekârlar Hasan ve Hüseyin kardeş olup aslen Moralı'dırlar. Usta Hasan, Çandarlızâde İbrahim Paşa'nın gulâmı olup II. Bayezid devrinde Ehl-i Hıref'e alınmıştır. Kardeşi Hüseyin ise 14 Rebiyülâhır 927/ 24 Mart 1521'de teşkilata kaydedilmiştir. 932 Rebiyülâhır/ Ocak 1526'da Hasan'ın on yedi akçelik yevmiyesine karşılık kardeşi Hüseyin beş akçe yevmiye almakta idi³⁶⁵. 952 Masar/ Mart-Haziran 1545 mevâcibinin kayıtlı olduğu defterde Hasan'ın yevmiyesi on sekiz, kardeşi Hüseyin'inki ise on iki buçuk akçeye yükselmiştir³⁶⁶. Kündekâr Hasan ve Hüseyin'in Muharrem 965/ Ekim 1557'den evvel vefat ettikleri bu tarihli Ehl-i Hıref defterinde kayıtlarının bulunmamasından anlaşılmaktadır³⁶⁷. Aldıkları in'âmlar ise aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

³⁶² Defter, vr. 26b.

³⁶³ Defter, vr. 20b.

³⁶⁴ Mehmet Önder, *Antika ve Eski Eserler Ansiklopedisi*, İstanbul 1987, s. 87

³⁶⁵ İ. Hakkı Uzunçarşılı, "Osmanlı Sarayı'nda Ehl-i Hıref (Sanatkârlar) Defteri", *Belgeler* XI/15, Ankara 1986, s. 40-41.

³⁶⁶ TSM.A.D. 9706/4, vr. 5b.

³⁶⁷ TSM.A.D. 9612, vr. 3b.

Tablo VIII

KÜNDEKÂRLAR		
Adı	Tarih	În'âm (Filori)
Hasan ³⁶⁸	27 Ş. 952/ 3 Kasım 1545	20
Hüseyn ³⁶⁹	20 L. 947/ 17 Şubat 1541	60
	14 S. 953/ 16 Nisan 1546	25
	23-25 S. 953/ 25-27 Nisan 1546	15
	21 C. 954/ 8 Ağustos 1547	20
Usta ³⁷⁰	17 Za. 949/ 22 Şubat 1543	20
	15 Ra. 954/ 5 Mayıs 1547	25

3.5.7. Kûftegerlere Dair Kayıtlar

Üzerinde çalıştığımız defterde adı kayıtlı yegâne kûfteger Mustafa'dır. Altın, gümüş, bronz ve bakır gibi madenlerin kakma veya çakma tekniği ile tezyinat yapılması yahut yazı yazılması sanatıdır. Öncelikle bir maden kusursuzca ince bir şekilde oyularak oluşan oyuklara altın veya gümüş tellerle çeşitli desenler yahut yazılar, gömme ve kakma tekniği ile işlenir. Bu usul; kılıç, tüfek, bıçak demiri, zırh, şamdan, kazan, lamba ve fenere tatbik edilirdi³⁷¹. Kûfteger Mustafa Ehl-i Hıref'e mensup değildir. Kanûnî devri kûftegerleri arasında yalnızca bir Mustafa vardır ve aslen Bulgar olup devşirme olarak 13 Cemâziyelâhır 930'da Ehl-i Hıref'e kaydedilmekle Kûfteger Pîrî b. Mehmed'in çıraklığına verilmiştir; yevmiyesi 932 Rebiyülâhır/ Ocak 1526'da bir akçedir³⁷². Mamafih daha sonraki Ehl-i Hıref

³⁶⁸ Defter, vr. 33b.

³⁶⁹ Defter, vr. 5b, 37b, 38a ve 49a.

³⁷⁰ Defter, vr. 11b ve 46b.

³⁷¹ Nureddin Rüştü Büngül, **Eski Eserler Ansiklopedisi**, İstanbul 1939, s. 55.

³⁷² İ. Hakkı Uzunçarşılı, "Osmanlı Sarayı'nda Ehl-i Hıref (Sanatkârlar) Defteri", **Belgeler** XI/15, Ankara 1986, s. 40.

defterlerinde kûftegerler arasında Mustafa adlı birinin olmaması kendisinin kariyerini devam ettiremediğini göstermektedir. Aldığı in'âmlar aşağıdaki gibidir.

Tablo IX

KÛFTECİLER			
Adı	Tarih	Yaptırılan İş	İn'âm (Filori)
Mustafa ³⁷³	21-28 C. 949/ 2-9 Ekim 1542	Mahmuz kûft olunması	7
	22 B. 949/ 1 Kasım 1542	Zümrüt kûft olunması	8
	9 N. 949/ 17 Aralık 1542	Bozdoğan kûft olunması	15
	22 Z. 949/ 29 Mart 1543	Mahmuz kûft olunması	15
	21 Za. 950/ 15 Şubat 1544	Mahmuz kûft olunması	1
	16 Z. 950/ 11 Mart 1544	Mahmuz kûft olunması	13
	8 N. 951/ 23 Kasım 1544	Üzengi kûft olunması	20

3.5.8. Destvânegilere Dair Kayıtlar

Bulduğu her fırsatta ava çıkan Sultan Süleyman'ın devrine âid bir defterde destvânegilerin olmaması beklenemez. Eldiven manasına gelen destvâne kelimesinin bir diğer anlamı da zırh eldivenidir ki bu sanat erbâbı yırtıcı kuşları tutmak için de eldiven yaparlardı³⁷⁴. Bunlar bilhassa doğan, şahin, atmaca ve benzeri yırtıcı kuşların terbiyesinde ve ayrıca avlarda kullanılırdı. Destvânegilerin başta Ehl-i Hıref'e mensup oldukları erken tarihli bir defterden anlaşılmakta ise de bundan kısa bir müddet sonra teşkilattan ne sebeptendir bilinmez çıkarılmışlardır³⁷⁵. Buna mukabil defterde destvânegilerin Enderûn'da bulunan Büyük Oda doğancıları arasında yer aldıklarını 8

³⁷³ Defter, vr. 9a, 9b, 10b, 12b, 22a, 22b ve 28b.

³⁷⁴ Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 136.

³⁷⁵ 932 Rebiyülâhırında (Ocak 1526) teftiş için tutulmuş Ehl-i Hıref defterinde Cemâ'at-i Destvâneî başlığı altında üç kişinin bulunması, bu grubun daha sonraki bir tarihte teşkilattan ihraç edildiği kanaatini uyandırmaktadır. Bkz. Uzunçarşılı, "Ehl-i Hıref", s. 59-60; 1596-1601 tarihleri arasındaki Ehl-i Hıref defterlerinden derlenen meslek gruplarına âid liste için bkz. Akcan Ekici, **Ehl-i Hıref Defterlerine Göre Sanatkârlar**, s. 45-49.

Şevval 954/ 21 Kasım 1547’de aldıkları otuz beş filorilik in’âmdan anlamaktayız³⁷⁶. Defterde destvâneci olarak Gazanfer Ağa, Hamza Behram ve Hüseyin’in isimleri geçmektedir. İsmi en fazla geçen ve en ziyade in’âma nail olan destvâneci ise Gazanfer Ağa’dır. Lâkin kendisi, eğer kâtiplerin tembelliği mevzubahis değilse, sonraki bir tarihte ağa olmuş olacak ki altmış filori in’âm aldığı 30 Şevval 954/ 12-13 Aralık 1547’den evvelki kayıtlarda yalnızca ismi yazılmış ağa olduğu belirtilmemiştir³⁷⁷. Kendilerine verilen in’âmlar aşağıdaki gibidir.

Tablo X

DESTVÂNECİLER		
Adı	Tarih	İn’âm (Filor)
Behram ³⁷⁸	26 M. 952/ 6 Nisan 1545	20
Büyük Oda'da ³⁷⁹	8 L. 954/ 21 Kasım 1547	35
Gazanfer Ağa ³⁸⁰	4 Z. 946/ 11 Nisan 1540	100
	4 M. 953/ 7 Mart 1546	40
	30 L. 954/ 12 Aralık 1547	60
Hamza ³⁸¹	10 Z. 947/ 7 Nisan 1541	20
	29 S. 950/ 3 Haziran 1543	20
Hüseyin ³⁸²	13 Z. 952/ 15 Şubat 1546	25
_ ³⁸³	4 L. 951/ 19 Aralık 1544	15

³⁷⁶ Defter, vr. 51b.

³⁷⁷ Defter, vr. 52b.

³⁷⁸ Defter, vr. 30b.

³⁷⁹ Defter, vr. 51b.

³⁸⁰ Defter, vr. 4a, 36b ve 52b.

³⁸¹ Defter, vr. 6a ve 14b.

³⁸² Defter, vr. 35b.

³⁸³ Defter, vr. 29a.

3.5.9. Hakkâklara Dair Kayıtlar

Hakkâklık, muhtelif sert maddeler üzerine çelik kalemle yazı ve çok çeşitli şekiller oyma sanatına denir. Yeşim, akik, nefes gibi değerli taşlar; altın, gümüş, bakır, pirinç gibi metaller işlenerek değerli takılar ve süs eşyaları ile ahşap üzerine kakma olarak kabartma ve oyma yazı, resim gibi işler yapanlar da hakkâklardır. Hakkâkların işleri arasında mühür yapmak da vardır³⁸⁴. Defterde ismi geçen Hakkâk Kasım'ın Ehl-i Hıref mensubudur. Hakkâkların başı olduğu ve günlük 12 akçe aldığı Muharrem 965/ 24 Ekim 1557 tarihli Ehl-i Hıref mevâcip defterinden anlaşılmaktadır³⁸⁵. Kendisine ne sebeple verildiği belirtilmemiş olmakla birlikte 9 Receb 952/ 16 Eylül 1545'te yirmi filori in'âm olunmuştur. Ayrıca 971 Lezez/ Mayıs-Ağustos 1564 mevâcibi defterinde isminin bulunması bu tarihe kadar vazifesinin başında ve hayatta olduğunu göstermektedir³⁸⁶.

3.5.10. Camcılara Dair Kayıtlar

Camcılar, Osmanlı sarayının ve muhtelif binaların çok çeşitli renk ve desende camlarını yapmakla kalmayıp aynı zamanda camdan mamul diğer eşyaları da yaparlardı. Defterde camcı olarak bir tek Hacı Mahmûd'un ismi geçmektedir. 23 Cemâziyelevvel 952/ 2 Ağustos 1545'te niçin verildiği pek de sarîh olmamakla beraber bayramlık için on beş filori ve yüz akçe in'âm almıştır³⁸⁷. Büyük bir ihtimalle kendisi Ehl-i Hıref'e mensup değildi³⁸⁸.

3.6. Müzisyenlere Dair Kayıtlar

Osmanlı devrinde musikinin en kalitelisinin icra edildiği yerler saraylar ile ekâbir haneleri olmuştur. Saraylarda tertip edilen fasıllarda, tahtta oturan padişahın musikiye alâkasına göre yeni makamlar ihtira edilmekte ve hatta musiki âletleri ihdas edilmekteydi. Bunun yanı sıra imparatorlukta tekeler, bilhassa Mevlevihâneler de kaliteli müziğin icra edildiği ve tekâmülünün önünün açıldığı yerlerdi. Bunların yanı

³⁸⁴ **Antika Ansiklopedisi**, s. 154; Mehmet Zeki Pakalın, **Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, I, İstanbul 1971, s. 706

³⁸⁵ Defterde tam adı "Kâsım [bin?] İmam Kulu" olarak kayıtlıdır. Bkz. **TSM.A.d.** 9612, vr. 3b.

³⁸⁶ **TSM.A.d.** 808, vr. 10b.

³⁸⁷ **Defter**, vr. 32b.

³⁸⁸ Zîrâ Hilâl Kazan'ın Kanûnî ve II. Selim devri camcılarını sıraladığı listede adı geçmemektedir. Bkz. **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 245.

sıra orduda da Mehterhâne’de musiki icra edilirdi. Buralarda icra edilen klâsik veya halk tarzı musikinin koro şeklinde icra edilmediği bilinmektedir.

Saraydaki musiki hayatının en canlı olduğu vakitler, padişahların sefere çıkmadıkları zamanlardır. Lâkin sefere çıkmış olmanın musikiden mahrum kalındığı manasına gelmediğinin en güzel örneklerini defterdeki kayıtlardan tesbit edebilmekteyiz. Şöyle ki, meselâ padişah Estergon seferi için Edirne’den yola koyulup hedefine doğru ilerlerken 10 Rebiyülevvel 950/ 13 Haziran 1543’te vardığı Ferhad Paşa Korusu civârında üç gün dinlenilmesini emretmiş ve kendi de 12 Rebiyülevvel/ 15 Haziran’da musikili bir meclis tertib ettirmiş olacak ki sazandelere yüz doksan filori in‘âm olunmuştur³⁸⁹. Yine 22 Rebiyülâhır/ 25 Temmuz’da Estergon’a varıldığında; padişah üç gün sonra yani 25 Rebiyülâhır/ 28 Temmuz’da bir musiki meclisinde daha bulunmuş olmalı ki sazandelere bu sefer iki yüz yetmiş beş filori in‘âm olunmuştur³⁹⁰. Bir diğer örnek ise sefer dönüşü, Belgrad’a varmadan bir gün evvel 9 Receb/ 8 Ekim’de sazandelere verilen iki yüz altmış beş filorilik in‘âmdır³⁹¹. Bunun yalnızca Estergon seferine mahsus olmadığı, Budin seferinde de padişahın musikili meclislerde bulunduğu hem neşre hazırladığımız defterden hem de Zeynep Tarım’ın Sultan Süleyman’ın musikili meclislerini ele aldığı makalesinden anlaşılabilir³⁹².

Her ne kadar Kanûnî Sultan Süleyman’ın sarayında, yoğun seferler sebebiyle mûsikîli meclislerin pek olmadığı düşünülse de³⁹³ defterde sâzendelere ve müezzinlere verilen in‘âmlardan bu durumun pek de öyle olmadığı anlaşılmaktadır. Kanûnî, yalnızca Enderûn’da yetişmiş müzisyenleri dinlemekten zevk almayı aynı zamanda saray dışından, meşhur müzisyenleri Malkaralı Mehmed Çelebi örneğinde olduğu gibi saraya davet edip dinlemekten de hoşlanırdı³⁹⁴. Defterde *iç sâzendeler* ve *dış*

---

³⁸⁹ Defter, vr. 15a.

³⁹⁰ Defter, vr. 16b.

³⁹¹ Defter, vr. 19a.

³⁹² 10 Zilhicce 947/ 7 Nisan 1541’de sazandelere verilen iki yüz elli beş filorilik in‘âm için bkz. Defter, vr. 5b; Zeynep Tarım, “Süleymânî bezmler şâhâne meclisler. Minyatürde Sultan Süleyman’ın Musikili Meclisleri”, **Darüelhan Mecmuası**, sayı VIII (Bahar 2017), s. 8.

³⁹³ İ. Hakkı Uzunçarşılı, “Osmanlılar Zamanında Saraylarda Musiki Hayatı”, *Bellekten* XLI, TTK Ankara 1977, s. 88; Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 259.

³⁹⁴ “Bu zümrenin efrâzlarından biri Mağalkaralı Mehmed Çelebi idi ki beyne’n-nâs lutf u sehâ ile mergûb ve vezir-i makbul ve maktul İbrâhîm Paşa mekri ile maslûb olan Defterdâr İskender Çelebi merhûmun hazinesinden hâsıl oldu. Merhûm Sultân Süleymân Hân -nevvera’llahü merkadehü bi-

sâzendeler olmak üzere iki farklı çalıcı gruptan bahsedilir. İç sâzendelerin saray mensubu oldukları âşikârsa da dış sâzendelerin Mehterhâne'den mi geldikleri yoksa şehirde çalıcılık mahâretleriyle ün salmış sâzendeler mi oldukları maalesef açık değildir. Defterde sâzendelerin ve müezzinlerin isimlerinin pek azına tesadüf edilmektedir. Sâzende grubundan yalnızca neyzenlerin isimleri verilmiştir. Bunlar Neyzen Mustafa Çelebi, Neyzen Hüseyin, Neyzen Dede ve Hemdem'dir. Bunlar büyük bir ihtimalle saraya bağlı *cemâ'at-i mutribâna* mensup değillerdi³⁹⁵.

Tablo XI

SÂZENDELER		
Adı	Tarih	În'âm (Filori)
Dış Sâzendeler ³⁹⁶	10 Z. 947/ 7 Nisan 1541	255
	3 Ra. 948/ 27 Haziran 1541	255
	5 S. 950/ 10 Mayıs 1543	255
	12 Ra. 950/ 15 Haziran 1543	190
	9 B. 950/ 8 Ekim 1543	265

envâri'l-ihsân- hazretlerinin halvet-i hâslarına gâh ü bî-gâh dâhil ve cevâyiz-i sînelerine mirâren vâsıl oldu. Hattâ bir kerre ba'zı yârâmı ile râh-ı Eyyûb-i Ensârî semtindeki bâğçelerün birinde 'îş ü nûş üzere iken bevâbân-ı dergâh ki gelmişler "Pâdişâh sizi ister" diyü cebren götürmüşler. Felâ-cerem mezbûr hâfiz-ı muhterem bu evzâ'a dil-gîr ü pür-gam olmuş ser-vakt-i pâdişâhiye girüp "okı" dinildikde "Nefsüm hastadur" cevâbın virmiş "Bâ'is-i 'arz-ı maraz nedür?" denildikde "Kapucılar bu def'a cebr ile götürürken peremeyi Kasımpaşa iskelesine yakın uğrattılar. Te'enni ile güzer kılınca dimağıma yoğurd râyihâsı girüp keder virmeğe sebep oldılar" edâsın etmiş. Bu hâlet ile dem-beste kalup okumadın taşra çıkmasına sebep olmuş. Eğerçi ki pâdişâh-ı cihân gâh bu edâsına gülmiş bu mübâleğâsından nev'an mahzûz olmuşlar gâh emr-i vâcibü'l-iz'ânı muhâlefetini ta'yîn kılmışlar. Müstevcib-i hışm u gazab olma muhtemel iken hüsn-i savtına binâ'en ol küstahlığını 'afv buyurmuşlar. Hdd-i zâtında dâ'üdî sadâ sâhib-i nağâmat-ı rûh-efzâ 'aşr-hânlığı cân-bahşâ na't-ı şerîf okuması dil-küşâ her ne okusa bî-nazîr ü bî-hemtâ bir hûb-nefes idüğü hüveydâ idi" bkz. Gelibolulu Mustafâ Âlî, **Nevâ'idü'n-nefâis Fî-Kavâ'idü'l-mecâlis**, haz. Mehmet Şeker, Ankara 1997, s. 326-327.

³⁹⁵ Zira Hilâl Kazan'ın Kanûnî devri sâzende ve gûyendelerini sıraladığı listede bu neyzenlerin adları bulunmamaktadır. Bkz. **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 265-268.

³⁹⁶ **Defter**, vr. 6b, 14a, 15a, 19a, 28a ve 45a.

	18 Ş. 951/ 4 Kasım 1544	280
	29 Z. 953/ 20 Şubat 1547	200
İç Sâzendeler ³⁹⁷	7 B. 946/ 18 Kasım 1539	335
Miskâlcî ³⁹⁸	16 Z. 946/ 23 Nisan 1540	20
	28 Z. 949/ 4 Nisan 1543	20
Neyzen Dede ³⁹⁹	27 Ş. 949/ 6 Aralık 1542	36
Neyzen Hemdem ⁴⁰⁰	4 M. 952/ 18 Mart 1545	27
Neyzen Hüseyin ⁴⁰¹	24 Z. 948 10 Nisan 1542	25
Neyzen Mustafa Çelebi ⁴⁰²	17 Ş. 951/ 3 Kasım 1544	30
	7 Ş. 952/ 24 Ekim 1545	30
Sâzendeler ⁴⁰³	25 R. 950/ 28 Temmuz 1543	275
	2 C. 951/ 21 Ağustos 1544	265
Udcu İskender ⁴⁰⁴	4 M. 952/ 18 Mart 1545	6

Kendilerinden aynı zamanda mûsikî de bilmeleri beklenen müezzinlerden ise sadece Ali Bâli, Bostan, Musluhiddin, Kurt ve Sinan Bâli'nin adlarını öğrenebilmekteyiz. Müezzinler arasında en fazla in'âma nail olan Sinan'dır. Muhtemelen padişah onun sesini ve edâsını daha çok beğeniyordu. Müezzinlerin aldıkları in'âmlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

³⁹⁷ Defter, vr. 2b.

³⁹⁸ Defter, vr. 4a, 13a.

³⁹⁹ Defter, vr. 10b.

⁴⁰⁰ Defter, vr. 30a.

⁴⁰¹ Defter, vr. 8a.

⁴⁰² Defter, vr. 27a ve 33a.

⁴⁰³ Defter, vr. 16b ve 25b.

⁴⁰⁴ Defter, vr. 30a.

Tablo XII

MÜEZZİNLER		
Adı	Tarih	İn'âm (Filori)
Müezzinler ⁴⁰⁵	8 B. 946/ 19 Kasım 1539	70
	19 Za. 946/ 27 Mart 1540	130
	10 Z. 947/ 7 Nisan 1541	65
	24 B. 948/ 15 Kasım 1541	100
	27 L. - 11 Z. 948/ 13 Şubat-28 Mart 1542	115
	19 Ş. 949/ 28 Kasım 1542	125
	9 S. 950/ 14 Mayıs 1543	155
	8 R. 950/ 11 Temmuz 1543	130
	6 C. 951/ 25 Ağustos 1544	135
	15 S. 953/ 17 Nisan 1546	90
	29 Ş. 953/ 25 Ekim 1546	155
	30 M. 954/ 22 Mart 1547	85
Ali Bâli	19 Ş. 951/ 5 Kasım 1544	80 ⁴⁰⁶
Bostan		
Muslihiddin		
Sinan Bâli		
Kurt ⁴⁰⁷	14 S. 953/ 16 Nisan 1546	35
	25 C. 950/ 25 Eylül 1543	20

⁴⁰⁵ Defter, vr. 2b, 3b, 6a, 7a, 8a, 10a, 14a, 15b, 25a, 37b, 42a ve 45b.

⁴⁰⁶ Bu dört müezzine aynı gün in'âm verilmiştir. Bkz. Defter, vr. 28a.

⁴⁰⁷ Defter, vr. 37b.

Sinan ⁴⁰⁸	16 Za. 951/ 29 Ocak 1545	30
	28 M. 954/ 20 Mart 1547	25

Defterde, Mehterhâne’de vazifeli mehterler ile paşa, şehzâde ve hatta yeniçeri ağasının mehterlerine de in’âm verildiğine dair kayıtlarla karşılaşmaktayız⁴⁰⁹. Lâkin mehter kelimesinin anlamı itibariyle bunlar mûsikî icra eden zümre olabileceği gibi yüksek rütbeli farklı hizmetkârlara veya padişahın otağ-ı hümayûnunu kurmakla görevli çadır mehterlerine de işaret ediyor olabilir⁴¹⁰. Mehter tabirinden başka *çalıcı* kelimesinin de geçtiğini, Estergon Seferi sonun da Şehzâde Mehmed’in *çalıcılarına* verilen iki yüz florilik in’âmdan anlamaktayız⁴¹¹.

Üzerinde çalıştığımız defter, birçok konu hakkında bize zengin birtakım ipuçları verse de aynı şeyi mûsikî âletleri hususunda söylemek pek mümkün değildir. Sultan Süleyman’ın mûsikîli meclislerinde bulunan tanbur, çeng, ud, barbat, rud, def, ney, rebâb, kanûn, erganun, miskal ve şeştâ gibi müzik âletlerinden⁴¹², defterdeki kayıtlarda yalnızca çeng ve ayrıca tanbûreye rastlamaktayız. Bunlardan başka miskalci ve neyzen ifadelerinden bu iki müzik âletinin de bulunduğu anlaşılır. Çeng için iki kez biri 19 Şevval 952/ 24 Aralık 1545’te iki floriye, diğeri ise 29 Cemâziyelâhır 953/ 27 Ağustos 1546’da altı floriye kiriş alınmıştır⁴¹³. Çengin genellikle yirmi dört kirişi olup ibrişimden yahut koyun bağırsağından yapılmaktadır. Bunlar inceliklerine göre sekizerli olarak *hâd* (en ince), *zîr* (hâdden biraz kalın) ve *müselles* (yoğun, kalın) olmak üzere üç türdür. Lâkin bunlara bir de *ham* (en yoğun, en kalın) kiriş eklenirse, onun da sekiz veyahut dokuz adet kirişi ile beraber sayısının otuz üç veya otuz dörde çıktığı da vâkidir⁴¹⁴. Fakat ne kadar kiriş alındığı defterde kayıtlı değildir. Sözlükte;

⁴⁰⁸ Defter, vr. 18b, 29b ve 45b.

⁴⁰⁹ Defter, vr. 2b, 4b, 14b, 17a, 20a ve 23b.

⁴¹⁰ Nuri Özcan, “Mehter”, *DİA*, XXVIII, 2003, s. 545 ve Cenap Çürük, “Çadır Mehterleri”, *DİA*, VIII, 1993, s. 165.

⁴¹¹ Defter, vr. 18b.

⁴¹² Tarım, “Süleymânî bezmler”, s. 8.

⁴¹³ Defter, vr. 35a, 40b.

⁴¹⁴ Gönül Alpay Tekin, “Çengname’de Musikî Terimleri (Perde, Nağme, Makam, Seyir, Şube, Terkip, Avaz)”, *Araştırma Ankara Üniversitesi DTCF Felsefe Bölümü Dergisi*, c. X, Ankara 1972, s. 84-85; Çengin yapım malzemesine ve kirişlerin en iyi ne şekilde olmasına dair ayrıca bkz. Murat Bardakçı,

tel tanburası, şeş-tâ ve berbut karşılığı olarak verilen tanbûrenin⁴¹⁵ ise sarayda kullanıldığını 10 Muharrem 949/ 26 Nisan 1542 tarihinde zernişan olunması için Şâh Mehmed'e verilişinden anlamaktayız⁴¹⁶. Son olarak 21 Safer 946/ 8 Temmuz 1539'da *nâyzen üstâdesine* altı yüz filori verildiği gibi biraz muğlak olan bir kaydın da bulunduğunu belirtmek gerekir⁴¹⁷. Fakat bu muğlaklığa rağmen bunun ney ustasına, yaptığı neyler mukabilinde verildiğini de söyleyebiliriz.

3.7. Müneccim ve Remmâllere Dair Kayıtlar

Bu tezin ana konusu olan TSM.A.D. 1992 numaralı defterde, in'âm olarak en yüksek meblağlara nâil olan gruplardan biri de remmâllerdir. Zîrâ insanoğlu her devirde geleceği hem iyi hem de kötü taraflarıyla öğrenmek için farklı vasıtalara müracaat etmiştir. Bu müracaat sonunda elde edilen netice anlamına gelen fal, kişinin yapmayı plânladığı hareketlere yön verdiği gibi istikbâle yönelik merakını bir nebze olsa tatmin ederek şüphesini de gidermiştir. İşte bu meraktır ki falcı, müneccim, remmâl vb. zümrelerin ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Saraydaki müneccimlik kadrosu Osmanlı'ya mahsus bir kurum olmayıp Osmanlı devrinden önce de çeşitli İslâm devletlerinde mevcudiyeti bilinmektedir⁴¹⁸. Osmanlı sarayının bîrûn erkânı arasında yerini alan müneccimbaşının asıl vazifesi her yıl takvim hazırlamak olup bundan başka astronomi ve astrolojiye dair diğer işlere de bakardı⁴¹⁹. Remmâl ise müneccimden farklı olup remil bakan kimseye denir ve bu zümre saray teşkilatına mensup değildir. Remil kaybolan bir nesne veya kişiyi ve merak edilen bir işin neticesini öğrenmek için önceleri kum üzerine daha sonra tahta

---

The Treatise Of Ahmed Oglı Şükrullâh and Theory of Oriental Music in the 15th Century, The Department of Near Eastern Languages and Civilizations Harvard University, 2008, s. 107-108 ve 116.

⁴¹⁵ Mertol Tulum, **17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı**, Ankara 2011, s. 1696.

⁴¹⁶ **Defter**, vr. 8a.

⁴¹⁷ **Defter**, vr. 2a.

⁴¹⁸ Bkz. Salim Aydı, Osmanlı Devleti'nde Müneccimbaşılık ve Müneccimbaşılar, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilim Tarihi Bölümü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 1993, s. 12-21; Selçuklular'daki örneği için bkz. Erdoğan Merçil, **Selçuklular'da Saraylar ve Saray Teşkilatı**, İstanbul 2011, s. 194-199 ve aynı yazar **Türkiye Selçukluları'nda Meslekler**, Ankara 2000, s. 181.

⁴¹⁹ İ. Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devletinin Saray Teşkilâtı**, Ankara 1988, s. 369-372; Salim Aydı, "Müneccimbaşı", **DİA**, XXXII, 2006, s. 3.

ve kâğıt üzerine çizilen çizgilerden fal bakmaktır⁴²⁰. Remiz, dolaylı anlatım biçimlerini ifade eden geniş kapsamlı bir terim olup⁴²¹ bir mânâyı, bir duyguyu veya düşünceyi üstü kapalı bir şekilde anlatan terimdir⁴²². Türkçe’de bu tür dolaylı anlatım ve üstü kapalı ifadeleri çözmeye çalışan kişilere defterde de kaydedildiği gibi *remiz okuyucu*⁴²³ denmektedir. Sâhibini kötülüklerden koruduğuna inanıldığı için sarayda sıkça kullanıldığı bilinen cifr, vefk ve tılsımâtı içeren eser veya eşyâda da bir nevi simge/şifre olan remiz kullanılır; bunu ancak erbâbı yapıp anlayabilirdi⁴²⁴.

Kanûnî Sultan Süleyman’ın da çeşitli vesilelerle müneccime, remmâle ve remiz okuyucuya başvurduğu defterdeki kayıtlardan anlaşılmaktadır. Defterde müneccim olarak Necmeddin⁴²⁵, remmâl olarak Haydar⁴²⁶ isimleri birer kez kaydedilmiştir. Müneccime bir, remmâle dokuz ve remiz okuyuculara ise üç kere in’âmda bulunulmuştur. Remmâl ve remiz okuyucular saraya mensup olmadıkları hâlde ehil ve işlerinde mâhir olmaları hasebiyle nüfuzlu kişiler tarafından padişaha takdim edilmiş olmaları mümkündür. İsmi kaydedilmiş Müneccim Necmeddin de saray mensubu değildir⁴²⁷.

Defterde verilen in’âmın verilmiş sebepleri çoğu kez kaydedilmemekle birlikte bazıları hakkında verildiği tarihten hareketle tahminde bulunmak mümkündür. Meselâ Şehzâde Bâyezîd ve Cihângîr’in 1539’daki sünnet düğünlerinden bir gün evvel, 14 Receb 946/ 25 Kasım 1539’da remmâle muhtemelen düğünün nasıl geçeceği veya şehzâdelerin talihi hakkında baktırılan fal için yüklü miktarda filori in’âm edilmiştir⁴²⁸. Remmâle verilen bir diğer in’âm ise 16 Zilkade 947/ 14 Mart 1541

⁴²⁰ İlyas Çelebi, “Remil”, **DİA**, XXXIV, 2007, s. 555-556.

⁴²¹ İsmail Durmuş, “Remiz”, **DİA**, XXXIV, 2007, s. 556-558.

⁴²² Semih Ceyhan, “Remiz (Tasavvuf)”, **DİA**, XXXIV, 2007, s. 558-560.

⁴²³ **Defter** vr. 36a, 44b, 53b.

⁴²⁴ Bu hususta bir çalışma için bkz. Hülya Tezcan, **Topkapı Sarayı Müzesi Koleksiyonundan Tılsımlı Gömlekler**, İstanbul 2011.

⁴²⁵ **Defter** vr. 13a.

⁴²⁶ **Defter** vr. 29b.

⁴²⁷ Zîrâ Kanûnî devrinde sarayda vazifeli müneccimlerin listesinde bu ad yer almamaktadır. Bkz. Ömer Lütü Barkan, “H. 933-934 Tarihli Bütçe Cetveli ve Ekleri (İlave V)”, **İ.Ü.İ.F.M.** XV/1-4, İstanbul 1955, s. 223.

⁴²⁸ **Defter** vr. 3a.

tarihindedir⁴²⁹. Padişah, pek tabii gelecek senenin neler getireceği, bu ay içinde vuku bulacak sadâret değişikliği için hangi vezirin daha lâyük olduğu veya gelecek sefer mevsiminde Budin üzerine hareketinin neler doğuracağı hususlarında merak içerisinde olup remmâle bu sebeple fal baktırmış olabilir. Yine bir sefer arifesinde 16 Muharrem 950/ 21 Nisan 1543'te, Estergon seferi için Edirne'den hareket edilmeden iki gün önce, bu kez Münecim Necmeddin'den sefer sonucu için bir tahminde bulunmasını istemiş olacak ki münecime yirmi beş filori in'âm olunduğu kaydedilmiştir⁴³⁰. Hünkâr; ordu henüz İstol Belgrad'a varmamışken ve yoğun çarpışmalar hat safhadayken 3 Cemâziyelvel/ 4 Ağustos'ta bir sonraki hedef olan İstol Belgrad'ın düşüp düşmeyeceği konusunda da remmâle fal baktırmış olmalıdır; zîrâ o gün kendisine iki yüz filori verilmiştir⁴³¹. Padişah gelecek sene içerisinde neler olabileceği yönündeki merakını tatmin etmek için hemen hemen her senenin Zilkade veya Zilhicce aylarında remil baktırıyor veyahut remiz okutuyordu⁴³². Bunların yanı sıra Sultan Süleyman'ın rüyâya da itibar ettiği anlaşılmaktadır. Biri 8 Şaban 951/ 25 Ekim 1544 diğeri ise 12 Şevval 954/ 25 Kasım 1547'de iki oğlana düş gördükleri için ilkinde yirmi beş ikincisine de otuz filori in'âm edilmiştir⁴³³.

3.8. Yiyeceklere Dair Kayıtlar

Deftere şöyle bir bakıldığında, en fazla yer işgal eden kayıtların yiyeceklere dair olan kayıtlar olduğu rahatlıkla anlaşılabilir. Enderûn teşkilatı içerisinde bulunan koğuşlar arasında Kiler Koğuşu, yalnızca padişahın *nefs-i nefisi* için yiyeceklerin alınıp muhâfaza edilmesiyle ilgilenmekle kalmayıp aynı zamanda padişahın sofrasında kullanılacak kıymetli evâninin bakımını da yaparlardı. Tüm bu işlere kilercibaşı ve onun altında bulunan aynı koğuş mensupları nezâret ederlerdi. Meselâ 10 Zilkade 954/ 22 Aralık 1547'de bayram sabahı padişaha sofraya hazırlanmış olacaklar ki kiler kethudâsına ve iki peşkir oğlanına toplam yetmiş filori in'âm olunmuştur⁴³⁴. Kilercibaşı'nın, padişahın sofrası için çeşitli yiyecekleri tedarik ettiği defterdeki

⁴²⁹ Defter vr. 5b.

⁴³⁰ Defter vr. 13a.

⁴³¹ Defter vr. 16b.

⁴³² Bu hususta kayıtlar için bkz. Defter vr. 22b, 29b, 36a ve 44b.

⁴³³ Defter vr. 27a ve 52a.

⁴³⁴ Defter, vr. 53a.

kayıtlardan da anlaşılmaktadır⁴³⁵. Yiyeceklerin muhtelif kişiler tarafından temin edildiği veya getirildiği; bunlar arasında kapucular⁴³⁶, bostancılar⁴³⁷, yeniçeriler⁴³⁸, sipahiler⁴³⁹, avcılar⁴⁴⁰, çavuşlar⁴⁴¹ ve silahdârların⁴⁴² da olduğu defterdeki kayıtlarda görülmektedir. Bazı yiyecekleri belirli kimseler getirmekte olup isimleri kaydedilmiştir: Balık getiren kişiler arasında balıkçı Hüseyin⁴⁴³ ve ismi verilmeyen bir *kâfir*⁴⁴⁴ vardır. Kavun getirenler arasında bir *kâfirin* ve *Acem*'in olduğu anlaşılmaktadır⁴⁴⁵. Koruk ise Ca'fer Re'îs'den veya onun vasıtası ile başka birinden alınmaktaydı⁴⁴⁶.

Matbah-ı Âmire, hem saray halkının, hem muhtelif işler için saraya gelen devlet görevlilerinin hem de birtakım İstanbul fukarâsının yemek ihtiyâcını karşılamaktaydı⁴⁴⁷. Matbah'ın tüm bunlara cevap verebilecek ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek, yine buraya bağlı bazı ürünleri üreten veya temin eden kârhâneleri bulunmakta idi. Bunlardan biri yoğurtçubaşının nezâretinde olan yoğurtçular kârhânesi diğeri ise tavukçubaşının denetiminde olan tavukçular kârhânesidir⁴⁴⁸. Muhtelif tarihlerde yoğurtçubaşı ve tavukçubaşıya verilen in'âmlar defterden takip edilebilmektedir⁴⁴⁹. Bundan başka saray için bal ve balmumu temin eden

---

⁴³⁵ **Defter**, vr. 4a, 5a, 18b, 21a, 23b, 48a.

⁴³⁶ **Defter**, vr. 8a, 17b, 20a, 33b, 37a, 37b.

⁴³⁷ **Defter**, vr. 23b, 25a, 26a, 26b, 32b, 33a, 46b, 51a, 53a.

⁴³⁸ **Defter**, vr. 18a, 19b, 30b, 45a.

⁴³⁹ **Defter**, vr. 40a, 42b.

⁴⁴⁰ **Defter**, vr. 35a, 43a.

⁴⁴¹ **Defter**, vr. 47a, 48a, 49a.

⁴⁴² **Defter**, vr. 17b, 20a.

⁴⁴³ **Defter**, vr. 11b, 13a, 31a, 36b, 37b, 38a.

⁴⁴⁴ **Defter**, vr. 21a, 33b, 50b.

⁴⁴⁵ **Defter**, vr. 16b, 25a, 40b.

⁴⁴⁶ **Defter**, vr. 31b, 39b.

⁴⁴⁷ Bu konuda değerlendirme ve tafsilat için bkz. Zeynep Tarım, "The Ottoman Imperial Kitchens as Imarets", **Feeding People, Feeding Power: Imarets in the Ottoman Empire**, ed. Nina Ergin, Christoph Neumann, Amy Singer, İstanbul 2007, s. 251-259.

⁴⁴⁸ Tafsilat için bkz. Arif Bilgin, **Osmanlı Saray Mutfağı**, İstanbul 2004, s. 69-75.

⁴⁴⁹ Yoğurtçubaşıya verilen in'âmlar için bkz. **Defter**, vr. 23b, 36a, 55a; Tavukçubaşı için bkz. **Defter**, vr. 30a, 35a.

balcıbaşına⁴⁵⁰ ve et tedariki ile ilgilenen kasapbaşına⁴⁵¹ defterdeki kayıtlar arasında tesadüf edilmektedir. Padişahın in'âmılarından payını alanların arasında aşçılar da bulunmaktadır⁴⁵².

İlk bakışta defterdeki yiyecek çeşitliliği dikkatleri çekmektedir. En çok tüketilen yiyeceğin et olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır. En fazla tüketilen geyik ve balık eti olup bunun yanında oğlak, tavuk, kuzu ve serçe etleri de tercih edilmektedir. Her ne kadar sarayda balığın pek tüketilmediği yaygın bir görüş ise de bunun padişahın damak zevkine ve iştahına bağlı olarak devirden devire değişiklik arz ettiği açıktır. Kanûnî'nin balık etini sevdiği aşağıda verilen tablodaki kayıtlardan anlaşılmaktadır. Geyik etinin bilhassa 1543'te sona eren seferden sonra neredeyse muntazaman tüketildiği görülmektedir. Bu durum padişahın 1548 yılına kadar vaktini daha ziyade av ile geçirmesi ile alâkalı olmalıdır. Balık eti için de aynı husus geçerli olmakla birlikte 1540 Nisanı'ndan 1543 senesinin aynı ayına kadar balık alındığına dair kayda rastlanmamaktadır. Hangi etlerin ne sıklıkla tüketildiği aşağıdaki tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo XIII

ET ÇEŞİTLERİ			
Türü	Getiren	Tarih	İn'âm (Filori)
Balık ⁴⁵³	-	7 B. 946/ 18 Kasım 1539	10
	-	25 Za. 946/ 2 Nisan 1540	20
	-	11 M. 950/ 16 Nisan 1543	20
	-	19 M. 950/ 24 Nisan 1543	10

⁴⁵⁰ Defter, vr. 35b.

⁴⁵¹ Defter, vr. 6a, 8b, 25b, 35a, 44b.

⁴⁵² Defter, vr. 23a, 38b.

⁴⁵³ Defter, vr. 2b, 3b, 13b, 14a, 14b, 18a, 21a, 21b, 24a, 33b, 37a, 37b, 38a, 43b, 45a, 46a, 47a, 50b, 51b ve 53a.

-	16 S. 950/ 21 Mayıs 1543	10	
-	8 C. 950/ 8 Eylül 1543	10	
Balıkçı kâfir	13 Ş. 950/ 11 Kasım 1543	10	
Balıkçı koca	26 N. 950/ 23 Aralık 1543	25	
Balıkçılar	29 Ra. 951/ 20 Haziran 1544	16	
Balıkçı koca	29 Ş. 952/ 5 Kasım 1545	30	
Kâfir	15 N. 952/ 20 Kasım 1545	30	
Kapucu	23 M. 953/ 26 Mart 1546	10	
Hüseyin	12 S. 953/ 14 Nisan 1546	20	
Kapucular	19 S. 953/ 21 Nisan 1546	25	
Hüseyin	27 S. 953/ 29 Nisan 1546	25	
-	21 L. 953/ 15 Aralık 1546	15	
-	10 M. 954/ 2 Mart 1547	18	
-	19 S. 954/ 10 Nisan 1547	30	
Kâfirler	8 R. 954/ 28 Mayıs 1547	20	
Kâfir	8 N. 954/ 22 Ekim 1547	15	
-	17 N. 954/ 31 Ekim 1547	20	
-	8 L. 954/ 21 Kasım 1547	15	
Bostancılar	7-10 Za. 954/ 19-22 Aralık 1547	26	
Büryan tavuğu ⁴⁵⁴	Yeniçeri	5 M. 954/ 25 Şubat 1547	10
Geyik ⁴⁵⁵	-	24 L. 946/ 3 Mart 1540	20

⁴⁵⁴ Defter, vr. 45a. Bu tavuk büryanı adlı yemek için bkz. Deniz Gürsoy, **Tarihin Süzgecinde Mutfak Kültürümüz**, İstanbul 2004, s. 155.

⁴⁵⁵ Defter, vr. 3b, 5b, 10a, 10b, 11a, 11b, 14b, 15a, 19b, 21b, 22a, 23a, 23b, 24b, 28a, 28b, 29a, 29b, 30a, 30b, 32a, 33a, 35a, 36a, 43a, 44a, 44b ve 53b.

-	16 Za. 947/ 14 Mart 1541	8
-	25 Ş. 949/ 4 Aralık 1542	40
-	4 N. 949/ 12 Aralık 1542	20
-	24 N. 949/ 1 Ocak 1543	20
-	7 Z. 949/ 14 Mart 1543	10
-	18 S. 950/ 23 Mayıs 1543	10
-	16 Ra. 950/ 19 Haziran 1543	10
Yeniçeri	13 B. 950/ 12 Ekim 1543	10
-	19 L. 950/ 15 Ocak 1544	10
-	18 Za. 950/ 12 Şubat 1544	10
-	12 M. 951/ 5 Nisan 1544	10
-	27 S. 951/ 20 Mayıs 1544	10
-	18 R. 951/ 9 Temmuz 1544	10
-	27 R. 951/ 18 Temmuz 1544	20
-	18 Ş. 951/ 4 Kasım 1544	10
-	10 N. 951/ 25 Kasım 1544	10
-	13 L. 951/ 28 Aralık 1544	10
-	7 Z. 951/ 19 Şubat 1545	10
-	15 Z. 951/ 27 Şubat 1545	10
-	30 M. 952/ 13 Nisan 1545	30
-	4 Ca. 952/ 14 Temmuz 1545	10
-	18 B. 952/ 25 Eylül 1545	10
Avcı	18 L. 952/ 23 Aralık 1545	10
-	15 Z. 952/ 17 Şubat 1546	10

	Avcılar	6 L. 953/ 30 Kasım 1546	100
	Avcılar	6 Za. 953/ 29 Aralık 1546	160
	Avcılar	15 Z. 953/ 6 Şubat 1547	130
	-	14 Za. 954/ 26 Aralık 1547	10
Kuzu ⁴⁵⁶	-	6 S. 954/ 28 Mart 1547	4
Oğlak ⁴⁵⁷	Sûfi	19 R. 953/ 19 Haziran 1546	10
	-	3 M. 954/ 23 Şubat 1547	14
	Bostancılar	28 Ra. 954/ 18 Mayıs 1547	5
Serçe ⁴⁵⁸	Silahlâr	17 Ca. 950/ 18 Ağustos 1543	10
	-	29 Ca. 950/ 30 Ağustos 1543	15

Tüketilen meyveler içerisinde üzüm ve kavun ilk sıradadır. Bunun yanı sıra armut, ayva, çilek, elma, incir, karpuz, kestane, kızılıçık, kiraz, koruk, nar, şeftali ve turunç *nefs-i nefis-i hümayûn* için alınan veya pişkeş olarak gelen diğer meyvelerdir. Bu meyvelerin çoğu mevsiminde taze olarak tüketilmekte idi. Bunların, çoğu zaman nereden getirildikleri kaydedilmemişse de sâdece turuncun Sakız'dan, kestanenin Bursa'dan, üzümün ve yemişin İznik'ten geldiği kâtip tarafından yazılmıştır⁴⁵⁹.

Tablo XIV

MEYVELER VE SEBZELER			
Adı	Getiren	Alındığı Tarih	İn'âm (Filori)
Armut ⁴⁶⁰	Derbâncılar	17 Ca. 950/ 18 Ağustos 1543	10

⁴⁵⁶ Defter, vr. 45b.

⁴⁵⁷ Defter, vr. 39b, 45a ve 46b.

⁴⁵⁸ Defter, vr. 17b ve 18a.

⁴⁵⁹ Yukarıdaki sıraya göre bkz. Defter, vr. 5a, 13a, 22a, 24a, 36b.

⁴⁶⁰ Defter, vr. 17b.

Ayva ⁴⁶¹	Kapucı	20 Ş. 952/ 27 Ekim 1545	25
Çilek ⁴⁶²	-	16 S. 950/ 21 Mayıs 1543	10
Elma ⁴⁶³	-	15 Z. 949/ 22 Mart 1543	20
	Sipâhi	2 L. 954/ 15 Kasım 1547	20
Fındık yaprağı ⁴⁶⁴	-	22 Z. 951/ 6 Mart 1545	-
Hıyar ⁴⁶⁵	-	11 S. 949/ 27 Mayıs 1542	20
	-	4 Ra. 952/ 16 Mayıs 1545	25
	-	16 Ra. 953/ 17 Mayıs 1546	25
	-	17 R. 953/ 17 Haziran 1546	15
	-	25 R. 954/ 14 Haziran 1547	10
İncir ⁴⁶⁶	-	12 R. 951/ 3 Temmuz 1544	12
	Sipâhî	11 Ca. 953/ 20 Temmuz 1546	15
	-	10 Ca. 954/ 28 Haziran 1547	15
Karpuz ⁴⁶⁷	-	3 Ra. 949/ 17 Haziran 1542	20
	Koca	13 B. 950/ 12 Ekim 1543	7
	-	19 B. 950/ 18 Ekim 1543	20
	-	10 Ca. 954/ 28 Haziran 1547	8
Kavun ⁴⁶⁸	Koca	1 Z. 946/ 8 Nisan 1540	20

⁴⁶¹ Defter, vr. 33b.

⁴⁶² Defter, vr. 14b.

⁴⁶³ Defter, vr. 12a ve 51b.

⁴⁶⁴ Defter, vr. 30a.

⁴⁶⁵ Defter, vr. 8a, 31b, 39a, 39b ve 47b.

⁴⁶⁶ Defter, vr. 24b, 40a ve 48a.

⁴⁶⁷ Defter, vr. 8b, 19b ve 48a.

⁴⁶⁸ Defter, vr. 3b, 16b, 19b, 20b, 25a, 26a, 26b, 28a, 31a, 32b, 33a, 34b, 37b, 40b, 42b, 46b, 49b, 50a, 50b, 51a ve 52a.

Kâfir	26 R. 950/ 29 Temmuz 1543	15
Koca	13 B. 950/ 12 Ekim 1543	7
Kavuncu	7 Ş. 950/ 5 Kasım 1543	15
Acem	22 Ca. 951/ 11 Ağustos 1544	32
Bostancı	14 C. 951/ 2 Eylül 1544	37
Koca	8 B. 951/ 25 Eylül 1544	25
Koca	17 B. 951/ 4 Ekim 1544	40
-	30 B. 951/ 17 Ekim 1544	12
Koca	24 Ş. 951/ 10 Kasım 1544	15
Koca	20 S. 952/ 3 Mayıs 1545	30
Bostancı	11 C. 952/ 20 Ağustos 1545	28
Edirne kavuncusu	16 C. 952/ 25 Ağustos 1545	51
Koca	10 B. 952/ 23 Eylül 1545	28
-	20 N. 952/ 25 Kasım 1545	20
Koca	20 S. 953/ 22 Nisan 1546	15
Acem	19 C. 953/ 19 Haziran 1546	20
Usta	17 B. 953/ 13 Eylül 1546	34
Kavuncu	9 N. 953/ 3 Kasım 1546	20
Kocanın oğlu	13 N. 953/ 7 Kasım 1546	25
-	2 Ra. 954/ 18 Mayıs 1547	15
Koca	15 B. 954/ 31 Ağustos 1547	62
Usta	21 B. 954/ 6 Eylül 1547	45
Koca	28 B. 954/ 13 Eylül 1547	54
Usta	19 N. 954/ 2 Kasım 1547	36

	Bostancı	27 N. 954/ 10 Kasım 1547	18
	-	16 L. 954/ 29 Kasım 1547	30
Kestane ⁴⁶⁹	-	28 Z. 949/ 4 Nisan 1543	25
Kızılcık ⁴⁷⁰	-	27 R. 951/ 18 Temmuz 1544	6
Kiraz ⁴⁷¹	Kâfir	22 R. 950/ 25 Temmuz 1543	15
	-	13 M. 951/ 6 Nisan 1544	15
	Yeniçeri	19 S. 952/ 2 Mayıs 1545	25
Koruk ⁴⁷²	Bostancı	19 Ra. 951/ 10 Haziran 1544	10
	Ca'fer Re'is	3 R. 952/ 14 Haziran 1545	10
	Ca'fer Re'is	18 R. 953/ 18 Haziran 1546	20
Meyve ⁴⁷³	Yeniçeri	27 Z. 953/ 18 Mart 1547	20
	Bostancı	3 R. 954/ 23 Mayıs 1547	30
	Çavuş	12 R. 954/ 1 Haziran 1547	45
Nar ⁴⁷⁴	-	13 L. 950/ 9 Ocak 1544	25
Şeftali ⁴⁷⁵	-	27 R. 951/ 18 Temmuz 1544	10
	-	20 Ş. 952/ 27 Ekim 1545	10
	Derbân	28 B. 954/ 13 Eylül 1547	15
	Kâfir	2 L. 954/ 15 Kasım 1547	15
Turunç ⁴⁷⁶	-	1 C. 950/ 1 Eylül 1543	20

⁴⁶⁹ Defter, vr. 13a.

⁴⁷⁰ Defter, vr. 24b.

⁴⁷¹ Defter, vr. 16a, 23b ve 30b.

⁴⁷² Defter, vr. 23b, 31b ve 39b.

⁴⁷³ Defter, vr. 45a, 46b ve 47a.

⁴⁷⁴ Defter, vr. 21b.

⁴⁷⁵ Defter, vr. 24b, 33b, 50a ve 51b.

⁴⁷⁶ Defter, vr. 18a, 45a, 47b ve 50a.

	-	10 M. 954/ 2 Mart 1547	15
	Kâfirler	25 R. 954/ 14 Haziran 1547	30
	Kâfirler	16 B. 954/ 1 Eylül 1547	30
Üzüm ⁴⁷⁷	-	10 Z. 947/ 7 Nisan 1541	20
	-	24 Ra. 949/ 8 Temmuz 1542	5
	-	16 Z. 949/ 23 Mart 1543	25
	Kapucu	3 Ş. 950/ 1 Kasım 1543	15
	-	15 Z. 950/ 10 Mart 1544	25
	-	22 M. 951/ 15 Nisan 1544	30
	-	26 Ra. 951/ 17 Haziran 1544	30
	-	21 R. 951/ 12 Temmuz 1544	20
	Emîr	24 M. 952/ 7 Nisan 1545	25
	Koca	26 Ra. 952/ 7 Haziran 1545	25
	-	26 R. 952/ 7 Temmuz 1545	15
	Koca	14 N. 952/ 19 Kasım 1545	25
	-	2 L. 952/ 7 Aralık 1545	25
	-	15 Z. 952/ 17 Şubat 1546	25
	Koca	4 R. 953/ 4 Haziran 1546	25
	Kâfirler	20 Ca. 953/ 19 Temmuz 1546	15
	Sipâhî	29 Ş. 953/ 25 Ekim 1546	15
	-	15 Z. 953/ 6 Şubat 1547	25
	-	19 S. 954/ 10 Nisan 1547	15

⁴⁷⁷ Defter, vr. 6a, 8a, 8b, 12b, 20a, 22b, 23a, 24a, 24b, 30b, 31b, 32a, 33b, 34b, 36a, 39a, 40a, 42b, 44b, 46a, 48a, 48b ve 54a.

	Kilârcı	14 Ca. 954/ 2 Temmuz 1547	20
	-	6 C. 954/ 24 Temmuz 1547	25
	-	7 Z. 954/ 18 Ocak 1548	20
Yemiş ⁴⁷⁸	-	28 Za. 949/ 5 Mart 1543	15
	Kâfir	4 Ca. 950/ 5 Ağustos 1543	15
	Yeniçeri	26 Ca. 950/ 27 Ağustos 1543	10
	-	5 B. 950/ 4 Ekim 1543	60
	Silâhdâr	27 B. 950/ 26 Ekim 1543	20
	-	17 Za. 950/ 11 Şubat 1544	15
	-	9 Ş. 951/ 26 Ekim 1544	50
	-	18 M. 952/ 1 Nisan 1545	25
	-	3 Ş. 952/ 10 Ekim 1545	40
	-	15 S. 953/ 17 Nisan 1546	20
	Çavuş	16 Ca. 954/ 4 Temmuz 1547	7
	Usta	29 C. 954/ 16 Ağustos 1547	44
	-	25 L. 954/ 8 Aralık 1547	25

Padişah sofrasında bulunan ürünler arasında şunları da sıralayabiliriz: Bal, pastırma, peynir, tereyağı, turşu, üzüm turşusu, yağ ve yoğurt. Bu yiyeceklerin alındıkları veya hediye olarak geldikleri tarihler ve verilen in'âmlar ise şu şekildedir:

Tablo XV

DİĞER YİYECEKLER			
Ürün	Getiren	Tarih	İn'âm (Filori)
Bal ⁴⁷⁹	-	16 S. 949/ 1 Haziran 1542	20

⁴⁷⁸ Defter, vr. 11b, 16b, 18a, 18b, 20a, 22a, 27a, 30b, 33a, 37b, 48a, 49a ve 52b.

⁴⁷⁹ Defter, vr. 8a, 16b, 35b ve 52b.

	-	29. R. 950/ 1 Ağustos 1543	15
	Balcıbaşı	29 Za. 952/ 1 Şubat 1546	60
	Koca	25 L. 954/ 8 Aralık 1547	35
Helva ⁴⁸⁰	-	16 S. 950/ 21 Mayıs 1543	10
Pastırma ⁴⁸¹	-	7 B. 951/ 24 Eylül 1544	15
Peynir ⁴⁸²	-	6 Za. 949/ 11 Şubat 1543	25
Tereyağı ⁴⁸³	-	3 Ş. 950/ 1 Kasım 1543	15
Turşu ⁴⁸⁴	-	28 S. 949/ 13 Haziran 1542	20
	-	13 N. 951/ 28 Kasım 1544	25
	-	18 N. 952/ 23 Kasım 1545	30
	-	16 Z. 953/ 7 Şubat 1547	30
	-	25 N. 954/ 8 Kasım 1547	30
Yağ ⁴⁸⁵	-	13 L. 949/ 9 Ocak 1544	20

3.9. Bahçelere, İnşâ ve Tamir Faaliyetlerine Dair Kayıtları

Defterde kayıtları bulunan 1538 yılı sonu ile 1548 yılı başları arasında padişahın yalnızca iki kez sefere çıkması, bunun hâricinde vaktinin çoğunu avlanarak geçirmesi bize bu konuda birtakım yeni bilgiler vermektedir. Türk bahçeciliği, kültür ve medeniyetin diğer unsurlarında olduğu gibi Osmanlı devrinde en mütakâmil hâlini almıştır. Batı bahçeleri gibi süs, görsellik ve gösterişten uzak olan Osmanlı bahçeleri

⁴⁸⁰ Defter, vr. 14b.

⁴⁸¹ Defter, vr. 26a.

⁴⁸² Defter, vr. 11a.

⁴⁸³ Defter, vr. 20a.

⁴⁸⁴ Defter, vr. 8b, 28b, 33b, 44b ve 51a.

⁴⁸⁵ Defter, vr. 21b.

daha ziyâde fayda ve işlevliği hâiz mekânlardır⁴⁸⁶. İstanbul'un fethinden evvel Bursa ve Edirne'de olduğunu bildiğimiz Osmanlı bahçeleri⁴⁸⁷, yeni pâyitahtın İstanbul olması akabinde hem İstanbul'da ve Boğaziçi'nde hem de buraya yakın çevre mahallerde belirmeye başlamıştır. Osmanlı İmparatorluğu'na başkentlik yapmış bu üç şehirden başka şehzâde sancakları olmaları hasebiyle Manisa, Amasya ve ayrıca İzmit ve İzmir gibi yerlerde de bir saray, köşk veya çiftliğin parçası olarak bahçeler bulunmakta idi. Tüm bu bahçelerin tanzimi, bakımı ve buralarda yürütülen inşâ ve ziraî faaliyetlerinden sarayın bîrûn teşkilatına bağlı bostancıbaşının nezaretindeki Bostancı Ocağı mesuldü. Biri İstanbul'da ve diğeri Edirne'de olmak üzere müstakil iki Bostancı Ocağı mevcuttu⁴⁸⁸. Defterde de bu tesbite matuf İstanbul ve Edirne bostancıbaşları, bostancılar kethudâları ve bostancıları çoğu yerde ayrı ayrı kaydedilmiştir. Bunun hâricinde saray dışında muhtelif bahçelerde bulunan bostancıların başına ise *usta* denmekte olup bu kişi hem o bahçeden hem de oradaki bostancılardan mesul idi⁴⁸⁹ ki Çömlekçi⁴⁹⁰, Halkalı⁴⁹¹, İsmâilçe⁴⁹², Mamuk (Mamak/Mumuk)⁴⁹³ ve Sultâniye⁴⁹⁴ bahçelerinin ustalarının bulunduğu defterdeki kayıtlardan seçilebilmektedir. Bu bahçelerin yanı sıra Büyükdere⁴⁹⁵ ile İskender Çelebi⁴⁹⁶ bahçeleri, Sırapınar⁴⁹⁷, Gümülcine⁴⁹⁸ ve Yanbolu⁴⁹⁹ da padişah tarafından

---

⁴⁸⁶ İpek Ekmekçibaş, **XVI-XVII Yüzyıl Osmanlı Minyatürlerinde Bahçe Teması**, İstanbul Teknik Üniversitesi S.B.E. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1996, s. 3-4; Nurhan Atasoy, **Hasbahçe Osmanlı Kültüründe Bahçe ve Çiçek**, İstanbul, 2003, s. 63-65.

⁴⁸⁷ Bursa ve Edirne'deki bahçeler için bkz. Atasoy, *Hasbahçe*, s. 221-228.

⁴⁸⁸ Abdülkadir Özcan, "Bostancı", **DİA**, VI, 1992, s. 309.

⁴⁸⁹ Özcan, "Bostancı", s. 309.

⁴⁹⁰ **Defter**, vr. 13a, 20b, 24a, 28a, 29b, 42b, 43a, 44b, 47b.

⁴⁹¹ **Defter**, vr. 47a.

⁴⁹² **Defter**, vr. 11a, 28a.

⁴⁹³ **Defter**, vr. 4b, 8b, 20b, 38a, 47b; Mamuk Sarayı ve Bahçesi'ni, Yavuz Sultan Selim 1518'de şark seferi dönüşünde İstanbul'dan Edirne'ye gidince inşâ ve tanzim ettirmiştir. Bkz. Feridun M. Emecen, "Selim I", **DİA**, XXXVI, 2009, s. 413; Hakkında bilgi için bkz. Rifat Osman, **Edirne Sarayı**, yay. Süheyl Ünver, Ankara 1986, s. 104.

⁴⁹⁴ **Defter**, vr. 44b.

⁴⁹⁵ **Defter**, vr. 51b.

⁴⁹⁶ **Defter**, vr. 49b.

⁴⁹⁷ **Defter**, vr. 8b, 32a, 40a, 48b.

⁴⁹⁸ **Defter**, vr. 29a.

⁴⁹⁹ **Defter**, vr. 3b, 36b, 44b.

dinlenmek ve avlanmak maksadı ile ziyaret edilmiş yerler arasındadır. Defterde ismi geçen bir diğer bahçe ise Kara Bâli Bahçesi'dir. 10 Safer 948/ 5 Haziran 1541'de bedeli İç Hazine'den ödenerek yedi yüz altmış iki filoriye Kara Bâli'den satın alınmıştır⁵⁰⁰. Diğer Osmanlı bahçelerinden farklı *çehâr-bâğ* denilen ve birbirini kesen iki eksen ile bahçe arazisinin dört bölüme ayrıldığı bir tanzime sahip Kara Bâli Bahçesi, İran tarzı bahçeciliğin Osmanlı'daki ilk ve tek örneği olarak karşımıza çıkmaktadır⁵⁰¹. Her ne kadar bu bahçelerden Büyükdere ve Halkalı bahçelerinin I. Süleyman devrinde kurulduğu iddia edilse de herhangi bir referans verilmediği için itibara şâyân değildir⁵⁰².

Padişahın hasbahçelere yaptığı binişlerden sorumlu *Biniş Emîni* denilen bir vazifelinin olduğu defterden anlaşılmaktadır. Padişah Estergon seferinde iken 19 Receb 950/ 18 Ekim 1543'te biniş eminine yirmi beş filori in'âm olunmuştur⁵⁰³. Osmanlı bahçelerinin vazgeçilmez seslerinden biri su sesi diğeri ise kuş sesleridir. Bahçelerde kuşlar hem tabii ortamlarında bulunurlar hem de kafeslere konulup muhtelif yerlere yerleştirilerek ötmeleri sağlanırdı⁵⁰⁴. Bu ihtiyâca binâen defterde Pervâne adlı ve Tumansuz lâkaplı iki bülbülcünün ismi geçmekte olup kendilerinden bülbül temin edilmiş olacak ki gerek bahardan hemen önce gerekse baharda ve yaz mevsiminde toplam dört kere in'âm almışlardır⁵⁰⁵. Defterde hasbahçeler için bahar mevsiminden evvel ve bilhassa bahar aylarında çiçek, fidan, gül, karanfil, lâle ve nilüfer gibi bitkilerin sipariş edildiği aşağıdaki tabloda görülmektedir.

---

⁵⁰⁰ Defter, vr. 6b.

⁵⁰¹ Gülru Necipoğlu, "The Suburban Landscape of Sixteenth-Century Istanbul as a Mirror of Classical Ottoman Garden Culture", *Muqarnas* VII, 1997, s. 32-33; Atasoy, *Hasbahçe* s. 275-276.

⁵⁰² Murat Yıldız, *Bahçivanlıktan Saray Muhafızlığına Bostancı Ocağı*, İzmir 2011, s. 22.

⁵⁰³ Defter, vr. 19b; Lâkin Murat Yıldız eserinde böyle bir görevliden bahsetmemektedir. Bkz. *Bostancı Ocağı*, s. 97-108.

⁵⁰⁴ Bu husustaki örnekler için bkz. Atasoy, *Hasbahçe* s. 170 ve 301.

⁵⁰⁵ Defter, vr. 3a, 4b, 9a ve 38a.

Tablo XVI

BİTKİLER			
Ürün	Getiren	Tarih	İn'âm (Filori)
Çiçek ⁵⁰⁶	-	23 M. 951/ 16 Nisan 1544	10
	Helvacılar	29 S. 953/ 1 Mayıs 1546	70
	Yeniçeriler	20 Ca. 953/ 19 Temmuz 1546	20
	-	19 M. 954/ 11 Mart 1547	13
	Çavuş	18 Ra. 954/ 8 Mayıs 1547	18
Fidan ⁵⁰⁷	-	6 M. 950/ 11 Nisan 1543	8
Gül ⁵⁰⁸	-	27 M. 950/ 2 Mayıs 1543	15
	-	18 Ca. 954/ 6 Temmuz 1547	50
Karanfil ⁵⁰⁹	Deli Ferhâd	10 M. 946/ 28 Mayıs 1539	20
Lâle ⁵¹⁰	-	20 N. 952/ 25 Kasım 1545	20
Nilüfer ⁵¹¹	-	29 Z. 946/ 6 Mayıs 1540	10

Kadim bir Orta Asya geleneği olarak varlığını hemen hemen bütün Türk devletlerinde gördüğümüz ava çıkışların Osmanlı İmparatorluğu'nda padişah merkezli olarak *şikâr-ı hümayûn* adı altında yer bulduğu görülmektedir. Özellikle XVIII. yüzyıla kadar padişahların sıklıkla rağbet ettikleri avlara Kanûnî Sultan Süleyman'ın da ilgi gösterdiği defterde, avcılara, doğancıbaşı, çakırcıbaşı, atmacacıbaşı ve

⁵⁰⁶ Defter, vr. 23a, 38b, 40a, 45b ve 46b.

⁵⁰⁷ Defter, vr. 13a.

⁵⁰⁸ Defter, vr. 14a ve 48a.

⁵⁰⁹ Defter, vr. 1b.

⁵¹⁰ Defter, vr. 34a.

⁵¹¹ Defter, vr. 4a.

şâhincibaşı gibi avda görev alan kişilere verilen in'âm kayıtlarından anlaşılmaktadır⁵¹².

Defterde karşımıza çıkan bir diğer husus ise padişahların pek itibar ettiğini bildiğimiz sportif faaliyetlerden biri olan at yarışıdır. Bu at yarışları sadece seyredilip bundan zevk almak maksadıyla değil aynı zamanda yarışacak olanlar için bir talim mahiyetinde olup müsabaka sonunda verilen in'âm ile yarışanlar daha iyi olmaya teşvik edilirdi. Defterin ihtiva ettiği tarihler arasında, birinde büyük ve küçük koşu olmak üzere dört kez at koşusu düzenlenmiştir. İlki 23 Muharrem 952/ 6 Nisan 1545'te olup birinci gelen koşucuya iki yüz elli, ikinciye altmış ve üçüncüye kırk filori in'âm olunmuştur⁵¹³. İkinci koşu 26 Safer 952/ 9 Mayıs 1545 günü yapılmış olmalı ki müsabakada dereceye girenlere taksim etmek üzere Kapucubaşı Rüstem Ağa'ya beş yüz filori verilmiştir⁵¹⁴. Üçüncü koşu ise büyük ve küçük olmak üzere 14 Şevval 954/ 27 Kasım 1547'de tertip edilmiştir. Büyük koşuda dört kişiye altı yüz elli filori, küçük koşuda ise üç kişiye toplam üç yüz filori in'âm olunmuştur⁵¹⁵. Son koşu ise 5 Zilkade 954/ 17 Aralık 1547'de yapılmış ve yine ödüle lâyık olanlara dağıtılması için kapı ağasına beş yüz filori teslim olunmuştur⁵¹⁶.

Defterde birtakım inşa faaliyetlerine dair de kayıtlar mevcuttur. Meselâ defterin ihtiva ettiği tarihler arasında, 26 Rebiyülâhır 954/ 15 Haziran 1547'de Edirne bostancıbaşısına Çömlekçi'de sarayın bir parçası olarak yeni bir köşkün inşasında kullanılmak üzere kereste alınması için bin filori verilmiştir⁵¹⁷. İlâveten yapımına 950 Rebiyülevvel/ Haziran-Temmuz 1543'te başlanan Şehzâde Câmii'nin kubbe kemerinin tamamlandığı müjdesini 3 Cemâziyelevvel 954/ 21 Haziran 1547'de getiren kişiye yirmi filori in'âm olunmuştur⁵¹⁸. Bundan başka inşasına henüz başlanmamış olan Süleymaniye Külliyesi'nin imâretinde kullanmak üzere Rüstem Paşa'ya kereste

---

⁵¹² **Defter**, muhtelif yerler.

⁵¹³ **Defter**, vr. 30b.

⁵¹⁴ **Defter**, vr. 31a.

⁵¹⁵ **Defter**, vr. 52a.

⁵¹⁶ **Defter**, vr. 53a.

⁵¹⁷ **Defter**, vr. 47b.

⁵¹⁸ **Defter**, vr. 47b. Şehzade Külliyesi hakkında bkz. İsmail Orman, "Şehzade Külliyesi", **DİA**, XXXVIII, 2010, s. 483-485.

satın alması için yüz elli bin filori verilmiştir⁵¹⁹. Tamirâta dair ise yalnızca iki kayıt bulunmaktadır. Bunlardan biri padişahın Bursa’da olduğu esnada, Şeyh İlâhî Tekkesi’nin onarımı için 18 Cemâziyelevvel 951/ 7 Ağustos 1544’te Kâsım Ağa’ya iki yüz on yedi filori verilmesi ile ilgili olarak karşımıza çıkmaktadır⁵²⁰. Diğeri ise 17 Receb 951/ 4 Ekim 1544 tarihli olup bir köprünün tamiri için bostancıbaşıya verilen üç yüz filorilik meblağın kayıdır⁵²¹.

3.10. Kıymetli Taşlara Dair Kayıtlar

Kendisi de bir kuyumcu olan Sultan Süleyman, kıymetleri taşlara da ilgi duyuyor olacak ki defterde pek çok kez temin edildiklerine dair bilgilere rastlamaktayız. Değerli veya yarı değerli taşlar asırlarca mücevher yapımında, hastalıkların tedâvisinde ve çeşitli eşyâların tezyin edilmesinde kullanılmakla kalmayıp zaman içerisinde; bu taşların faydaları, zararları ve ifade ettikleri mânâlar ile uğraşan bir bilim dalı dahi doğmuştur⁵²². Osmanlı coğrafyası da bu taşların sıklıkla kullanıldığı bir yer olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğuda gücün sembolü olarak görülen firûze⁵²³ başta olmak üzere yakut, zümrüt, lâl, zebercet ve elmas murassa işçiliğinde en çok kullanılan taşlardır. Bunun yanı sıra inci de çeşitli vesilelerle kullanılan değerli taşlardandır.

⁵¹⁹ **Defter**, vr. 56b.

⁵²⁰ **Defter**, vr. 25a; Bu tekke Yoğurtlu Baba olarak da bilinir. Buranın Şeyh İlâhî olarak anılmasının sebebi ise tekkenin postnişinlerinden Ahmed İlâhî’ye nisbeten olsa gerektir. Zîrâ Ahmed İlâhî, harâbe hâlinde olan Yoğurtlu Baba Dergâhı’nı ihyâ etmiştir. Ahmed İlâhî, Buhara doğumlu olup Fâtih Sultan Mehmed devrinde Bursa’ya gelmiş; Halvetiyye, Melâmiyye ve Nakşibendiyye gibi muhtelif tarikatlere mensup birçok mürşide hizmet etmiştir. Şâir ve müellif Şeyh İlâhî Edremit’te iken Fâtih’in isteği üzerine, Sadreddîn-i Konevî’nin **Miftâhu’l-Gayb** adlı eserine Farsça bir şerh kaleme almıştır. Vefatından sonra kendi soyundan gelenler burada postnişin olmuşlardır. Bkz. İsmail Yıldırım, “Şeyh Ahmed İlâhî’nin Bilinmeyen Şiirleri ve Bu Şiirlerin Şekil ve Muhteva Husûsiyetleri”, **ASOS Journal**, sy. V, Eylül 2014, s. 574-576; Bu tekkenin hânedan ile olan bağlantısı Kanûnî tarafından biliniyor olsa gerektir ki tamirinin masrafları İç Hazine’den karşılanmıştır.

⁵²¹ **Defter**, vr. 26b.

⁵²² Remzi Demir ve Mutlu Kılıç, “Cevâhîrnâmeler ve Osmanlılar Dönemi’nde Yazılmış İki Cevâhîrnâme”, **OTAM XIV**, Ankara 2003, s. 1-19.

⁵²³ Mustafa bin Seydî firûzenin faydasından şöyle bahseder: “...cümle-i fevâidden biri budur ki pîrûze getüren kişi dostları üzerine mansûr ve gâlib ola...” Bkz. **Cevâhîrnâme**, Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi 05 Ba 614, vr. 18a (Ahmet Çağrı Başkurt tarafından yayına hazırlanmıştır.) ve Yazıcızâde Ahmed-i Bîcân’ın tarif için bkz. Remzi Demir ve Mutlu Kılıç, “Cevâhîrnâmeler ve Osmanlılar Dönemi’nde Yazılmış İki Cevâhîrnâme”, **OTAM XIV**, Ankara 2003, s. 44.

Bu bağlamda defterimizin muhtevâsı gereği takriben on yıllık bir zaman zarfında Osmanlı sarayına en çok giren taşın firûze olduğunu söylemek mümkündür⁵²⁴. Evvelce bahsedildiği gibi gücün sembolü olarak görülen bu taşın, her vesile ile cihan hükümdârı olduğunu vurgulayan Kanûnî Sultan Süleyman tarafından bu durumu pekiştirmek veya buna olan inancın bir göstergesi olarak kullanılmak için saraya alındığı düşünülebilir. Firûzeden başka yakut⁵²⁵, lâl⁵²⁶, elmas⁵²⁷ ve zümrüt⁵²⁸ İç Hazine'den parası ödenerek alınan diğer kıymetli taşlardandır. Kanûnî Sultan Süleyman'ın süt kardeşi, Kadı Ömer Efendi'nin oğlu Yahyâ ile birlikte henüz Trabzon'da şehzâde iken bir Rum'dan kuyumculuk öğrendiğinin rivâyet edilmesi⁵²⁹, sipariş edilen bu kıymetli taşların bir kısmının padişah tarafından işlenmiş olabileceği fikrini de akla getirmektedir. Lâkin bazı kayıtlardan, alınan taşların işlenmek üzere kuyumcubaşıya⁵³⁰, zernişancıya⁵³¹ veya kûfteciye⁵³² verildiği de görülmektedir. Defterde tesadüf edilen bazı kayıtlarda ise sâdece cevâhir alındığı kaydedilmekle hangi taşın alındığına yer verilmemiştir⁵³³. Satın alınan kıymetli taşların ağırlıklarına dair herhangi bir kaydın yer almaması, bedel olarak verilen kimi zaman yüksek kimi zaman ise düşük mikdârın neye nispetle tayin edildiğini söylememize engel olmaktadır.

---

⁵²⁴ Saraya mikdârı belirtilmemekle çeşitli meblağlar mukabilinde tam on bir kez firûze alınmıştır. Bkz. **Defter** vr. 2b, 3a, 8a, 8b, 10a, 13a, 23a, 26a, 26b, 27b, 54a.

⁵²⁵ **Defter** vr. 2a, 49a, 50b.

⁵²⁶ **Defter** vr. 23a, 26b.

⁵²⁷ **Defter** vr. 1b, 2a, 5a, 10a.

⁵²⁸ **Defter** vr. 9b.

⁵²⁹ Emecen, "Süleyman I", s. 62; Sultan Süleyman'ın da hünkâr babası gibi kuyumculuğa alâka göstermesi ve bunun eğitimini alması Osmanlı sarayında kuyumculuğu ön plâna çıkarmakla kalmamış bir Osmanlı üslûbunun oluşmasına da katkı sağlamıştır. Bkz. Sabahattin Türkoğlu, "Saray Kuyumculuğu", **Sanat Dünyamız**, XXXIV, İstanbul 1985, s. 12-15; XVI. asırda Ehl-i Hiref'e mensup zergerân için bkz. Kazan, **Sarayın Sanatı Himayesi**, s. 195-201.

⁵³⁰ **Defter** vr. 8b, 23a.

⁵³¹ **Defter** vr. 3a.

⁵³² **Defter** vr. 9b.

⁵³³ **Defter** vr. 3a, 8b, 12a, 21b.

III. BÖLÜM

TSM.A.d. 1992 NUMARALI FİLORİ DEFTERİ

METİN

[Ön kapağın dış yüzü]

Dîger kadîmî flori defteridir.

...⁵³⁴ flori in'âm olundu.

... virilecek ibrik atun vezni 503 dirhemdir.

Sarı Ahmed'e yirmi beş.

... .. 20.

Dolmuş defterdir.

[Ön kapağın iç yüzünde]

Târîh sene 952 [15 Mart 1545-3 Mart 1546]

Hayâlî'ye bir kaftan in'âm olundu.

Sultân Mehmed'e ve Sultân Selîm'e ferece olmağçün on beş dâne çuka alındı.

... içün ... .. virildi.

... kırk altı akçe ...

Dış Hazîne'ye virilen flori bin ider beş kîse sultâniye üç kîse nâkis sultâniye bir kîse akçe dahi virildi ve iki kîse sadaka akçeleridir ve iki kîsesi dahi pâre floridür.

Bu defter flori defteridir şöyle mülâhaza oluna.

Bodrumda mevcûd olan florinin adedi

⁵³⁴ Üzerine defterin adının yazılı olduğu kâğıt konulduğu için okunamamıştır.

2.158.000.

[silik] yüz bin flo[ri].

[vr. 1a]

... 160.

[Üzeri karalanmış olduğundan okunamayan bir pasaj]

[vr. 1b]

Der-ibtidâ-i Hazîne Kethudâsı çünân? gelüp

Sûret-i defter oldur ki târîh-i hicretin dokuz yüz kırk beşinde Zilhicce ayının yirmi dördüncü gününden [13 Mayıs 1539] berü harc olan floriyi beyân ider.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde bir oğlan alınmasına altmış üç flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Mustafa Çelebi'den alınan kumaşlar için bin iki yüz altı flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Şâhnâme alınmasına dokuz yüz flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Hamon-oğlu'[n]dan öd ağacı alınmasına üç yüz yirmi flori virildi.

Def'â mâh-ı Muharrem'in onuncu gününde [28 Mayıs 1539] karanfil alınmasına Deli Ferhâd'a yirmi flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde elmasçı kâfire yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde kırmızı atlas alınmasıyçün kırk bir flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde sürmâyî atlas alınmasına on altı flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde sürmâyî atlas alınmasıyçün dört flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde odabaşına üç bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde odabaşına üç bin beş yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Usta Kâsım'a üç yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde Baba Dost'a iki yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde odabaşına bin flori teslîm olundu.

Def'â Sultâniye[‘ye] gitdikleri vakt on bin flori iletdiler.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde odabaşına bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde bir kapucıya yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde kocaya yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde odabaşına iki yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde odabaşına üç yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde Cerrâh Usta Ali'ye yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde Baylos-oğlu'ndan alınan kumaşlar içün altı yüz otuz bir flori virildi.

[vr. 2a]

Def'â Muharremü'l-harâm'ın üçüncü [21 Mayıs 1539] gününde bir kîseye ibtidâ olundu ki on bin floridir.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde Hayreddîn Paşa'ya iki bin flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde hançer kını yalduzlanmasına iki flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde odabaşına bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde Usta Kâsım'a yüz flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde odabaşına beş bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi üçüncü gününde Hasan Cân'a oğlan için sekiz yüz flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi üçüncü gününde elmasçı kâfire yirmi flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde yâkûtlar alınmasıyçün iki bin beş yüz flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde Şîrvân-zâde'ye iki yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde İmâm-1 Â'zam mütevellîsine yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde bir meç bıçağı kûft olmağçün yirmi flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde sâ'at zarfı yalduzlanmasına on flori virildi.

Def'â Safer ayının on üçüncü gününde [20 Haziran 1539] bir sadak sapı yalduzlanmasına sekiz flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde kuyumcibaşına şemseler olmağçün yüz elli flori virildi. Def'an yirmi flori virildi⁵³⁵. Def'an altmış bir flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Hayâlî'ye yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde odabaşına beş yüz flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde Usta Kâsım'a üç yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde nâyzen üstâdesine altı yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde murassa' kemer almasıyçün dört bin flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde odabaşına beş bin flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde bir hançer zernişân olmağçün üç flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun âhırında yeniçeri ağasına bin flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun âhırında dîvîd yalduzlanmasına altı flori virildi.

[vr. 2b]

Def'â Rebiyülevvel'in dokuzuncu gününde [25 Temmuz 1539] kemer pulu yalduzlanmasına beş flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde Zernişâncı Mes'ûd'a hançer yalduzlanmasına altı flori virildi. Def'an üç flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde Nakkâş Şâh Mehmed'e dört yüz flori virildi.

---

⁵³⁵ Bu cümlenin üzeri çizilmiştir.

Def'â Rebiyülâhır'ın dördüncü gününde [19 Ağustos 1539] pîrûze alınmasıyçün dokuz yüz flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde odabaşına yirmi flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde kayık topların yalduzlanmasına yüz flori virildi.

Def'â Cemâziyelulâ'nın on birinci gününde Sandıkçı Kâsım'a dokuz yüz akçe virildi.

Def'â mâh-i mezkûrun on ikinci gününde Rüstem Paşa'nın kethudâsına üç bin akçe in'âm olundu. Def'â Rüstem Paşa'nın emîr-i [â]hûrbaşısına iki bin akçe in'âm olundu. Def'â Rüstem Paşa'nın çakırcıbaşısına bin beş yüz akçe in'âm olundu⁵³⁶.

Def'â mehterlere iki yüz elli flori in'âm olundu.

Def'â bostâncıbaşı ile bostâncılara üç yüz flori in'âm olundu.

Def'â mehterlere iki yüz yetmiş flori in'âm olundu.

Def'â solaklara iki yüz elli flori in'âm olundu. Def'an bin yüz seksen flori in'âm olundu.

Def'â odabaşına iki yüz flori in'âm olundu.

Bursa'ya gitdikleri vakit bundan harc olundu.

Def'â Recebü'l-mürecceb[ın] dördüncü gününde [15 Kasım 1539] sekbânlara yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun koca etmekçiye yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun odabaşına yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun Kara Murâd'a yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun ustaya yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde odabaşına iki yüz flori teslîm olundu.

---

⁵³⁶ Bu kaydın üzerleri çizilmiştir.

Def'â mâh-1 mezkûrun yedinci gününde iç sâzendelere üç yüz otuz beş flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yedinci gününde nâırlara on iki flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yedinci gününde balık getüren kimesneye on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yedinci gününde dükkâncılara? on dört flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yedinci gününde Sünbül Halîfe'nin dervîşlerine on beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde İstanbul'a giden kapucıya on beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde müezzinlere yetmiş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde Ali Çelebi'ye üç yüz flori in'âm olundu.

[vr. 3a]

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde avcılara yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde odabaşına bin flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde Pîrî Re'îs'e ve kürekçilere üç yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde bostâncılara elli beş flori in'âm olundu.

Def'â [mâh-1] mezkûrun dokuzuncu gününde odabaşına iki yüz flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde odabaşına iki yüz beş flori teslim olundu.

Bunda tamâm oldu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde kûfteciye on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Ali Sultân'a elli flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Dragoman Yûnus'dan alınan kumaşlar için yüz elli dokuz flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Dragoman Yûnus'dan kırmızı kadife alınmasına elli dört flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde pîrûze alınmasıyçün iki yüz elli dört flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Hayâlî'ye iki yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde remmâle iki yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde tablbâz zernişân olmağçün on flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde odabaşına on bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde odabaşına dört bin flori teslîm olundu.

Def'â mübârek Ramazân ayun ikinci gününde [11 Ocak 1540] Nakkâş Şâh Mehmed'e kırk flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde Zernişâncı Mes'ûd'a kuyûmcı esbâbı için altı flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde tablbâz cevâhiriçün Zernişâncı Mes'ûd'a altı flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Zernişâncı İsmâ'îl'e altı flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Zernişâncı Şâh Mehmed'e kışaclar zernişânlanmasına altı flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde Zernişâncı Cemâleddîn çekiçler zernişânlanmasına altı flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde İnâyetî Acem'e dört yüz kırk beş flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde Tumansuz Bülbülcü'ye on beş flori in'âm olındı.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde güvezi atlas alınmasına altmış yedi flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde Zernişâncı Karagöz'e eyer pafteleriyçün altı flori virildi.

[vr. 3b]

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde Usta Kâsım'a yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde Andreyâ kâfire altı yüz doksan flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun âhırında odabaşına altı bin beş yüz akçe teslîm olundu.

Def'â Şevvâl ayının evvelinde [9 Şubat 1540] odabaşına altı bin beş yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun ikinci gününde odabaşına dört yüz elli flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde Matrakçı Nasûh'a yüz elli flori in'âm olundu.

Yanbolu'ya gideliden berü bundan harc olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde geyik getürene yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde odabaşına bin beş yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde odabaşına yüz beş flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde Lutfî Paşa'nın kapucubaşısına otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde Lutfî Paşa'nın vekîl-i harcına otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde Rüstem Paşa'nın kapucubaşısına otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde Rüstem Paşa'nın emîr-i âhûruna otuz flori in'âm olundu.

Def'â Zilkade ayının yedinci gününde [15 Mart 1540] odabaşına yirmi flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde Yanbolu sarâydarına yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde Yanbolu'da bir sipâhiye yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde bir silahdâra beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde dilkü getüren kimesneye iki flori virildi⁵³⁷.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde odabaşına sekiz yüz flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde müezzinlere yüz otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde cerrâhbaşına yüz flori in'âm olundu.

---

⁵³⁷ Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde Mollâ Sinân'a yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde balık getüren kimesneye yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde odabaşına bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde bir sipâhiye yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde Mûmçu-oğlu'na on flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde bir kapucıya on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde bir kapucı[ya] on flori in'âm olundu.

Def'â Zilhicce ayun evvelinde [8 Nisan 1540] Edirne bostâncılar kethudâsına yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun evvelinde kavuncu kocaya yirmi flori in'âm olundu.

[vr. 4a]

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde çuka ve kumaş alınmasıyçün yetmiş beş flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde Destvâneci Gazanfer'e yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde tazı getüren yeniçeriye yirmi beş flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde mandıracıya yedi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde odabaşına yetmiş yedi flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yedinci gününde silahdârlar ağasına üç yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde Mataracı Bâlî'ye kırk flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde Eski Sarây kapucısına otuz flori in'âm olundu.

Sûret-i defter oldur ki Süleymân Paşa Hindüstân'dan getürdüğü iki yüz elli bin florinin elli binini beyân ider ki zikr olunur. Târîh-i hicretin dokuz yüz kırk altısında Zilhicce ayının on birinci gününden [18 Nisan 1540] berüdüdür kim beyân olunur.

Evvelâ mâh-1 mezkûrun on birinci gününde odabaşına bin beş yüz on yedi flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde cerrâhbaşına yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Hekîm Sinân'a yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde hekîmbaşının oğluna yüz elli flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde odabaşına dört bin beş yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde miskâlcıye yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde Acem-zâde'ye yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde bir tüfeng yalduzlanmasına iki flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde odabaşına yirmi beş flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun Firûzşâhî yazana dört yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde kılârcıbaşına on beş flori virildi.

Def'â odabaşına bin flori teslim olundu.

Def'â nilüfer getürene on flori in'âm olundu.

Def'â Zernişâncı Mes'ûd'a kılıç rahtı zernişân olmağçün on sekiz flori virildi.

[vr. 4b]

Def'â Muharremü'l-harâm'ın on ikinci gününde [19 Mayıs 1540] odabaşına iki yüz yirmi üç flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde odabaşına bin dokuz yüz flori virildi.

Yekûn 10.000.

Def'â Muharrem ayun yirmi birinci gününde [28 Mayıs 1540] bir kîse floriye ibtidâ olundu ki on bin floridir.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde Tumansuz Bülbülcü'ye yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde bir haçer kını yalduzlanmasına iki flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde kuşak alınmasına elli yedi teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde gönder demreni içün bir flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Sultân Mehmed'in kılıç rahtı içün Zernişâncı Mes'ûd'a beş flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde balçak içün Zernişâncı Mehmed'e beş flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun âhırında bir oğlan alınmasına yüz on flori teslim olundu.

Def'â Safer ayun yedinci gününde [13 Haziran 1540] Mamak ustasına yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde üç bostâncılara on beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde bir dervîşe iki yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Sultân Mehmed'in dîvid[inî] yaldızlamağçün on flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde odabaşı hazretlerine sekiz yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Hayâlî'ye yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde emîr-i [â]hûrbaşına on bin akçe in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde âhûr kethudâsına üç bin akçe in'âm olundu.

Def'â mehtere iki bin akçe in'âm olundu.

Def'â rahtvâna bin beş yüz akçe in'âm olundu.

Def'â dış mehtere bin akçe in'âm olundu.

Def'â hazînedâra dört yüz akçe in'âm olundu.

Def'â halîfeye dört yüz akçe in'âm olundu.

Def'â oğlanlara beş bin akçe in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde odabaşı hazretlerine on bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Kıncı Kâsım'a kılıçlar harcı için kırk altı flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde odabaşına beş bin flori teslîm olundu.

Rebiyülâhır'ın evvelinde [5 Ağustos 1540] odabaşına üç bin flori teslim olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde kapucıbaşına belik/bilük rahtı için on flori virildi.

[vr. 5a]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde odabaşına iki bin flori teslim olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde kuşak ile dülbend için yüz flori teslim olundu.

Def'â elmas alındığı husûsiye için on altı flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde kılârcıbaşına yirmi flori teslim olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun birinci gününde Edirne bostâncılar[ına] yetmiş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde odabaşına üç bin beş yüz flori teslim olundu.

Der-ibditâ-i Yazıcı Hasan Ağa

Sûret-i defter oldur ki bodrumdan çıkarılan elli bin floriyi beyân ider ki zikr olunur.

Receb ayunun yirmi sekizinci gününde [28 Kasım 1540] odabaşına bin flori teslim olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde yeniçeri ağasına bin flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde odabaşına sekiz yüz flori teslim olundu.

Def'â Şa'bân'ın evvelinde [1 Aralık 1540] odabaşına bin flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde pîşkeş⁵³⁸ getüren sipâhiye yüz yirmi beş flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde bostâncılara on altı flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde üç kişiye altmış flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde deġirmenciye altı flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde iki sipâhiye kırk flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde üç bostâncıya yirmi yedi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde odabaşına bin dokuz flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Menemen kâlî alınmasına on üç flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde odabaşına bin beş yüz flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde odabaşına iki bin elli flori teslim olundu.

Yekûn 9.837.

Defter oldur ki Şa'bân ayının yirmi yedinci gününde [27 Aralık 1540] bir kîse floriye ibtidâ olındı ki beş bindir.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde odabaşına dokuz yüz elli flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 Ramazân'ın evvelinde [30 Aralık 1540] Sultân Mehmed'ün hançerin zernişân olmağçün üç flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde bir çift mahmûz kûft olmağçün üç flori virildi.

⁵³⁸ Bu kelime پشکیش olarak yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde bir çift mahmûz kûft olmağçün üç flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde odabaşına bin beş yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde tokaları kûft olmağçün bir flori virildi.

Defter oldur ki Şevvâl ayun yirmi ikinci gününde [19 Şubat 1541] Odabaşı'na beş bin flori virildi, 5.000.

[vr. 5b]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde odabaşına bin altı yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı Şevvâl ayun üçüncü gününde odabaşına iki bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde Göçer-oğlu'na elli bir flori ve kırk iki akçe ma'a bir kaftan ve şâgirdlerine yüz yetmiş bir flori ve kırk altı akçe in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde odabaşına iki bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde kapu ağasına yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde sâ'atci kâfire iki yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde odabaşına bin elli flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde odabaşına iki yüz flori teslîm olundu.

Yekûn 9.955.

Cümle eşrefi altı yüz elli.

Defter oldur ki Şevvâl ayının yirminci gününde [17 Şubat 1541] diğer kîseye ibtidâ olundu ki on bindir.

Evvelâ Şevvâl ayının yirminci gününde odabaşına dört yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde Kündekârî Hüseyin'e altmış flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde odabaşına iki bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde odabaşına beş yüz yirmi beş flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde Helvâcî Dâvud'a yirmi flori in'âm olundu.

Def'â Zilkade'nin evvelinde [27 Şubat 1541] Rüstem Paşa'nın kapucular kethudâsına otuz flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde Rüstem Paşa'nın kethudâsına otuz flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde odabaşına iki bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Süleymân Paşa'nın çâşnigîrbaşısına otuz flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde geyik getüren kimesneye sekiz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde remmâle üç yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde Sultân Mehmed'in ve Sultân Selîm'in ... olmağçün hokka alınmasına otuz bir flori kırk altı akçe virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde Lutfî Paşa'nın çâşnigîrbaşısına otuz flori virildi.

Def'â Zilhicce ayun sekizinci gününde [5 Nisan 1541] odabaşına üç bin dört yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde Sultân Selîm'in sâ'ati yalduz olmağçün iki flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde Hayreddîn Paşa'nın kethudâsına otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde ... yirmi flori in'âm olındı.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde bir Ermeni'ye on beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde bostâncılar kethudâsına yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde bostâncılara yirmi dört flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun avcılara on flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun dış sâzendelere iki yüz elli beş flori in'âm olundu.

[vr. 6a]

Def'â mâh-1 mezkûrun Gazanfer Ağa'ya yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun müezzinlere altmış beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun avcılara yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun Hekîm Muslihiddîn'e altmış flori in'âm olundu.

Def'â Cerrâh Abdullah'a kırk flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde odabaşına on bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde av getüren kimesneye on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde kassâba yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde Hâcî Mehmed'e otuz dört flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde Destvâneci Hamza'ya yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde üzüm getüren kimesneye yirmi flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde bir gönder demreni zernişân olmağçün dört flori virildi.

Def'â Zilhicce ayun on yedinci gününde Doğancı Ca'fer'e üç yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde Sultân Ali'ye yüz flori in'âm olundu.

Def'â Muharremü'l-harâm'ın beşinci gününde [1 Mayıs 1541] bir bıçağın ıyluğu?/ayluğı olmağçün üç flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde Sultân Mehmed'in kolçağı zernişân olmağçün altı flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde odabaşına bin flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde Nakkâş Şâh Mehmed'e yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde Zernişâncı İsmâ'il'e yedi flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde odabaşına üç bin sekiz yüz flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde odabaşına elli flori teslim olundu.

Yekûn 39.937.

Der-ibtidâ-i Ali Kethudâ

Defter oldur ki Dâvud Paşa'dan gelen Mısır harâcından pâdişâhın emr-i şerîfleriyle altmış bin harc için alıkonılan flori beyân ider ki zikr olunur hicret-i Nebevî'nin dokuz yüz kırk sekizinde Safer ayının dördüncü gününde [30 Mayıs 1541] bir kîseye ibtidâ olundu.

Def'â mâh-1 Safer ayının dördüncü gününde odabaşına beş bin flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde içerüye beş bin flori teslim olundu.

Yekûn 10.000.

[vr. 6b]

Defter oldur ki Safer ayın[ın] onuncu gününde dîger kîseye ibtidâ olundu ki on bin floridir.

Evvelâ mâh-1 Safer'ün onuncu gününde odabaşına üç bin flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde Kara Bâlî Bâğçesi⁵³⁹ alınmasına yedi yüz altmış iki flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde Süleymân Kethudâ'ya dört yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde çakır getüren kimesneye kırk flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde bülbülcüye yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde odabaşıya bin beş yüz flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde gönder harcı için yüz on sekiz floriyle otuz sekiz akçe virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde sâ'atci kâfire üç yüz flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde odabaşıya iki bin elli flori teslim olundu.

---

⁵³⁹ Bu kelime بحچه سی şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde odabaşıya bin sekiz yüz flori teslîm olundu.

Cem'an yekûn 9.995.

Nâkıs sultâniye.

Defter oldur ki Safer ayının yirminci [15 Haziran 1541] gününde dîğer kîseye ibtidâ olundu ki zikr olunur.

Def'â Safer ayun yirminci gününde odabaşına iki bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde odabaşına beş bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde odabaşına bin beş yüz flori teslîm kerd.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde odabaşına bin dört yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde kapu ağasına yetmiş flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde bostâncılara yirmi flori virildi.

Yekûn cem'an 9.996.

Nâkıs sultâniye.

Defter oldur ki Rebiyülevvel'in ikinci gününde [26 Haziran 1541] dîğer kîseye ibtidâ olundu ki zikr olunur.

Evvelâ mâh-ı Rebiyülevvel ayun ikinci gününde odabaşına bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde Hazîne Oğlanları'na üç yüz yetmiş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde dış sâzendelere iki yüz elli beş flori virild[i].

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde odabaşına yüz seksen flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde bir sipâhiye altmış flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde odabaşına bin yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde kapu ağasına üç yüz kırk flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde odabaşına iki bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde zurnazenlere⁵⁴⁰ yüz elli flori in'âm olundu.

[vr. 7a]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde odabaşına bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde odabaşına üç bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde odabaşına altı yüz seksen flori virildi.

Cem'an yekûn 9.985.

Nâkıs sultâniye.

Defter oldur ki Rebiyülevvel'in yirmi dokuzuncu [23 Temmuz 1541] gününde dîger kîseye ibtidâ olundu.

Evvelâ Rebiyülevvel ayun yirmi dokuzuncu gününde Rüstem Paşa'ya beş bin flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Rebiyülâhır ayının evvelinde [25 Temmuz 1541] odabaşına bin flori teslîm olundu.

⁵⁴⁰ Bu kelime زورنظانلره şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde odabaşına bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde dış doğancılar[a] beş yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde odabaşına bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde yeniçeriler ağasına sekiz yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde odabaşına altı yüz doksan flori teslîm olundu.

Yekûn 9.995.

Defter oldur ki Cemâziyelevvel'in yirminci gününde [11 Eylül 1541] diğer kîseye ibtidâ olundu ki on bin floriye ibtidâ olund[ı] ki zikr olunur.

Def'â Cemâziyelevvel'in yirminci gününde odabaşına bin beş yüz flori virildi; beş yüzü diğer kîsedendir.

Def'â mâh-ı Cemâziyelâhır'ın altıncı gününde [27 Eylül 1541] odabaşına bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde odabaşına üç yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde odabaşına bin altı yüz flori teslîm kerd.

Def'â mâh-ı Receb'in altıncı gününde [26 Ekim 1541] odabaşına bin beş yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde zurnazenlere⁵⁴¹ yüz otuz flori in'âm kerd.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde kapu ağasına beş yüz flori teslîm olund[u].

---

⁵⁴¹ Bu kelime ظورنظان şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altısında odabaşına bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinde odabaşına bin beş yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördünde müezzinlere yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinde derzîlere otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi yedisinde odabaşına bin yüz flori ve dört yüz dahi teslîm olundu.

Def'â mâh-1 Şa'bân'ın evvelinde [20 Kasım 1541] odabaşına bin beş yüz flori virildi. Bin yüz seksen flori ibtidâ-i kîsedendir.

[vr. 7b]

Def'â mâh-1 mezkûrun ikisinde aşçılara yetmiş beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikisinde odabaşına yedi bin flori teslîm olund[u].

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçünde odabaşına bin beş yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinde odabaşına yüz elli flori teslîm olundu.

Cem'an yekûn 19.985.

Sûret-i defter oldur ki Şa'bân ayının on beşinde [4 Aralık 1541] dîger kîseye ibtidâ olundu ki on bin flori ki zikr olunur.

Def'â mâh-1 Şa'bân'ın on beşinci gününde odabaşına bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedisinde Frenk Ali Ağa'ya bin flori in'âm olundu⁵⁴².

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedisinde odabaşına dokuz bin flori teslîm olundu.

Cem'an flori 10.000.

Sûret-i defter oldur ki Şa'bân'ın yirmi ikisinde [11 Aralık 1541] dîger kîseye ibtidâ olundu.

Evvelâ mâh-1 Şa'bân'ın yirmi ikisinde Ferîz Ağa'ya yüz iki flori virildi.

---

⁵⁴² Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı Ramazân'ın ikisinde [20 Aralık 1541] kapu ağasına yirmi beş flori virild[i].

Def'â mâh-ı Şa'bân'ın yirmi üçünde [12 Aralık 1541] kumaşlar alınmasına bin yüz doksan flori virildi.

Def'â mâh-ı Ramazân'ın dokuzunda şâtıra⁵⁴³ yirmi beş flori in'âm olund[u].

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördünde atlaslar⁵⁴⁴ alınmasına dört yüz beş flori virildi.

Def'â mâh-ı Şevvâl'in yirmi yedisinde [13 Şubat 1542] Şâh Mehmed'e kırk flori in'âm olund[u].

Def'â kapu ağasına bin beş yüz flori teslim olundu.

Def'â aşçıbaşına elli flori in'âm olundu.

Def'â Süleymân Paşa'nın çâşnigîrbaşına otuz flori in'âm olundu.

Def'â Durmuş'a? yirmi beş flori in'âm olundu.

[vr. 8a]

Def'â Acem-zâde'ye yüz flori in'âm olundu.

Def'â müezzinlere yüz on beş flori in'âm olundu.

Def'â kapu ağasına bin üç yüz flori teslim olundu.

Def'â mâh-ı Zilhicce'nin on birinde [28 Mart 1542] kapu ağasına iki bin yedi yüz elli flori teslim olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördünde Nâyzân Hüseyin'e yirmi beş flori virildi.

Def'â üzüm getüren kapucıya yirmi flori in'âm olundu.

Def'â kapu ağasına yirmi beş flori teslim olundu.

⁵⁴³ Bu kelime شادره şeklinde yazılmıştır.

⁵⁴⁴ “Kumaş” yazılarak üzeri çizilmiştir.

Def`a mâh-ı mezkûrun onuncu gününde [26 Nisan 1542] kapu ağasına yüz otuz beş flori teslim olundu⁵⁴⁵.

Def`â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Şâh Mehmed-i Zernişâncı bir tanbûre zernişân olmağçün otuz flori virildi.

Def`â mâh-ı mezkûrun on beşinci Mağrib`de? olan Hasan Ağa`nın defterdârına yüz flori in`âm olundu.

Def`â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Sarı Ahmed`e yirmi beş flori in`âm olundu.

Def`â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Emîr Sultân`a yirmi flori in`âm olundu.

Def`â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde pîrûze alınmak husûsiyçün otuz beş flori virildi.

Def`â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Zernişâncı Şâh Mehmed`e hünkâr hazretlerinin ism-i şerîflerini zernişân olunmak için bir flori virildi.

Def`â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Baba Dost`a kırk flori in`âm olundu.

Def`â kapu ağasına bir kuşak alınmak husûsiyçün Safer ayın[ın] altıncı gününde [22 Mayıs 1542] kırk beş flori virildi.

Def`a mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Dâvud Paşa`nın âdemisine elli flori in`âm olundu.

Def`a Zernişâncı Mes`ûd`a bir sopa ve bir arka kaşiyacağı meremmet üç flori virildi.

Def`a mâh-ı mezkûrun on birinci gününde hıyar getüren kimesneye yirmi flori in`âm olundu.

Def`a mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Şâ`ir Hayâlî`ye iki yüz flori in`âm olundu.

---

⁵⁴⁵ Üzerine “Muharrem`in onuncu gününde” yazılmıştır.

Def'a mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde yirmi flori bir şâ'ire in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde Hayreddîn Paşa'nın kethudâsına otuz flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde atlas alınmasına yetmiş altı flori ma'a yirmi sekiz akçe virildi; zırâ' fi 75.

Def'a mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde bal getüren kimesneye yirmi flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde kuşak alınmak husûsiyçün seksen flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde Edirne bostâncılar kethudâsına yirmi flori in'âm olundu.

[vr. 8b]

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde Yûnus Ağa'nın kapucısına on flori in'âm olundu.

Def'â üç bostâncıya yedişer flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde kapu ağasına elli beş flori teslîm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde turşu getüren⁵⁴⁶ kimesneye yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde sorguççuya yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Çatalca ustasına yirmi flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde bin, kapu ağasına flori teslîm olundu.

---

⁵⁴⁶ Bu kelime كتورن şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun otuzunda iki yüz yetmiş flori kapu ağasına teslîm olundu.

Cem'an yekûm 10.000.

Sûret-i defter oldur ki Muharremü'l-harâm'ın on dördüncü gününde bodrumdan ihrâc olunan yirmi iki bin flori⁵⁴⁷ beyân ider ki zikr olunur târîhün dokuz yüz kırk dokuzunda [30 Nisan 1542].

Evvelâ Muharremü'l-harâm'ın on beşinci gününde sâ'atci kâfire cevâhir husûsiyçün altı bin beş yüz flori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde kemer ve kılıç alınmasına beş bin beş yüz flori virildi.

Def'a mâh-ı Safer'in altıncı gününde [22 Mayıs 1542] kuyumcubaşıya pîrûzeler husûsiyçün bin flori virildi.

Def'â mâh-ı Rebiyülevvel'in evvelinde [15 Haziran 1542] Hamon-oğlu'na iki yüz flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun ikinci gününde kapu ağasına yedi yüz elli flori teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde Rüstem Paşa'nın âdemisine yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde fişek atduran sipâhiye yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde Rüstem Paşa kethudâsına otuz beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde karpuz⁵⁴⁸ getüren⁵⁴⁹ kimesneye yirmi flori in'âm olundu.

---

⁵⁴⁷ "Akçe" yazılarak üzeri çizilmiştir.

⁵⁴⁸ Bu kelime قارپوس şeklinde yazılmıştır.

⁵⁴⁹ Bu kelime كندورن şeklinde yazılmıştır.

Def`a mâh-1 mezkûrun beşinci gününde Sırıpınar'a⁵⁵⁰ gideyorken kapu ağasına beş bin flori teslîm olundu.

Def`a mâh-1 Rebiyülevvel'in on dokuzuncu gününde otuz beş flori kapu ağasına teslîm olundu.

Def`a mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde Şeyh İbrâhim'in kız karındaşına yüz flori in`âm olundu.

Def`a mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde üzüm getüren kimesneye beş flori in`âm olundu.

Def`a mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde Mamak ustasına ve yoldaşlarına kırk bir flori in`âm olundu.

Def`a mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde Zernişâncı Mes`ûd'a bir bıçak depelüğü zernişân olmağičün bir flori virildi.

Def`a mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde bir kassâba on beş flori in`âm olundu.

Def`a mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde bir bülbülcüye on beş flori in`âm olundu.

Def`a mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde Mekke'den gelen Hacı Yahyâ'ya otuz flori in`âm olundu.

Def`a mâh-1 Rebiyülâhır'ın evvelinde [15 Temmuz 1542] bir çömçe meremmet olmağičün dört flori virildi, kuyumcubaşıya.

Def`a mâh-1 mezkûrun ikinci gününde şem`dânlar yaldızlanmasına yüz flori virildi.

[vr. 9a]

Def`a mâh-1 Rebiyülâhır'ın dördüncü gününde kuyumcubaşıya bir çömçe meremmet olmağičün dört flori virildi.

⁵⁵⁰ Bu kelime سَرَابُوكار şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-1 Rebiyülâhır'un on ikinci gününde Bülbülcü Tumansuzlu'ya on beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde Hayâlî'ye yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde peykbaşına iki yüz flori ma'a bir kaftan in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde kapu ağasına iki bin iki yüz elli flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde kapu ağasına yirmi dört flori teslîm olundu⁵⁵¹.

Yekûn 21.999.

Sûret-i defter oldur ki mâh-i Cemâziyelevvel'inde sâdır olan harc için bir kîse flori çıkarıldı.

Evvelâ mâh-1 Cemâziyelevvel'in otuzuncu gününde [11 Eylül 1542] kapu ağasına bin yedi yüz yirmi beş flori teslîm olundu ki kumaşlar için virildi.

Def'a mâh-1 Cemâziyelevvel'in otuzuncu gününde kumaşlar harciyçün kapu ağasına altı yüz on iki flori teslîm olundu.

Def'a mâh-1 Cemâziyelâhır'ın evvelinde [12 Eylül 1542] ki Bazarirtesi'dir⁵⁵² mezkûr kîseden kapu ağasına dört bin flori teslîm olundu.

Def'a mâh-1 Cemâziyelâhır'ın ikinci gününde ki Salı⁵⁵³ günüdür bir kapucıya mezkûr kîseden yirmi flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 Cemâziyelâhır'ın ikinci gününde ki Salı günüdür mezkûr kîseden kapu ağasına bin flori teslîm olundu.

Def'a mâh-1 Cemâziyelâhır'ın ikinci gününde ki Salı günüdür mezkûr kîseden kapu ağasına bin flori teslîm olundu.

---

⁵⁵¹ "İn'âm olundu" yazılıp üzeri çizilmiştir.

⁵⁵² TTK'nın Tarih Çevirme Kılavuzu'nda bu tarih Salı gününe tesadüf etmektedir.

⁵⁵³ TTK'nın Tarih Çevirme Kılavuzu'nda bu tarih Çarşamba gününe tesadüf etmektedir.

Def'a mâh-1 Cemâziyelâhır'ın üçüncü gününde belük/bilük rahtı yalduzlanmağçün dört flori virildi.

Def'a kumaşlar husûsiyçün kapu ağasına yüz bir flori teslim olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirminci gününde kavuncu koca oğluna on beş flori in'âm olundu.

Def'a iki bostâncıya yedişer flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde Sultân Mehmed hazretleriyle Sultân Selîm hazretlerinin oğlanlarına iki yüz kırk flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde mollâ kızı şâ'ire yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde kazancıbaşıya sînî yalduzlamak husûsiyçün on flori ma'a yüz seksen akçe virildi.

Def'a Kûfteci Mustafa'ya iki çift mahmûz kûft olmağçün yedi flori virildi.

[vr. 9b]

Def'a mâh-i mezkûrun yirmi sekizinci gününde kapu ağasına bin flori teslim olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde elli altı flori çukalar için virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde şâhzâdelere giden ağalara altı yüz doksan sekiz flori in'âm olundu ki üç yüz kırk dördü bu kîsedendir.

Yekûn 10.183⁵⁵⁴ floridir.

344 bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki dîger kîseye ibtidâ olındı ki zikr olunur.

Evvelâ Kapucıbaşı Mehmed Ağa'ya bin beş yüz flori in'âm olundu.

Def'a Çeşnigirbaşı Gülçemen'e bin beş yüz flori in'âm olundu.

---

⁵⁵⁴ 7.085 yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'a mâh-ı Recebü'l-mürecceb'in guresinde [11 Ekim 1542] ki Çehârşenbih günüdür mollâ kadına yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun altıncı gününde koca re'îse yirmi flori in'âm olundu.

Def'a bir kitâb harcına bir flori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun altıncı gününde kapu ağasına sekiz yüz flori teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yedinci gününde hünkâr hazretlerine beş yüz flori teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde hünkâr hazretlerine bin beş yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde kapu ağasına üç bin yedi yüz flori teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde bâğçede⁵⁵⁵ yorganlar yaykatmağiyçün üç flori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Kûfteci Mustafa'ya kûft olmağçün zümrütler sekiz flori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi⁵⁵⁶

Def'a mâh-ı Şa'bân'ın evvelinde [10 Kasım 1542] Kûfteci Mustafa'ya demrenler kûft olmağçün yedi flori virildi.

Def'a mâh-ı Şa'bân'ın evveli ki Nakkâş Şâh Mehmed'e yüz flori virilüp in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde hünkâr hazretlerine kitâb almasına dokuz flori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun altıncı gününde bir kandîl ve kiriş alınmasına üç flori virildi.

⁵⁵⁵ Bu kelime بڭچاده şeklinde yazılmıştır.

⁵⁵⁶ Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

Cem'an 10.034.

[vr. 10a]

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Şa'bân'ın altıncı gününde [15 Kasım 1542] Mısır harâcından iki kîse flori çıkarıldı. Sekiz yüzü kapu ağasına teslîm olundu ve on beş bin beş yüz flori kılıç ve elmaslar alınmasına virildi ki üç bin beş yüzü hünkâr hazretlerine kalan floriden virildi.

3.500 bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki Edirne'ye kışlamağîçün gıtdüğümüz vakit harc olunmağîçün hünkâr hazretlerine kalan dîger kîse floridir beyân ider ki zıkr olunur.

Def'a mâh-ı Şa'bân'ın yedinci gününde bostâncıbaşıya sekiz yüz flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun altıncı gününde kapu ağasına dört yüz flori teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrde Nakkâş Kara Memi'ye yirmi flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun altıncı gününde kuyumcubaşıya hançerler yalduzlanmasına on dört flori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Çatalca'da pîşkeş getüren kimesnelere iki yüz flori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde kapu ağasına bin beş yüz flori teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde müezzinlere yüz yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde yeniçeri ağasına sekiz yüz flori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde geyik getüren kimesneye kırk flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde pîrûze alınmasına on üç flori virildi.

[vr. 10b]

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde Neyzen Dede'ye otuz altı flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde kapu ağasına bin beş yüz flori teslîm olundu.

Def'â şehr-i Ramazânü'l-mübârek'in ikinci gününde [10 Aralık 1542] Hasan? Beğ'in âdemisine on beş flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde avcılara elli flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde Şehban? otuz flori in'âm olunup virildi.

Def'a şehr-i Ramazânü'l-mübârek'in üçüncü gününde Sultân Selîm'in kapucısına yirmi flori in'âm olunup virildi.

Def'a şehr-i Ramazânü'l-mübârek'in üçüncü gününde kavuncu kocanın oğluna on beş flori in'âm olunup virildi.

Def'â şehr-i Ramazânü'l-mübârek'ün dördüncü gününde geyik getüren kimesneye yirmi flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Kûfteci Mustafa bir bozdoğan kûft olmağičün on beş flori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde hazîneden çıkan ispâhîye kim lakabına Semiz Hemdem derler, yirmi beş flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Dâvud Paşa'nın Kapucıbaşı[sı] Hüseyin Beğ'e yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde hünkâr hazretlerine iki bin flori teslîm olundu ki bin yetmiş flori bu kîsededir.

Şehr-i Ramazânü'l-mübârek'ün on altıncı gününde hünkâr hazretlerine iki yüz altmış dört dirhem altun teslîm olundu. Fi târîh 949.

Yekûn 10.080.

1.070 bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki şehr-i Ramazânü'l-mübârek'ün on dördüncü gününde [22 Aralık 1542] dîger kîseye ibtidâ olundu ki ol dahi hünkâr hazretlerine kalan kîsedir.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde bir bostâncıya on flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde avcılara seksen flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde geyik getüren kimesneye yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde avcılara yirmi flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Süleymân Paşa'nın kethudâsına otuz flori in'âm olundu.

[vr. 11a]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde geyik getüren kimesneye yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde rahtlar yalduzlanmasına bir flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde bir yeniçeriye yirmi flori in'âm olup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde İsmâ'îlçe ustasına on beş flori in'âm⁵⁵⁷ olundu.

---

⁵⁵⁷ "Teslîm" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde av getüren kimesneye yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde İslâmbol⁵⁵⁸ bostâncılarına altmış flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde kapu ağasına bin flori teslîm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde mislâlciye yirmi flori in'âm olundu.

Def'a şehri Şevvâl'in ikinci gününde [9 Ocak 1543] geyik getüren kimesneye otuz flori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde sekbânlara on flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun onuncu gününde Mehmed Paşa'nın kethudâsına kırk flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde Rüstem Paşa'nın kethudâsına otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde Hüsrev Paşa'nın kethudâsına otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde Rüstem Paşa'nın kapucular kethudâsına yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde avcılara otuz flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun onuncu gününde sekbânlara on flori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde avcılara otuz flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde sekbânlara on flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde Harbendebaşı Ese Bâlî'ye kırk dâne flori in'âm olunup virildi.

---

⁵⁵⁸ "Edirne" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'a mâh-1 Zilka'de'nin evvelki gününde [6 Şubat 1543] Hayreddîn Paşa hazretlerine iki bin flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 Zilka'de'nin altıncı gününde fukarâya evleşdirmek için iki yüz flori virildi.

Def'a mâh-1 Zilka'de'nin altıncı gününde avcılara kırk flori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun altıncı gününde peynir getüren kimesneye yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun altıncı gününde dervîşlere on beş flori in'âm olundu.

[vr. 11b]

Def'a mâh-1 mezkûrun altıncı gününde avcılara on dâne flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yedinci gününde bir bozdoğan meremmet olunmak husûsiyçün iki flori virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde bostâncılara otuz dokuz flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun onuncu gününde Balıkçı Hüseyin'e yirmi flori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun onuncu gününde avcılara yirmi flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on birinci gününde bir Mushâf alınmasına on bir flori virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde avcılara yirmi flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde turna getürene on flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde odalar harciyçün sarây ağasına yirmi flori irsâl olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde hünkâr hazretlerine bin flori teslim olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde künde-kârî ustasına yirmi flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde avcılara yirmi dâne flori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirminci gününde İslâmbol cânibine sarây ağasına demrenlü? zernişân⁵⁵⁹ olmağičün yüz flori irsâl olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde topçu ustası Ali'ye otuz dört flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde Sultân Mehmed'in kapucısına otuz dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde mu'allime yirmi flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde Nakkâş Şâh Mehmed'e oklar ve baş sandıklar harcıçün otuz iki flori virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde rahtvâna otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde Şehsuvâr adlu kimesneye yirmi beş dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde muhzıra⁵⁶⁰ yirmi flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde bir yeniçeriye on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde yemiş getüren kimesneye on beş flori in'âm olundu.

---

⁵⁵⁹ Bu kelime iki kere yazılmıştır.

⁵⁶⁰ Bu kelime مهزوره şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde Sultân Mehmed'in kapucısına otuz flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde Mehmed Beğ'ün kapucısına otuz flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 Zilhicce'nin üçüncü gününde [10 Mart 1543] Balıkçı Hüseyin'e yirmi flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 Zilhicce'nin altıncı gününde kapu ağasına bin iki yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 Zilhicce'nin yedinci gününde geyik getürenlere on flori in'âm olundu.

[vr. 12a]

Def'â mâh-1 mezkûrun yedinci gününde Gedüz? dizdârın[ın] oğluna yirmi flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 Zilhicce'nin yedinci gününde şâhincibaşıya iki yüz elli flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yedinci gününde çakırcıbaşıya iki yüz elli flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yedinci gününde atmacacıbaşıya iki yüz elli flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde Hayreddîn Paşa'nın âdemisine otuz dört flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on birinci gününde Sultân Mehmed'in kapucısına otuz flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on birinci gününde Ali Paşa'nın çavuşbaşısına⁵⁶¹ elli bir flori in'âm olundu.

⁵⁶¹ Bu kelime چاغوش باشی سنه şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-1 mezkûrun on birinci gününde bostâncılar kethudâsına otuz flori in'âm olundu ve bostâncıya onar dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde sâ'atci kâfire üç yüz flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde külhancıya on beş dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde cevâhirler alınmasına üç bin flori virildi ki bin dokuz yüzü bu kîsedendir.

Cem'an 10.000.

Sûret-i defter oldur ki mâh-1 Şevvâl'in⁵⁶² on ikinci gününde harc için uydurılan iki yüz elli bin floriden kapu ağasına bir kîse flori teslîm olundu ki on bin floridir.

Def'â mâh-1 Zilhicce'nin on dokuzuncu gününde bir kîse flori kapu ağasına teslîm olunup ol dahi Andorya kâfire kürkler satun almak husûsiyçün virildi ki on bin frengî floridir.

Cevâhirler husûsiyçün virildi, 1.900 bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-1 Zilhicce'nin on üçüncü gününde [20 Mart 1543] dîger kîseye ibtidâ olundu.

Evvelâ mâh-1 Zilhicce'nin on dördüncü gününde bilük/belik rahtı yalduzlanmasına dört flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Mihac? oğlu Kâsım Beğ âdemine otuz dört flori virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde hünkâr kapucısına yirmi beş flori in'âm olundu.

---

⁵⁶² "Zilhicce" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Sultân Mehmed kapucısına otuz dâne⁵⁶³ flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde doğan getürene yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde elma getürene yirmi flori in'âm olunup virildi.

[vr. 12b]

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde balcı kocaya yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde bir emîre yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde üzüm getürene yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Sultân Selîm'in matbah emînine elli flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde İznîk'den üzüm getüren kimesneye otuz dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde emîr-i âhûrun âdemisine on beş flori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde iki yüz otuz sekiz flori ve on altı akçe kuşaklar ve kumaşlar alınmasına virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Sultân Mehmed'in çavuşuna kırk dâne flori in'âm olundu ve kapucısına otuz dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Bihrûz Ağa'ya iki yüz flori teslîm olundu.

---

⁵⁶³ “Yirmi beş” yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'a mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde kumaş husûsiyçün altmış dört flori virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde Kûfteci Mustafa'ya mahmûzlar kûft olmasına on beş dâne flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde kumaşlar alınmak husûsiyçün bin flori virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi üçüncü gününde Okçu Usta Dâvud'a on flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde av getüren kimesneye on flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde kumaş husûsiyçün otuz altı flori ma' otuz dört akçe kapu ağasına teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde Sultân Selîm'in âdemlerine yüz beş flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde hünkâr hazretlerine on iki bin flori teslîm olundu ki iki bini bu kîsededir.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı [gününde] hünkâr hazretlerine otuz bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde Gazanfer Ağa'ya yetmiş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde Sultân Mehmed'ün kapucısına otuz flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde bir kâtibe kırk flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde bir şâ'ire yirmi flori in'âm olundu.

[vr. 13a]

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde miskâlcıye yirmi flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde Ulûfeciler Ağası Mehmed Ağa'ya iki yüz flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde bostâncılara yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde Geyiklü Baba'dan kestane⁵⁶⁴ getüren kimesneye yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine üç yüz flori ma' bin akçe teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Sultân Mehmed'in kapucısına otuz flori in'âm olundu.

Def'â Muharremü'l-harâm'ın ikinci gününde [7 Nisan 1543] Çömlekçi usta[sı] Sinân'a yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun ikinci gününde Doğancı Horâsân'a, in'âm olundu yirmi flori.

Def'a mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde Sultân Selîm'in âdemine otuz flori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde Balıkçı Hüseyin'e yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde avcılara on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde derzîlere⁵⁶⁵ in'âm husûsiyçün ki yirmi üç bin akçedir, akçe yetişmeyüp otuz dört dâne flori hatm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde bir silahdâra yirmi flori in'âm olundu.

⁵⁶⁴ Bu kelime كستنه şeklinde yazılmıştır.

⁵⁶⁵ Bu kelime تریزى şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde pîrûzeler alınmasına otuz beş flori ma' yirmi beş akçe virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde bir şâ'ire yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde merhûm Sultân Selîm'in hatîbine altmış flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun altıncı gününde İslâmbol bostâncılarına otuz beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun altıncı gününde fidan getürene sekiz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde Sultân Mehmed kapucısına otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde Sultân Mehmed kapucısına otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde Sultân Mehmed kapucısına otuz beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde gez depelikleri⁵⁶⁶ zernişân olmağçün üç flori virildi.

[vr. 13b]

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde Şâm Ümeyye hatîbine kırk flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde Baba Dost'a seksen flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde balık getürene yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde İslâmbol bostâncılarına kırk beş dâne flori in'âm olundu.

---

⁵⁶⁶ Bu kelime دپه لقرى şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde Edirne'den İslâmbol'a sarây ağasına yüz flori gönderildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde bir bâzûbend⁵⁶⁷ yaldızlanmasına bir dâne flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde nişâncıya altı yüz flori in'âm olundu.

Zerîşâncı Emîr'e yüz elli⁵⁶⁸ flori in'âm olundu.

Delü Ali'ye yetmiş flori in'âm olundu.

Helvâcı Mehmed'e yirmi flori in'âm olundu.

Ömer Usta'ya on beş flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Sultân Mehmed kapucısına otuz dâne flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde yeniçer[i] ağasına bin dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde koca re'ise yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde câmeşûylara yüz beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde Müneccim Necmeddîn'e yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde çuka alınmasına dört yüz flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde kitâb getürene yirmi flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde kasîre yirmi flori in'âm olundu.

---

⁵⁶⁷ Bu kelime بازبند şeklinde yazılmıştır.

⁵⁶⁸ "On" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde bir solağa yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde kitâb getüren kapucıya yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde kehhâl kariya yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde hünkâr rahtı yalduzlanmasına bir flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde yeniçeri ağasına bin flori in'âm olundu⁵⁶⁹.

[vr. 14a]

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde Sultân Mustafa'nın kapucılar kethudâsına yüz flori ma' bir kaftan in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde balık getürene on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde kapucılar kethüdâsına yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde gül getürene on beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde Sultân Selîm'e giden iki kapucıya yirmişer flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 Safer'in⁵⁷⁰ ikinci gününde [7 Mayıs 1543] kılavuza on beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde sarâydâra yirmi flori in'âm olunup virildi ve hammâmcıya dahi yirmi flori.

⁵⁶⁹ Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

⁵⁷⁰ "Mezkûrun" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde ayu getürene on dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde Süleymân Paşa âdemine yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde dış sâzendelere iki yüz beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde müezzinlere yüz elli beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde Sultân Selîm'in lâlâsının oğluna yüz flori ma' bir kaftan in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde Delü Ali adlu bir silahdâra yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde hünkâr hazretlerine iki bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde zurnazenlere yüz otuz beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde Topçu Ali'ye otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde Sultân Selîm'e giden iki kapucuya otuzar ki altmış flori olur, in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde vekîl-i harca yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde kapu ağasına bin beş yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Rüstem Paşa'nın kapucılar kethudâsına otuz dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Süleymân Paşa'nın kapucılar kethudâsına yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Sultân Mehmed hatîbine on beş flori in'âm olundu.

[vr. 14b]

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde helvâ getürene on dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde balık getürene on dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde çilek getürene on dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Kapucıbaşı Behrâm Ağa'ya üç yüz⁵⁷¹ flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde geyik getürene on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Patri Keşîş'e otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Mehmed Subaşı'ya yirmi beş flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Destvâneci Hamza'ya yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-i Rebiyülevvel'in üçüncü gününde [6 Haziran 1543] hünkâr hazretlerine bin iki yüz flori teslîm olundu ki kırk iki flori şimden sonra zıkr olunacak kîsedendir.

Cem'an 40.000.

Sene 950 Muharremü'l-harâm'ın dördüncü gününde ki Bazarirtesi'dir [9 Nisan 1543]; Edirne'de pâdişâh-i âlem-penâh hazretlerinin emr-i şerîfleri birle dış hazîneye yüz bin flori teslîm olunup virildi.

⁵⁷¹ Bu kelime tekrar yazılıp üzeri karalanmıştır.

Hicr[et]-i Nebevî'nin dokuz yüz ellisinde şehr-i Rebiyülevvelî'nin dördüncü gününde [7 Haziran 1543] pâdişâh-i âlem-penâh hazretlerinin emr-i şerîfleriyle Belgrad'da⁵⁷² dış hazîneye iki kîse flori teslîm olundu.

42 bu kîsededir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Rebiyülevvel'in üçüncü gününde [6 Haziran 1543] dîger kîseye ibtidâ olundu.

Def'â kapu ağasına⁵⁷³ mâh-ı Rebiyülevvel'in beşinci gününde kapu ağasına kırk flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı Rebiyülevvel'in beşinci gününde Rüstem Paşa'nın kapucılar kethudâsına kırk dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde Semendre Beğ'ün kılârcıbaşısına yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde anbâr ağalarına on beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Mehmed Beğ'ün çavuşuna on dokuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde mehterbaşuya⁵⁷⁴ otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Rüstem Paşa'nın kapucılar kethudâsına yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde bir keşîşe on dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Hamon-oğlu'na yüz elli flori in'âm olundu.

---

⁵⁷² Bu kelime بليغراد şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷³ Bu iki kelimenin üzeri çizilmiştir.

⁵⁷⁴ Bu kelime ميخترباشيه şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde bir topçuya on flori in'âm olundu.

[vr. 15a]

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde kılavuza⁵⁷⁵ yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde Mehmed Beğ'in âdemisine on beş dâne flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde yeniçeriler bölükbaşlarına yirmi flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde yeniçerilerin muhtesibbaşlarına yirmi flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde dış sâzendelere yüz doksan flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde kapucılar kethüdâsına yirmi beş flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde Rüstem Paşa'nın kapucıbaşısına yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde Mahmûd adlu kimesneye yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde bir kapucıya on beş dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde kapu ağasına kırk flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde Sultân Selîm'in iki kapucısına kırk flori in'âm olundu ve bundan giden kapucıya otuz flori in'âm [olundu].

---

⁵⁷⁵ Bu kelime قلاغوز şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde geyik getürene on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde avcılara otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde iki boruzâna kırk flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde seyisler halîfesine on beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde dört silahdâra seksen flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Sultân Selîm'in âdemine kırk beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Süleymân Paşa'nın kapucılar kethudâsına yirmi beş flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Hüsrev Paşa'nın âdemine yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Süleymân Paşa'nın kapucılar kethudâsına yirmi beş flori in'âm olunup virildi.

[vr. 15b]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Sultân Selîm'e giden kapucıya otuz dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde üç yeniçeriye yirmi dört flori in'âm olundu ve bir muhzıra⁵⁷⁶ yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde bir tutsağa⁵⁷⁷ otuz flori in'âm olundu.

⁵⁷⁶ Bu kelime محضوره şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷⁷ Bu kelime دو تساغه şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde Valpova altında hünkâr hazretlerine bin beş yüz flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde fi kurb-i Şikloş kapu ağasına sekiz yüz flori teslim olundu.

Def'â mâh-1 Rebiyülâhır'ın evvelki gününde [4 Temmuz 1543] bir Urum dil tutsağa⁵⁷⁸ yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 Rebiyülâhır'ın ikinci gününde altı yaralu yeniçeriye elli flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun ikinci gününde yaralu yeniçerilere elli flori in'âm olup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun ikinci gününde bir yaralu yeniçeriye on dâne flori in'âm olup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun ikinci gününde bir yeniçeriye on dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun ikinci gününde yaralu yeniçerilere otuz flori in'âm olup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun ikinci gününde yaralu yeniçeriye on dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun ikinci gününde yaralu yeniçerilere yüz yirmi flori in'âm olup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun ikinci gününde bir yeniçeriye on dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun ikinci gününde yaralu olan yeniçerilere iki yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun ikinci gününde yaralu olan yeniçerilere yüz yirmi flori in'âm olundu.

---

⁵⁷⁸ Bu kelime طتساغه şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde yaralu yeniçerilere yüz on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde yaralu yeniçerilere iki yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde yaralu olan yeniçerilere yüz altmış flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde yaralu olan yeniçerilere yüz yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde yaralu yeniçeriye on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde yaralu yeniçerilere altmış flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde yaralu yeniçerilere kırk dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde Sultân Mehmed'in iki kapucısına seksen flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde bir kapucıya on beş flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde bir yeniçeriye on dâne flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde bir yaralu yeniçeriye on beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde müezzin hâcelere yüz otuz flori in'âm olundu.

[vr. 16a]

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde imâm hâceye kırk flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde iki kapucıya kırk dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde altı garîb yiğide yüz yirmi flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde Kâsım Beğ'in âdemisine yedi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on birinci gününde Kâsım Beğ'in âdemlerine on altı flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde hünkâr hazretlerine bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde bir garîb yiğide otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde bir dânişmende yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde atları kalmış on üç nefer sipâhiye iki yüz altmış flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde atları kalmış yirmi iki nefer sipâhiye dört yüz kırk dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde merkûm paşanın harbendebaşısına yirmi flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde atları kalmış yirmi sekiz nefer sipâhiye beş yüz altmış dâne flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde Gilân Beğ[in]'e elli flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde Rüstem Paşa'nın kapucıbaşısına yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde Sultân Mehmed'e giden kapucılara altmış flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde ulûfecilerin sağ bölüğünde on nefer kişiye iki yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde beş silahdâra yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde gurebâ bölüğünden atları kalan sekiz nefere yüz altmış flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde on iki kapucıya iki yüz kırk flori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde kiraz⁵⁷⁹ getüren kâfir Kinin'e? on beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi üçüncü gününde bir tüfeng yalduzlanmasına bir flori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde atları kalmış on bir nefer ispâhi oğlanlarına iki yüz yirmi flori in'âm olunup virildi.

[vr. 16b]

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde du'âcı çavuşa elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde Hâcî Kâsım'a yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde İbrâhîm Paşa'nın âdemisine kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde Mehmed Paşa'nın vovyodasına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde silahdâr bölüğünden sekiz nefere yüz altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde sâzendelere iki yüz yetmiş beş filori in'âm olundu.

⁵⁷⁹ Bu kelime كيرز şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde bir voyvodaya yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde kavun getüren kâfire on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde doğan getürene on iki filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde fi-taht-ı Estergom bir yaralu yeniçeriye on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde⁵⁸⁰ Estergom'un nevbethânesi yıkıldı/yakıldı deyü haber viren yeniçeriye yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Estergom'a giderken bir kâfire altun ... alup getüren yeniçeriye yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde bir yaralu yeniçeriye on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde bal getürene on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde doğan getirene on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde atı kalmış kapucıya yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde Estergom'dan kendi irâdetiyle çıkan kâfire on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Cemâziyelevveli'nin üçüncü gününde [4 Ağustos 1543] remmâle iki yüz filori in'âm olundu. Kırk yedisi.

Def'â mâh-ı Cemâziyelevveli'nin ikinci gününde kapu ağasına otuz filori teslîm olundu.

---

⁵⁸⁰ Üzerine fi şehri-i Rebiyülevvel yazılmıştır.

Yekûn 9.993.

47 bu kisededir.

Sûret-i defter oldur ki def'an mâh-ı Cemâziyelevveli'nin üçüncü gününde [4 Ağustos 1543] diğer kîseye ibtidâ olundu.

Def'â mâh-ı Cemâziyelevveli'nin üçüncü gününde doğan getürene on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı Cemâziyelevveli'nin dördüncü gününde Rüstem Paşa'nın dülgerlerine yetmiş filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı Cemâziyelevveli'nin dörüdüncü gününde Dragoman Gazanfer'e yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı Cemâziyelevveli'nin dördüncü gününde cemâ'at-i ulûfeciyân-ı tâbi'-i yesâr atları kalmış on dört kişiye iki yüz seksen filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dörüdüncü gününde Ulûfeciler Kethudâsı Hasan Kethudâ'ya elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde yemiş getiren kâfire on beş filori in'âm olundu.

[vr. 17a]

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde kapu ağasına dört bin sekiz yüz filori teslim olunup fi-taht-ı Estergom yaralı yeniçerilere in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Estergom alındı deyü haber viren yeniçeriye yirmi filori in'âm olup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Rüstem Paşa'nın kethudâsına otuz filori ve kapucıbaşısına otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Hayreddîn Beğ'in âdemisine on yedi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde bir yeniçeriye on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde cemâ'at-i garîb-i yiğidân atları kalmış dokuz nefere yüz seksen filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde cemâ'at-i mehterân dört nefere seksen filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Sultân Selîm çavuşlarına seksen filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Sultân Mehmed'in kapucısına kırk filori in'âm olundu ve bundan giden kapucıya otuz beş.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Urum-ili Beğlerbeği'nin emîr-i âhûruna kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Büyük Oda'da yeniden gelen Estergom oğlanına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Hızır Beğ'e beş yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde cemâ'at-i gurebânın on üç neferine iki yüz altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde cemâ'at-i silahdârın on neferine iki yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Hamon-oğlu'na yüz filori ma' bir kaftan in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Estergom'un iki sînâ'atlü ve kâfirin birisine yirmi ve birisine dahi on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde kapucılar yazıcısına kırk filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Budin paşa[sı]nın kapucıbaşısına ve çavuşbaşısına yirmi beşer filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde bir yeniçeriye on filori verildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde Murâd Beğ'in voyvodasına yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde Dâvud Paşa'nın âdemisine altı yüz filori in'âm olundu⁵⁸¹.

Def'â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde Osmân Şâh'a altı yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde silahdârlara iki yüz filori in'âm olundu.

[vr. 17b]

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde Hayâlî'ye yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde Mehmed Paşa'nın âdemisine yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Mataracı Mehmed'e otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde silahdârlar cemâ'atinden ve ulûfeciler cemâ'atinden ve gurebânın cemâ'atinden atları kalmış yetmiş nefere bin yüz filori in'âm olunup virildi, fi taht-1 Tata.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde Hân-oğlu'na bin filori in'âm olundu ki üç yüz altısı bu kîsedendir.

Cem'an 9.999.

Hân-oğlu'na virilen filoridendir 650.

Sûret-i defter oldur ki Cemâziyelevvel'in on dördüncü gününde [15 Ağustos 1543] Defterdâr Lutfî Beğ'e altmış altı bin altı yüz altmış altı filori teslim olundu.

---

⁵⁸¹ Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Sultân Mehmed'in kapucularına doksan filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde serçe getüren silahdâra on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Kara Yûsuf'a kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde armud getüren derbâ[n]cılara on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde atları kalan otuz nefer kapucılara altı yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde bir garîb yiğide yirmi filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Topçî Acem'e altı filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde sipâhiler bölüğünden on altı nefere üç yüz yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde gurebâ bölüğünden on üç nefere iki yüz altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde ulûfecilerden sağ bölükden on dokuz nefere üç yüz seksen filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde gurebânın sol bölüğünden on üç nefere iki yüz altmış filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu ki altı yüz otuz altısı bu kîsededir ve üç yüz altmış dördü zikr olunacak kîsedendir.

Yekûn 69.992.

364 bu kisedendir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Cemâziyelevveli'nin yirmi üçüncü gününde [24 Ağustos 1543] diğer kîseye ibtidâ olundu.

Evvelâ mah-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Kılâr'dan çıkan bir ispâhi kim Helvâcı Ali dimeğle meşhûrdur kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Kapu Ağası Haydar Ağa'ya beş dâne filori teslîm olundu.

[vr. 18a]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde atları kalmış üç kapucıya altmış dane filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde bir Hindî'ye on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Kâsım Beğ'in kethüdasına yirmi filori ve yemiş getüren âdemisine on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Bolu Beği'[ni]n âdemisine on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Abdülbâkî'ye otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde yesâr ulûfeciyan on sekiz nefere üç yüz altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde an cemâ'at-i silahdârân otuz beş nefere yedi yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde şâhincibaşıya iki yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Dervîş Beğ'in âdemisine on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-u mezkûrun yirmi altıncı gününde yemiş getüren yeniçeriye on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Hüsrev Paşa'nın emîr-i âhûrbaşısına otuz beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Süleymân Paşa'nın kapucıbaşısına otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Süleymân Paşa'nın kılârcıbaşısına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Kâsım Beğ'in âdemisine on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde serçe getüren kimesneye on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Cemâziyelâhır'ın evvelki gününde [1 Eylül 1543] turunc getürene yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde Uston Belgrad cenginde kılıçları ufanan yeniçerilere kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde hünkâr hazretlerine yirmi beş filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı Cemâziyelâhır'ın beşinci gününde Dervîş Beğ'in çavuşbaşısına yirmi filori in'âm⁵⁸² ve voyvodasına on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde bir yeniçeriye on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde Sultân Mehmed'in iki kapucıya seksen filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde Sultân Selîm'in iki kapucısına seksen filori in'âm olunup verildi.

Def'â bundan giden iki kapucıya seksen filori in'âm olunup verildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde balık getürene on dâne filori in'âm olundu.

---

⁵⁸² Bu kelime tekrar yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Ca'fer Ağa'ya bin filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Dâvud Paşa'nın âdemisine elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde balık getüren kâfirlere on beş filori in'âm olundu.

[vr. 18b]

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Hüsrev Paşa'nın âdemisine altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde bir Uston Belgradlu kâfire otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde fî taht-ı Uston Belgrad yaralı olan yeniçerilere bin filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde kitâb getüren ispâhiye otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Benekli Mustafa'ya yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde kapu ağasına yirmi teslim olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Sultân Selîm'in iki çavuşuna kırk beş filori in'âm ve bir kapucısına kırk dâne filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslim olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Müezzin Sinân'a yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde bostâncılara kırk beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde Sultân Mehmed'in çalıcılarına iki yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde gurebâ bölüğünden bir şâ'ire yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mah-ı Recebü'l-mürecceb'in ikinci gününde [1 Ekim 1543] bir yeniçeriye on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Zvornik Beği'[ni]n âdemisine yirmi beş filori ma' yirmi beş akça in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde yemiş getüren kimsenelere virilmek husûsiyçün kılârcıbaşıya altmış filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde kapu ağasına beş bin filori teslîm olundu ki üç bin dokuz yüz yirmi biri bu kîsedendir ve bin yetmiş dokuzu⁵⁸³ aşağıda zikr olunacak sekiz bin filoridir.

Cem'an 10.000.

[vr. 19a]

Def'â ağa ile gelen filoridir ki iki yüz otuz sekiz bin ve üç filoridir. Hünkâr hazretleriyle gelen filoriden on bir bin dokuz yüz doksan yedi filori dahi hatm olunup ki iki yüz elli bin filori olur. Mâh-i Cemâziyelâhır'ın on ikinci gününde fi taht-ı Uston Belgrad Defterdâr Lutfî Beğ'e kula in'âm olunmak husûsu için teslîm olundu ve bodrum defterinde dahi fi tarih sene 950 [12 Eylül 1543] beyân olunmuşdur.

Def'â mâh-ı Cemâziyelâhır'ın yirmi üçüncü gününde hünkâr hazretleri ile gelen filoriden fi taht-ı Peşte, dış hazîneye otuz bin filori teslîm olundu ki bodrum defterinde dahi beyân ve müstebân olunmuştur. Fi târîh sene 950 [23 Eylül 1543].

1.079 filori bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı mübârek-i Recebü'l-mürecceb'in yedinci gününde [6 Ekim 1543] dîger kîseye ibtidâ olundu ki sekiz bin filoridir.

Mâh-ı mezkûrun yedinci gününde avcılara otuz filori in'âm olundu.

⁵⁸³ “Bin iki yüz kırk beş” yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde iki müselmân kılavuza⁵⁸⁴ yirmi sekiz filori ve iki kâfir kılavuza on altı filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Bosna Beği'[ni]n âdemisine on yedi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde dış sâzendelere iki yüz altmış beş filori in'âm olundu ki on dört nefer sâzendedir. İki nefere otuzar ve bir nefere yirmi beş ve sekiz nefere yirmişer filori ve iki nefere beşer filori ve bir nefere on filori cem'an 265.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Işıklar'a on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde yeniçeri ağasına yedi yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde emîr-i alem⁵⁸⁵ ağaya üç yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde kal'alar sûretin tasvîr iden silahdâra otuz filori in'âm olundu, Estergon ve Uston Belgrad ve Kal'a-i Şikloş.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci günü Rüstem Paşa'nın âdemisine yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Hayâlî'ye yüz elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Sultân Mehmed'in kapucularına seksen filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Sultân Selîm'in çavuşlarına seksen filori in'âm olundu.

[vr. 19b]

⁵⁸⁴ Bu kelime غلاغوز şeklinde yazılmıştır.

⁵⁸⁵ Bu kelime عالم şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde fi taht-ı Belgrad iki kapucıya altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde geyik getüren yeniçeriye on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde karpuz getüren kocaya yedi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Sultân Mehmed'in kapucularına seksen filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Sultân Selîm'in çavuşlarına seksen filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde yemiş getüren Işıklar'a on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde pîşkeş getüren keşîşe on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Süleymân Paşa'nın kethudâsına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Süleymân Paşa'nın kapucular kethudâsına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Mehmed Paşa'nın kethudâsına otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde pîşkeş getüren keşîşlere yirmi altı filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde biniş emînine yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde imâm hâceye on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde doğan getürene on bir filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde bir helvâcıya on bir flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde karpuz getürene yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde pîşkeş getüren keşîşlere altmış beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde pîşkeş getüren kimesnelere otuz beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde bir imâma on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde pîşkeş getüren kâfirlere on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde biniş pîşkeşi getüren kimesnelere on beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde Edirne bostâncılar kethudâsına yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde Süleymân Paşa'nın kethudâsına elii filori in'âm olundu ve çeşniğırbaşısına otuz [filori in'âm olundu].

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde Edirne bostâncılarına kırk flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde kavun getürene on beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde hünkâr hazretlerine⁵⁸⁶

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde remmâle üç yüz flori in'âm olundu.

---

⁵⁸⁶ Üstüne “galat” yazılıp üzeri çizilmiştir

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Sultân Mehmed'in iki kapucısına altmış flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Pertev Ağa'ya üç yüz flori ma' bir kaftan in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde pîşkeş getüren kimesnelere yüz otuz beş in'âm olundu, filori.

[vr. 20a]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Sofya[']da] dellâklere seksen beş flori ve hammâmcıbaşıya yirmi sekiz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-i mezkûrun yirmi beşinci gününde Sofya'da hünkâr hazretleri konduğu hâne sâhibine yirmi beş flori in'âm olundu ve şehzâde konduğu hâne sâhibine on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Oda Oğlanları ve Hazîne Oğlanları ve Kılâr Oğlanları konduğu hâne sâhibine otuz flori in'âm olundu ve Büyük Oda'yı konduğu hâne sâhibine on filori in'âm olundu.

Hâne

Ve baltacılar ve okçular ve helvâcılar tekke sâhibine on yedi filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde bir dükkân sâhibine iki filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde yemiş getüren silahdâra yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde pîşkeş getüren kimesnelere on dokuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde zurnazenlere yüz kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde yemiş getüren ispâhiye yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde yemiş getüren bostâncılara elli beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Süleymân Paşa'nın kapucıbaşısına otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Rüstem Paşa'nın mehterbaşısına yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Rüstem Paşa'nın bir kapucıbaşısına otuz flori ve bir kapucıbaşısına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Mehmed Paşa'nın kethudâsına otuz filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde bir kapucıya yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 Şa'bân'ın⁵⁸⁷ evvelinde [30 Ekim 1543] bir emîre yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 Şa'bân'ın evvelinde bir çavuşa yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun evvelki gününde bir âhûr bakıcısına on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun evvelki gününde iki kapucıya otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun evvelki gününde Mustafa adlu kimesneye on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde üzüm getüren kapucıya on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde tereyağı getüren kimesneye on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde avcılara yirmi filori in'âm olundu.

---

⁵⁸⁷ “Mezkûrun” yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde iki dervîşe on beşer filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü [gününde] korucuya on beş filori in'âm olundu.

[vr. 20b]

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Sultân Mehmed kapucularına yetmiş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde İslâmbol'a giden iki kapucuya kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Topuklu Çavuş'a yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde avcılara on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslim olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde Işıklar'a elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslim olundu, Edirne Sarâyı'nda konuştuğumuz vakitte.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Edirne Ağası Yûnus Ağa'ya yüz filori ma' bir kaftan in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Edirne bostâncıbaşısına yüz filori ve kethudâsına yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Mamak ustasına yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Armağan Dede'ye yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde kavuncuya on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Hatîb-oğlu'na on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde İslâmbol bostâncılar kethudâsına otuz flori ve bostâncılara elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Yaycı Bâlî'ye kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde ada ustasına on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde bostâncılar kethudâsına yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde şehzâdenin hâcesine yüz filori in'âm olundu.

Yekûn 8.020.

Def'â mâh-ı Şa'bânü'l-mübârek'in yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine üç yüz miskâl altun teslîm olundu fi târih 950 [27 Kasım 1543].

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Şa'bânü'l-mübârek'ün dokuzuncu gününde [7 Kasım 1543] dîğer kîseye ibtidâ olundu.

Evvelâ mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Çömlekçi ustasına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Malğaralı kimesneye yirmi beş filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde pîşkeş getüren dervîşlere kırk sekiz filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde bir emîre yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde bir yetîme on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde sârvânlar kethudâsına kırk flori, Abdurrahmân'a yirmi beş flori ve Sinân Ağa'ya yirmi beş flori⁵⁸⁸ ve Abdurrahmân karındaşı Mustafa Beğ'e yirmi flori in'âm olundu.

[vr. 21a]

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde kapu ağasına iki bin flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Gazanfer Ağa'ya yüz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde bir çavuşa kırk flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde bir sipâhiye yirmi beş flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde balıkçı kâfire on flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde üç bostâncıya yirmi altı flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde bir kapucıya otuz flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun [on] sekizinci gününde Sultân Bâyezîd'e kırk flori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde kapu ağasına bin beş yüz flori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde bir kapucıya yirmi flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Sultân Selîm'in çavuşlarına yetmiş flori in'âm olundu.

---

⁵⁸⁸ Sinân Ağa'ya verilen in'âmın üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde kumaş alınmasına iki bin yüz on altı filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde türbe⁵⁸⁹ bekçisine on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi⁵⁹⁰ yedinci gününde Nakkâş Kara Memi'ye yetmiş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde kapu ağasına yirmi filori⁵⁹¹ teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde kılârcıbaşıya on beş filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine üç bin filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde İznik'den bir kocaya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Ramazânü'l-mübârek'in ikinci gününde [29 Kasım 1543] Edirne bostâncılarına yetmiş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde kapu ağasına dört yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Rüstem Ağa silahdâra sekiz yüz filori in'âm olundu ki altmış dokuzu bu kîsedendir ve yedi yüz otuz biri aşağıdaki kîsedendir.

Def'â mâh-i Şevvâl'in evvelinde [28 Aralık 1543] kapu ağasına bir kîse filori teslîm olundu ki on bin adedir.

Cem'an yekûn 20.000.

---

⁵⁸⁹ Bu kelime توربا şeklinde yazılmıştır.

⁵⁹⁰ Sehven "on" yazılmıştır.

⁵⁹¹ Bu kelime iki kere yazılmıştır.

[vr. 21b]

Sûret-i defter oldur ki hicret-i Nebevî'nin dokuz yüz ellisinde pâdişâh emr-i şerîfleriyle bodrumda harc husûsiyçün elli bin filori çıkaruldu ki zikr olunur ki bir kîseye ibtidâ olundu ki on bin filoridir.

731 bu kîsedendir.

Evvelâ mâh-ı Ramazânü'l-mübârek'in⁵⁹² yirmi birinci gününde [18 Aralık 1543] koca re'îse yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde bir emîre yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Küçük Oda'nın hâfızına yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde çakırcıbaşıya iki yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun [yirmi] altıncı gününde balıkçı kocaya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Geyiklü Baba'ya on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde Eski Sarây Ağası'na yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde sandıklar harciyçün on bir filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Sultân Selîm kapucularına altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Şevvâl'in evvelinde [28 Aralık 1543] Behrâm Ağa'ya bin filori in'âm olundu.

---

⁵⁹² “Şevvâl'in” yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def`â mâh-1 mezkûrun ikinci gününde İznik'den bir silahdâra yirmi filori in`âm olundu.

Def`â mâh-1 mezkûrun yedinci gününde fukarâya bogası dolama alıvirmeğçün dokuz yüz yirmi dört filori virildi.

Def`â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde Hâcı Mehmed'e [...] harcı husûsiyçün yüz elli filori virildi.

Def`â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde kumaşlar alınmasına sekiz yüz yirmi yedi filori virildi def`an kumaşlar husûsiyçün on filori.

Def`â mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde Yeni-hisâr dîzdârına otuz filori in`âm olundu.

Def`â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde Sultân Selîm'in kapucularına altmış filori in`âm olundu.

Def`â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde enâr getüren kimesneye yirmi beş filori in`âm olundu.

Def`â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde yağ getürene yirmi filori in`âm olundu.

Def`â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde iki dâne kuşak alınmasına doksan filori virildi.

Def`â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde bir tutsağa<sup>593</sup> altmış filori in`âm olundu.

Def`â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde cevâhirler alınmak husûsiyçün kapu ağasına üç yüz seksen dokuz filori teslîm olundu.

Def`â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde geyik getürene on filori in`âm olundu.

Def`â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine bin yedi yüz filori teslîm olundu.

---

⁵⁹³ Bu kelime دتساقه şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde kapu ağasına dört yüz doksan beş filori teslîm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde geyik getürene on filori in'âm olundu.

[vr. 22a]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde bir kumaş alınmak husûsiyçün kapu ağasına altmış bir filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde kapu ağasına otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde kapu ağasına bin üç yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Sultân Selîm'in mîr-i âlemine iki yüz filori ma' bir kaftan in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde İznik'den yemiş getürene yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde kapu ağasına üç yüz on sekiz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde Sultân Selîm'e giden Murâd Ağa'ya yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Zilka'de'nin on üçüncü gününde [7 Şubat 1544] Sultân Selîm kapucularına elli beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Zilka'de'nin on yedinci gününde rahtvâna elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Zilka'de'nin on yedinci gününde Sultân Selîm'in kapucısına yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde avcılara on altı filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde İznik'den yemiş getürene on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde geyik getürene on dâne filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Ca'fer Lâlâ'ya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde kapu ağasına bin filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde kuyûmcubaşıya tazı halkası yalduzlanmağçün iki dâne flori ve Kûfteci Mustafa'ya bir çift mahmûz kûft olmağičün bir dâne filori virildi.

Yekûn 10.400.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Zilka'de'nin yirmi dördüncü gününde [18 Şubat 1544] dîğer kîseye ibtidâ olundu.

Evvelâ mâh-ı Zilka'de'nin yirmi dördüncü gününde Sultân Selîm'in kapucularına on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Rüstem Paşa'nın kethudâsına otuz filori ve bir müteferrikasına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-i mezkûrun yirmi sekizinci gününde kapu ağasına bir kîse filori teslîm olundu ki on bin adedir.

[vr. 22b]

Def'â mâh-ı Zilhicce'nin üçüncü gününde [27 Şubat 1544] kapu ağasına iki bin filori teslîm olundu.

Def'â ıyd-i adhâda Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Tanrıdağı'nda Kızıl Işıklar'a yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde turna getürene on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde turna getürene yedi dâne altun virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Sultân Selîm'in kapucularına altmış beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde üzüm getürene yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Kûfteci Mustafa'ya mahmûzlar kûft olunmak husûsiyçün on üç filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde bir şâ'ire otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Altuntaş Ovası'nda olan Ahmed Dede'ye yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Zernişâncı Şâh Mehmed'e bıçak zernişân olunmağičün on filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Karaman'a giden kapuculara kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Zilhicce'nin on dokuzuncu gününde kapu ağasına bir kîse filori teslîm olundu ki on bin aded filoridir.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Hayâlî'ye yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde kapu ağasına bin filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Kâtib Hâcî Mehmed'e yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Kuyumcu Çerkes Hüseyin'e belik/bilük rahtı yalduzlanmak husûsiyçün üç filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Molla Beyâzîd'e yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde remmâle iki yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde kapu ağasına elli dâne filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde kapucılar kethudâsına iki yüz filori virildi.

[vr. 23a]

Def'â mâh-ı Muharremü'l-harâm'ın ikinci gününde [26 Mart 1544] Mahfi adlu bir şâ'ire otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde Zernişâncı Mes'ûd'a bir bıçak zernişân olmasına beş filori virildi.

Def'â mâh-ı Muharremü'l-harâm'ın beşinci gününde bir aşçıya on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Kula? Emîri'ne yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Rüstem Paşa'nın kapucılar kethudâsına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde geyik getürene on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Çatalca ustasına on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde kapu ağasına bin filori teslîm olundu ki Kefe Beği'ne Ali Ağa'ya in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde Şahincibaşı'ya 50 filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde kapu ağasına dört bin filori teslîm olundu. Sâ'atci kâfire bir sandıkçe husûsiyçün virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde koca re'îse on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde Dâvud Paşa'nın kethudâsına seksen filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde üzüm getüren kimesneye otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi üçüncü gününde çiçek getüren kimesneye on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde bir la'1 altunlanmasına kuyûmcubaşıya on filori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi üçüncü gününde yâkûtçuklar⁵⁹⁴ alınmasına dört filori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi üçüncü gününde bilük/belik gülleri yalduzlanmasına bir filori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde geyik getüren⁵⁹⁵ kimesneye yirmi⁵⁹⁶ filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde Bağdâd'da Abdülkâdir Geylânî hazretleri şeyhine üç yüz filori in'âm olundu ki yüz kırkı bu kîsedendir.

Cem'an 10.048.

140 bu kîsedendir.

⁵⁹⁴ Bu kelime ياقوتچكلر şeklinde yazılmıştır.

⁵⁹⁵ Bu kelime كندورن şeklinde yazılmıştır.

⁵⁹⁶ "On" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Sûret-i defter oldur ki Muharrem ayının yirmi altıncı gününde [19 Nisan 1544] diğer kîseye ibtidâ olundu ki zikr olunur.

Evvelâ Safer ayın ikinci gününde kapu ağasına altı yüz filori teslîm olundu, Mehmed Ağa gelüp aldı.

Def`a mâh-ı mezkûrun altıncı gününde Kuyûmcı Hasan Bâlî'ye bilük/belik rahtı yalduzlanmasına dört filori virildi.

Def`â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Sultân Selîm'in iki kapucısına altmış filori in`âm olundu.

Def`â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde pîrûze alınmasına kırk beş⁵⁹⁷ filori virildi.

[vr. 23b]

Def`â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde kiraz getüren<sup>598</sup> kimesneye on beş filori in`âm olundu.

Def`â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde yeniçeri ağasının mehterlerine yirmi filori in`âm olundu.

Def`â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in`âm olundu.

Def`â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde kapu ağasına sekiz bin dokuz yüz on dokuz filori teslîm olundu.

Def`a mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde kapu ağasına sekiz filori teslîm olundu.

Def`â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde eskiye elli filori in`âm olundu.

Def`â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde kılârcıbaşına yirmi beş filori teslîm olundu.

---

⁵⁹⁷ "Elli" yazılıp üzeri çizilmiştir.

⁵⁹⁸ Bu kelime كتورن şeklinde yazılmıştır.

Def`a mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde sopalar[?] husûsiyçün dört flori virildi.

Def`â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde kitâb getüren emîre iki yüz filori in`âm olundu.

Def`â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde geyik getüren kimesneye on filori in`âm olundu.

Def`â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde Emîr-i Âhûrbaşı Kel/Gül Ahmed Ağa'ya iki yüz filori in`âm olundu.

Yekûn-i sikke 10.000.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Rebiyülevvel'de [23 Mayıs-21 Haziran 1544] Mısır'dan gelen beş yüz bin filoriyi beyân ider ki dört yüz bini bodruma konulup harc husûsiyçün yüz bini taşrada alıkonulup bir kîsesine ibtidâ olundu ki zikr olunur.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Rebiyülevvel'de Venedik'den gelen filoriden bir kîse flori alınup⁵⁹⁹

Mâh-ı Rebiyülevvel'in on beşinci gününde [6 Haziran 1544] kapu ağasına beş bin filori teslîm ve hünkâr hazretlerine yine dört bin filori teslîm olunup bizde harc husûsiyçün bin filori kaldı.

Def`â mezkûr floriden bir Edirne kapucısına yirmi flori in`âm olundu ve yine bir kapucıya on beş filori in`âm olundu ve iki bostâncıya on altı filori in`âm olundu.

Def`â mâh-ı mezkûrun on sekizinci ikindi vaktinde baltacılar ketuhüdâsına altmış filori virilüp kapu ağasına teslîm olunmak husûsiyçün.

Def`â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde koruk getüren bostâncıya on filori in`âm olundu.

Def`â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde kâtib Hâcî Mehmed'e altmış filori in`âm olundu.

---

⁵⁹⁹ Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Çatalca ustasına yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Sultân Selîm'in kapucularına altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde yoğurtçubaşıya on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Sultân Selîm'e giden kapuculara altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde bir yeniçeriye on beş filori in'âm olundu.

[vr. 24a]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde kapu ağasına otuz yedi filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde atlas alınmasına on beş filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Arab Acem kethudâsına otuz dört filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Çömlekçi ustasına yirmi beş flori ve iki şâgirdine sekizer filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Sultân Selîm'in kapucular kethudâsına yüz elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde İznik'den üzüm getirene otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Sultân Selîm'in kapucularına yetmiş beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde bostâncılara otuz filori in'âm olundu ve kozbekçiye on beş filori in'âm olundu ve iki kâfire on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde bir Müselmân'a on yedi filori in'âm olundu ki ismi Kapucı Arslan Mehmed'dir.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Pertev Ağa'ya iki yüz elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde kapu ağasına dört bin filori teslîm olundu ki yüz otuz altı filori bu kîsedendir ve üç bin sekiz yüz altmış dört filori yeni kîsedendir.

Yekûn 10.000.

3864 bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki mezkûr yüz bin filorinin elli bini Bursa seyrânına ayırdup ki beş kîsedir. Mâh-ı Rebiyülevvel'in yirmi sekizinci gününde [19 Haziran 1544] bir kîsesine ibtidâ olunduğın beyân ider ki zikr olunur.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde kapu ağasına on beş filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Samut Baba'nın dervîşlerine on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde balıkçılara on altı filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Rebiyülâhır'ın beşinci gününde [26 Haziran 1544] Bursa Beği'n[in] âdemisine on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde Süleymân Paşa'nın âdemisine yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde Sultân'dan gelen kapucıya yirmi filori in'âm olundu.

[vr. 24b]

Def'â mâh-ı Rebiyülâhır'ın beşinci gününde Karaca Ahmed Tekkesi'ne yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde kâdının âdemisine on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Rüstem Paşa'nın sarı çavuşuna yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde balık getüren kapucıya on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde fî taht-ı Bursa senc olmağiyçün yirmi filori virildi ki yirmi florinin vezni yirmi üç dirhem senc olmağiyçün virilüp altun vezni 23 dirhemdir. Gelen on beş dirhemdir.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde incir getüren kimesnelere on iki filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde iki zırâ' kadîfe alınmasına yedi filori ma' yedi akçe virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde hünkâr hazretlerine üç⁶⁰⁰ yüz elli filori teslîm olundu ki rikâbdâr gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde incir getüren kimesneye sekiz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde geyik getürene on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Kâtib Hâcî Mehmed'e altmış filori in'âm olundu.

---

⁶⁰⁰ Sehven "iki" yazılmış olacak ki üzerine "üç" yazılmıştır.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde İznikmit⁶⁰¹ kâdısının⁶⁰² on beş filori in'âm olundu ve üzüm getürene yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde kâdı âdemisine on yedi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde bostâncılara elli iki filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde geyik getürenlere yirmi filori ve şeftâlû getürene on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde kızılıcık getürene altı filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde kapu ağasına beş yüz yirmi üç filori teslîm olundu⁶⁰³.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde Sultân Selîm'in emîr-i âhûrbaşısına üç yüz filori ma' bir kaftan in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde kapu ağasına on filori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 Cemâziyelevvel'in⁶⁰⁴ beşinci gününde [25 Temmuz 1544] balık getürene on beş filori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu.

Def'â rikâbdâr ağa gelüp hünkâr hazretlerine bin beş yüz filori alup götürdü.

⁶⁰¹ Bu kelime اِزْنِيْمِت şeklinde yazılmıştır.

⁶⁰² Bu kelime قَادِسِيْنِك şeklinde yazılmıştır.

⁶⁰³ Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

⁶⁰⁴ “Mezkûrun” yazılıp üzerine yazılmıştır.

Def'â mâh-i mezkûrun dokuzuncu gününde fî taht-ı Bursa hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, rikâbdâr alup götürdü.

[vr. 25a]

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı Cemâziyelevvel'in yirmi beşinci gününde Kapu Ağası Haydar Ağa'ya hicretin dokuz yüz elli birinde iki yüz dört miskâl üskûf teslîm olundu.

Yekûn 10.000.

Sûret-i defter oldur ki Şehr-i Cemâziyelevveli'nin onuncu gününde [30 Temmuz 1544] dîger kîseye ibtidâ olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde hammâmcıya beş filori in'âm olundu ki baltacılar kethudâsı gelüp aldı fî taht-ı Bursa.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Kapucıbaşı Mehmed Ağa'ya üç yüz filori in'âm olundu ki Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Geyiklü Baba'da bir kocaya yirmi filori in'âm olundu ki Evrenoz Ağa alup gitdi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Kâdir Çelebi'nin kethudâsına yirmi filori in'âm olundu, hammâmcıbaşı alup gitdi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde hünkâr hazretlerine bin beş yüz filori teslîm olundu ki çukadâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde otağcı kapucılara yüz filori virildi ki Evrenoz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde sadaka husûsiyçün on filori virildi Ahmed Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Şeyh İlâhî Tekyesi meremmet olunmasına iki yüz on yedi filori virildi ki Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun om dokuzuncu gününde Geyiklü Baba'da konuştuğumuz bağçe⁶⁰⁵ sâhibine elli filori in'âm olundu ki Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde Mihaliç'de kârhânelerine yüz iki filori virildi ki balıkcılar kethüdâsı gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde kavun getüren Acem'e yirmi filori ve iki bostâncıya on iki filori virildi ki baltacılar kethudâsı gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde âhûr kapucısına on beş filori virildi ki Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde avcılara on filori virildi.

Bir kîsedir.

Def'â mâh-1 Rebiyülevveli'nin yirmi dördüncü gününde hünkâr hazretlerine bir kîse flori ki on bin filoridir teslîm olunup Sultân Selîm'e in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde Hamon-oğlu'na yüz elli filori in'âm olundu ki Ferîz Ağa gelüp aldı.

[vr. 25b]

Def'â mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde fî taht-1 ... çukadâr ağaya iki yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde fî taht-1 ... bir yerde bin altı yüz, bir yerde dahi altı yüz, bir yerde dahi iki yüz, bir yerde dahi yüz, bir yerde dahi seksen flori kapu ağasına teslîm olundu ki cem'an iki bin beş yüz seksen filoridir.

Def'â mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde peykler ... yetmiş filori in'âm olundu, Dilsüz-oğlu'na otuz beş filori, Kurd Bâlî'ye otuz filori, Ali Bâlî'ye yirmi beş filori, Bostân'a yirmi beş filori, Sinân Bâlî'ye yirmi beş filori, Muslihiddîn'e yirmi beş filori in'âm olundu ki Ferîz Ağa gelüp aldı fî taht-1 ... cem'an 235.

Def'â mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde av getürene on filori in'âm olundu ki Kâsım Ağa gelüp aldı.

⁶⁰⁵ Bu kelime باحچه şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı Cemâziyelâhır'ın evvelki günü [30 Ağustos 1544] peykbaşına yirmi beş filori ve kethüdâsına on beş ve peyklere yüz elli filori in'âm olundu, cem'an 190 filoridir.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde silahdârlar ağasına iki yüz filori in'âm olundu ki Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde sâzendelere iki yüz altmış beş filori in'âm olundu ki Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına altmış filori in'âm oldundu ki Arab Sinân Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde Eyyûb Ensârî hazretlerinin türbedârına otuz filori in'âm olundu ki Kel/Gül Ahmed gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde Bursa buzcusuna on filori in'âm olundu ki Baltacı İskender gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde Sultân Selîm kapucısına yirmi beş filori in'âm olundu ki Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde Küçük Ya'kûb Ağa gelüp harc husûsiyçün hünkâr hazretlerine tevekkeliye alınup sekiz yüz kırk dokuz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde müezzinlere yüz otuz beş filori in'âm olundu ki Koca Hasan Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde bir kassâba on filori in'âm olundu ki Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde bir emîre altmış flori in'âm olundu ki Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde kapu ağasına bir kîse filori teslîm olundu ki on bin filoridir.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde kâğıd alınmasına dokuz filori ma'elli dört akçe virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Rüstem Paşa'nın kethudâsına yirmi beş filori in'âm olundu ki Arab Sinân Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına kırk filori in'âm olundu ki Behrâm Ağa gelüp aldı.

[vr. 26a]

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü⁶⁰⁶ gününde sakabaşıya yirmi beş filori in'âm olundu ki Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde ... .. dört filori ma' on dört akçe in'âm olundu ki Hasan Ağa gelüp aldı⁶⁰⁷.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Kâtib Hâcî Mehmed'e üç yüz filori in'âm olundu ki Ca'fer Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde kavun getürene yirmi beş filori in'âm olundu ve iki bostâncıya on iki filori in'âm olundu ki Ca'fer Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Zernişâncı Şâh Mehmed'e bir pûlâd zehgîr zernişân olunmakdan ötürü iki filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde hünkâr hazretlerine sekiz yüz filori teslîm olundu ki çukadâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Zernişâncı Mes'ûd'a bir zehgîr zernişân olunmağiyçün iki filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Şâh Mehmed'e bir zehgîr zernişân olmağçün iki filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu, Baltacı Frenk Hasan gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Zernişâncı Şâh Mehmed'e bir zehgîr zernişân olmağçün iki dâne filori virildi.

---

⁶⁰⁶ "İkinci" yazılıp üzeri çizilmiştir.

⁶⁰⁷ Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu ki çukadâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu ki Ca'fer Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı Recebü'l-mürecceb'in ikinci gününde [19 Eylül 1544] ki Cum'a günüdür Kapu Ağası Haydar Ağa'ya bin filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu ki Ca'fer Ağa gelüp aldı

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde kapu ağasına on beş filori teslîm olundu ki Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu ki yedi yüz elli dört filori yeni kîsedendir.

Yekûn 30.000.

754 bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Receb'in dördüncü gününde [21 Eylül 1544] dîğer kîseye ibtidâ olundu ki on bin filoridir.

Def'â mâh-ı Recebü'l-mürecceb'in altıncı gününde Çatalca ustasına yirmi beş filori in'âm olundu ki Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde pîrûze alınmasına yüz yirmi sekiz filori virildi ki Baltacı İskender gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde pasdırma getürene on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Şâh Mehmed'e altun su husûsiyçün iki filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Sultân Selîm'e giden kapuculara kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde kavuncu kocaya yirmi beş filori, bâğçe⁶⁰⁸ ustasına yirmi, üç oğlana altışar filori in'âm olundu ki Sinân Ağa gelüp aldı.

Def'â iki bostâncıya on iki filori in'âm olundu⁶⁰⁹.

[vr. 26b]

Def'â mâh-ı Receb'in on birinci gününde Yeni-hisâr dizdârına otuz filori in'âm olundu ki baltacılar kethudâsı gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Acem'in pîrûzeleri husûsiyçün yüz yirmi bir filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Emîr-i Âhûrbaşı Kel/Gül Ahmed Ağa'ya üç yüz filori in'âm olundu, Sinân Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Acem'e la'l alınmak husûsiyçün yüz yetmiş filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde kapu ağasına üç bin filori teslim olundu ki Zâhid gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Paçulşak Sinân Ağa'ya yüz filori in'âm olundu ve Hâcî Emîr-i Âhûr'a elli filori in'âm olundu, Mahmûd Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde bir köprü meremmetine bostâncıbaşına üç yüz filori teslim olundu ve kavuncu kocaya kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Müselmân olan Cihûd'a elli filori in'âm olundu Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Edirne'den pîşkeş ile gelen kapucıya on beş filori in'âm olundu.

⁶⁰⁸ Bu kelime باخچه şeklinde yazılmıştır.

⁶⁰⁹ Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde kapu ağasına altı yüz filori teslim olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde bir la'1 alınmasına sekiz filori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde Sultân Selîm'in kapucularına kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde İbrâhîm Paşa kulu yaycı Usta Ali'ye yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde Zernişâncı Şâh Mehmed'e divît zernişân olunmasına altı filori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde çuka alınmasına beş filori virildi, ma' yedi akçe.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde atlas alınmasına yüz kırk altı filori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde matara yaldızlanmasına kuyumcubaşıya on filori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde hünkâr hazretlerine teslim; bir yerde bin filori, bir yerde beş yüz ve bir yerde iki yüz cem'an filori bin yedi yüz filoridir; çukadâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde emîr-i âhûrbaşıya bin filori in'âm olundu ki Sinân Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde kapu ağasına otuz filori teslim olundu ki Behrâm Ağa aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde kavun getürene on ve şâgirdlerine on iki filori in'âm olundu

Def'â mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde Çeşnigîr Küçük Gülâbî'ye yüz elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Şa'bân'ın ikinci gününde [19 Ekim 1544] ada yiğid ustasına yirmi filori in'âm olundu.

[vr. 27a]

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz elli filori teslîm olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde zehgîrler husûsiyçün Zernişâncı Şâh Mehmed'e altı filori virildi ve Cemâleddîn'e iki filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde Adana Beği'n[in] âdemisine yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde nâvek[?] ⁶¹⁰ ve yaylar harciyçün yirmi sekiz filori ma' kırk akçe virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Geyiklü Baba'nın dervîşlerine yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde düş gören oğlana yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde hünkâr hazretlerine beş bin filori teslîm olundu ki rikâbdâr ağa gelüp aldı ⁶¹¹.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde kapu ağasına yüz filori teslîm, Kāsım Ağa gelüp aldı ⁶¹².

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde şem'dânlar yalduzlanmasına yüz filori virildi ⁶¹³.

---

⁶¹⁰ Bu kelime نواق şeklinde yazılmıştır

⁶¹¹ Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

⁶¹² Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

⁶¹³ Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde bunda kalan ba'zı esbâb zernişân olmağiyçün sarây ağasına dört yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Sultân Selîm kapucularına elli beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde yemiş getürenlere elli filori in'âm olundu ki Mahmûd Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde pîşkeş getüren kimesneye on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde bir azîze otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Nâyzân Mustafa Çelebi'ye otuz filori in'âm.

Yekûn 10.010.

Defter oldur ki târîhin dokuz yüz elli ikisinde [15 Mart 1545-3 Mart 1546] pâdişâh-i âlem-penâh hazretlerine iki yüz miskâl altun teslîm olundu.

[vr. 27b]

Sûret-i defter oldur ki Şa'bân'ın evvelinde [18 Ekim 1544] dîger kîseye ibtidâ olundu.

Evvelâ Şa'bân'ın evvelinde kapu ağasına üç bin beş yüz filori teslîm olundu, çukadâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde yeniçeri ağasına bin filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde beş bin filori hünkâr hazretlerine teslîm olundu, rikâbdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde bir emîre yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde şem'dânlar yalduzlanmasına yüz filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde pîrûze alınmasına bin dört yüz filori virildi ki dört yüzü filori bu kîsedendir ve yedi yüzü yeni kîsedendir.

[vr. 28a]

700 flori bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki Edirne'de uydurulan seksen bin filorinin bir kîsesine ibtidâ olundu ki sekiz kîsedir onar binden ki zikr olunur, İnaşllahu'r-Rahman.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde pîşkeş getürenlere virilmeğçün kapu ağasına iki yüz filori teslîm olundu Behrâm Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Gazanfer Ağa'ya yetmiş filori, bir sipâhiye on beş ve bir kapucıya on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde bir sipâhiye yirmi filori, def'a bir sipâhiye on beş filori in'âm olundu, Behrâm Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde bir sipâhiye yirmi filori in'âm ve bir yeniçeriye on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde pîşkeş getürenlere yetmiş beş filori in'âm olundu, Behrâm Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde bir silahdâra yirmi beş filori in'âm olundu ki baltacılar kethudâsı gelüp aldı Ahmed Ağa.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde geyik getürene on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Sarı Saltık Baba eskisinin şeyhidir Aydın'a yirmi beş filori in'âm olundu ki Ahmed Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Kırkkilîse'den gelen bir dervîşe on iki filori in'âm olundu, Ca'fer Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde dış sâzendelere iki yüz seksen filori in'âm olundu, Sinân Ağa Kethudâ gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde dört müezzine seksen filori in'âm olundu, Kethüdâ Sinân Ağa gelüp aldı; Ali Bâlî, Bostân, Sinân Bâlî, Muslihiddîn.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde bundan Sultân Selîm'e giden iki kapucıya kırk filori in'âm olundu, Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde hünkâr hazretlerine sekiz yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Süleymân Paşa'nın kapucibaşısına otuz filori ve kapucılar kethudâsına otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Seğmen Ali'ye yirmi beş filori in'âm olundu, Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde bostâncılar kethüdâsına on beş filori ve mu'temedler kethüdâsına on beş ve ada ustasına on beş filori in'âm olundu, 45.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olundu, Hasan Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Çömlekçi ustasına yirmi filori ve kavuncu kocaya on beş ve Mamak ustasına on beş flori in'âm olundu, Sinân Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu, Çömlekçi'ye gitdikleri vakitte; oda oğlanı Nasûh gelüp aldı.

Def'â mâh-i Ramazânü'l-mübârek'in⁶¹⁴ üçüncü gününde [18 Kasım 1544] iki avcıya yirmi filori ve İsmâ'ilçe ustasına on beş filori.

[vr. 28b]

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde avcılara otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde avcılara on filori in'âm olundu.

---

⁶¹⁴ "Mezkûrun" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde avcılara otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde koca re'îse yirmi beş filori in'âm olundu, Sinân Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde şehremînine on beş filori in'âm olundu, Sinân Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Kûfteci Mustafa'ya yirmi filori virildi, bir çift üzengü kûft olmağiyçün virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine bin beş yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde geyik getürene on filori in'âm olundu, Kāsım Ağa gelüp [aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa geüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde üç avcıya onar filori in'âm olundu ki otuz filoridir.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde turşî-yi üzüm getürene yirmi beş filori ve sâde üzüm getürene yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Sultân Selîm'in kapucılar kethudâsının yazıcısına yirmi beş filori in'âm olundu, Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde üç avcıya otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde bundan giden kapucılara kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Dâvud Paşa'nın çavuşbaşısına altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde bir dervîşe yirmi beş filori in'âm olundu ki Hasan Dede'dir; Behrâm Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde Rüstem Paşa'nın âdemlerine altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde bostâncılara elli filori ve ustaya yirmi beş filori in'âm olundu, Ca'fer Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu, odada Hüseyin gelüp [aldı].

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde Kûfteci Mustafâ'ya yirmi dört filori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi üçüncü gününde balcı kocaya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde Kırkkilîseli bir hâceye yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde geyik getürene altmış⁶¹⁵ filori in'âm olundu, muhzıra⁶¹⁶ yirmi filori in'âm olundu; Behrâm Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinde Sultân Selîm'in kapucularına kırk filori in'âm olundu, Mehmed Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Doğancı Yûsuf gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde kapu ağasına dört yüz seksen altı filori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde bir emîre yirmi yedi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 Şevvâl'in evvelinde [16 Aralık 1544] kapu ağasına doksan bir filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 Şevvâl'in ikinci gününde bostâncılara elli beş filori in'âm olundu.

---

⁶¹⁵ "Yirmi" yazılıp üzeri çizilmiştir.

⁶¹⁶ Bu kelime محضوره şeklinde yazılmıştır.

[vr. 29a]

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde Ak-yazılı Baba'nın ışıklarına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde destvâne getürene on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde şahincibaşıya üç yüz filori in'âm olundu, Ferîz Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde yeniçeri ağasına sekiz yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Hayâlî'ye iki yüz filori in'âm olundu ki otuzu bu kîsedendir ve yüz yetmiş aşağıda zikr olunacak kîsedendir.

Yekûn 10.000.

170 bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Şevvâl'in yedinci gününde [22 Aralık 1544] dîger kîseye ibtidâ olundu ki zikr olunur.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Kapucıbaşı Rüstem Ağa'ya iki yüz filori in'âm olundu, Sinân Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde çakırcıbaşıya iki yüz filori in'âm olundu, Sinân Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde şahincibaşının karındaşı Ahmed Ağa'ya yüz filori in'âm olundu, Sinân Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde dış doğancılara doksan yedi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde emîr-i âhûrbaşıya üç yüz filori in'âm olundu, Ferîz Ağa [gelüp aldı]; [yekûn] 897.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Gümülcine'ye gidecekleri vakitte hünkâr hazretlerine bin yedi yüz elli filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına yetmiş sekiz filori in'âm olundu, Ferîz Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Rüstem Paşa'nın kethudâsına otuz filori in'âm olundu, Sinân Ağa Kethudâ [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Ahmed Paşa'nın kapucıbaşısına yirmi beş filori in'âm olundu, Sinân Ağa Kethudâ [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde avcılara on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde [...] Ağası'na yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde geyik getürene on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Hüseyin Beğ'e otuz⁶¹⁷ filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde kapu ağasına on yedi filori teslîm olundu, Baltacı İskender gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi[nci] gününde Rüstem Paşa'nın âdemisine otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde hünkâr hazretlerine bin beş yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Edirne'ye giden kapucıya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Ese⁶¹⁸ Beğ'e üç yüz filori ma' bir kaftan in'âm olundu.

---

⁶¹⁷ "On" yazılıp üzeri çizilmiştir.

⁶¹⁸ Bu kelime اسه şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde kapu ağasına elli filori teslîm olundu.

[vr. 29b]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde ışıklara on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Rüstem Paşa'nın âdemisine yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde pişkeş getüren kâfirlere otuz filori in'âm olundu, virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Sarı Çavuş'a⁶¹⁹ yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Hayâlî'ye yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı Zilka'de'nin evvelki gününde [14 Ocak 1545] Sultân Selîm'in iki kapucısına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde hünkâr⁶²⁰ hazretlerine dokuz yüz filori teslîm olundu, Yûsuf Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Edirne'ye giden kapucıya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Abdî Beğ'in âdemisine otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde hünkâr hazretlerine bin beş yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa'ya teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Müezzîn Sinân'a otuz filori in'âm olundu.

---

⁶¹⁹ Bu kelime چاغوشه şeklinde yazılmıştır.

⁶²⁰ “Çakırcı” yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde birkaç yetıme yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde peyklere iki yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde İsmâ'ıl-oğlu İshâk'a altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde ispâhiler ağasına iki yüz elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde iki kapucıya otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-i mezkûrun Remmâl Haydar'a iki yüz filori in'âm olundu.

$$10.000 - 8.328 = 1.672.$$

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde İnebeğ'in oğluna elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde avcılara on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Sultân Selîm'in kapucılarına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Rüstem Paşa'nın âdemisine otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-i mezkûrun yirmi yedinci gününde hünkâr hazretlerine bin dört yüz yetmiş beş filori in'âm olundu.

Yekûn 10.000.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Zilka'de'nin yirmi yedinci gününde dığer kîseye ibtidâ olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde Çömlekçi ustasına yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde oğlan getürene yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Sultân Selîm'in âdemlerine yüz yetmiş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde altın suyu husûsiyçün otuz dokuz filori ma' kırk dokuz akçe virildi.

Def'â mâh-ı Zilhicce'nin dördüncü gününde [16 Şubat 1545] hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslim olundu, Küçük Ya'küb Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı Zilhicce'nin yedinci gününde bostâncılar kethüdâsına yirmi beş filori ve altı bostâncıya sekizden kırk sekiz filori in'âm olundu, Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde geyik getürene on filori in'âm olundu.

[vr. 30a]

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz elli filori teslim olundu, Küçük Ya'küb gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Hızır İlyâs dervîşlerine yirmi beş filori in'âm olundu, Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde hünkâr hazretlerine altı yüz filori in'âm olundu, rikâbdâr ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde rahtvâna elli filori in'âm olundu, Kâsım Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde işâretçi? Acemler'e elli filori in'âm olundu, Ca'fer Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Yoros / Paros⁶²¹ dîzdârına yirmi beş filori in'âm olundu.

⁶²¹ Bu kelime بيروز / بيروز şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde hünkâr hazretlerine dokuz yüz elli filori teslim olundu ki rikâbdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde geyik getürene on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde murassa' kılıç harcına yedi filori ma' yedi akçe virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde geyik getürene kırk filori in'âm olundu, Ahmed Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Rüstem Paşa'nın kapucubaşısına otuz filori ve doğancısına yirmi filori in'âm olundu, Sinân Ağa [gelüp adı].

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu, Ca'fer Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Hayreddîn Paşa'nın çavuşuna yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Yanbolu sarâydar[1] oğluna on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Buhûrcu Pîrî'ye yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde fındık yaprağı getürene ve tavukçuya bile yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde hünkâr hazretlerine üç bin filori teslim olundu, Yûsuf Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı Muharremü'l-harâm'ın ikinci gününde [16 Mart 1545] kozbekçisine yirmi filori ve ve dört yoldaşına otuz iki filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Hayâlî'ye yüz elli filori in'âm olundu, Ferîz Ağa geüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Neyzen Hemdem'e yirmi yedi filori ve Üdcu İskender'e altı filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Gazanfer Ağa'ya elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde kemâncı baltacıya on filori in'âm olundu.

[vr. 30b]

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde bostâncılara yüz otuz altı filori in'âm olundu, Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde yundbaşısına yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde bir yeniçeriye yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde koca re'îse yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde yemiş getürene yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde geyik getürene otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde bir Acem'e elli filori in'âm olundu, Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, çukadâr ağa gelüp [aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde bir at koşucuya iki yüz elli filori ve birine dahi altmış flori ve birine dahi kırk flori in'âm olundu, 350.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde üzüm getüren emîre yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Ayasofya mütevellîsine yüz elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Destvâncı Behrâm'a yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde dülbend borkü alınmasına dört filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde bir avcıya on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Safer'in üçüncü gününde [16 Nisan 1545] merhûm İbrâhîm Paşa'nın kapucular kethudâsına yüz filori in'âm olundu, hemşehri⁶²² Hüsrev gelüp aldı.

Def'â mâh-ı Safer'in altıncı gününde bir dervîşe otuz filori in'âm olundu, Kâsım Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci Sultân Selîm'in giden kapucularına kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde bir yeniçeriye otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Sührâb adlı bir sipâhiye ki Hazîne oğlandır yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, rikâbdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu, Ferîz Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp aldı].

---

⁶²² Bu kelime همشهری şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde remmâle iki yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde kiraz⁶²³ getüren yeniçeriye yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Sultân Selîm'in kapucısına yirmi beş filori in'âm olundu.

[vr. 31a]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Balıkçı Hüseyin'e yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde tazı[?] getüren silihdâra yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde bostâncılara doksan altı filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde kavuncu kocaya otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde murassa' kılıç harcına kuyûmcubaşıya bir filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde şahinbaşuya iki yüz elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde hünkâr hazretlerine bin yedi yüz filori teslîm olundu ki altı yüz yetmiş dokuz eski kîsedendir ve bin yirmi bir aşığada zikr olunacak kîsedendir.

---

⁶²³ Bu kelime كِرَازْ şeklinde yazılmıştır.

Yekûn 10.000.

1021 bu kîsedendir.

El-vâki' fî Edirne.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Safer'in yirmi üçüncü gününde [6 Mayıs 1545] iki kîseye ibtidâ olundu ki yirmi bin filori olur cem'an.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde hünkâr hazretlerine üç yüz elli filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Kapucıbaşı Rüstem Ağa'ya koşu husûsiyçün beş yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde hünkâr hazretlerine iki bin beş yüz, 2.500 filori teslîm olundu, Yûsuf Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Ahmed Ağa'ya yedi yüz filori in'âm olundu, Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine iki bin filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Rüstem Paşa'nın kapucıbaşlarına altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde koca sarâydâra on yedi filori in'âm olundu, Mehmed Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde suyolcuya on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Dâvud Paşa'nın kethudâsına yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olundu, rikâbdâr gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde kapu ağasına iki yüz filori teslîm olundu, Hasan Ağa gelüp [aldı].

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Edirne hâcelerine otuz dört filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 Rebiyülevvel'in ikinci gününde [14 Mayıs 1545] Edirne bostâncılarına kırk bir filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde pîşkeş getürene on beş filori in'âm olundu.

[vr. 31b]

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde Babaeskisi'nin emîrine yirmi filori in'âm olundu, kapu ağasına teslîm [olundu].

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde bir çavuşa on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde bir bostâncıya yedi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde Sinân Ağa'ya yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde hıyar getüren kimesneye yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde bir çayır sâhibine yirmi filori ve diğerk çayır sâhibine sekiz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde bir sipâhiye yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde bir bostâncıya yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde bir bostâncıya sekiz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde odada Murâd Ağa'ya otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde pîşkeş getürene yirmi beş filori in'âm olundu, Ferîz Ağa [gelüp aldı], 25.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde iki avcıya yirmi filori in'âm olundu, Ferîz Ağa gelüp [aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde hünkâr hazretlerine iki bin filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde on altı filori teslîm olundu, kapu ağasına.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde takalık? hünkâr hazretlerine bin iki yüz elli filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde hünkâr hazretlerine sekiz yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde kayık topları yalduzlanmasına on sekiz filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, çukadâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Sultân Selîm'in kapucularına kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde üzüm getüren kocaya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine üç bin filori teslîm olundu, kapu ağası [gelüp] aldı.

Def'â mâh-ı Rebiyülâhır'ın evvelinde [12 Haziran 1545] Mollâ⁶²⁴ Kandî'ye yirmi beş filori in'âm olundu.

---

⁶²⁴ Bu kelime مؤله şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde Ca'fer Re'îs'e on filori in'âm olundu, koruk getürdü.

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde üç yüz filori hünkâr hazretlerine teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Edirne bostâncılarına kırk dört filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde Edirne bostâncılarına on altı filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, çukadâr ağa gelüp aldı.

[vr. 32a]

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde bir Anadolu'ya yirmi beş filori in'âm olundu, Behrâm Ağa gelüp [aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Yeniçeri Ağası Pertev Ağa'ya bin beş yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde hünkâr hazretlerine bin iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Sultân Selîm'in iki kapucısına elli filori ve yazıcısına otuz filori in'âm olundu, yekûn 80.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Kapucıbaşı Mehmed Ağa'ya yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Nakkâş Kara Memi'ye kitâb tezhîbi için⁶²⁵ otuz filori in'âm olundu⁶²⁶.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu ki yüz on dokuzu eski kîsedendir ve seksen biri yenisindedir.

Yekûn 20.000.

Şa'bân ayının yirminci gününde hünkâr hazretlerine doksan iki buçuk miskâl altun tel teslîm olundu. Def'â mâh-i mezkûrun yirmi üçüncü gününde yetmiş miskâl teslîm olundu, rikâbdâr gelüp aldı.

81 flori bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Rebiyülâhır'ın dokuzunda [20 Haziran 1545] Sırapınar'a⁶²⁷ gitdikleri vakitte dîger kîseye ibtidâ olunup hünkâr hazretlerine sekiz bin, 8.000 filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde üzüm getürenlere on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine iki yüz elli filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı Cemâziyelevvel'inin ikinci gününde [12 Temmuz 1545] üzüm getürene on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde geyik getürene on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde şem'dânlar yıldızlanmasına sekiz filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde kapu ağasına iki yüz filori teslîm olundu, ahşama karşı.

---

⁶²⁵ Bu üç kelimenin üzeri çizilmiştir.

⁶²⁶ “Virildi” yazılıp üzeri çizilmiştir.

⁶²⁷ Bu kelime سِرّه بكار şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde kapu ağasına yüz filori teslim olundu⁶²⁸.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde kapu ağasına iki bin filori⁶²⁹ teslim olundu. İçerüye virilmeğiçün alındı ki bin dört yüz otuz iki filori eski kîsedendir ve beş yüz altmış sekiz filori yeni kîsedendir.

Yekûn 10.000.

568 bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Cemâziyelevvel'inin sekizinci gününde [18 Temmuz 1545] dîger kîseye ibtidâ olundu ki on bin filoridir.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine bin iki yüz altmış filori teslim olundu, Küçük Ya'küb [gelüp] aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

[vr. 32b]

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu, Baltacı Kethudâsı [gelüp aldı].

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde şahincibaşının âdemisine on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslim olundu, Küçük Ya'küb gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci [gününde] Ese[?] Beğ'in âdemisine otuz yedi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Câmçı Hâcı Mahmûd'a bayramlık husûsiyçün on beş filori ma' yüz akça in'âm olundu.

---

⁶²⁸ Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

⁶²⁹ İkinci kez yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde hünkâr hazretlerine yüz elli filori teslîm olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde kapu ağasına dört yüz yetmiş beş filori teslîm olundu, dış takye⁶³⁰ alınmak için.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olunup Küçük Ya'küb Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Ali Sultân'a iki yüz filori in'âm olundu ki Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı Cemâziyelâhır'ın guresinde [10 Ağustos 1545] avadânlık harcına seksen filori ma' yirmi sekiz akçe virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun evvelinde maşraba yaldızlanmasına üç filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun evvelinde Mu'allim Arab'a otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde Edirne bostâncılarına on altı filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb [Ağa gelüp] aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun onuncu gününde kuşaklar alınmasına kırk iki filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Sultân Selîm'in âdemisine elli filori in'âm olundu, Hasan Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Sultân Selîm'e doğan dutmasına otuz dört filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Mihaliç'den kavun getüren bostâncıya yirmi sekiz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde hünkâr hazretlerine altı yüz filori teslîm olundu, çukadâr ağa gelüp aldı.

---

⁶³⁰ Bu kelime طقيا şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde hünkâr hazretleri için hacc iden kimesneye otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Kâtib Hâcî Mehmed'e elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Edirne kavuncusuna elli bir filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Edirne bostâncılarına on sekiz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde araba kîrâsına on iki filori virildi.

Def'â mâh-ı Cemâziyelâhır'ın on altıncı gününde kapu ağasına bir kîse filori teslîm olundu ki on bin filoridir.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde kavun getüren bostâncılara yirmi dokuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde araba kîrâsı için on iki filori virildi, Ahmed Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu, Hasan Ağa [gelüp aldı].

[vr. 33a]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Edirne bostâncılarına otuz iki filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Velî Beğ'e yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, rikâbdâr gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Yayı Usta Ahmed'e yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Recebû'l-mürecceb'in beşinci gününde [12 Eylül 1545] etmekçiler harciyçün üç filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde kapu ağasına seksen sekiz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, rikâbdâr gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Edirne bostâncılar kethüdâsına yirmi beş filori ve dört bostâncıya sekizerden otuz iki filori in'âm olundu, Ahmed Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Hakkâk Kâsım'a yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Zapo Dilsüz'ün babasına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci Mollâ⁶³¹ Bahârî'ye otuz filori in'âm olundu, Hacı Hasan Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde hünkâr hazretlerine iki yüz elli filori teslîm olundu, çukadâr gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde kavuncu kocaya⁶³² ve dört bostâncıya yirmi sekiz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Mihaliç'den kavun getürenlere yirmi iki filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına kırk filori in'âm olundu.

---

⁶³¹ Bu kelime مولا şeklinde yazılmıştır.

⁶³² Bu kelime قواحيه şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde geyik urana on filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde iki kapucıya elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde beyit getürene on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslim olundu, çukadâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde dört Menemen kâlî alınmasına on altı filori virildi, kâlîler iç halkına teslim olundu, Frenk Ali Ağa'ya virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Sultân Bâyezîd'in⁶³³ hançer sapı alınmasına üç filori virüldi.

Def'â mâh-ı Şa'bân'ın üçüncü gününde [10 Ekim 1545] yemiş getüren kimesnelere kırk flori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde kuyûmcubaşıya levh olunmağiyçün sekiz filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde kavuncu Acem'e yirmi filori ve şâgirdlerine on altı filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde zerdûz çuka içün yüz otuz filori virildi.

---

⁶³³ Bu kelime بیازید şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Nâyzân Mustafa Çelebi'ye otuz filori in'âm olundu.

[vr. 33b]

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde tekve-nişîn kocaya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Hayreddîn Paşa'nın kethudâsına otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde muhzıra⁶³⁴ yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-i mezkûrun yirminci gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Edirne'den kavun kapucıya ve bostanlara altmış dokuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde ayva getüren kapucıya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde şeftâlû getüren kimesneye on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde bir emîre otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde emîrlere yüz elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde Rüstem Paşa'nın kapucıbaşısına otuz filori in'âm olundu.

---

⁶³⁴ Bu kelime مهزوره şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde künde-kârî ustası Hasan'a yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslim olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde balıkcı kocaya otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde bir yrtime yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 Ramazân'ın üçüncü gününde [8 Kasım 1545] Sultân Selîm'in yazıcısına otuz beş filori in'âm olundu ve kapucısına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde Kırkkilîsâ'nın⁶³⁵ şeyhine otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslim olundu, Küçük Ya'kûb Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde çavuşbaşının âdemisine on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde doğan üsküfû göndürene yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde elma göndürene otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde üzüm getüren kocaya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â Zurzu⁶³⁶[?] kâfire üç kıt'â atlas için iki yüz seksen beş filori virildi, mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde.

⁶³⁵ Bu kelime قرق قیلسا şeklinde yazılmıştır.

⁶³⁶ Bu kelime زورزو şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori virildi, Bihrûz Ağa gelüp aldı. 9.707.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Apar Deresi'nden alabalık getüren kâfire otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde emîre yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-i mezkûrun on sekizinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Rüstem Paşa'nın âdemisine otuz birine dahi yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde üzüm turşusu getürene otuz filori in'âm olundu.

[vr. 34a]

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde İnebeğ'in doğancılara on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde kavun ve lâle getürene yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori virildi.

Yekûn 20.000.

Yüz yirmi yedi filori yeni kîsedendir⁶³⁷.

[vr. 34b]

Sûret-i defter oldur ki hicret-i Nebevî'nin dokuz yüz elli ikisinde bodrumdan harc husûsiyçün pâdişâh-i âlem-penâh hazretlerinin emr-i şerîfleriyle elli bin filori çıkarılıp şehri Ramazân'ın on yedinci gününde [22 Kasım 1545].

---

⁶³⁷ Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

Defter oldur ki mübârek Ramazân'ın on sekizinci gününde [23 Kasım 1545] kapu ağasına bir kîse filori teslîm olundu ki on bir filoridir.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde büyük emîr-i âhûra dört bin filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde iç doğancılara iki yüz seksen filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, çukadâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde Edirne bostâncılarına otuz beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde Sultân Beyâzîd'in⁶³⁸ yeşim sanı zernişânına on beş filori virildi.

Def'â mâh-ı Şevvâl'in evvelki gününde [6 Aralık 1545] sarây ağasına altmış sekiz filori in'âm olunup ve kapu oğlanlarına dört yüz yetmiş altı filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olunup Küçük Ya'kûb Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde Rüstem Paşa'nın kapucıbaşı[sı]na altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde çiniler getüren âdeme otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde üzüm getüren âdeme yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Sultân Selîm Kapucularına seksen filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde çakırcıbaşıya dört yüz filori in'âm olundu.

---

⁶³⁸ Bu kelime بيازید şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Acem'e iki yüz filori in'âm olundu.

[vr. 35a]

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Sinân Paşa hazretlerine iki bin filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Doğancıbaşı Hasan'a yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Ahmed Paşa'nın kethudâsına otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde hünkâr hazretlerine yüz elli filori teslim olundu, çukadâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde kapu ağasına altı yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslim olundu, silahdâr ağa [gelüp] aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde geyik avlayan kimesneye on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslim olundu, silahdâr ağa gelüp akdî ki yedi yüz otuz iki bu yeni kîsedendir.

Yekûn-i sikke 20.076.

732 bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki Şevvâl ayının on dokuzuncu gününde [24 Aralık 1545] dîger kîseye ibtidâ olundu ki on bin filoridir.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde çeng kirişi için iki filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslim olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde hâfızlara on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslim olundu, Küçük Ya'küb Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde İznik Beği'n[in] âdemisine on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 Zilka'de'nin evvelinde [4 Ocak 1546] Rüstem Paşa'nın iki kapucubaşısına altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun evvelinde Sultân Selîm'in iki kapucısına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun evvelinde muhırbaşına⁶³⁹ yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde tavukçubaşıya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Sultân Selîm kapucularına elli beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde kassâbbaşıya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde çakır getüren Rüstem Paşa'nın âdemisine otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde hünkâr hazretlerine yüz filori teslim olundu, Küçük Ya'küb Ağa gelüp aldı.

[vr. 35b]

Def'â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde Karaca Beğ âdemine on yedi filori in'âm olundu.

⁶³⁹ Bu kelime مُهزور şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde hünkâr hazretlerine sekiz yüz filori in'âm olundu, Güzelce Hasan gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde yeniçeri muhızlılarına⁶⁴⁰ yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde kuşak alınmasına yirmi filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde Zâhid-oğlu'na yüz altmış dokuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde topçuya kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Usta Mes'ûd'a bir zernişân bıçak olmağa filori üç virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Zernişâncı Şâh Mehmed'e bir bıçak zernişân olmağiyçün üç filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde balcıbaşına altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde avcılara yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Zilhicce'nin ikinci gününde [4 Şubat 1546] Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olundu.

---

⁶⁴⁰ Bu kelime محزورلرنه şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Segbân Ali'ye altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde hünkâr hazretlerine yedi yüz filori teslîm olundu, çukadâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Korucu Sinân'a on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Kaysun-oğlu hekîme yüz yirmi filori ma' bir kaftan in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Muslihiddîn Hekîm'e yüz filori ma' bir kaftan in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, çukadâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Destvâneci Hüseyin'e yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Destevâneci Hamza'ya yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Mollâ Bâyezîd'e⁶⁴¹ yirmi filori in'âm olundu.

[vr. 36a]

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Edirne Kalenderleri'ne yetmiş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Ali Paşa kethudâsına kırk filori in'âm olundu.

---

⁶⁴¹ Bu kelime بیازید şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde hünkâr hazretlerine iki bin filori teslîm olup çukadâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Hayâlî'ye yüz elli filori in'âm olup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde kapu ağasına yedi bin filori teslîm olundu ki beş bin beş yüz yeni kîsedendir ve bin beş yüzü eski kîsedendir.

Yekûn 10.026.

Beş bin beş yüz filori bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-1 Zilhicce'nin on dördüncü gününde [16 Şubat 1546] dîğer kîseye ibtidâ olundu ki on bin filori olur.

Yoğurtçubaşıya mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde emîre yirmi beş filori in'âm olup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde İznik'den üzüm getüren kimesneye yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde kitâb getüren dervîşe yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde geyik getüren kimesneye on filori in'âm olundu.

Def'â Hâce İnâyet-oğlu'na mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde yüz filori in'âm olup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde Sehâbî'ye yirmi beş filori in'âm olup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yednci gününde Aşkî'ye yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde Kâtib Mehmed'e elli filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, çukadâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde remz okuyucular[a] otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde Buhûrcı Pîrî'ye on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde Ayaz Paşa âdemisine altmış filori in'âm olundu.

[vr. 36b]

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde Segbân Ali'ye yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde tazıları timâr idenlere altı filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde kozbekçisine yirmi filori ve bostân[cı]lara on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde Balıkçı Hüseyin'e yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde Koca Köyü'nde kapu ağa[sı] hazretlerine bin filori teslîm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Mehmed Paşa kethudâsına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 Muharrem'in dördüncü gününde [7 Mart 1546] Destvâneci Gazanfer'e kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde Yanbolu Sarâyı'nda hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde İstanbul'a giden kapucılara kırk beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde doğancıya on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Yanbolu kuşçularına beş yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde ayu yavrılarının avcısına on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Emîr-i âlem âdemisine on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Yanbolu Sarâyı'na kapu ağasına bin beş yüz filori teslîm olundu.

Sekiz yüz elli bir kapu ağası çıkardığı filoridir.

Yekûn 10.000.

Sûret-i defter oldur ki kapu ağa[sı] hazretleri Yanbolu'ya giderken çıkardığı floridir ki adedi 4.171.

Evvelâ mâh-ı Muharrem'in on dördüncü gününde Sultân Selîm'in yazusına ve bizüm kapucıya yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde bir avcıya on filori in'âm olundu ve Edirne bostâncılarına yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde şahincibaşı âdemisine on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Rüstem Paşa kapucibaşlarına yetmiş filori in'âm olundu.

[vr. 37a]

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde muhızıra⁶⁴² ve bir yeniçeriye kırk beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-i mezkûrun yirminci gününde bir fakîre altı filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde İstanbul'dan gelen ... ile giden kapucılara yetmiş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde kuşçulara sekiz yüz filori in'âm olundu, Kâsım Ağa [gelüp] aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü balık getüren kapucuya on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Poyraz Sinân'a on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Kaysun-oğlu'na yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü cerrâhbaşuya altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Yahûdî hekîme kırk filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Edirne bostâncılarına yedi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Kapucu Şa'bân'a⁶⁴³ yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde bir korıcuya on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde Yanbolu sarâydârına yirmi filori ve oğluna on filori in'âm olundu.

---

⁶⁴² Bu kelime محروزيه şeklinde yazılmıştır.

⁶⁴³ Bu kelime شابان şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde Yanbolu hatîbine ve müezzine yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Saferü'l-muzaffer'in evvelki gününde [3 Nisan 1546] Ahyolu'n ilçesinde kapu ağa[sı] hazretlerine bin beş yüz filori teslim olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde Sultân Selîm'in kapucularına kırk filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde beş kişi kâfire on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun İstanbul bostâncılarına doksan beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-i mezkûrun altıncı gününde Edirne bostâncılarına seksen yedi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-i mezkûrun yedinci gününde Kılavuz⁶⁴⁴ Kaya Bâlî'ye on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde evi yanmış âdeme yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde ... kapucıya yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Yanbolu sarâydarına yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu İstanbul bostâncılarına elli iki filori in'âm olundu.

[vr. 37b]

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde sarâydarın iki oğluna on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Mansûrlu'da[?] bir sipâhiye on beş filori in'âm olundu.

⁶⁴⁴ Bu kelime قولاوز şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Yanbolu dülgerine on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Sehâbî'ye otuz filori in'âm olundu.

Yekûn 4.171.

Sûret-i defter oldur ki Safer'in on ikinci gününde [14 Nisan 1546] dîger kîseye ibtidâ olundu ki zikr olunur.

Def'â mâh-ı Safer'in on ikinci gününde emîr-i âhûra iki yüz elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde sipâhiler ağasına iki yüz elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Rüstem Paşa'nın âdemisine kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde yemiş getüren kimesneye yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Balıkçı Hüseyin'e yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Kündekârî Usta Hüseyin'e yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Kurt müezzine otuz beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde üç müezzine doksan filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Edirne Sarâyı'nda hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Edirne Sarâyı'nda hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde balık getüren kapucılara yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Sultân Selîm'e giden kapucılara elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde kavuncu kocaya on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-i mezkûrun yirminci gününde bir ispâhiye yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Kara[beğ] beğine elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde küçük/köçek koca birine sekiz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Revân[?] kethüdâsına kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olundu.

[vr. 38a]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Mamak ustasına yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Bülbülcü Pervâne'ye yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun Edirne Sarâydârı'na on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde hünkâr hazretlerine yüz elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Hâsköyü'nde kapu ağaya bin filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Edirne bostâncılarına on dört filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Edirne bostâncılarına on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun Kündekârî Hüseyin'e on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde pîşkeş getüren kâfirlere yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun Hurrem Paşa-oğlu kethudâsına on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde iç bâğvâna yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde İstanbul bostâncılarına yirmi üç filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde kapubaşına iki yüz elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde otağ⁶⁴⁵ kapucularına yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde Balıkçı Hüseyin'e yirmi beş filori ve dîger Hüseyin'e yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun balıkçı kâfire yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde bir kapucıya on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Balıkçı Hüseyin'e on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde balıkçı kâfire on beş filori in'âm olundu.

---

⁶⁴⁵ Bu kelime او داغ şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi [sekizinci] gününde bir kapucıya on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Âbidîn Çavuş'a yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun Ayaz Paşa-oğlu kethüdâsına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde köy âdemisine yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde bir kimesneye yirmi beş filori in'âm olundu.

[vr. 38b]

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde kapu ağasına bin filori teslîm olundu, Uğraş Köyü'nde idi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde çiçek getiren helvâcılara yetmiş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı Rebiyülevvel'in ikinci gününde ikinci gününde⁶⁴⁶ [3 Mayıs 1546] muhzıra⁶⁴⁷ yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yeniçeri ağasının kapucıbaşısına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun ikinci gününde bir yeniçeriye yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde İstanbul bostâncılarına yirmi üç filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde kapu ağa[sı] hazretlerine yirmi filori teslîm olundu.

---

⁶⁴⁶ Tekraren yazılmış.

⁶⁴⁷ Bu kelime محزوره şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde aşçılara iki yüz elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde hünkâr hazretlerine beş yüz elli filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde Çatalca'da kapu ağa[sı] hazretlerine iki yüz on filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde kapu ağa[sı] hazretlerine yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Kapucıbaşı Rüstem Ağa'ya üç yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde ...başıya yirmi filori in'âm olundu.

Cem'an yekûn 6.365.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde kapu ağasına kîsenin bâkî filorisi kîse ile bile teslîm olunup virildi⁶⁴⁸.

Sûret-i defter oldur ki târîhin dokuz yüz elli üçüncüsünde mâh-ı Rebiyülevvel'in on dördüncü gününde [15 Mayıs 1546] pâdişâh-i âlem-penâh emr-i şerîfleriyle bodrumdan harc husûsiyçün yirmi bin filori ihrâc olunup ki iki kîsedir onar bin filoridir; ez-dest-i Serhâzîn Ca'fer Ağa.

Sûret-i defter oldur ki mezkûr florinin bir kîsesine ibtidâ olundu, mâh-ı Rebiyülevvel'in on altıncı gününde ki kîsede on bin filoridir.

[vr. 39a]

Evvelâ mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Sultân Selîm'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde hıyar getüren kimesneye yirmi beş filori in'âm olundu.

⁶⁴⁸ Bir kesenin on bin flori olduğu göz önünde bulundurulduğunda $10.000 - 6.263 = 3.737$ filori olur.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde hünkâr hazretlerine bin beş yüz filori teslim olundu, Küçük Ya'küb Ağa [gelüp] aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde Hâcî Hasan'a otuz beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Sultân Selîm kapucularına altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslim olundu, Küçük Ya'küb Ağa [gelüp] aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde silahdâr ağaya on beş filori teslim olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Kara Emîrze[‘ye] otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 Rebiyülâhır'ın evvelki gününde [1 Haziran 1546] Mehmed Paşa âdemisine yemiş getürdüğüyçün kırk filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde Kâtib Hâcî Mehmed'e yetmiş filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde üzüm getüren kocaya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun beşinci gününde Geyiklü Baba'yı bekleyene yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun altıncı gününde hünkâr hazretlerine sekiz yüz filori teslim olundu, Silahdâr Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun altıncı gününde Mısır'dan fidân getüren kimesneye altmış filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yedinci gününde kapu ağasına on yedi filori teslim olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Ca'fer Lâlâ âdemisine atmaca getürdüğüçün otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-i mezkûrun yedinci gününde hünkâr hazretlerine beş bin filori teslîm olundu, odacı Nasûh [gelüp] aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Sultân Selîm kapucısına yirmi beş filori ve çavuşuna otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on birinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olunup Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Bin üç yüz yirmi filori bu eski kîsedendir.

Def'â hicretin dokuz yüz elli üçünde Rebiyülâhır'ın on altıncı gününde hünkâr hazretlerine beş [...]⁶⁴⁹

Yekûn 10.008.

[vr. 39b]

Def'an târîhin dokuz yüz elli üçünde Rebiyülâhır'ın on altıncı gününde [16 Haziren 1546] hünkâr hazretlerine beş bin filori teslîm olunup ki üç bin altı yüz seksen filori bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki dîğer kîseye ibtidâ olundu ki zikr olunur.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde hazînedârbaşına iki yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Sultân Selîm'in imâmına otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Edirne bostâncılar kethudâsına yirmi beş ve bostâncılara yirmi sekiz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Mekke'den Sultân Selîm kapucısına yirmi filori in'âm olunup virildi.

⁶⁴⁹ Bu cümle yarım bırakılmış ve üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olunup Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde hıyar getüren kimesneye on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde bostâncılara yirmi iki filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde mikrâs zernîşân olunmasına iki filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Ca'fer Re'îs'e koruk getürdüğüçün yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olunup Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde bir dervîşe on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde oğlak getüren sûfiye on filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olunup kapu ağası gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde üzengü yaldızlamasına on iki filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine yüz filori teslîm olunup, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde tekrâr hünkâr hazretlerine yüz filori teslîm olunup, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde hünkâr hazretlerine üç bin yüz filori teslîm olunup, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde kumaş için bin altmış dokuz filori virildi ma' doksan altı akçe.

Yekûn 10.000.

[vr. 40a]

Sûret-i defter oldur ki târîh-i Nebevî'nin dokuz yüz elli üçünde mâh-ı Cemâziyelevvel'ün on beşinci gününde [14 Temmuz 1546] pâdişâh-i âlem-penâh emr-i şerîfleriyle bodrumdan harc husûsiyçün yirmi yedi bin sekiz yüz filori ihrâc olundu.

Sûret-i defter oldur ki mezkûr filorinin yedi bin sekiz yüzüne ki bir kîsededir ibtidâ olundu, mâh-ı Cemâziyelevvel'in on altıncı gününde [15 Temmuz 1546].

Evvelâ mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Edirne bostâncılarına on yedi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine kırk miskâl altun teslîm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde iki yeniçeriye adadan çiçek getürdüğüçün yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde üzüm getüren kâfirlere on beş filori in'âm olunup, Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde incir getüren sipâhiye on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olunup, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu, Kel/Gül Ahmed Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde hünkâr hazretlerine iki bin beş yüz filori teslîm olunup, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde hünkâr hazretlerine sekiz yüz filori teslîm olunup, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'â târîhin dokuz yüz elli üçünde hünkâr hazretleri Sırapınar'a⁶⁵⁰ gidiyorken kapu ağası hazretlerine bu mezkûr yirmi yedi bin filoriden bir kîsesi teslîm olundu ki on bin filoridir.

Def'â mâh[-ı mezkûrun] on ikinci gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Sultân Selîm emîr-i âlemine beş yüz filori ma' bir kaftan in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Kapucıbaşı İskender Ağa'ya yüz filori in'âm olunup virildi, Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Sırapınar⁶⁵¹ yapılmasına altı yüz altmış bir filori virildi.

[vr. 40b]

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Sultân Cihângîr'e ipek[?] alınmasına üç filori virildi.

Def'â kumaşlar husûsiyçün bu kîseden altı yüz doksan beş filori virildi.

Yekûn 7.876.

Def'â Cemâziyelâhır'ın on altıncı gününde [14 Ağustos 1546] diğer kîseye ibtidâ olundu ki zikr olunur.

Evvelâ mâh-ı mezkûrun mezbûrununda kumaşlar bin dört kırk dört filori virildi, altı yüz doksan beş eski kîsedendir. Cem'an iki bin yüz kırk üç filori olur⁶⁵².

⁶⁵⁰ Bu kelime صره بوكار şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵¹ Bu kelime صيره بوكار şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵² Bu kaydın üzeri çizilmiş ve yanına tekrar yazılmıştır.

Evvelâ mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde kumaşlardan ötürü bin beş yüz altı filori virildi ve eski kîseden altı yüz doksan beş cem‘an iki bin iki yüz bir filori olur.

Def‘â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olunup, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def‘â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde kavuncu Acem’e yirmi filori in‘âm olundu.

Def‘â mâh-1 mezkûrun yirminci gününde Sultân Ali’ye yüz filori in‘âm olunup virildi.

Def‘â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde Sultân Cihângîr’ün üzenğüleri yaldızlamasına sekiz filori virildi.

Def‘â mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde bin beş yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def‘â mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde Barak[?] pehlivâna yüz filori in‘âm olunup virildi.

Def‘â mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde koca re’îsle kâvurlara/gâvurlara otuz filori in‘âm⁶⁵³ olundu.

Def‘â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde sultân kapucularına elli filori in‘âm olunup virildi.

Def‘â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde içerüye hünkâr hazretlerine üç bin filori teslîm olundu, kapu ağası gelüp aldı.

Def‘â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine sekiz yüz elli filori teslîm olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def‘â mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine üç bin filori teblîğ olunup Kapu Ağa[sı] Haydar Ağa hazretleri[ne] teslîm olundu ve bir kîse akçe ki elli bin akçedir.

---

⁶⁵³ “Teslîm” yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Edirne bostâncılarına kırk bir⁶⁵⁴ filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde çeng kirişine altı filori virildi⁶⁵⁵.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Sultân Selîm yazıcısına ve kapucısına altmış filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on⁶⁵⁶ birinci gününde Edirne bostâncılarına kırk altı⁶⁵⁷ filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde kavun getüren ustaya ve şâgirdlerine otuz dört filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde yeniçeriler muhızına⁶⁵⁸ yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz altmış altı filori virildi, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

[vr. 41a]

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde kapudan kethüdâsına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Sultân Bâyezîd'in⁶⁵⁹ üç ağasına üç yüz filori ma' üç kaftan in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Sultân Selîm kapucıbaşına dört yüz filori in'âm olunup ve bile gelen âdemlerine seksen filori in'âm olundu.

---

⁶⁵⁴ “Otuz altı” yazılıp üzeri çizilmiştir.

⁶⁵⁵ “İn'âm” yazılıp üzeri çizilmiştir.

⁶⁵⁶ “Yirmi” yazılıp üzeri çizilmiştir.

⁶⁵⁷ “Dört” yazılmıştır.

⁶⁵⁸ Bu kelime محضورنه şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵⁹ Bu kelime بيازید şeklinde yazılmıştır.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Edirne bostâncılarına kırk dört filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde bir dervîşe yüz filori in'âm, Küçük Ahmed Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori virildi, Ya'kûb Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde bir emîre elli⁶⁶⁰ filori in'âm olunub virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Yeni-hisâr âdemisine otuz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Sultân Selîm kapucularına doksan filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olundu.

İki yüz dokuzu bu eski kîsedendir.

Yekûn 10.000.

Sûret-i defter oldur ki târîhin dokuz yüz elli üçünde Receb'in dokuzuncu gününde [5 Eylül 1546] pâdişâh-i âlem-penâh emr-i şerîfleriyle bodrumdan yirmi beş bin filori harc husûsiyçün çıkarıldı ki mezbûr olundu.

Evvelâ mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde hünkâr hazretlerine iki bin filori teslîm olundu; Bihrûz Ağa geldi, aldı.

---

⁶⁶⁰ "Altmış" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Sultân Bâyezîd'e⁶⁶¹ bir kîse filori⁶⁶² teslim olundu, ol dahi bundandır.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Sultân Bâyezîd'e kumaşlar alınmasına üç yüz yetmiş iki filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Bâyezîd'in bir ağasına yüz filori in'âm olundu, ma' bir kaftan.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine bin iki yüz filori teslim olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde Sultân Bâyezîd Efendi'ye yüz filori virildi, Yûsuf Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı Şa'bân'ın evvelki gününde [27 Eylül 1546] hünkâr hazretlerine yedi yüz filori teslim olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslim olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Yekûn 5.000.

[vr. 41b]

Sûret-i defter oldur ki dîger kîseye ibtidâ olundu, mâh-ı Şa'bân'ın dördüncü gününde [30 Eylül 1546].

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslim olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olundu, Mehmed Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde üzümcü kocaya otuz filori in'âm olundu.

⁶⁶¹ Bu kelime بياريد şeklinde yazılmıştır.

⁶⁶² Bu kelime iki kere yazılmıştır.

Def'â mâh-1 mezkûrun altıncı gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Yûsuf Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde kumaşlardan ötürü altı yüz seksen beş filori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun onuncu gününde hünkâr hazretlerine dört yüz virildi, Ali Ağa [gelüp] aldı.

Hülâsa? toprağına dört yüz filori.

Def'â mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde Sultân Ali'ye yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun mezbûrunda Hamon-oğlu'na iki yüz filori virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun mezbûrunda Kâtib Hâcî Mehmed'e iki yüz filori ma' bir kaftan in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde hünkâr hazretlerine üç bin yedi yüz elli filori teslîm olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde Sultân Bâyezîd kapucularına elli filori in'âm olundu, virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun on altıncı gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, silahdâr ağa [gelüp] aldı.

Def'â mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde koca re'îse yirmi filori virildi.

Nakkâş Kara Memî'ye kırk filori in'âm olundu, mâh-1 mezkûrun on sekizinci gününde.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde Şeyh Abdülkâdir Geylânî'nin şeyhine yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde bir emîre yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Sinân Paşa'nın bâğçevânlarına⁶⁶³ yirmi filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun mezbûrunda atmacacıbaşının âdemisine on beş filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun mezbûrunda çakırcıbaşının âdemisine on beş filori in'âm olundu.

[vr. 42a]

Def'â mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde şeyh-i i a'zamın⁶⁶⁴ oğlu Mehmed'e seksen filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde kumaşlardan ötürü iki yüz yirmi altı filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine sekiz yüz filori teslim olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslim olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirminci gününde kumaşlar alınmasına yüz elli dokuz filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Sultân Bâyezîd'in kapucularına yetmiş beş filori virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde sarây ağasına yüz filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun mezbûrunda hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslim olundu, silahdâr [gelüp] aldı.

---

⁶⁶³ “Âdemlerine” yazılıp üzeri çizilmiştir.

⁶⁶⁴ Bu kelime عزام şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûruna Galata Ağası'na ve paşa askeri[?] ağasına yüz filori vir[il]di; altmışardan⁶⁶⁵.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde iki kalkan alınmasına iki yüz filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûruna hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslim olundu, silahdâr ağa [gelüp] aldı.

Def'a serâser alınmasına elli sekiz virildi, baltacılar kethudâsı aldı; paşa çağırıldığında oldu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde hünkâr hazretlerine iki yüz elli filori teslim olundu, silahdâr ağa [gelüp] aldı.

Yekûn 5.039.

Yirmi filori bu kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki târîhin dokuz yüz elli üçünde pâdişâh-i âlem-penâh emr-i şerîf[iy]le bodrumdan altmış bin sultâniye filori Edirne'ye gitdiği avânda harc husûsiyçün çıkarıldı, Şa'bân'ın yirmi birinci gününde [17 Ekim 1546].

Evvelâ mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde [19 Ekim 1546] bir kîseye ibtidâ olundu ki on bin filoridir.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori virildi, silahdâr ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Gazanfer Beğ'e elli filori in'âm ve karındaşına otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslim olundu, silahdâr ağa [gelüp] aldı.

---

⁶⁶⁵ Toplam filorinin yüz yirmi olması gerekiyor.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, silahdâr ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde müezzinlere yüz elli beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a Küçük Sarı Sinân Ağa'ya on beş filori in'âm olundu.

[vr. 42b]

Def'a mâh-1 mezkûrun mebûrunda bir sipâhi ki engûr âverde bûd, on beş filori in'âm [olundu].

Def'a bir kapucıya on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde bir emîre yirmi filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde bir avcıya on beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde bir kapucıya yirmi filori in'âm olundu.

Def'a Ramazânü'l-mübârek'in evvelki gününde [26 Ekim 1546] hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde Sultân Bâyezîd'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde hünkâr hazretlerine yüz on filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun beşinci gününde bir avcıya on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olundu, Baltacı Süleymân [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun dokuzuncu kavuncuya yirmi⁶⁶⁶ filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun onuncu gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde Mihaliç'den kavun getüren kocanın oğluna yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde İstanbul'dan gelen bostâncıya dokuz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde İstanbul bostâncılarına yirmi üç filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Bîhrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde Kırkkilise şeyhine yirmi filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda avcılara yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda Tanrıdağı'nın Işığı'na yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda mi'mâra on beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde Sultân Bâyezîd⁶⁶⁷ kapucularına elli beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde Uzunca-ova'nın dervîşlerine yirmi filori in'âm olundu.

---

⁶⁶⁶ "On beş" yazılıp üzerleri çizilmiştir.

⁶⁶⁷ "Selîm" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûr gününde Tanrıdağı'nın dervîşlerine yirmi filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda Çömlekçi ustasına yirmi filori in'âm olunup virildi.

[vr. 43a]

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrundan Mehmed Paşa'nın âdemisine otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda Ahmed Paşa'nın âdemisine otuz filori⁶⁶⁸ in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda Osmân Mey? Baba'nın dervîşlerine yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirminci gününde cerrâhbaşına yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda Hamon hâzıka yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, silahdâr ağa gelüp aldı, fi taht-1 Edirne.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda koca kavuncunun oğluna otuz filori in'âm olundu, Ferîz [Ağa] gelüp aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde Hızır İlyâs Işıkları'na elli filori in'âm olundu.

---

⁶⁶⁸ Bu kelime ikinci kez yazılmıştır.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde İstanbul bostâncılar kethudâsına otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda İstanbul bostâncılarına kırk sekiz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda Hatîb-oğlu'na on beş filori in'âm olundu, fî taht-1 Edirne.

Def'a mâh-1 Şevvâl'in evvelki gününde [25 Kasım 1546] hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun üçüncü gününde Sultân Bâyezîd kapucularına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde Büyük Oda'da câmeşûylara yüz on filori in'âm olunup kapu ağa[sı]nın ma'rifetiyle Sinân Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun beşinci gününde Sultân Bâyezîd kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun altıncı gününde geyik getüren avcılara yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda Çömlekçi Ustası'na on beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda yirmi filori nakıl getüren kimesneye in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yedinci gününde Sultân Bâyezîd kapucularına elli filori in'âm olundu, Sinân Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda avcılara kırk filori in'âm olundu, Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde Sultân Selîm kapucularına yüz filori in'âm olundu, Ferîz Ağa [gelüp] aldı, fî taht-1 Edirne.

[vr. 43b]

Def'a mâh-1 mezkûrun dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, silahdâr ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun on birinci gününde hünkâr hazretlerine bin beş yüz filori teslîm olundu; Çömlekçi yatısına gitdüğü vakit.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda kuş husûsiyçün çakırcıbaşıya iki yüz filori in'âm ve şahincıbaşıya yüz elli filori in'âm ve Acem'e yüz filori in'âm ve Kapucıbaşı Rüstem Ağa'ya elli filori in'âm olundu, fi taht-1 Edirne.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Küçük Ahmed [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun on yedinci gününde doğan getürenlere elli filori in'âm olundu.

Def'â mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde Usta Gülâbî'ye yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda İshâk Cerrâh'a seksen filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda Rüstem Paşa'nın âdemisine elli filori in'âm olundu, bunları Sinân Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda balık getüren kimesneye on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda turna getüren kimesneye on filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde Sultân Bâyezîd kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde üzümcü kocaya otuz filori in'âm olundu, baltacılar kethudâsı [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde ki yevmü'l-cum'adır Monlâ 'Aşkî şâ'ire otuz beş filori in'âm olundu⁶⁶⁹.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslim olundu, Küçük Ya'küb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde kupalardan hâsıl olan altundan üç yüz miskâl altun teslim olundu, silahdâr ağa gelüp aldı; be-makâm-ı Edirne.

Def'a mâh-i mezkûrun yirmi altıncı gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olunup virildi.

Cem'an 10.000.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Şevvâl'in yirmi altıncı gününde [20 Aralık 1546] ikinci kîseye ibtidâ olundu ki zikr olunur ki, on bin filoridir.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde yeniçeri ağası âdemisine meyve için otuz filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda büyük kuş husûsuna Rüstem Ağa'ya beş filori, Acem'e iki yüz, çakır[cı]başuya elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslim olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda turşucu üzüm getürene yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine iki yüz elli filori teslim olundu⁶⁷⁰.

[vr. 44a]

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda kozbekçisine on beş filori ve yoldaşlarına yirmi dört filori in'âm olundu.

⁶⁶⁹ Türk Tarih Kurumu Tarih Çevirme Kılavuzu'na göre bu tarih Cumartesi gününe tekabül etmektedir.

⁶⁷⁰ Bu kelime iki kere yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde Mûsâ Peygamber aleyhü's-selâm türbedârına otuz in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun ki Zilka'de ayıdır [24 Aralık 1546-22 Ocak 1547] hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun beşinci gününde Sultân Bâyezîd'in kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun altıncı gününde geyik uranlara yüz altmış filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda Sehâbî şâ'ire yirmi beş filori in'âm olundu Kör Ferîz gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Bîhrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olundu, Ahmed Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on birinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Ağrıbos⁶⁷¹ Beği'n[in] âdemisine yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda Karlı Beği'n[in] âdemisine yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda Poyraz Sinân'a on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda Sultân Bâyezîd'in kapucularına elli filori in'âm olunup virildi, bi'l-emr-i Serhâzîn Ca'fer.

---

⁶⁷¹ Bu kelime اغربوس şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde İbrâhîm ... .. türbedârına otuz beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda merhûmü'l-mağfûr Sultân Selîm musâhibi Hüseyin Çelebi'ye iki yüz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Ahmed Paşa'nın kethudâsına otuz beş filori in'âm olunup Sinân Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda kemâncı baltacıya on beş filori in'âm olunup virildi, an-yed-i mezkûr.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olunup virildi.

Kapu ağasına iki filori virildi, yevm-i mezkûrda.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Bosna Beği'n[in] âdemisine on beş filori in'âm olundu, baltacılar kethudâsı [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda bir şeyhe yirmi filori in'âm olundu; derdest-i kapu ağa be-makâm-ı Edirne.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde yedi yüz filori hünkâr hazretlerine teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda Geyiklü Baba dervîşlerine yirmi beş filori in'âm olundu, Mehmed Ağa gelüp aldı.

Def'â mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm [olundu].

Def'a mâh-ı Zilhicce'nin ikinci gününde [24 Ocak 1547] geyik getüenlere yüz altmış filori in'âm olundu, Baltacı ... gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda bir yeniçeriye gücügen kuyruğun gütürdüğüçün yirmi filori in'âm olundu, Kör Ferîz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda Sultân Bâyezîd kapucularına elli filori in'âm olundu, Baltacı Kâsım gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda bir sipâhiye on beş filori in'âm olunup virildi.

[vr. 44b]

Def'a mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Rüstem Paşa âdemisine kırk filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda Ahmed Paşa âdemisine otuz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda bir kapucıya yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda bir sayyâda turna getürdüğüçün yirmi filori in'âm olundu, Baltacı Kâsım gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun beşinci gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yedinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda Yanina⁶⁷² Beği'n[in] âdemisine yirmi beş filori in'âm olunup virildi, Kâsım Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda kapudân beğin âdemisine yirmi beş filori in'âm olundu, fî yed-i mezkûr.

Def'a mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde hünkâr hazretlerine dört yüz elli filori teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun onuncu gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Basra müjdegânîyçün kapu ağa[sı] hazretlerine yedi yüz filori in'âm olundu.

---

⁶⁷² Yanya, Janina, İoanina. Bkz. Tahir Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, Ankara 2017, s. 801.

Def'a mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde kapu oğlanlara üç yüz kırk filori in'âm olundu, Ca'fer Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda İstanbul bostâncılarına otuz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda Sultâniye ustasına yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde cönk yazan kimesneye yirmi beş filori in'âm olundu, Sinân Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda Çömlekçi ustasına on beş filori in'âm olundu, an-dest-i mezkûr.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda kassâbbaşıya yirmi filori in'âm olunup virildi, kapu oğlanı Sinân [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslim olundu, Ya'küb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda remz okuyucu Acemler'e kırk filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde geyik uranlara yüz otuz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda engûr getüren kimesneye yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda Hayâlî'ye iki yüz filori in'âm olunup virildi, Sinân Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda remmâle iki yüz filori in'âm olunup virildi, Sinân Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrda Dâvud Paşa âdemisine elli filori in'âm olundu, Sinân Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun mezbûrunda hünkâr hazretlerine bin yüz filori teslim olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Urum-ili Beğlerbeğisi'nin âdemisine elli filori in'âm olundu, Kâsım Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde gelüp yemişci aldı, turşu getüren âdeme otuz filori in'âm olundu.

Mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Hızır İlyâs Kalenderleri'ne yüz filori in'âm olundu, baltacılar kethudâsı gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, Arnavud Mustafa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda Deli[?] Ali'ye yirmi filori in'âm olunup virildi, Baltacı Kâsım [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde kuşak alınmasına otuz dört filori virildi, Sinân Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Yanbolu'ya gidecek gün.

Def'â kupalar altunundan hünkâr hazretlerine iki yüz miskâl altun virildi.

[vr. 45a]

Def'â mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde kapu ağasına⁶⁷³ bin filori teslîm olunup virildi.

Dokuz yüz iki filori bu yeni kîsedendir.

10.000.

Def'â mâh-ı Zilhicce'nin on yedinci gününde dîger kîseye ibtidâ olundu ki zikr olunsa gerek.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde kapu ağasına üç bin filori teslîm olundu.

---

⁶⁷³ Bu kelime ikinci kez yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm buyuruldu.

Def'a [mâh-i] mezkûrun yirminci gününde pîşkeş⁶⁷⁴ getürene ve Sarâydâr'a kırk üç filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirminci gününde yedi bir bostâncıya yedi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirminci gününde pîşkeş getürenlere on yedi filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun [yirmi] dördüncü gününde Adana'ya[?] giden kapucıya yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Sultân Selîm ve Sultân Bâyezîd derbânlarına yüz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde iki kapucıya elli dâne filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde meyve getüren yeniçeriye yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun âhırki gününde dış sâzendelere iki yüz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun ya'nî Muharremü'l-harâm'ın ikinci gününde [22 Şubat 1547] Edirne'ye giden kapucıya otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde Edirne'den oğlak getüren kimesneye on dört filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Sultân Selîm çavuşuna yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

---

⁶⁷⁴ Bu kelime پشکش şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun beşinci gününde Sultân Bâyezîd kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda oğlak getüren kimesneye on iki filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun yevm-i mezkûrda hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm⁶⁷⁵ olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun mezbûrunda bü[r]yân tavuğun getüren yeniçeriye on filori in'âm olundu.

Def'â mâh-ı mezkûrun altıncı gününde pîşkeş getüren kimesneye on beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yedinci gününde hünkâr hazretlerine bin beş yüz filori teslîm olunup virildi.

Def'â mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde av sâhibine dört filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun onuncu gününde turunc ve balık getüenlere on sekiz filori in'âm olundu.

[vr. 45b]

Def'a mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde bir kapucıya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Sultân Selîm derbânlarına ve bir gayr[i] derbâna yetmiş beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Sultân Bâyezîd kapucularına elli filori in'âm olunup virildi.

---

⁶⁷⁵ "İn'âm" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezkûruna çakır dutana on filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on dokuzuncu gününde Edirne'den çiçek getüren kimesnelere on üç filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde Edirne'ye giden kapuçıya yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde Sultân Cihângîr'in küpeleri husûsiyçün elli filori virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi üçüncü gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olundu.

Def'â mâh-i mezkûrun yirmi dördüncü gününde Edirne bostâncılarına yirmi üç filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûruna İstanbul bostâncılarına otuz üç filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi üçüncü gününde Sultân Selîm ve Sultân Bâyezîd'in derbânlarına yüz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi dördüncü gününde odadalı Doğancı Yûsuf'a yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi beşinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde hünkâr hazretlerine bin beş yüz filori teslîm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi yedinci gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde Muezzin Sinân'a yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde iki yeniçeriye elli filori in'âm olunup virildi.

Def'â mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrda müezzinlere seksen beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun mâh-i mezbûrun evvelki gününde [23 Mart 1547] Yanbolu'dan turna getüren dğancıya sekiz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrunda Rüstem Paşa kapucıbaşısına otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrunda hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun dördüncü gününde âzer[?] keşîşlerine yirmi beş filori in'âm olunup virildi, Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun beşinci gününde Sultân Bâyezîd kapucılarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun altıncı gününde kuzu getürene dört filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yedinci gününde Sultân Bâyezîd kapucılarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrunda hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olunup virildi, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun sekizinci gününde hünkâr hazretlerinin dört zevce üzenjisine kırk filori yaldız olmağiyçün virildi.

Def'a Çölmekçi yatusına varıldığı vakit hünkâr hazretlerine iki bin filori virildi.

[vr. 46a]

Def'a mâh-1 mezkûrun yedinci gününde kuş husûsiyçün Acem'e üç yüz filori ve şahincıbaşıya üç yüz filori ve Segbân Ali'ye yüz elli filori ve Rüstem Ağa'ya yüz filori virildi.

Yekûn 10.000.

Altı yüz altmış filori bu yeni kîsedendir ki şimdi ibtidâ olundu.

**Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Safer'ün sekizinci gününde [30 Mart 1547]
Çömlekçi yatusına varıldığı eyyâmda dîger kîseye ibtidâ olundu.**

Def'a mâh-ı mezkûrun onuncu gününde etmekçilere üç dâne filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrunda Sehâbî'ye yirmi dokuz filori in'âm olunup virildi, Sinân Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Sultân Bâyezîd kapucularına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde hünkâr hazretlerine⁶⁷⁶ beş yüz filori teslîm olundu, silahdâr ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda İstanbul'a tazıları alup giden dokuz nefer bostâncıya altmış dört⁶⁷⁷ filori ve birisine on iki filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde koca re'îse ve anunla gelen emîre yirmişerden kırk filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu, Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda balık getürenlere otuz filori in'âm olunup virildi.

⁶⁷⁶ Sehven tekrar "on altıncı gününde" yazılıp üzeri çizilmiştir.

⁶⁷⁷ "Yetmiş iki" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda üzüm getürene on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yem-i yirmi birinde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olunup virildi, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde muhzır⁶⁷⁸ kuluna yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda yeniçeri ağasının kapucıbaşısına otuz dâne filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun hediye getüren kimesneye yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı Rebiyülevvel'in evvelki gününde [21 Nisan 1547] Sultân Bâyezîd kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun beşinci gününde Sultân Bâyezîd kapucularına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrunda hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yedinci gününde [...]? Maksûd'a yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on birinci gününde At Meydân[1] ustasına kırk filori in'âm olunup virildi ve anunla gelenlere yirmi filori in'âm olundu.

---

⁶⁷⁸ Bu kelime مهزور şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrunda Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

[vr. 46b]

Def'a mâh-ı mezkûrun on birinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrunda Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu, Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde mecmu'a yazana on beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda künde-kârî ustasına yirmi beş⁶⁷⁹ filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde hünkâr hazretlerine dört yüz elli filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb [Ağa gelüp aldı].

Def'a mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Hayâlî'ye yüz elli filori ma' bir kaftan in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde hünkâr hazretlerine iki bin filori teslîm olundu, silahdâr ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i seb'a aşer be-makâm-ı Edirne Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde kapu ağasına iki bin beş yüz filori teslîm olundu, Ferîz Ağa [gelüp] aldı; be-makâm-ı Edirne.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

---

⁶⁷⁹ "On" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Horâsânî doğancıya elli filori in'âm olundu, be-makâm-ı Edirne.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde remmâle iki yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde hünkâr hazretlerine bin üç yüz filori teslim, Küçük Ya'kûb [gelüp] aldı.

Yekûn 10.000.

Altı yüz kırk dört yeni kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Rebiyülevvel'in yirmi yedinci gününde [17 Mayıs 1547] dîğer kîseye ibtidâ olundu, be-makâm-ı Edirne.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i yirmi sekizinci Edirne Ağası Hüseyin Ağa'ya elli filori ma' bir kaftan in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevmü'l-mezbûrda Çömlekçi bostâncılarına oğlak getüredüğüçün beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda yarak getürene on beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda kavun getürene on beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda kîlârcıya yirmi filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Edirne'den çiçek getüren çavuşa ve oğlana on sekiz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı Rebiyülâhır'ın üçüncü gününde [23 Mayıs 1547] Edirne'den meyve getüren bostâncılara otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun Hünkâr hazretlerine bin filori teslim olundu, Doğancı Yûnus gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrunda kapu ağasına yüz beş teslim olundu, Odalı Sinân gelüp aldı.

[vr. 47a]

Def'a mâh-ı mezkûrun yedinci gününde hünkâr hazretlerine bin beş yüz filori teslim olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hüdâvendigâr hazretlerine üç bin filori teslim olundu, Yûsuf Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine iki bin filori teslim olundu, Kara Hasan gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Sehâbî'ye otuz filori in'âm olunup virildi, yemişçi baltacı gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda balıkçı gâvurlara⁶⁸⁰ yirmi filori in'âm olunup virildi, Sinân Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde tuhfe getüren derbâna on beş filori in'âm olundu, Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda avcılara elli filori in'âm olundu, Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun onuncu gününde avcılara on dâne filori in'âm olundu, Baltacı Kâsım [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on birinci gününde iki sipâhiye yemiş getürdiklerine kırk filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda bir yeniçeriye ve bir korucuya otuz filori in'âm olundu.

---

⁶⁸⁰ Bu kelime كورلرہ şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Segbân Ali'ye yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda iki avcıya onardan yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde meyve getüren çavuşa on beş dâne filori ve oğlanlara otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Kara Murâd'a yirmi filori in'âm olunup virildi, Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda şehir kâdısının âdemisine on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Halkalı ustasına yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda beş kapucıya on beş filori in'âm olunup virildi, Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, silahdâr ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Selîm derbânlarına yirmi beş filori in'âm olundu, Ahmed Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde kumaşlar alınmasına dört [kerre] on altı filori virildi⁶⁸¹.

Def'a mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde kupalar altunundan hünkâr hazretlerinin kılıcına üç yüz dirhem altun virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda kumaşlar alınmasına dört yüz altmış filori virildi, yirmi iki akçe ile virildi.

Yekûn 10.000.

---

⁶⁸¹ Burada verilen meblağda bir problem vardır. Kâtibin, yazarken kere ifadesini unuttuğu kanaatindeyiz.

Yüz doksan beş filori eski kîsedendir.

[vr. 47b]

Sûret-i defter oldur ki Rebiyülâhır'ın on yedinci gününde [6 Haziran 1547] filorinin altıncı kîsesine ki altmış bin flori tamâm olur ol âhır kîseye ibtidâ olundu ki zikr olunur.

Evvelâ mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda kumaşlardan ötürü iki yüz altmış beş filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde yeniçeri muhızırına⁶⁸² yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Edirne bostâncılar kethudâsına yirmi filori in'âm, üç oğlana yirmi dört filori [in'âm olundu].

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Edirne bostâncılarına yirmi üç filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda bıçakdan ötürü bir dâne filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Baba Dost'a elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda avcılara otuz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde turunc getüren kâfirlere otuz filori in'âm, Kâsım Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hıyar getürene on dâne filori in'âm olundu.

---

⁶⁸² Bu kelime مہذورنه şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori virildi.

Def'a mâh-ı mezbûrun yirmi altıncı gününde Çömlekçi Sarâyı'nda binâ olunacak köşkün kerestesi için Edirne bostâncıbaşısına bin filori irsâl olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Çömlekçi ustasına yirmi beş filori ve bilesice gelen üç nefer bostân oğlanına sekizer filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezbûrun yirmi dokuzuncu gününde Sultân Selîm⁶⁸³ kapucularına elli filori in'âm olunup Kâsım Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezbûrun otuzuncu gününde Mamak ustasına on beş filori ve bilesice gelen üç nefer bostân oğlanına sekizer filori in'âm olundu.

Def'a şehri-ı merkûmun otuzuncu gününde hüdâvendigâr hazretlerine iki yüz filori teslim olunup, Küçük Ya'kûb gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezbûrun yem-i mezkûrun Sultân Bâyezîd kapucularına elli filori virilüp Mehmed Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı Cemâziyelevvel'in üçüncü gününde [21 Haziran 1547] Sultân Mehmed Câmi'i'nin kemer buluşduğuna müjdegân için yirmi filori in'âm [olundu].

Def'a mâh-ı mezkûrun yem-i mezbûrda yeniçeri muhzurına⁶⁸⁴ yirmi filori in'âm olundu, Mehmed Ağa [gelüp aldı].

Def'a mâh-ı mezkûrun yem-i mezbûrda Geyikli Baba'nın türbedârına on beş dâne filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslim olundu, silahdâr ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yem-i mezbûrda hünkâr hazretlerine yedi yüz filori teslim olundu, Bihruz Ağa [gelüp] aldı.

[vr. 48a]

⁶⁸³ "Bâyezîd" yazılıp üzeri çizilmiştir.

⁶⁸⁴ Bu kelime مہذورنه şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Hamon-oğlu'na iki yüz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde dört sarây ağasına üç yüz filori ma' dört kaftan in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun onuncu gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda incir getürene on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda karpuz getürene sekiz dâne filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Edirne bostâncılarına yirmi filori in'âm olunup virildi, Mehmed Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Şevkî şâ'ire yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde üzüm getüren kılârcıya yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Edirne'den gelen, yemiş getüren çavuşa yedi filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde gül getüren kimesneye elli dâne filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Selîm şâ'iri Celâlî'ye yüz elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâhü'l-mezbûrun on dokuzuncu gününde Sultân Bâyezîd'ün bir derbânına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi, Sinân Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Bâyezîd'in derbânlarına elli filori in'âm olundu, an-yed-i mezkûr.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi, Kâsım Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Şeyh Sühreverdi[?] âdemisine otuz dâne filori in'âm olunup virildi, Ferîz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Kapudân Mehmed Paşa'nın âdemisine yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Sultân Bâyezîd kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda sâ'âtci kâfire iki bin filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine Hind altunundan üç yüz miskâl altun virildi.

[vr. 48b]

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda kom[?] emînine on beş filori in'âm olundu, Baltacı Hamza [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde kumaşlar alınmasına otuz yedi filori kapu ağaya teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olunup virildi.

Yekûn 10.000.

Eski kîseden iki yüz yirmi üç filoridir.

Yekûn 4.777.

Sûret-i defter oldur ki Sırapınar'a⁶⁸⁵ hünkâr hazretlerine varduğu hînde beş bin filori teslîm olundu, evvelki kîsenin evvelidir. Mâh-ı Cemâziyelâhır'ın yirmi dördüncü gününde [11 Ağustos 1547] ibtidâ olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrunda Sultân Bâyezîd çavuşuna otuz aded filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde Sultân Bâyezîd eşekliklerine[?] yedi harc[?] virildi.

Def'a mâh-ı Cemâziyelâhır'ın beşinci gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olundu, Mehmed Ağa gelüp aldı.

5.136.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda kapu ağasına altı bin filori teslîm olundu, Kâsım Ağa aldı. Elkâs'a in'âm olunmuştur.

Yekûn 10.000.

Sekiz yüz altmış dört filori yeni kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Cemâziyelâhır'ın beşinci gününde [23 Temmuz 1547] otuz bin filorinin dîger kîsesine ibtidâ olundu ki zikr olunur.

Def'a mâh-ı mezkûrun altıncı gününde üzüm getüren kimesneye yirmi beş filori in'âm olundu, bölükbaşı [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Çerkez Sinân Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda kapudânın âdemisine yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

---

⁶⁸⁵ Bu kelime صره بكار şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Selîm kapucularına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevmü'l-âşirde üzüm getüren kâfire on beş aded filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde şahincibaşının âdemisine on beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, kapu ağa ma'rifetiyle virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Büyük Oda doğancılara üsküf dikilmesi [...] yedi filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda sîni bölük[?] çâşnigîrbaşısına on yedi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Yorganlı Dede'ye elli filori Mu'allimü't-Tenzîl alınmağa in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirminci gününde hünkâr hazretlerine bin beş yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda şahincibaşının âdemisine on iki filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

[vr. 49a]

Def'a mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Bağdâd paşası âdemisine kuşak getürdiği sebebden elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Kündekârî Usta Hüseyin'e yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda kapu ağasına sekiz yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Hamon-oğlu'na üç yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Bihrûz gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Edirne'den yemiş getürenlere, ustaya, çavuşa ve dört nefere kırk dört filori in'âm.

Def'a mâh-ı mezkûrun otuzuncu Rüstem Paşa kardaşı Sinân Beğ'e beş yüz filori teslîm ya'nî in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu, Mehmed Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı Recebü'l-mürecceb'in ikinci gününde [18 Ağustos 1547] hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun üçüncü⁶⁸⁶ gününde Mihaliçli Usta Sinân'a yirmi beş filori in'âm olundu ve oğluna sekiz filori.

Def'a mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde yâkût almasına yedi filori virildi, be-ma'rifet-i Ca'fer Ağa hazretleri.

Def'a mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'küb Ağa gelüp aldı.

---

⁶⁸⁶ "Yirmi" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'a mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Edirne'den yemiş getüren çavuşa yirmi beş filori ve üç oğlana sekizerden yirmi dört filori in'âm.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, be-dest-i kethudâ.

Def'a mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde hünkâr hazretlerine iki bin filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Rüstem Paşa'nın kapu ağasına iki yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Sultân Bâyezîd mesâlihine yirmi sekiz filori virildi, be-ma'rifet-i serkâtib.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olunup virildi, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Yekûn 10.000.

[vr. 49b]

Yüz seksen beş yeni kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Receb'in on dördüncü gününde [30 Ağustos 1547] otuz bin filorinin dîger kîsesine ibtidâ olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Sultân Selîm yazıcısına otuz, derbânına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Akşehirlü birine on beş filori in'âm olundu, Küçük Mehmed Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Bağdâd paşasının âdemisine elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Mollâ Atâyî şâ'ire altmış filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, Ali Ağa gelüp aldı; fî vakt-i şâm.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde bir nakkâşa yirmi beş filori in'âm olundu, baltacılar bölükbaşısı aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâra tazı getüren kimesneye yetmiş filori in'âm olundu, be-dest-i Kâsım Ağa.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde Sultân Bâyezîd hazretlerine altı bin filori gönderildi, fî yevmü's-sülesâ.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde yeniçeri ağasına bin filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Bevvâblar Ağası Rüstem Ağa altı yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda diğer Bevvâblar Ağası Ferhâd Ağa'ya üç yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Acem'e avlar/evler almak husûsiyçün bin yüz iki filori in'âm olunup avlara/evlere virildi, mezkûr filori edâsı kabûl olunmayup kapu ağasına teslîm olundu.

Yekûn 10.002.

Bin on filori bu yeni kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Receb'in yirmi sekizinci gününde [13 Eylül 1547] filorinin dîger kîsesine ibtidâ olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde kavun getüren kocaya otuz filori in'âm olundu ve bölükbaşuya on ve iki oğlana yedişerden on dört filori virildi. Cem'an elli dört filori olur ki zikr olunur.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretleri İskender Çelebi Bâğçesi'ne⁶⁸⁷ varduğı vakit ol eyyâmda hünkâr hazretlerine üç bin filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu ki Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

[vr. 50a]

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Çömelekçi Köşkü binâsına dört yüz filori virildi, fi yevmü'l-hamîs.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Milahiç'den kavun getürene yirmi beş filori ve iki oğlana yedişerden on dört filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a Şa'bânü'l-mübârek'in beşinci gününde [20 Eylül 1547] Sultân Bâyezîd tâle bekâhu hazretlerinin kapucılarına elli filori virildi.

Def'a yevm-i mezkûrda kâdı emîre otuz filori in'âm olunup baltacılar kethudâsı gelüp aldı.

⁶⁸⁷ Bu kelime بغيچه şeklinde yazılmıştır.

Def'a şehri mezkûrun yedinci gününde hazret-i hüdâvendigâra iki yüz filori virilüp Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-i mezkûrun on ikinci gününde hüdâvendigâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda bir emîre on beş filori in'âm olundu, Mehmed Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde kavuncu kocaya otuz ve bölükbaşya sekiz ve çavuşa on ve oğlana yedişer filori in'âm olundu. Cümle altmış iki filori olur, Ferîz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Sakız'dan turunc getüren kâfirlere otuz filori in'âm olunup virildi, Ahmed Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde hünkâr hazretlerine seksen filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda elmâşçı kâfire, ol mel'ûn-ı kâhire, yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sarı Ahmed nâm bir kimesneye yirmi filori in'âm olundu, Ca'fer Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde bir şâ'ire yirmi beş filori in'âm olundu [... ...]

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde hüdâvendigâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde kavun getüren ustaya yirmi filori ve çavuşa yedi ve üç oğlana altışar filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde nakkâşbaşıya yüz dâne filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine yedi yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Selîm ve Sultân Bâyezîd derbânlarına yüz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda şeftâlû getüren derbâna on beş filori in'âm olunup virildi, Haydar Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı Ramazân'ın ikinci gününde [16 Ekim 1547] Kandî şâ'ire yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun üçüncü gününde Türk hâceye⁶⁸⁸ on filori in'âm olunub virildi, Mehmed Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Sultân Selîm derbânlarına elli dâne filori in'âm olundu, Kör Ferîz Ağa gelüp aldı.

[vr. 50b]

Def'a şehir-i mezkûrun dördüncü gününde Rüstem Paşa'nın kethudâsına elli ve iç kâhyâsına⁶⁸⁹ elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine altı yüz filori teslîm olundu, Bîhrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun beşinci gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Edirne bostâncılarına kırk iki filori in'âm olunup virildi.

⁶⁸⁸ Bu kelime جواجه şeklinde yazılmıştır.

⁶⁸⁹ Bu kelime كحاياسنه şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde balık getüren kâfire on beş filori in'âm olundu, baltacılar kethudâsı [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Boğdan [...] hâsıl olan altun iki yüz miskâl hünkâr hazretlerine teslîm olundu, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda muhzıra⁶⁹⁰ on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Çatalca⁶⁹¹ ustasına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on birinci gününde yâkût alınmasına kırk sekiz filori virildi ve yirmi yedi akçe bile virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Eyyûb-i Ensârî türbedârına yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde beğlerbeğinin âdemisine üç bin akçe ma' bir kaftan in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Karabeğ'in âdemisine iki bin akçe in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde Sultân Selîm yazıcısına ve bir âdemisine dahi elli beş filori in'âm.

---

⁶⁹⁰ Bu kelime مهورنه şeklinde yazılmıştır.

⁶⁹¹ Bu kelime چاتالجي şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda balık getüren kimesneye yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Rüstem Paşa'nın âdemisine otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda beğlerbeğisinin âdemisine otuz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda bir emîre yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Edirne'den kavun getüren ustaya yirmi ve iki gulâma sekizden on altı filori in'âm olundu. Cem'an 36.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda koca re'îse on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

Yekûn 10.000.

İki yüz yetmiş filori yeni kîsedendir.

[vr. 51a]

Sûret-i defter oldur ki bodrumdan çıkan otuz [bin] filorinin ikinci kîsesine ibtidâ olundu.

Evvelâ mâh-ı Şa'bân'ın on yedinci gününde [2 Ekim 1547] kumaşlardan ötürü bin üç yüz yirmi dokuz filori virildi.

Def'a mâh-ı Ramazân'ın on üçüncü gününde [27 Ekim 1547] Mîrzâ Elkâs'a beş bin filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde kapu ağasına üç yüz bin filori teslîm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde Ahmed Paşa'nın kapucıbaşısına otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda yeniçeriler muhızırına⁶⁹² yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda at? getüren sipâhiye yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde kumaşlardan ötürü dört yüz kırk iki filori virildi.

Yekûn 10.000.

Altmış altı filori yeni kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki Ramazân'ın yirmi üçüncü gününde [6 Kasım 1547] bodrumdan çıkan otuz bin filorinin üçüncü kîsesine ibtidâ olundu ki zikr olunur fî yevmü's-sebt.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dörüncü gününde hünkâr hazretlerine iki yüz elli filori teslim olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde turşu getüren kimesneye otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi yedinci gününde Sultân Bâyezîd yazıcısına otuz beş ve derbâna yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda ... kavun getüren bostâncıya birine on birine sekiz filori.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Geyiklü Baba'nın Kalenderleri'ne yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Karaman Beğlerbeğisi'nin âdemisine altmış beş filori in'âm olunup virildi.

---

⁶⁹² Bu kelime مہذورنه şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde bir dervîşe yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevmü's-selasinde Elkâs'a üç bin filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Anadolu defterdârına dört yüz filori in'âm olundu.

[vr. 51b]

Def'a mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde Hasan Cân hazretlerine üç yüz filori teslîm ya'nî in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda bir solağa yirmi filori in'âm olundu, Mustafa Ağa [gelüp] aldı.

Def'â mâh-ı Şevvâl'in evvelki gününde [14 Kasım 1547] kapu ağasına beş yüz filori in'âm olunup virildi. Yüz altmış yedi [...] el-bâkî.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda kapu oğlanlarına altı yüz kırk altı filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı Şevvâl'in ikinci gününde şeftâlû getüren kâfire on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda bir dudsaka on altı filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun rûz-i mezbûrda hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda bir sipâhiye elma getürdü yirmi in'âm olunup virildi.

Def'a hünkâr hazretlerinin yüzüğüçün dört filori virildi, mâh-i mezkûrun yevm-i mezbûrda.

Def'a mâh-ı Şevvâl'in ikinci gününde kumaş telinden ötürü yirmi beş filori virildi.

Def'a kâl için dört filori rûz-i mezbûrda virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Büyükdere'ye varırken hünkâra bin beş filori harc için teslim olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda üstâdlara yüz filori in'âm olunup virildi, [... ...]

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hüdâvendigâr hazretlerine dört yüz filori teslim olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Büyük Oda destvâneci doğancılarına otuz beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda bâzâra giden kimesneye balık getirüp on beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslim olundu, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevmü'l-âşirde Usta Gülâbî'ye yüz filori in'âm olundu, Küçük Hüseyin Ağa [gelüp] aldı.

Def'a kumaşlardan ötürü iki yüz yirmi iki filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine bin filori teslim olundu, eski kîse 540.

Yekûn 10.000.

[vr. 52a]

Üç yüz altmış yeni kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki Şevvâl'in on ikinci gününde [25 Kasım 1547] filorinin dîger kîsesine ibtidâ olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Sultân Selîm'in karcıbaşısına altı yüz filori ve rahtvâna yüz ve âdemlerine iki yüz elli filori in'âm olundu, Sinân Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Kandî'ye ve Niyâzî'ye ve Bengî'ye elli beş filori in'âm olunup virildi, Çerkez Sinân Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda düş gören oğlana otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda bir emîre yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Edirne bostâncıbaşına elli filori in'âm ve yanında gelen oğlanlara seksen filori in'âm olundu, Mustafa Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda dânişmende çarh? getürdü, yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Nakkâş Kara Memi'ye yüz elli filori ma' bir kaftan in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine dört yüz filori teslîm olundu, Bîhrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde büyük koşu olduğı hinde at koşanlara altı yüz elli filori dört nefer kimesneye in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda küçük koşuda üç nefer at sâhiblerine üç yüz filori in'âm olundu.

Def'a Çatalca'da pîşkeş getürenlere dört yüz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Hamon-oğlu'na iki yüz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda iki derbâna yirmişer filori in'âm olundu, cem'an 40.

Def'a mâh-ı mezkûrda Karesi'den⁶⁹³ kavun getürene otuz filori in'âm olunup virildi.

Def'a Çatalca ustasına yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

[vr. 52b]

Def'a tazılar olduğı avın kirâsına dört filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirminci gününde Mehmed Paşa kethudâsına kırk filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Ya'küb Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde Edirne ustasına on beş filori, bile gelen üç oğlana sekiz filori in'âm olundu; cem'an 39.

Def'a İstanbul'dan yemiş getüren odabaşıya on beş bile iki oğlana sekiz filori virildi, cem'an 31.

Def'a mâh-ı mezkûrda Deli/Velî Hasan nâm derbâna on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Reşîd nâm sipâhiye kırk filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu, Doğancı Yûsuf gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrda İslâmbol'dan yemiş getürenlere yirmi beş filori in'âm olundu.

---

⁶⁹³ Bu kelime قره صی şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrda Malkara'dan⁶⁹⁴ bal getüren kocaya otuz beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci gününde Kulaksuz nâm derbâna yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda tazı getüren sipâhiye otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda dîger tazı getüren kimesneye yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Ese Beğ'in âdemisine otuz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı gününde Mesîh nâm kimesneye tazı getürdüğüçün yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda gurebâdan tazı getürene yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Kîlâr'dan çıkan Murâd nâm kimesneye otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrda bir sipâhiye dahi yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrda bir öksüz civâna on beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrda Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde bir garîb kimesneye kırk filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci gününde Cündî Hâcî Kâsım'a yirmi beş filori in'âm olundu.

---

⁶⁹⁴ Bu kelime مالفاره şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda iki oğlana on dört⁶⁹⁵ filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun otuzuncu gününde Destvâneci Gazanfer Ağa'ya altmış filori in'âm olunup virildi.

[vr. 53a]

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Çâşnîgîr Hüseyin Ağa'ya altmış filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrda merdânlar kethudâsına otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı Zilka'de'nin evvelki gününde [13 Aralık 1547] Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun evvelinde çürside? atı fevt şehirlülere birine 40 birine 30 birine dahi yirmi filori virildi, cem'an 90.

Def'a mâh-ı mezkûrun evvelki gününde kapu ağasına üç yüz filori teslim olundu ki avcılara virilür.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda İslâmbol'da pîşkeş getüren bostâncılara on altı filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrda bir silahdâra on yedi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrda Kîlâr'da çıkan Nezîr'e yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun beşinci gününde bir dervîşe otuz beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda bir hâcıya? on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun beşinci⁶⁹⁶ gününde koşularun ögdülüne beş yüz filori kapu ağasına teslim olundu.

⁶⁹⁵ Sehven "üç" yazıldığı için üzerine "dört" yazılmıştır.

⁶⁹⁶ "On" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'a mâh-1 mezkûrun altıncı gününde merhûm Sultân Ali'nin oğluna on beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yedinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa gelüp aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrda kozbekcisine on beş ve bile gelen oğlana sekiz filori in'âm olundu, cem'an 23.

Def'a mâh-1 mezkûrda Silahdâr Ağası Rakkâs Hasan'a iki yüz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yedinci gününde yeniçeri ağasının kapucubaşısına otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrda harc husûsiyçün kapu ağa[sı] hazretlerine bin filori teslîm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun Sultân Cihângîr hazretlerine yetmiş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrda Çatalca'da pîşkeş getüren kimesneye seksen filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrda balık getüren bostâncılara yirmi altı filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrda onuncu gününde üç kapu oğlanına ve Hazîne kethudâsına otuz dörderden yüz otuz altı filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrda Kılâr kethudâsına ve iki peşkîr oğlanına yetmiş filori in'âm olundu.

[vr. 53b]

Def'a mâh-1 mezkûrun on ikinci gününde hünkâr hazretlerinin kılıcı yazusına iki filori virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dördüncü gününde geyik getürenlere on dâne filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Ca'fer Beğ'in âdemisine otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, Küçük Ya'kûb Ağa [gelüp] aldı.

Yekûn 10.000.

Yirmi dört filori eski kîsedendir.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Zilka'de'nin yirmi birinci gününde târihin 954 sene[sinde] [2 Ocak 1548] pâdişâh-i âlem-penâh emr-i şerîfleriyle bodrumdan otuz bin filori harc husûsiyçün ihrâc olundu.

Evvelâ mâh-ı mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine beş bin filori teslîm olundu, oda oğlanı Rıdvân gelüp aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda üzengüler yaldızlanmasına otuz filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirmi birinci gününde Sehâbî'ye yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrda iki remz okuyıcı kimesnelere elli filori in'âm⁶⁹⁷ olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirminci gününde yeniçeriler muhzırına⁶⁹⁸ yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu.

---

⁶⁹⁷ Sehven tekrar yazılmıştır.

⁶⁹⁸ Bu kelime farklı bir imlâ ile مهذورنه şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi birinci gününde yeniçeriler muhırına⁶⁹⁹ yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrda Mollâ Ârifi'ye yetmiş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrda kumaşlar alınmasına bin yirmi beş filori virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi ikinci gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu, odabaşı aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi altıncı gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrda Rüstem Paşa'nın âdemisine otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde hünkâr hazretlerinin yüzüğü olmasına dört dâne filori virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi sekizinci gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun yirmi dokuzuncu gününde Odabaşı Bihrûz Ağa'ya iki bin filori teslîm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun otuzuncu gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, odabaşı aldı.

[vr. 54a]

Def'a mâh-1 Zilhicce'nin üçüncü gününde [14 Ocak 1548] Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Yekûn 10.000.

Yüz elli yedi⁷⁰⁰ filori eski kîsedendir.

⁶⁹⁹ Bu kelime farklı bir imlâ ile مہذورنہ şeklinde yazılmıştır.

⁷⁰⁰ Sehven üç yüz yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def‘â mâh-ı mezkûrun beşinci gününde [16 Ocak 1548] dîger kîseye ibtidâ olundu ki zikr olunur.

Evvelâ mezkûr kîsedden odabaşıya bin bin üç yüz flori teslîm olundu. 1.042.

Def‘a mâh-ı mezkûrun yedinci gününde üzüm getürene yirmi filori in‘âm olunup virildi.

Def‘â mâh-ı mezkûrda Haydar Paşa hazretlerine dört bin filori in‘âm olunup virildi.

Def‘a mâh-ı mezkûrda Buhûrcu Pîrî’ye yirmi filori in‘âm olunup virildi.

Def‘a mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde hünkâr hazretlerine iki yüz yüz flori teslîm olundu.

Def‘a pîrûze alınmasına ki adedi yetmiş dâne, doksan filori virildi.

Def‘a mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Rüstem Paşa’nın kapucıbaşına kırk filori in‘âm olundu.

Def‘a mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde kapudan âdemisine yirmi beş filori in‘âm olundu.

Def‘a mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde odabaşıya üç yüz flori teslîm olundu.

Def‘a mâh-ı mezkûrun onuncu gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in‘âm olunup virildi.

Def‘a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu, Küçük Ahmed [gelüp] aldı.

Def‘a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine dört⁷⁰¹ yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

Def‘a mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde hünkâr hazretlerine mecmu‘a yazan kimesneye on beş filori in‘âm olundu.

---

⁷⁰¹ Sehven iki yazılıp üzeri çizilmiştir.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda bir emîre yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a Zernişâncı Şâh Mehmed'e bıçaklar zernişân olmağiyçün dört filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Rüstem Paşa'nın âdemisine otuz beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde hünkâr hazretlerine beş yüz filori teslîm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde Mollâ Kandî'ye yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on yedinci gününde yeniçeriler muhızına⁷⁰² yirmi filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Bihrûz Ağa [gelüp] aldı.

[vr. 54b]

Def'a kılıç yazusına bir aded filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on dokuzuncu gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına yetmiş beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sâlih Re'îs'in âdemisine yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Bursa Beği'n[in] âdemisine yirmi filori, bir emîre yirmi filori in'âm olundu.

⁷⁰² Bu kelime farklı bir imlâ ile مہذورنہ şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirminci gününde hünkâr hazretlerine dört bin filori teslîm olundu, odabaşı aldı.

Yekûn 10.000.

Eski kîseden iki bin yüz otuz dört filoridir.

Sûret-i defter oldur ki Zilhicce'nin ikinci gününde [13 Ocak 1548] hünkâr hazretleri Çatalca yatusına giderken ikinci kîseye ibtidâ olundu ki otuz bin filorinin âhırki kîsedir; ana ibtidâ olundu.

Evvelâ mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda odabaşıya teslîm olunan dört bin filorinin bin sekiz yüz altmış altı filori bundandır.

Def'a mâh-ı mezkûrda Karahisâr Dizdârı'na yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a hünkâr hazretlerine üç yüz filori in'âm ya'nî odabaşıya teslîm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Urumili Beğlerbeği[si]'nin âdemisine otuz beş filori in'âm olundu.

Def'a mezkûrun yevm-i mezbûrda koca re'îse otuz filori in'âm olunup virildi.

Def'a Muharremü'l-harâm'ın üçüncü gününde [13 Şubat 1548] hurde pîrûze alınmasına yetmiş filori sekiz akçe ile virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, Frenk Ali Ağa [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yedinci gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i hamisde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun sekizinci gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda yeniçeriler muhızına⁷⁰³ yirmi filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sehâbî'ye otuz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on birinci gününde Rüstem Paşa âdemisine otuz filori in'âm olundu.

[vr. 55a]

Def'a mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde Sultân Selîm derbânlarına elli beş filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on beşinci gününde yirmi pâre kumaş alınmasına dokuz yüz on üç filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda yoğurtçubaşıya yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, odada Sinân [gelüp] aldı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda avcılara on dâne filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on altıncı gününde hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, an-yed-i odabaşı.

Def'a bir dâne güderi alınmasına bir aded filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on sekizinci gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a hünkâr hazretlerinin bilek çengeli⁷⁰⁴ yaldızına iki filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yirminci gününde odabaşıya iki bin filori teslîm olundu, harc için.

⁷⁰³ Bu kelime مهورنه şeklinde yazılmıştır.

⁷⁰⁴ Bu kelime چانگل şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Rüstem Paşa âdemisine otuz filori in'âm olundu.

Def'a küpeler? alınmasına dört filori virildi.

Def'a Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu, mâh-ı mezkûrun yirmi üçüncü gününde oldu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda kapudan âdemisine yirmi beş filori in'âm olundu.

Def'a baş sandûkların varakına nakkâşlara altı yüz akçe virildi, mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü gününde oldu.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine dülbend borkü alınmasına yedi yüz seksen akçe virildi.

Def'a üzengiler yaldızlanmasına sekiz filori virildi.

Def'a mâh-ı Muharrem'in âhırki⁷⁰⁵ gününde [11 Mart 1548] Mîrzâ Elkâs'a Hind altunundan kesilen filoriden on bin filori in'âm olunup virildi.

[vr. 55b]

Def'a mâh-ı mezkûrun âhırında yeniçeriler muhzırına⁷⁰⁶ yirmi beş filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Rüstem Paşa âdemisine otuz filori in'âm olundu.

Def'a Saferü'l-muzaffer'in evvelki gününde [12 Mart 1548] hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, be-dest-i odabaşı.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine bin filori teslîm olundu, odabaşı [gelüp] aldı.

Def'a sancak yaldızlanmasına beş filori virildi ki zikr olundu.

---

⁷⁰⁵ "Evvelki" yazılıp üzeri çizilmiştir.

⁷⁰⁶ Bu kelime مہذورنه şeklinde yazılmıştır.

Def'a mâh-ı mezkûrun dördüncü gününde Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde Sultân Cihângîr'in üzengüleri yalduzına otuz altı filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Selîm derbânlarına kırk filori in'âm olunup virildi.

Def'a bu kîsedden bin yedi yüz on dört filori virildi ki aşağıda zikr olunur.

Sûret-i defter oldur ki mâh-ı Safer'in on üçüncü gününde [24 Mart 1548] pâdişâh-i âlem-penâh emr-i şerîfleriyle bodrumdan çıkan yirmi üç kez yüz bin filorinin bir kîsesine ibtidâ olundu.

Def'a mâh-ı Safer'in on dokuzuncu gününde hünkâr hazretlerine üç bin beş yüz filori virildi ki odabaşı aldı. Bin yedi yüz on dört filorisi eski kîsedendir ve'l-bâki 1.786 bu kîsedendir.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine iki yüz filori teslîm olundu, odabaşı [gelüp] aldı.

Def'a çukadâr matarası yalduzına on beş filori virildi, Kuyumcu Hasan Bâlî'ye.

Def'a mâh-ı mezkûrun onuncu gününde bir paşa âdemisine otuz filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrda Derzî Ca'fer'e yirmi filori in'âm olundu.

Def'a mâh-ı mezkûrun on ikinci gününde Sultân Selîm derbânlarına elli filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun on üçüncü gününde Sultân Bâyezîd ve Sultân Selîm derbânlarına yüz filori virildi.

Def'a mâh-ı mezkûrun yevm-i mezbûrda hünkâr hazretlerine üç yüz filori teslîm olundu, odabaşı [gelüp] aldı.

Bu kîse beş bindir ki aşağıda zikr olunsa gerekdir.

[vr. 56a]

Def'a mâh-1 mezkûrun on üçüncü gününde hünkâr hazretlerine otuz beş bin filori teslim olundu, beş bin filori bu eski kîsedendir ki zikr olunur.

Def'a mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde Râşid Beğ'e altmış filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrda Segbân Ali'ye otuz filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrda hünkâr hazretlerine teslim olanda ve sekiz yüz yeniçeriler ağasına in'âm olundu ve iki yüz dâhî Hayâlî'ye in'âm olundu.

Yekûn 10.000.

Sûret-i defter oldur ki mâh-1 Safer'in on üçüncü gününde [24 Mart 1548] diğer kîseye ibtidâ olundu ki üç kere yüz bin floridir.

Evvelâ mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrda Mîrzâ Elkâs'a beş bin filori in'âm olunup virildi.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrda Rüstem Paşa çavuşuna kırk filori in'âm olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on dördüncü gününde hünkâr hazretlerine sürh atlas alınmasına otuz üç filori virildi.

[vr. 56b]

Def'â târihin dokuz yüz elli beşinde mâh-1 Safer'in on dördüncü gününde imâret kerestesi için Rüstem Paşa hazretlerine yüz elli bin efrenciye filori teslim olundu.

Def'a mâh-1 mezkûrun on beşinci gününde hünkâr hazretlerine bin filori teslim olundu, odabaşı gelüp aldı.

Def'a mâh-1 mezkûrun yevm-i mezbûrda Sultân Bâyezîd derbânlarına elli filori in'âm olundu.

[vr. 57a, 57b, 58a, 58b, 59a, 59b, 60a, 60b, 61a boş]

[vr. 61b]

Ve yüz kîse akçe dahi ve bir kîsede bin iki yüz elli filoridir⁷⁰⁷.

Sûret-i defter oldur ki Safer ayun on üçüncü gününde pâdişâh-i âlem-penâh hazretlerinin emr-i şerîfleri ile dış hazîneye beş yüz bin filori virildi. Üç yüz bini ödünç virildi, dahi iki yüz bini getürmek için virildi. Seksen bini pâdişâh hazretleri harc eylemek için dış hazîneye virildi. Otuz bini içerüye alındı. Elli bin filori dahi dış hazînede kaldı, def'â üç yüz⁷⁰⁸.

Der'â dış hazîneye beş yüz bin filori ödünç virildi ve yüz kîse akçe dahi virildi.

Defter oldur ki târîh-i hicretün dokuz yüz kırk sekizinde İstanbul'da Safer ayının on üçüncü gününde [8 Haziran 1541] pâdişâhın emr-i şerîfleriyle dış hazîneye üç yüz bin filori ile yüz kîse akçe ödünç virildi. Def'â Budin altında târîh-i hicretin dokuz yüz kırk sekizinde pâdişâhın emriyle Cemâziyelevvel'in on sekizinci gününde [9 Eylül 1541] dış hazîneye iki yüz bin filori ödünç virildi.

Cem'an 500.000.

[vr. 62a]

Cem'an bodrumda olan filori iki kere yirmi kere yüz bin dahi kırk bin filoridir⁷⁰⁹.

[vr. 62b]

Dış hazîneye virilen üç yüz bin filoriden nâkıs gelüp yüz seksen üç filori virildi. Evvel yüz seksen üç filori dahi ziyâde gelen bin dört yüz kırk dört filoriden virildi. Bâkî kalan 1.250[?].

Sûret-i defter oldur ki târîh fî sene 950.

Edirne'de iken Uston-Belgrad seferine varduğumuz vakitte hicret-i Nebevî'nin dokuz yüz ellisinde fî şehr-i Muharremü'l-harâm'ın on yedinci gününde [22 Nisan

---

⁷⁰⁷ Bu kaydın üzeri çizilmiştir.

⁷⁰⁸ Bu kaydın üzeri çizilerek altına tekrar yazılmıştır.

⁷⁰⁹ Verilen sayılara göre Bodrum Hazinesi'nde 4.040.000 flori bulunmaktadır. Lâkin herhangi bir tarih notu düşülmediği için bu mevcûdun ne zamana âid olduğu anlaşılmamaktadır.

1543] seferde götürölmek için dört yüz on sekiz bin üç dâne filori dış hazîneye virildi ki on bir çift sandık olur ve bir çift ...?

[Arka kapağın iç yüzünde]

Düğün için bodrumdan çıkan avadânlığı beyân ider.

Altun sini 1.

Altun el? ibriği ma' leğen.

Altun küçük tebsi 1.

Gümüş sahan ma' kapak 10.

Gümüş tebsi biri büyük 12.

Gümüş sini 1.

Gümüş el ibriği ma' leğen 1.

Gümüş şem'dân 3.

Gümüş âbdest ibriği ma' leğen 1.

Büyük gümüş maşraba 1.

Gümüş hoş-âb tası 1.

Gümüş turşucu üsküresi 5.

Bodrumdan çıkan altun avadânlığı beyân ider

Sini 4.848 dirhemdir.

Kapak 556 dirhemdir.

Kapak 568 dirhemdir.

Kapak 633 dirhemdir.

Sahan 888 dirhemdir.

Sahan 999 dirhemdir.

Sahan 888 dirhemdir.

Büyük tebsi 805 dirhemdir.

Küçük tebsi 265 dirhemdir.

Küçük tebsi 278 dirhemdir.

Leğen 1.555 dirhemdir.

Safer'in yirmi ikinci gününde derzîler kethudâsına gömlek için yirmi [...] virildi.

Frengî atlas

Kumaşlar için altı yüz flori virildi.

Def'a mâh-ı Şevvâl'in on ikinci gününde hünkâr hazretlerine bir kîse filori teslim olundu fi sene 949 [19 Ocak 1543].

... ..

[Arka kapağın dış yüzünde]

Ağa hazretleriyle gelen filori bizde mevcûd, 238.003.

Hünkâr hazretleriyle gelen filori bizde mevcûd, 190.000.

Cem'an 428.003.

Elden değış? olan filori adedi, 21.000.

[Ek vesika]

Kanûn üzere verile.

Her sene Haremeyn-i Şerîfeyn fukarâsına surre irsâli oldukda avâtıf-ı aliyye-yi pâdişâhîden hil'at-i fâhire giyegelen kullarıdır.

Karaman Beğlerbeğiliği'nden mütekâ'id olan Surre Emîni Mürtezâ kulları

Hil'at, bir.

Müfettiş-i evkâf dâ'îleri

Hil'at, bir.

Kapucılar kâtibi kulları

Hil'at, bir.

Hazînedâr Ağa kulları

Hil'at, bir.

Merkūma beşâret? edince kumaş ihdâs Dârü's-sa'âde Ağası Osman Ağa

Mukâta'acı kulları.

Hil'at, bir.

Baltacılar kethudâsı kulları.

Hil'at, bir; virilmedi.

Haremeyn kâtibinin üç şâgirdi kullarına

Birer kumaş, virilmedi.

Mukâta'acı şâgirdlerinden üç nefer kullarına

Birer kumaş, virilmedi.

İki sarrâf kullarına

Birer kumaş⁷¹⁰.

---

⁷¹⁰ Bu son kaydın üzeri çizilmiştir.

SONUÇ

Kanûnî Sultan Süleyman'ın kırk altı yıllık iktidârının yaklaşık on yıllık bir dilimine tekabül eden ve tezimize konu olan 1538-1548 tarihli Filori Defteri, XVI. yüzyıl Osmanlı tarihinin satır aralarını dolduracak niteliktedir. Bahsi geçen tarihlerin, Sultan Süleyman devrinin bugün yetirince aydınlatılamamış bir kısmına denk düşüyor olması defterin ehemmiyetini ortaya çıkaran bir husustur. Defterdeki kayıtlar Budin ve Estergon seferleri hâricinde padişahın İstanbul ve Edirne saraylarındaki ikameti ile Bursa, Yanbolu, Gümölcine gibi yerlerde çıktığı avlar sırasında da tutulmuştur. Bugün Osmanlı tarihi alanında bilimsel çalışmalar yürüten kimselere ışık tutacağına inanarak tamamladığımız Filori Defteri ihtiva ettiği şâirler, sanatkârlar, kâtipler, zernişancılar, kuyumcular, silah sanatkârları, künde-kârlar, küftegerler, destvânegiler, hakkâklar, camcılar, müzisyenler, münecim ve remmâllere âid bilgiler ile kıymetli bir kaynak olarak karşımızdadır. Bahsi geçen zümrelere dair bilgiler Osmanlı Sarayı'nın dolayısıyla tahtta bulunan padişahın zevklerini, rağbet ettiği nesnelere ve iltifat ettiği kimseleri bizlere göstermektedir.

Ehl-i Hıref teşkilatının birer parçası olan bunların ne tür sanatlar icrâ ederek ne şekil eserler vücûda getirdiklerini ve karşılığında nasıl taltif edildiklerini görmek mümkün olmaktadır. Yukarıda bahsi geçen zümreler içerisinde kendilerine en fazla iş ısmarlananların zernişancılar olduğu dikkati çekmektedir. Defterdeki kayıtlar içerisinde yer alan münecim ve remmâllere âid bilgilerin tahminimizin ötesinde şaşırtıcı olduğu söylenebilir. Zîrâ bu kişilere verilen in'âmın diğer in'âmlara nazaran daha yüksek olması Sultan Süleyman'ın geleceğe dair olan merakını gözler önüne sermektedir. Defterde şaşırtıcı olan diğer bir kayıt ise padişahın 1543 senesinde çıktığı Estergon seferinin sonuna doğru Matrakçı Nasuh olduğunu tahin ettiğimiz silahdarlardan bir kimsenin; Estergon, İstolni-Belgrad ve Şikloş kalelerinin tasvirlerini takdim edip karşılığında in'âm almasıdır.

Defterin ışığında; bir hükümdar olmasının yanında bir âile reisi olan Sultan Süleyman'ın çocuklarından şehzâde Bâyezid ve Cihangîr'in sünnet düğünlerine dair kayıtlara da tesadüf edilmektedir. Bugün gerek kroniklerde ve gerekse arşiv

vesikalarında yeterli derecede bilgi bulamadığımız bu konunun açıklığa kavuşturulmasına bir nebze daha katkı sağlayacağını ümit etmekteyiz.

Bir padişahın husûsî harcamalarına âid olan bilgilerin bulunduğu bir defterde yiyeceklere dair kayıtların bulunmaması pek muhtemel değildir. Nitekim defterimizde on dokuz adet meyve ile sebze, altı adet et çeşidi ve sekiz adet muhtelif yiyeceğin bulunması ve bunların defalarca padişaha takdim edildikleri düşünüldüğünde bahsi geçen faslın defterde ne denli bir yer kapladığı anlaşılmaktadır. Bu kayıtların içerisinde yer alan geyik ve balık etinin dikkat çekici miktarda fazla olması padişahın ve etrafındakilerin tüketim alışkanlıkları hakkında önemli bir bilgiyi açığa çıkarmaktadır. Geyik etinin padişahın mutfağına sıklıkla girmesi onun av merakı ile ilişkilendirilebilirken, muhtelif deniz mahsullerinin dışında defterde yer alan kayıtlarda karşımıza çıkan balık etinin sıklıkla çıktığı gezilerin bir sonucu olduğunu söylemek mümkündür. Defterde balık tüketimine tesadüf ediyor olmamız bugün Osmanlı mutfağında pek de yeri olmadığı iddia edilen deniz ürünlerinin en azından Sultan Süleyman devrinde Saray'daki varlığını destekler niteliktedir.

Devrinin en güçlü hükümdârı olarak nam salan Muhteşem Süleyman'ın, iktidârının geleceği husûsunda sâdece müneccim ve remmâllere danışmadığı günümüz insanların da oldukça büyük rağbet gösterdikleri taşlara son derece itibar ettiği fark edilmektedir. Bilhassa kadim devirlerden itibaren iktidârın ve kudretin sembolü olarak karşımıza çıkan firûze taşının sıklıkla ve yüksek meblağlarla satın alınması Sultan Süleyman'ın da bu taşın sembolik anlamına inandığı kanaatini uyandırmaktadır.

Nihayet bu defter sâyesinde bir hükümdarın günlük hayâtının çerçevesini belirli oranda çizebilmek mümkün olmuş; Osmanlı İmparatorluğu'nun iktisâdî ve kültürel tarafları hakkında bilgi edinmek ve hattâ padişah ile yakın çevresi arasındaki münâsebeti fark etmek kolaylaşmıştır.

BİBLİYOGRAFYA

Arşiv Kaynakları

Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi Defter (TSM.A.D.):

34, 808, 1992, 8244/3, 9612, 9706/4.

Yayınlanmış Arşiv Belgeleri

AKTAŞ, Necati, Necati

Gültepe, İsmet Binark:

KALDY-NAGY, Gyula:

UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı:

5 Numaralı Mühimme Defteri 973/1565-

1566 -Özet ve İndeks, Başbakanlık

Osmanlı Arşivi yay. Ankara 1994

Kanuni Devri Budin Tahrir Defterleri

(1546-1562), Ankara Üniversitesi yay.

Ankara 1971

“Osmanlı Sarayı’nda Ehl-i Hıref

(Sanatkârlar) Defteri”, **Belgeler** XI/15,

TTK Ankara 1986, s. 23-76.

Kaynak Eserler

ABDÜLAZİZ BEY:

Osmanlı Âdet Merasim ve Tâbirleri,

Tarih Vakfı Yurt yay. İstanbul 1995.

AHDÎ:

Gülşen-i Şu‘arâsı (İnceleme-Metin),

haz. Süleyman Solmaz, Atatürk Kültür

Merkezi yay. Ankara 2005

ÂŞIK ÇELEBİ:

Meşâ‘irü’ş-Şu‘arâ, yay. G. M. Meredith-

Owens, E.J.W. Gibb Memorial Londra

1971.

CELÂLZÂDE SALÎH
ÇELEBÎ:

Cevâhîrnâme:

DEMİRTAŞ, Funda:

EL-CÂHİZ:

GELİBOLULU MUSTAFA
ÂLÎ:

GELİBOLULU MUSTAFA
ÂLÎ:

KEMÂL PAŞA-ZÂDE:

KINALI-ZADE HASAN
ÇELEBÎ:

Târîh-i Sefer-i Zafer-rehber-i Alaman
[**Kanuni Sultan Süleyman'ın Alaman**
Seferi (1532)], Haz. Fatma Kaytaç,
İstanbul 2016.

Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi 05
Ba 614.

Celâlzâde Mustafa Çelebi,
Tabakâtü'l-Memâlik ve Dercâtü'l-
Mesâlik, Erciyes Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Kayseri
2009.

Hilâfet Ordusunun Menkıbeleri ve
Türkler'in Faziletleri, çev. Ramazan
Şeşen, Türk Kültürünü Araştırma
Enstitüsü Ankara 1967.

Menâkıb-ı Hünerverân, İstanbul 1926.

Nevâ'idü'n-nefâis Fî-Kavâ'idü'l-
mecâlis, haz. Mehmet Şeker, TTK Ankara
1997.

Tevârih-i Âl-i Osman, X. Defter, haz. Ş.
Severcan, TTK Ankara 1996.

Tezkiretü's-şuarâ, I-II, haz. İbrahim
Kutluk, TTK Ankara 1981.

GELİBOLULU MUSTAFA
ÂLÎ:

Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı, haz. Mustafa İsen, Atatürk Kültür Merkezi yay. Ankara 1994.

LATİFÎ:

Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ (İnceleme-Metin), haz. Rıdvan Canım, Atatürk Kültür Merkezi yay. Ankara 2000

LUTFÎ PAŞA:

Tevârih-i Âl-i Osman, nşr. Âlî Bey, Matba-i Âmire İstanbul 1341.

NEV'ÎZÂDE ATÂÎ:

Hadâiku'l-Hakaik fi Tekmîleti's-Şakaik (Şakaik-i Nu'mâniye ve Zeyilleri II), nşr. Abdülkadir Özcan, Çağrı yay. İstanbul 1989.

PEÇEVÎ İBRAHİM EFENDİ:

Tarih, I, Haz. Bekir Sıtkı Baykal, Kültür Bakanlığı yay. Ankara 1981.

SİNAN ÇAVUŞ:

Süleymanname: Târih-i Feth-i Şikloş Estergon ve İston Belgrad, ed. Tülay Duran, Tarih Araştırmaları Vakfı İstanbul 1999.

SÜREYYA, Mehmed:

Sicill-i Osmanî, I, yay. Nuri Akbayar ve Seyit Ali Kahraman, Tarih Vakfı Yurt yay. İstanbul 1996.

Telif Eserler

ACAROĞLU, M. Türker:

Bulgaristan'da Türkçe Yer Adları Kılavuzu, TTK Ankara 2006.

AFYONCU, Erhan:

“Rüstem Paşa”, **DİA**, XXXV (2008), s. 288-290.

ÁGOSTON, Gábor:

“Enformasyon, İdeoloji ve Emperyal Siyasetin Sınırları: Osmanlı-Habsburg Rekabeti Bağlamında Osmanlı Büyük (Grand) Stratejisi”, **Osmanlı’da Strateji ve Askerî Güç**, çev. M. Fatih Çalışır, Timaş yay. İstanbul 2015, s. 59-96.

AHUNBAY, Zeynep:

“Rüstem Paşa Medresesi”, **Tarih Vakfı İstanbul Ansiklopedisi**, VI, 1994

AK, Mahmut:

“Seydi Ali Reis”, **DİA**, XXXVII (2009), s. 21-24.

AKCAN EKİCİ, Sakine:

III. Mehmed Döneminde 1596-1601 Tarihleri Arası Ehl-i Hıref Defterlerine Göre Sanatkârlar, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 2013.

AKÖZ, Alaaddin, İbrahim Solak:

“Dulkadirli Beyliğinin Osmanlı Devletine İlhakı ve Sonrasında Çıkan İsyanlar”, **Türk Dünyası Araştırmaları**, 153 (Kasım-Aralık 2004), s. 41-50.

AKTEPE, Münir:

“Çandarlı Halil Paşa”, **DİA**, VIII (1993), s. 212-213.

ALPAY TEKİN, Gönül:

“Çengname’de Musikî Terimleri (Perde, Nağme, Makam, Seyir, Şube, Terkip, Avaz)”, **Araştırma Ankara Üniversitesi DTCF Felsefe Bölümü Dergisi**, c. X, Ankara 1972, s. 83-132.

ARSEVEN, Celal Esad:

Sanat Ansiklopedisi, III-V, Milli Eğitim Bakanlığı yay. İstanbul 1983.

ATASOY, Nurhan:

Hasbahçe Osmanlı Kültüründe Bahçe ve Çiçek, Aygaz yay. İstanbul, 2003.

ATASOY, Nurhan:

Muhibbî Dîvânı (Tıpkıbasım/Facsimile) Kara Memi, MASA yay. İstanbul 2016.

AYDIN, Mehmet Âkif:

“Osmanlı Hukukunda Nikâh Akitleri”, **Osmanlı Araştırmaları**, III, Enderun Kitabevi İstanbul 1982, s. 1-12.

AYDÜZ, Salim:

“Müneccimbaşı”, **DİA**, XXXII, 2006, s. 2-4.

AYDÜZ, Salim:

Osmanlı Devleti’nde Müneccimbaşılık ve Müneccimbaşılar, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilim Tarihi Bölümü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 1993.

BALTACI, Cahit:

“Hürrem Sultan”, **DİA**, XVIII (1998), s. 498-500.

- BARDAKÇI, Murat: **The Treatise Of Ahmed Oghl Şükrullâh and Theory of Oriental Music in the 15th Century**, The Department of Near Eastern Languages and Civilizations Harvard University, 2008.
- BARKAN, Ömer Lütfi: “H. 933-934 Tarihli Bütçe Cetveli ve Ekleri (İlave V)”, **İ.Ü.İ.F.M.** XV/1-4, İstanbul 1955, s. 314-329.
- BAYAK, Cemal: “Sehâbî”, **DİA**, XXXVI, 2009, s. 309-310.
- BELDİCEANU, N.: “La campagne ottomane de 1484: Ses préparatifs militaires et sa chronologie”, **RER**, V-VI (1960), s. 67-77.
- BİLGE, Sadık Müfit: **Osmanlı'nın Macaristanı**, İstanbul 2010.
- BİLGİN, Arif: **Osmanlı Saray Mutfağı**, İstanbul 2004.
- BOSTAN, İdris: “Korfu”, **DİA**, XXVI (2002), s. 201-202.
- BOSTAN, İdris: “Malta”, **DİA**, XXVII (2007), s. 539-542.
- BOSTAN, İdris: “Piri Reis”, **DİA**, XXXIV (2007), s. 283-285.
- BOSTAN, İdris: “Piyale Paşa”, **DİA**, XXXIV (2007), s. 296-297.

- BOSTAN, İdris: “Preveze Deniz Muharebesi”, **DİA** XXXIV, 2007, s. 343-345.
- BOSTAN, İdris: “Turgut Reis”, **DİA**, XLI (2012), s. 417-418.
- BÖREKÇİ, Günhan: **Macaristan’da Bir Osmanlı Padişahı Sultan III. Mehmed’in Eğri Seferi Rûznâmesi (1596)**, Okur Kitaplığı İstanbul 2016.
- CAN, Selman: “Arslanhane Üzerine Yeni Bilgiler”, **Uluslararası Bizans ve Osmanlı Sempozyumu (XV. Yüzyıl)**, Ed. Sümer Atasoy, İstanbul 2004, s. 359-364.
- CEYHAN, Semih: “Remiz (Tasavvuf)”, **DİA**, XXXIV, 2007, s. 558-560.
- ÇAĞMAN, Filiz: “Ehl-i Hiref”, **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, III, Tarih vakfı Yurt yay. İstanbul 1994, s. 145-146.
- ÇAĞMAN, Filiz: “Mimar Sinan Döneminde Saray’ın Ehl-i Hiref Teşkilatı”, **Mimar Sinan Dönemi Türk Mimarlığı ve Sanatı**, İşbankası yay. İstanbul 1988, s.73-77.
- ÇELEBİ, İlyas: “Remil”, **DİA**, XXXIV, 2007, s. 555-556.
- ÇORUHLU, Tülin: “Osmanlı Koruyucu Silahları”, **Osmanlı**, IX, ed. Güler Eren, Yeni Türkiye yay. Ankara 1999, s. 264-274.

- ÇÜRÜK, Cenap: “Çadır Mehterleri”, **DİA** VIII, 1993, s. 165-166.
- DANIŞMEND, İ. Hâmi: **İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, II**, Türkiye yay. İstanbul 1971.
- DÁVİD, Géza: “Estergon”, **DİA**, XI, 1995, s.438-440.
- DÁVİD, Géza: “İstolni Belgrad”, **DİA**, XXIII, 2001, s. 405-406.
- DÁVİD, Géza: “Mohaç”, **DİA**, XXX, 2005, s. 231-232.
- DECEİ A.: “Doua Documente Turceşti Privitoare la Expeditiile Sultanilor Baiazid I şi Murad al II-lea in Tarile Romane”, **Relatii Romano-Orientale**, Bucureşti 1978, s. 207-222.
- DEMİR, Remzi, Mutlu Kılıç: “Cevâhîrnâmeler ve Osmanlılar Dönemi’nde Yazılmış İki Cevâhîrnâme”, **OTAM**, XIV, Ankara Üniv. yay. Ankara 2003, s. 1-19.
- DJURİC-ZAMOLO, Divna: “Belgrad”, **DİA**, V, 1992, s. 407-409.
- DURMUŞ, İsmail: “Remiz”, **DİA**, XXXIV, 2007, s. 556-558.

DURMUŞ, Tûbâ İşımsu:

Tutsan Elini Ben Fakîrin Osmanlı Edebiyatında Hamilik Geleneği, Doğan Kitap İstanbul 2009.

EKMEKÇİBAŞI, İpek:

XVI-XVII Yüzyıl Osmanlı Minyatürlerinde Bahçe Teması, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü YLT, İstanbul 1996.

EMECEN, Feridun M.:

“Alacahisar”, **DİA**, II, 1989, s. 314-315.

EMECEN, Feridun M.:

“Atıyye-i Seniyye”, **DİA**, IV, 1991, s. 64.

EMECEN, Feridun M.:

“Canbirdi Gazâlî”, **DİA**, VII, 1993, s. 141-143.

EMECEN, Feridun M.:

“İbrâhim Paşa, Makbul”, **DİA**, XXI (2000), s. 333-335.

EMECEN, Feridun M.:

“Kanuni Sultan Süleyman’ın Şehzadelik Dönemine Ait Bazı Yeni Tespitler ve Notlar”, **Deutsch-türkische Begegnungen Festschrift für Kemal Beydilli/Alman Türk Tesadüfleri Kemal Beydilli’ye Armağan**, Ed. Hedda Reindl-Kiel ve Seyfi Kenan, Berlin 2013, s. 342-357.

EMECEN, Feridun M.:

“Kara Ahmed Paşa”, **DİA**, XXIV, 2001, s. 357-358.

- EMECEN, Feridun M.: “Osmanlı Taşrasında Saray Bürokrasisi: Şehzade Selim’in Kazayâ Defteri”, Osmanlı Araştırmaları, XLVI, İSAM İstanbul 2015, s. 213-301
- EMECEN, Feridun M.: “Osmanlılar ve Kuzey Karadeniz Stepleri”, **Osmanlı Klasik Çağında Siyaset**, Timaş yay. İstanbul 2009, s. 239-255.
- EMECEN, Feridun M.: “Osmanlıların Tuna’nın Kuzeyine Yönelik İlgileri: XVI. Asırda Erdel Örneği”, **Osmanlı Klasik Çağında Siyaset**, Timaş yay. İstanbul 2009, s. 221-238.
- EMECEN, Feridun M., “Selim I”, **DİA**, XXXVI, 2009, s. 407-414.
- EMECEN, Feridun M., “Selim II”, **DİA**, XXXVI (2009), s. 414-418.
- EMECEN, Feridun M., “Süleyman I”, **DİA**, XXXVIII, 2010, s. 62-74
- EMECEN, Feridun M., **Osmanlı İmparatorluğu’nun Kuruluş ve Yükseliş Tarihi (1330-1600)**, İşbankası yay. İstanbul 2015.
- EMECEN, Feridun M., **Yavuz Sultan Selim**, Timaş yay. İstanbul 2010.
- ERDOĞRU, M. Akif: “Kanuni Sultan Süleyman’ın 1538 Tarihli Karaboğdan Seferi Ruznâmesi”, **Tarih**

İncelemeleri Dergisi, XXIX/2, İzmir
2014, Ege Ün. yay. s. 515-524.

ERDOĞRU, Mehmet Akif:

“Kanuni Sultan Süleyman’ın 1532 Tarihli
Alman Seferi Ruznâmesi”, **Tarih
İncelemeleri Dergisi**, XXIX/1, Ege Ün.
yay. İzmir 2014, s.

ERÜNSAL, İsmail E.:

“Türk Edebiyatı Tarihinin Arşiv
Kaynakları II: Kanunî Sultan Süleyman
Devrine Ait Bir İn‘âmât Defteri”,
Osmanlı Araştırmaları, IV, Enderun
Kitabevi İstanbul 1984, s. 1-17.

GÖKBİLGİN, Tayyib:

“Venedik Devlet Arşivi’ndeki Vesikalar
Külliyatında Kanuni Sultan Süleyman
Devri Belgeleri”, **Belgeler**, I/2, TTK
Ankara 1964.

GÖKBİLGİN, Tayyib:

“Yeni Belgelerin Işığı Altında Kanunî
Sultan Süleyman Devrinde Osmanlı-
Venedik Münasebetleri”, **Kanunî
Armağanı**, TTK Ankara 2001, s. 171-
186.

GUBOĞLU, Mihail:

“Kanuni Sultan Süleyman’ın Boğdan
Seferi ve Zaferi (1538 M.=945 H.)”,
Bulleten L / 198, TTK Ankara 1986.

GÜNEŞ, Murat:

**Manastırlı Celâl Bey Dîvânı (İnceleme-
Metin)**, Cumhuriyet Üniversitesi S.B.E.
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski
Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Sivas 2013.

GÜRSOY, Deniz:

**Tarihin Süzgecinde Mutfak
Kültürümüz**, İstanbul 2004.

HALAÇOĞLU, Yusuf:

“Çirmen”, **DİA**, VIII, 1993, s. 341-342.

İŞIKSEL, Güneş:

“Birinci Süleyman Döneminde Lehistan Krallığı İle Sınır İlişkilerinin Yeniden Düzenlenmesi”, **Türkiye Ukrayna İlişkileri Kazak Dönemi (1500-1800)**, ed. Volodimir Menlik, Mehmet Alparğu, Yücel Öztürk, Ferhat Turanlı ve Muhammed Bilal Çelik, İstanbul 2015, s. 257-265.

İLGÜREL, Mücteba:

“Kalender Şah”, **DİA**, XXIV, 2001, s. 249.

İNALCIK, Halil:

“Filori”, **DİA**, XIII 1996, s. 106-107.

İNALCIK, Halil:

Has-bağçede Ays u Tarab Nedîmler, Şâirler, Mutrîbler, İşbankası yay. İstanbul 2015.

İNALCIK, Halil:

Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600), çev. Ruşen Sezer, İşbankası yay. İstanbul 2011.

İNALCIK, Halil:

Şâir ve Patron: Patrimonyal Devlet ve Sanat Üzerinde Sosyolojik Bir İnceleme, Doğu-Batı yay. Ankara 2013.

- İPCİOĞLU, Mehmet: **Kanuni Sultan Süleyman'ın Estergon Seferi**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 1989.
- İSEN, Mustafa: "Ârifî Hüseyin Çelebi", **DİA**, III, 1991, s. 373.
- KARACA, Filiz: "İn'âm", **DİA**, XXII, 2000, s. 259-260.
- KASHEFF, Manouchehr: "GİLÂN v. History under the Safavids", **Encyclopedia Iranica**, X, 2001, s. 637-638.
- KAVAS, Ahmet: "Trablusgarp", **DİA**, XLI (2012), s. 288-291.
- KAZAN, Hilâl: **XVI. Asırda Sarayın Sanatı Himayesi**, İstanbul 2010.
- Kenneth M. Setton: **The Papacy and the Levant III**, Philadelphia 1984.
- KILIÇ, Muhammet Ali: **Russian Challenges Concerning Otoman Boghdan**, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 2008.
- KİEL, Machiel: "Filibe", **DİA**, XIII, 1996, s. 288-291.

- KİEL, Machiel: “Rodos”, **DİA**, XXXV, 2008, s. 155-158.
- KİEL, Machiel: “Şehirköy”, **DİA**, XXXVIII, 2010, s. 454-456.
- KUMRULAR, Özlem: “Osmanlı Sarayında ve Avrupa Siyasi Sahnesinde Venedikli Bir Sınır Diplomatı: ‘Mir-i Venedik Oğlu’ Alvise Gritti”, **TTY**, VI, Güz 2007-Kış 2008, s. 39-59.
- KURNAZ, Cemal: “Hayâlî Bey”, **DİA**, XVII, 1998, s. 5-6.
- KUT, Günay: “Payitaht İstanbul’un Sultan Şairleri (Seyf ve’l-Kalem Sahipleri)”, **İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri**, IX, İstanbul 2000, s. 161-178.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S.: “Osmanlı İktisadî Yapısı”, **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi**, I, IRCICA İstanbul 1994.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S.: **XX. Asra Erişen İstanbul Medreseleri**, TTK Ankara 2000.
- MERÇİL, Erdoğan: **Selçuklular’da Saraylar ve Saray Teşkilatı**, Bilge Kültür Sanat yay. İstanbul 2011.
- MERÇİL, Erdoğan: **Türkiye Selçukluları’nda Meslekler**, TTK Ankara 2000.

- MERİÇ, Rıfık Melül: **Türk Nakış Tarihi San'atı Araştırmaları**, Feyz ve Demokrat Ankara Matbaası Ankara 1953.
- MOACANİN, Nenad: "Srem", **DİA**, XXXVII, 2009, s. 423-424.
- MUHAMMEDOĞLU, Aliyev Salih: "Elkas Mirza", **DİA**, XI (1995), s. 55.
- MÜLÂYİM, Selçuk: "Süleymaniye Câmii", **DİA**, XXXVIII (2010), s. 114-119.
- NECİPOĞLU, Gülru: "The Suburban Landscape of Sixteenth-Century Istanbul as a Mirror of Classical Ottoman Garden Culture", **Muqarnas**, VII, 1997, s. 32-71.
- NECİPOĞLU, Gülru: **15. Ve 16. Yüzyılda Topkapı Sarayı**, çev. Ruşen Sezer, Yapıkredi yay. İstanbul 2007.
- ORHONLU, Cengiz: "Hazine", **DİA**, XVII, 1998, s. 130-133.
- ORMAN, İsmail: "Şehzade Külliyesi", **DİA**, XXXVIII, 2010, s. 483-485.
- OSMAN, Rifat: **Edirne Sarayı**, yay. Süheyl Ünver, TTK Ankara 1986.

ÖZKLIÇ, Ahmet, Ali Coşkun
ve Abdullah Sivridağ:

**Osmanlı Yer Adları I: Rumeli Eyaleti
(1514-1550)**, Başbakanlık Osmanlı Arşivi
yay. Ankara 2013.

ÖNDER, Mehmet:

Antika ve Eski Eserler Ansiklopedisi,
İstanbul 1987.

ÖRENÇ, Ali Fuat:

“Sakız Adası”, **DİA**, XXXVI (2009), s.
6-10.

ÖZCAN, Abdülkadir:

“Ahmed Paşa, Hain”, **DİA** II, 1989, s.
113.

ÖZCAN, Abdülkadir:

“Boğdan”, **DİA**, VI, 1992, s. 269-271.

ÖZCAN, Abdülkadir:

“Cerbe”, **DİA**, VII (1993), s. 391-392.

ÖZCAN, Abdülkadir:

“Kanuni Sultan Süleyman Devri Tarih
Yazıcılığı ve Literatürü”, **Prof. Dr.
Mübahat S. Kütükoğlu’na Armağan**,
ed. Zeynep Tarım, İstanbul 2006, s. 113-
154.

ÖZCAN, Nuri:

“Mehter”, **DİA**, XXVIII, 2003, s. 545-
549.

PAKALIN, Mehmet Zeki:

Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü,
I, İstanbul 1971.

PERJÉS, Géza:

Mohaç Meydan Muharebesi, çev. Şerif
Baştav, TTK Ankara 1992.

- REİNDL Kiel, Hedda: “Mesih Paşa”, **DİA**, XXIX, 2004, s. 309-310.
- SAHİLLİOĞLU, Halil: “Ceyb-i Hümayûn”, **DİA**, VII, 1993, s. 465-467.
- SAHİLLİOĞLU, Halil: “Akçe”, **DİA**, II, 1989, s. 224-227.
- SAHİLLİOĞLU, Halil: “Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1525 Yılı Sonunda İstanbul’da Fiyatlar I”, **BTDD.**, İstanbul 1967, s. 36-40; II (1968), s. 54-56 ve III (1968), s. 50-53.
- SEZEN, Tahir: **Osmanlı Yer Adları**, Ankara 2017.
- ŞAHİN, İlhan: “Eski Zağra”, **DİA**, XI, 1995, s. 394-396.
- ŞAHİN, İlhan: “Sofya”, **DİA**, XXXVII, 2009, s. 344-348.
- ŞAHİN ALLAHVERDİ, Reyhan: “Semiz Ali Paşa’ya Ait Bir Vakfiye ve Sınırnâme”, **Sosyal ve Liberal Bilimlerde Yeni Yönelimler II**, Ankara 2016, s. 567-603.
- TABAKOĞLU, Ahmet: **Osmanlı Mâlî Tarihi**, Dergâh yay. İstanbul 2006.
- TARIM ERTUĞ, Zeynep: **XVI. Yüzyıl Osmanlı Devleti’nde Cülûs ve Cenaze Törenleri**, Kültür Bakanlığı yay. Ankara 1999.

TARIM, Zeynep:

“Entertaining the Sultan, Meclis: Festive Gatherings in the Ottoman Palace”, **Celebration, Entertainment and Theatre in the Ottoman World**, ed. Suraiya Faroqhi, Arzu Öztürkmen, London New York Calcuta, 2014, s. 124-144.

TARIM, Zeynep:

“Süleymânî bezmler şâhâne meclisler” Minyatürde Sultan Süleyman’ın Musikili Meclisleri”, **Darülelhan Mecmuası**, sayı VIII (Bahar 2017), s. 2-12.

TARIM, Zeynep:

“The Ottoman Imperial Kitchens as Imarets”, **Feeding People, Feeding Power: Imarets in the Ottoman Empire**, ed. Nina Ergin, Christoph Neumann, Amy Singer, İstanbul 2007, s. 251-259.

TAŞKIN, Gülşah:

“Kanunî Döneminde “Mahfî” Bir Şair: Mahfî-i Gilanî ve Bih-i Çinî Tercümesi”, **Turkish Studies**, VII/III, Ankara 2012, s. 2423-2443.

TAŞKIN, Gülşah:

“On Altıncı Yüzyıla Ait Otobiyografik Bir Eser: Arz-ı Hâl ü Sergüzeşt-i Gilanî”, **Turkish Studies**, VIII/IV, Ankara 2013, s. 1339-1350.

TEZCAN, Hülya:

Topkapı Sarayı Müzesi Koleksiyonundan Tılsımlı Gömlekler, Timaş yay. İstanbul 2011.

- TEZCAN, Semih: **Bir Ziyafet Defteri**, Simurg yay. İstanbul 1998.
- TOZDUMAN TERZİ, Arzu: **Hazine-i Hassa Nezareti**, TTK Ankara 2000.
- TULUM, Mertol: **17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı**, TDK Ankara 2011.
- TURAN, Şerafettin: “Barbaros Hayreddin Paşa”, **DİA**, V, 1992, s. 65-67.
- TURAN, Şerafettin: “Bayezid, Şehzade”, **DİA**, V (1995), s. 230-231.
- TURAN, Şerafettin: “Mustafa Çelebi”, **DİA**, XXXI (2006), s. 290-292.
- TURAN, Şerafettin: “Sakız'ın Türk Hâkimiyeti Altına Alınması”, **AÜDTCF Tarih Araştırmaları Dergisi**, IV/6, Ankara 1966, s. 184-191.
- TURAN, Şerafettin: **Kanunî'nin Oğlu Şehzâde Bâyezid Vak'ası**, TTK, Ankara 1961.
- TÜRKOĞLU, Sabahattin: “Saray Kuyumculuğu”, **Sanat Dünyamız**, XXXIV, Antik Dekor İstanbul 1985, s. 15.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı: “Osmanlı Devleti Maliyesi'nin Kuruluşu ve Osmanlı Devleti İç Hazinesi”, **Belleten**, XLII/165, TTK Ankara 1978, s. 67-93.

- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı: “Osmanlılar Zamanında Saraylarda Musiki Hayatı”, **Bellekten**, XLI, TTK Ankara 1977, s. 79-114.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı: **Osmanlı Saray Teşkilâtı**, TTK Ankara 1988.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı: **Osmanlı Tarihi**, II, TTK Ankara 2006.
- ÜNVER, İsmail: “Aşkî, Üsküdarlı”, **DİA**, IV, 1991, s. 23.
- YAZICI, Tahsin: “Ârifî Fethullah Çelebi”, **DİA**, III, 1991, s. 371-373.
- YILDIRIM, İsmail: “Şeyh Ahmed İlâhî'nin Bilinmeyen Şiirleri ve Bu Şiirlerin Şekil ve Muhteva Husûsiyetleri”, **ASOS Journal**, sy. V, Eylül 2014, s. 572-592.
- YILDIZ, Murat: **Bahçıvanlıktan Saray Muhafızlığına Bostancı Ocağı**, Yitik Hazine yay. İzmir 2011.
- YURDAYDIN, Hüseyin Gazi: “Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nin Ünlü Silahşör, Bilim ve San'at Adamı: Matrakçı Nasuh”, **Osmanlı**, ed. Güler Eren, VIII, Ankara 1999, s. 114-122.
- YÜCEL, Ünsal: **Türk Okçuluğu**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Ankara 2015.

İNDEKS

A

Âbdest: - ibriği, - leğeni arka kapağın iç yüzü.

Abdî Beğ: 29b.

Abdullah (Cerrâh): 6a.

Abdurrahmân: 20b; - karındaşı **Mustafâ Beğ** 20b.

Abdülbâkî: 18a.

Abdülkâdir Geylânî şeyhi: 23a, 41b.

Âbidîn Çavuş: 38a.

Acem/ler: 26b, 30b, 34b, 43b, 46a, 49b; ‘Arab – Kethudâsı 24a; işâretçi? – 30a; kavun getüren – 25a; kavuncu – 33a, 40b; okuyucu – 44b; Topçı – 17b.

Acem-zâde: 4a, 8a.

Ağrıbos Beği’n[in] âdemi: 44a.

Ahmed (Sarı): 8a, 50a.

Ahmed (Yaycı): 33a.

Ahmed Ağa: 25a, 28a, 29a, 30a, 31a, 32b, 33a, 44a, 47a, 50a.

Ahmed Ağa (Gül/Kel): 23b, 25b, 26b, 40a.

Ahmed Ağa (Küçük): 41a, 43b, 54a.

Ahmed Ağa (Şahincibaşını karındaşı): 29a.

Ahmed Dede: 22b.

Ahmed Paşa: - -’nın âdemi 43a, 44b; - -’nın kapucibaşısı 29a, 51a; - -’nın kethudâsı 35a, 44a.

Âhûr: - kethudâsı 4b; - kapucısı 25a.

Ak-yazılı Baba’nın ışıkları: 29a.

Akşehirlü biri: 49b.

Alabalık: - getüren 33b

Ali (Cerrâh): 1b.

Ali (Delü): 13b, 47a; **Silahdâr** - - 14a.

Ali (Delü/Siahdâr): 14a.

Ali (Helvacı): 17b.

Ali (Segbân): 35b, 36b, 46a, 47a, 56a.

Ali (Seğmen): 28a.

Ali (topçu ustası): 11b, 14a.

Ali (Yaycı, İbrâhîm Paşa kulu): 26b.

Ali Ağa: 23a, 41b, 49b.

Ali Ağa (Frenk): 7b, 33a, 54b.

Ali Bâfî: 25b, 28a.

Ali Çelebi: 2b.

Ali Kethudâ: 6a.

Ali Paşa: - -'nın çavuşbaşı 12a; - -
Kethudâsı 36a.

Ali Sultân / Sultân Ali: 3a, 6a, 32b, 40b,
41b; - -'nın oğlu 53a.

Altun: 10b, 16b, 20b, 22b, 23a, 24b, 27a,
40a, 43b, 44b, 47a, 48a, 50b, 55a, arka
kapağın iç yüzü; - **suyu** 26a, 29b; - **tel** 32a.

Altuntaş Ovası: 22b.

Anadolu Defterdârı: 51a.

Anbâr ağaları: 14b.

Andreya: 3b.

Apar Deresi: 33b.

Ârifî (Mollâ): 53b.

Arka kaşyacağı: 8a.

Armağan Dede: 20b.

Armud: - getüren 17b.

Arslan Mehmed (Kapucu): 24a.

Aşçı/lar: 23a, 38b.

Aşkî (Monlâ): 36a, 43b.

At/lar: 16a, 16b, 17a, 17b, 18a, 30b, 33b,
51a, 52a, 53a.

At Meydânı Ustası: 46a.

Atlas/lar: 7b, 8a, 24a, 26b, 33b; **Frengî** –
arka kapağın iç yüzü; **güvezi** – 3a;
kırmızı/sürh – 1b, 56a; **sürmâyî** -1b.

Atmaca: 39a.

Atmacacıbaşı: 12a; - âdemi 41b.

Av: 49b, 52b; - **getüren** 6a, 11a, 12b, 25b;
- **sâhibi** 45a.

Avadânlık: 32b, 62b, arka kapağın iç
yüzü.

Avcı/lar: 3a, 5b, 6a, 10b, 11a, 11b, 15a,
19a, 20a, 20b, 22a, 25a, 28a, 28b, 29a, 29b,
30b, 31b, 35b, 36b, 42b, 43a, 47a, 47b,
53a, 55a.

Ayasofya Mütevellîsi: 30b.

Ayaz Paşa: - - âdemi 36a; - - oğlu
kethudâsı 38a.

Aydın (Sarı Saltık eski şeyhi): 28a.

Ayu/- getüren 14a, 36b.

Ayva: - getüren 33b.

B

Baba Dost: 1b, 8a, 13b, 47b.

Babaeskisi Emîri: 31b.

Bağdâd Paşası âdemi: 49a, 49b.

Bahârî (Mollâ): 33a.

Bal: - getüren 8a, 52b.

Balcıbaşı: 35b.

Balçak: 4b.

Balık: - getüren 2b, 3b, 13b, 14a, 14b,
18a, 24b, 37a, 37b, 43b, 45a, 46a, 50b, 51b,
53a.

Balıkçı/lar: 24a; - **kâfir/ler** 21a, 33b, 38a, 47a, 50b. – **kethudâsı** 25a; - **koca** 21b, 33b.

Bâlî (Mataracı): 4a.

Bâlî (Yaycı): 20b.

Baltacı/lar: 20a, 47a; - **bölükbaşısı** 49b; - **kethudâsı** 23b, 25a, 26b, 28a, 32b, 42a, 43b, 44a, 44b, 50a, 50b.

Basdırma: - **getüren** 26a.

Bâyezîd (Mollâ): 22b, 35b.

Bâyezîd (Sultân): 21a, 41a, 48b, 49b; - - **mesâlihi** 49a; - - **yazıcısı** 51a; - -'in **ağası** 41a; - -'in **çavuşu** 48b; - -'in **hançer sapı** 33a; - -'in **kapucısı/ları** 41b, 42a, 42b, 43a, 43b, 44a, 45a, 45b, 46a, 46b, 47b, 48a, 49a, 49b, 50a, 50b, 51b, 52b, 53b, 54a, 54b, 55a, 55b, 56b; - -'in **yeşim ...** 34b.

Baylos-oğlu: 1b.

Bayramlık: 32b.

Behrâm (Destvâncı): 30b.

Behrâm Ağa (Kapucıbaşı): 14b, 21b, 25b, 26b, 28a, 28b, 32a.

Bel: - **getüren** 16b.

Belgrad: 14b, 18a, 19b; **Uston** – 18b, 19a, 62b.

Belik/belük/bilük: - **gülleri** 23a; - **rahtı** 4b, 12a, 22b, 23a.

Beyit: - **getüren** 33a.

Bıçak/lar: 8b, 22b, 23a, 35b, 54a.

Bihrûz Ağa (Odabaşı): 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 4b, 5a, 5b, 6a, 6b, 7a, 7b, 12b, 28a, 29b, 33b, 35b, 40b, 41a, 41b, 42a, 42b, 44a, 44b, 45b, 46a, 46b, 47a, 47b, 48a, 49a, 49b, 50a, 50b, 51a, 51b, 52a, 52b, 53b, 54a, 54b, 55a, 55b, 56b.

Bilek çângeli: 55a.

Biniş: - **Emîni** 19b; - **pîşkeşi** 19b.

Bogası dolama: 21b.

Bolu Beği'n[in] âdemi: 18a.

Bosna Beği'n[in] âdemi: 19a, 44a.

Bostân: 25b, 28a; - **oğlanı** 47b.

Bostâncıbaşı: 2b, 10a, 26b, 34b, 35a, 36b; **Edirne –sı** 20b, 47b, 52a.

Bostâncı/lar: 2b, 3a, 4b, 5a, 5b, 6b, 8b, 9a, 10b, 11b, 13a, 18b, 20a, 21a, 23b, 24a, 24b, 26a, 28b, 30b, 31a, 31b, 39b, 45a, 51a, 53a; **Çömlekçi –ı** 46b; **dış –** 12a; **Edirne –ı** 5a, 19b, 21a, 31a, 31b, 32b, 33a, 34b, 36b, 37a, 38a, 39b, 40a, 40b, 41a, 45b, 47b, 48a, 50b; **İstanbul –ı** 11a, 13a, 13b, 20b, 37a, 38a, 38b, 42b, 43a, 44b, 45b.

Bostâncılar kethudâsı: 5b, 12a, 20b, 28a, 29b, 33a, 39b, 43a; **Edirne – –** 3b, 8a, 19b, 33a, 39b, 47b; **İstanbul – –** 20b, 42b, 43a.

Bursa: 2b, 24a, 24b, 25a; - **Beği'n[in] âdemi** 24a, 54b; - **buzcusu** 25b.

Bülbülcü: 8b; - **Pervâne** 38a; - **Tumansuz** 3a, 4b, 9a.

Büryân tavuğu: - **getüren** 45a.

Büyükdere: 51b.

Büyük Oda: 17a, 20a, 51b; - -'da câmeşûylar 43a; - -'da doğancılar 48b.

C

Ca'fer (Derzî): 55b.

Ca'fer (Doğancı): 6a.

Ca'fer (Serhâzin): 38b, 44a.

Ca'fer Ağa: 18a, 26a, 28a, 28b, 30a, 44b, 49a, 50a.

Ca'fer Beğ'in âdemi: 53b.

Ca'fer Lâlâ: 22a; - - âdemi 39a.

Ca'fer Re'îs: 31b, 39b.

Câmeşûylar: 13b; **Büyük Oda'da** – 43a.

Celâlî: 48a.

Cemâleddîn (Zerîşâncı): 3a, 27a.

Cerrâhbaşı: 3b, 4a, 37a, 43a.

Cevâhir: 3a, 8b, 12a, 21b.

Cihângîr (Sultân): 40b, 53a; - -'in küpeleri 45b; - -'in üzengileri 55b.

Cönk/- yazan: 44b.

Ç

Çakır/- getüren/dutan: 6b, 35a, 45b.

Çakırcıbaşı: 12a, 21b, 29a, 34b, 43b; - 'nın âdemi 41b; **Rüstem Paşa'nı** –sı 2b.

Çalıcı/lar: **Sultân Medmed'in** –ı 18b.

Çaşnigîr: - **Hüseyin Ağa** 53a; - **Küçük Gülâbî** 26b.

Çaşnigîrbaşı: **Lutfî Paşa'nın** –sı 5b; **Süleyman Pşa'nın** –sı 5b, 7b, 19b.

Çatalca: 10a, 38b, 52a, 53a, 54b; - **Ustası** 8b, 23a, 23b, 26a, 50b, 52a.

Çavuş/lar: 20a, 21a, 31b, 46b, 47a, 48a, 49a, 50a; **du'âcı** – 16b; **Hayreddîn Paşa'nın** –u 30a; **Mehmed Beğ'in** –u 14b; **Rüstem Paşa'nın** –u 24b, 29b, 56a; **Sultân Bâyezîd** –u 48b; **Sultân Mehmed'in** –u 12b; **Sultân Selîm** –u/ları 17a, 18b, 19a, 19b, 21a, 45a; **Topuklu** - 20b.

Çavuşbaşı: **Budin Paşası'nın** –sı 17a - 'nın âdemi 33b; **Dervîş Beğ'in** –sı 18a; **Dâvud Paşa'nın** –sı 28b.

Çekiç/ler: 3a.

Çeng kirişi: 40b.

Çiçek: - **getüren** 23a, 38b, 40a, 45b, 46b.

Çilek: - **getüren** 14b.

Çiniler: - **getüren** 34b.

Çömçe: 8b, 9a.

Çömlekçi: 28a; - **bostâncıları** 46b; - **Köşkü** 50a; - **Sarâyı** 47b; - **ustası** 20b, 24a, 28a, 29b, 42b, 43a, 44b, 47b.

Çuka/lar: ön kapağın iç yüzü, 4a, 9b, 13b, 26b, 33a.

Çukadâr ağa: 25a, 25b, 26a, 26b, 27b, 30b, 31b, 32b, 33a, 34b, 35a, 35b, 36a.

D

Dânişmend: 16a, 52a.

Dâvud (Helvâci): 5b.

Dâvud (Okçu): 12b.

Dâvud Paşa: 6a; - -'nın âdemi 8a, 17a, 18a, 44b; - -'nın çavuşbaşısı 28b; - -'nın Kapucıbaşısı Hüseyin Beğ 10b; - -'nın kethudâsı 23a, 31a.

Değirmenci: 5a.

Dellâklar: Sofya –i 20a.

Derbân/lar: bkz. *Kapuci/lar*.

Dervîş/ler: 4b, 11a, 20a, 20b, 28a, 28b, 30b, 39b, 41a, 51a, 53a; **Geyiklü Baba'nın** –i 27a, 44a; **Hızır İlyâs** –i 30a; **kitâb getüren** – 36a; **Osmân Mey? Baba'nın** – i 43a; **Samut Baba'nın** –i 24a; **Sünbül Halife'nin** –i 2b; **Tanrıdağı'nın** –i 42b; **Uzunca-ova'nın** –i 42b.

Dervîş Beğ: -'in âdemi 18a; -'in çavuşbaşısı 18a; -'in voyvodası 18a.

Derzî/ler: 7a; - Ca'fer 55b; - kethudâsı Arka kapağın iç yüzü.

Destvâne: -ci Behrâm 30b; -ci Gazanfer 4a, 36b, 52b; -ci Hamza 6a, 14b; -ci Hüseyin 35b; - getüren 29a.

Dış hazîne: Ön kapağın iç yüzü, 14b, 19a, 57b, 61b, 62b.

Dilkü: - getüren 3b.

Dilsüz-oğlu: 25b.

Dîvîd: 2a, 4b, 26b.

Doğan: - getüren 12a, 16b, 19b, 43b.

Doğancı/lar: 36b; **Büyük Oda** –ı 48b; **dış** - 7a, 29a; - **Ca'fer** 6a; - **Yûsuf** 28b, 45b, 52b; **Horâsânî** – 46b; **iç** - 34b; **Pertev** - 51b; **Rüstem Paşa'nın** –sı 30a.

Doğancıbaşı: - **Hasan** 35a.

Düğün: arka kapağın iç yüzü.

Dükkân: -cılar 2b; - sâhibi 20a.

Dülbend: 5a; - börkü 30b, 55a.

Düş gören oğlan: 27a, 52a.

E

Edirne: 10a, 13b, 14b, 26b, 28a, 29a, 29b, 31a, 33b, 42a, 43a, 43b, 45a, 45b, 46b, 48a, 49a, 50b, 62b; - **Ağası Hüseyin Ağa** 46b; - **hâceleri** 31a; - **Kalenderleri** 36a; - **kapucısı** 23b; - **kavuncusu** 32b; - **Sarâyı** 20b, 37b; - **sarâyîdârı** 38a; - **ustası** 52b.

Elkâs (Mîrzâ): 48b, 51a, 55a, 56a.

Elma: - getüren 12a, 51b; - göndüren 33b.

Elmas/lar: 5a, 10a; -ci kâfir 1b, 2a.

Emîr (Zernişâncı): 13b.

Emîr-i âhûr: 37b; **Büyük** - - 34b; - -'un âdemi 12b; **Hâcı** - - 26b; **Rüstem Paşa'nın** - -u 3b; **Urum-ili Beğlerbeği'nin** - - 17a;

Emîr-i âhûrbaşı: 4b, 12b, 26b, 29a, 37b; **Hüsrev Paşa'nın** - -sı 18a; **Rüstem Paşa'nın** - -sı 2b; **Sultân Selîm'in** - -sı 24b.

Emîr-i alem ağa: 19a; **Sultân Selîm'in** - - i 40a.

Emîr Sultân: 8a.

Enâr: - getüren 21b.

Engûr: - getüren 42b, 44b.

Ese Bâfî (Harbendebaşı): 11a.

Ese Beğ: 29a; - -'in âdemi 32b, 52b.

Eski Sarây: - - ağası 21b; - - kapucusı 4a.

Etmekci/ler: 46a; - harcı 33a; **koca** – 2b.

Evrenoz Ağa: 25a.

Eyer pafteleri: 3a.

Eyyûb Ensârî türbedârı: 25b, 50b.

F

Ferhâd (Deli): 1b.

Ferhâd Ağa (Bevvâblar Ağası): 49b.

Ferîz Ağa: 7b, 25a, 25b, 26a, 26b, 28a, 28b, 29a, 30a, 30b, 31b, 40a, 43a, 44a, 45b, 46a, 46b, 47a, 48a, 50a.

Fındık yaprağı: - getüren 30a.

Fidan: - getüren 13a.

Firûzşâhî yazan: 4a.

Fişek: - atduran 8b.

Fukarâ: 11a, 21b; **Haremeyn-i Şerîfeyn** –sı ek vesika.

G

Galata Ağası: 42a.

Gazanfer (Destvâncı): 4a, 36b, 52b.

Gazanfer (Dragoman): 16b.

Gazanfer Ağa: 6a, 12b, 21a, 28a, 30a.

Gazanfer Beğ: 42a.

Gedüz Dizdârı'n[ın] oğlu: 12a.

Geyik/- getüren: 3b, 5b, 10a, 10b, 11a, 11b, 14b, 15a, 19b, 21b, 22a, 23a, 23b, 24b, 28a, 28b, 29a, 29b, 30a, 30b, 32a, 33a, 35a, 36a, 43a, 44a, 44b, 53b.

Geyiklü Baba: 21b, 25a; - - dervîşleri 27a, 44a; - -'dan bir koca 25a; - -'dan kestane getüren 13a; - -'nun kalenderleri 51a; - -'nun türbedârı 47b; - -'yı bekleyen 39a.

Gîlân Beğ: 16a.

Göçer-oğlu: 5b.

Gönder: - demreni 4b, 6a; - harcı 6b.

Gücügen kuyruğu: 44a.

Güderi: 55a.

Gül: - getüren 14a, 48a.

Gülâbî (Çeşnigîr/ Küçük): 26b.

Gülâbî (Usta): 43b, 51b.

H

Hâcı: 53a.

Hâcı Hasan: 39a.

Hâcı Hasan Ağa: 33a.

Hâcı Kâsım: 16b.

Hâcı Kâsım (Cündî): 52b.

Hâcı Mahmûd (Câmcı): 32b.

Hâcı Mehmed: 6a, 21b.

Hâcı Mehmed (Kâtib): 22b, 23b, 24b,
26a, 32b, 36a, 39a, 41b.

Hâcı Yahyâ: 8b.

Hâfız/lar: 35a; Küçük Oda'nın -ı 21b.

Halkalı ustası: 47a.

Hammâmcı/lar: 14a, 25a.

Hammâmcıbaşı: 20a, 25a.

Hamon-oğlu: 1b, 8b, 14b, 17a, 25a, 41b,
43a, 48a, 49a, 52a.

Hamza (Baltacı): 48b.

Hamza (Destvâncı): 6a, 14b, 35b.

Hançer/ler: 2a, 2b, 10a; - kını 2a, 4b;
Sultân Bâyezîd'in – sapı 33a; **Sultân
Mehmed'in -i** 5a.

Hân-oğlu: 17b.

Harbendebaşı: 16a; - Ese Bâli 11a.

Hasan (Baltacı Frenk): 26a.

Hasan (Derbân): 52b.

Hasan (Doğancıbaşı): 35a.

Hasan (Güzelce): 35b.

Hasan (Hâcı): 39a.

Hasan (Kündekârî): 33b.

Hasan (Rakkâs / Silahdâr Ağası): 53a.

Hasan Ağa: 26a, 28a, 31a, 32b.

Hasan Ağa (Hâcı): 33a.

Hasan Ağa (Koca): 25b.

Hasan Ağa (Mağrib'de): - -'nın
Defterdârı 8a.

Hasan Ağa (Yazıcı): 5a.

Hasan Bâli (Kuyumcu): 23a, 55b.

Hasan Cân: 2a, 51b.

Hasan Dede (Dervîş): 28b.

Hasan Kethudâ (Ulûfeciler Kethudâsı):
16b.

Hâsköyü: 38

Hatâyî (Mollâ): 49b.

Hatîb: merhûm Sultân Selîm –i 13a;
Sultân Mehmed –i 14a; Şâm Ümeyye? –
i 13b; Yanbolu –i 37a.

Hatîb-oğlu: 20b, 43a.

Hayâlî: Ön kapağın iç yüzü, 2a, 3a, 4b, 8a,
9a, 17b, 19a, 22b, 29a, 29b, 30a, 36a, 44b,
46b, 56a.

Haydar (Remmâl): 29b.

Haydar Ağa (Kapu Ağası): 17b, 25a, 26a,
40b, 50a.

Haydar Paşa: 54a.

Hayreddîn Beğ: - -'ün âdemi 17a.

Hayreddîn Paşa: 2a, 11a; - -'nın âdemi
12a; - -'nın çavuşu 30a; - -'nın kethudâsı
5b, 8a, 33b.

Hazîne: 10b; dış – ön kapağın iç yüzü,
14b, 61b, 62b; - kethudâsı 1b, 53a; -
oğları/ları 6b, 20a, 30b.

Hazînedâr: 4b; - ağa ek vesika.

Hazînedârbaşı: 39b.

Hekîm: - Muslihiddîn 6a, 35b; - Sinân
4a; Kaysun-oğlu - 35b, 37a; Yahûdî –
37a;

Hekîmbaşının oğlu: 4a.

Helvâ: - getüren 14b.

Helvâcî/lar: 19b, 20a, 38b; - Ali 17b; -
Mehmed 13b.

Hemdem (Neyzen): 30a.

Hıyâr: - getüren 8a, 31b, 39a, 39b, 47b.

Hızır Beğ: 17a.

Hızır İlyâs: - dervîşleri 30a; - ışıkları
43a; - kalenderleri 44b.

Hindî: 18a.

Hokka: 5b.

Hoşâb tası: arka kapağın iç yüzü.

Hurrem Beşe-oğlu kethudâsı: 38a.

Hüseyin: 28b, 38a.

Hüseyin (Bahkçı): 11b, 13a, 31a, 36b,
37b, 38a.

Hüseyin (Kuyumcu Çerkes): 22b.

Hüseyin (Destvânci): 35b.

Hüseyin (Kündekârî): 5b, 37b, 38a, 49a.

Hüseyin (Nâyzen): 8a.

Hüseyin Ağa (Çâşnîğr): 53a.

Hüseyin Ağa (Edirne Ağası): 46b.

Hüseyin Beğ: 29a.

**Hüseyin Beğ (Dâvud Paşa'nın
kapucıbaşısı):** 10b.

Hüsrev: 30b.

Hüsrev Paşa: - -'nın âdemi 15a, 18b; - -
'nın emîr-i âhûrbaşısı 18a; - -'nın
kehudâsı 11a.

I

Işıklar: 19a, 19b, 20b, 29b; **Ak-yazılı Baba'nın** –ı 29a; **Hızır İlyâs** –ı 43a; **Kızıl** – 22b; **yemiş getüren** - 19b.

İ

İbrâhîm Paşa: -'nın âdemi 16b; -'nin kulu yaycı Usta Ali 26b.

İbrâhîm Paşa (merhûm): -'nin kapucular kethudâsı 30b.

İç halkı: 33a.

İmâm: 19b; **Sultân Selîm'in** –ına 39b.

İmâm-ı Â'zam mütevellîsi: 2a.

İmâm hâce: 16a, 19b.

İnâyetî Acem: 3a; -oğlu 36a.

İncir: - getüren 24b, 40a, 48a.

İshâk (Cerrâh): 43b.

İskender (Baltacı): 25b, 26a, 29a.

İskender (Ûdçu): 30a.

İskender Ağa (Kapucıbaşı): 40a.

İskender Çelebi Bâğçesi: 49b,

İsmâ'îl (Zernişâncı): 3a, 6a.

İsmâ'ilçe ustası: 26a.

İspâhî: bkz. *Sipâhî/ler*

İznik: - Beği'n[in] âdemi 35a; -'den bir koca 21a; -'den bir silahdâr 21b; -'den üzüm getüren 24a; -'den yemiş getüren 22a.

K

Kadın (Mollâ): 9b.

Kadife: 24b; **kırmızı** – 3a.

Kâdir Çelebi: -'nin kethudâsı 25a.

Kaftan: ön kapağın iç yüzü, 5b, 9a, 14a, 17a, 19b, 20b, 22a, 24b, 29a, 35b, 40a, 41a, 41b, 46b, 48a, 50b, 52a.

Kâğıd: 25b.

Kalenderler: **Edirne** –i 36a; **Geyiklü Baba'nın** –i 51a; **Hızır İlyâs** –i 44b.

Kandî (Mollâ): 31b, 50a, 52a, 54a.

Kandîl: 9b.

Kapu ağası: 5b, 6b, 7a, 7b, 8a, 8b, 9a, 9b, 10a, 10b, 11a, 11b, 12a, 12b, 14a, 14b, 15a, 15b, 16b, 17a, 18b, 21a, 21b, 22a, 22b, 23a, 23b, 24a, 24b, 25b, 26b, 27a, 27b, 28a, 28b, 29a, 31a, 31b, 32a, 32b, 33a, 34b, 35a, 36a, 36b, 37a, 38a, 38b, 39a, 39b, 40a, 40b, 44a, 44b, 45a, 46b, 48b, 49a, 49b, 51a, 51b, 53a.

Kapu oğlanları: 34b, 44b, 51b, 53a.

Kapucular: 1b, 2b, 3b, 9a, 15b, 16a, 17b, 18a, 19b, 20a, 21a, 23b, 24a, 28a, 29b, 33a, 36b, 38a, 40b, 42b, 44b, 45a, 45b, 47a, 52a; **âhûr** –sı 25a; **ayva getüren** – 33b; **balık getüren** – 24b, 37a, 37b; **Dâvud Paşa'nın** –sı 10b; **Edirne** –sı 23b; **Edirne'ye giden** – 29a, 29b, 45a, 45b; **Eski Sarây** –sı 4a;

Hasan – 52b; **hünkâr –sı** 12a; **İstanbul’a giden** – 20b, 36b; **Karaman’a giden** – 22b; **kitâb getüren** – 13b; **Kulaksuz** – 52b; **Mehmed Beğ’in –sı** 11b; **otağcı** – 25a, 38a; **pîşkeş ile gelen** – 26b; **Sultân Bâyezîd –sı/ı** 41b, 42a, 42b, 43a, 43b, 44a, 45a, 45b, 46a, 46b, 47b, 48a, 49a, 49b, 50a, 50b, 51a, 51b, 52b, 53b, 54a, 54b, 55a, 55b, 56b; **Sultân Mehmed –sı/ı** 11b, 12a, 12b, 13a, 15b, 17a, 17b, 18a, 19a, 19b, 20b; **Sultân Mehmed’e giden** – 16a, 17a; **Sultân Selîm’e giden** – 14a, 15a, 15b, 23b, 26a, 28a, 37b; **Sultân Selîm’in –sı/ı** 10b, 15a, 18a, 18b, 21b, 22a, 22b, 23a, 23b, 24a, 25b, 26a, 26b, 27a, 28a, 28b, 29a, 29b, 30a, 30b, 31b, 32a, 32b, 33a, 33b, 34b, 35a, 35b, 37a, 39a, 39b, 40a, 40b, 41a, 41b, 42a, 42b, 43a, 43b, 44a, 45b, 46a, 46b, 47a, 47b, 48a, 48b, 49a, 49b, 50a, 50b, 53a, 53b, 54a, 54b, 55a, 55b; **şeftâlû getüren** – 50a; **tuhfe getüren** – 47a; **üzüm getüren** - 8a, 20a; - **kâtibi/yazıcısı** 17a, ek vesika; **Yûnus Ağa’nın –sı** 8b.

Kapucibaşı/lar: 4b; **Ahmed Paşa’nı –sı** 51a; **Budin Paşa[sı]’nın –sı** 17a; - **Behrâm Ağa** 14b; - **İskender** 40a; - **Mehmed Ağa** 9b, 25a, 32a; **Lutfî Paşa’nın –sı** 3b; **Rüstem Paşa’nın –sı** 3b, 15a, 16a, 17a, 20a, 30a, 31a, 33b, 34b, 35a, 36b, 45b, 54a; **Sultân Selîm’in –sı** 41a; **Süleymân Paşa’nın –sı** 20a, 28a; 38a; **veniçeri ağasının –sı** 38b, 46a, 53a.

Kapucular kethudâsı: 14a, 15a, 22b, 28a, 41a; **İbrâhîm Paşa’nın** - - 30b; **Rüstem**

Paşa’nın - - 5b, 11a, 14a, 14b, 23a; **Sultân Mustafâ’nın** - - 14a; **Sultân Selîm’in** - - 24a, 28b; **Süleymân Paşa’nın** - - 15a, 28a.

Kapudan: - âdemisi 48b, 54a, 55a; - **Beğ’in âdemi** 44b; - **kethudâsı** 41a; - **Mehmed Paşa’nın âdemisi** 48a.

Kara Bâlî Bâğçesi: 6b.

Kara Emîrze: 39a.

Kara Hasan: 47a.

Kara Memi (Nakkâs): 10a, 21a, 32a, 41b, 52a.

Kara Murâd: 2b, 47a.

Kara Yûsuf: 17b.

Karabeğ’in âdemi: 50b.

Karaca Ahmed Tekkesi: 24b.

Karaca Beğ âdemi: 35b.

Karagöz (Zernişâncı): 3a.

Karaman: -’a **giden kapucu** 22b; - **Beğlerbeğisi’nin âdemi** 51a; - **Beğlerbeğiliği’nden mütেকâ’id Sure Emîni Müretzâ** ek vesika.

Karanfil: 1b.

Kârhâne: 25a.

Karlı Beğ’in âdemi: 44a.

Karpuz: - **getüren** 8b, 19b, 48a.

Kâsım (Baltacı): 44a, 44b, 47a.

Kâsım (Cündî/Hâci): 52b.

Kâsım (Hâci): 16b.

Kāsım (Hakkâk): 33a.

Kāsım (Kıncı): 4b.

Kāsım (Sandıkçı): 2b.

Kāsım (Usta): 1b, 2a, 3b.

Kāsım Ağa: 25a, 25b, 26a, 27a, 28b, 29b, 30a, 30b, 31a, 32b, 37a, 43a, 44b, 46b, 47a, 47b, 48a, 48b, 49b.

Kāsım Beğ: 16a; -'in âdemi 18a.

Kāsım Beğ (Mohaç?-oğlu): 12a.

Kasîr: 13b.

Kassâb: 6a, 8b, 25b.

Kassâbbaşı: 35a, 44b.

Kavun/- getüren: 16b, 19b, 25a, 26a, 26b, 32b, 33a, 34a, 40b, 42b, 46b, 49b, 50a, 50b, 51a, 52a.

Kavuncu/ - koca: 3b, 20b, 26a, 26b, 28a, 31a, 32b, 33a, 37b, 40b, 42b, 50a; - oğlu 9a, 10b, 43a.

Kaya Bâlî (Kılavuz): 37a.

Kayık topları: 2b, 31b.

Kaysûn-oğlu: 35b, 37a.

Kefe Beği: 23a.

Kehhâl karı: 13b.

Kemer: 2a, 8b; - pulu 2b.

Kendîr?: 4b, 6b.

Kestane/- getüren: 13a.

Keşîş/ler: 14b; ? -i 45b; **Patri** – 14b; **pîşkeş getüren** - 19b.

Kethudâ: 49a; **Ahmed Paşa'nın -sı** 35a, 44a; **âhûr -sı** 4b; **Ali** – 6a; **Ali Paşa'nın -sı** 36a; **Ayaz Paşa-oğlu -sı** 38a; **baltacılar -sı** 25a, 26b, 28a, 32b, 42a, 43b, 44a, 44b, 50a, 50b; **bostancılar -sı** 5b, 12a, 28a, 29b; **Dâvud Paşa'nın -sı** 23a, 31a; **derziler -sı** arka kapağın iç yüzü; **Edirne bostancılar -sı** 3b, 8a, 19b, 20b, 33a, 39b, 47b; **Hasan** – 16b; **Hayreddin Paşa'nın -sı** 5b, 8a, 33b; **Hazîne -sı** 1b, 53a; **Hurrem Beşe-oğlu -sı** 38a; **Hüsrev Paşa'nın -sı** 11a; **İbrâhim Paşa'nın kapucular -sı** 30b; **İstanbul bostancılar -sı** 20b, 43a; **Kâdir Çelebi'nin -sı** 25a; **kapucular -sı** 14a, 15a, 22b, 28a; **kapudan -sı** 41a; **Kāsım Beğ'in -sı** 18a; - **Sinan Ağa** 28a, 29a; **Kîlâr -sı** 53a; **Mehmed Paşa'nın -sı** 11a, 19b, 20a, 36b, 52b; **merdânlar -sı** 53a; **mu'temedler -sı** 28a; **peykbaşının -sı** 25b; **Revân -sı** 37b; **Rüstem Paşa'nın -sı** 2b, 5b, 8b, 11a, 14b, 17a, 22a, 23a, 25b, 29a, 50b; **sârvânlar -sı** 20b; **Sultan Mustafa'nın kapucular -sı** 14a; **Sultan Selîm'in kapucular -sı** 24a, 28b; **Süleyman** – 6b; **Süleyman Paşa'nın -sı** 10b, 14a, 15a, 19b.

Kılıç/lar: 4b, 8b, 10a, 18a, 30a, 31a, 47a; - **rahtı** 4a, 4b; - **yazısı** 53b, 54b.

Kısaç/lar: 3a.

Kızılık: - getüren: 24b.

Kîlâr: -'dan çıkan **Helvâcı Ali** 17b; -'dan çıkan **Murâd** 52b; -'dan çıkan **Nezîr** 53a; - **kethudâsı** 53a; - **oğlanları** 20a.

Kîlârcı: 46b; **üzüm getüren** – 48a.

Kîlârcıbaşı: 4a, 5a, 18b, 21a, 23b;
Semendre Beği'n[in] –sı 14b; **Süleymân Paşa'nın –sı** 18a.

Kiraz/- getüren: 16a, 23b, 30b.

Kiriş: 9b, 35a; **çeng –i** 35a, 40b.

Kitâb/- getüren: 9b, 13b, 18b, 23b, 36a; -
tezhîbi 32a.

Koca sarâydâr: 31a.

Kolçak: 6a.

Korucu/lar: 20a, 37a, 47a; - **Sinân** 35b.

Koruk/- getüren: 23b, 31b, 39b.

Koşu: 30b, 52a, 53a; -**cu** 31a.

Kozbekçi/ler: 24a, 30a, 36b, 44a, 53a.

Köprü: 26b.

Kula? Emîri: 23a.

Kulaksuz (derbân): 52b.

Kumaş/lar: 1b, 3a, 4a, 7b, 9a, 12b, 21a,
21b, 22a, 39b, 40b, 41a, 41b, 42a, 47a, 47b,
48b, 51a, 51b, 53b, 55a, arka kapağın iç
yüzü.

Kurd Bâlî: 25b.

Kuş: 43b, 46a.

Kuşak/lar: 4b, 5a, 8a, 12b, 21b, 32b, 35b,
44b, 49a.

Kuşçular: 37a.

Kuyumcu: - **Çerkes Hüseyin** 22b; -
esbâbı 3a; - **Hasan Bâlî** 23a, 55b.

Kuyumcubaşı: 2a, 8b, 23a, 26b, 31a, 33a.

Kuzu/- getüren: 45b.

Küçük Oda'nın hâfızı: 21b.

Kündekârî: - **Hasan** 33b; - **Hüseyin** 5b,
37b, 38a, 49a; - **ustası** 11b, 46b.

Kürekçiler: 3a.

Kürk/ler: 12a.

L

La'l: 23a, 26b.

Lâle: - **getüren** 34a.

Leğen: arka kapağın iç yüzü.

Lutfî Beğ (Defterdâr): 17b, 19a.

Lutfî Paşa: - -'nın **çâşnîgîrbaşısı** 5b; - -
'nın **kapucubaşısı** 3b; - -'nın **vekîl-i harcı**
3b.

M

Mahfî (şâ'ir): 23a.

Mahmûd: 15a.

Mahmûd (Câmcı Hâcı): 32b.

Mahmûd Ağa: 26b, 27a.

Mahmûz: 5a, 9a, 12b, 22a, 22b.

Mamak: - ustası 4b, 8b, 20b, 28a, 38a, 47b.

Mandıracı: 4a.

Maşraba: 32b, arka kapağın iç yüzü.

Matara: 26b; çukadâr –sı 55b.

Mataracı: - Bâlî 4a; - Mehmed 17b.

Matbah emîni (Sultân Selîm'in): 12b.

Matrakçı Nasûh: 3b.

Mecmu'a/- yazan: 46b, 54a.

Meç bıçağı: 2a.

Mehmed (Fâtih Sultân): - - Hatîbi: 14a.

Mehmed (Hâci): 6a, 21b.

Mehmed (Kâtib/Hâci): 22b, 23b, 24b, 26a, 32b, 36a, 39a, 41b.

Mehmed (Sultân): Ön kapağın iç yüzü, 5b; - - Câmî'î 47b; - - çalcıları 18b; - -'e giden kapucu 16a; - -'in çavuşu 12b; - -'in dîvidi 4b; - -'in hançeri 5a; - -'in kapucusı/ları 11b, 12a, 12b, 13a, 13b, 15b, 17a, 17b, 18a, 19a, 19b, 20b; - -'in kılıc rahtı 4b; - -'in kolçağı 6a; - -'in oğlanları 9a.

Mehmed (Zernişâncı): 4b.

Mehmed Ağa: 23a, 28b, 31a, 41b, 44a, 47b, 48a, 48b, 49a, 50a.

Mehmed Ağa (Kapucıbaşı): 9b, 25a, 32a.

Mehmed Ağa (Küçük): 49b.

Mehmed Ağa (Ulûfeciler Ağası): 13a.

Mehmed Beğ: - -'in âdemi 15a; - -'in çavuşu 14b; - -'in kapucusı 11b.

Mehmed Paşa: - -'nın âdemi 17b, 39a, 43a, 48a; - -'nın kethudâsı 11a, 19b, 20a, 36b, 52b; - -'nın voyvodası 16b.

Mehmed Subaşı: 14b.

Mehter/ler: 2b, 4b, 17a; yeniçeri ağasının –i 23b.

Mehterbaşı: Rüstem Paşa'nın –sı 20a.

Mekke: 8b, 39b.

Menemen kâli: 5b, 33a.

Mes'ûd (Zernişâncı): 2b, 3a, 4a, 4b, 8a, 8b, 23a, 26a, 35b.

Meyve/- getüren: 45a, 46b, 47a.

Mısır: 23b; - harâcı 6a, 10a; -'dan fidan getüren 39a.

Miskâlcı: 4a, 11a, 13a.

Mollâ: - Ârifî 53b; Aşkî 36a, 43b; - Bahârî 33a; - Bâyezîd 22b, 35b; - Atâyî 49b; - kadın 9b; - Kandî 31b, 50a, 52a, 54a; - kızı şâ'ir: 9a; - Sinân: 3b.

Mu'allim: 11b; - Arab 32b.

Muhzır/lar: 11b, 15b, 33b, 37a, 38b, 46a, 47b, 50b; yeniçeri –ı 35b, 40b, 47b, 51a, 53b, 54a, 54b, 55b.

Mûmcu-oğlu: 3b.

Murâd (Kîlâr'dan çıkan): 52b.

Murâd Ağa (Sultân Selîm'e giden): 22a.

Murâd Ağa (Odada): 31b.

Murâd Beğ: - -'in voyvodası 17a.

Mûsâ Peygamber türbedârı: 44a.

Mushâf: 11b.

Muslihiddîn: 25b, 28a.

Muslihiddîn (Hekîm): 6a, 35b.

Mustafa: 20a

Mustafa (Arnavud): 44b.

Mustafa (Beneklü): 18b.

Mustafa (Kûfteci): 9a, 9b, 10b, 12b, 22a, 22b, 28b.

Mustafa (Sultân): - -'nın kapucular kethudâsı 14a.

Mustafa Ağa: 51b, 52a.

Mustafa Beğ (Abdurrahmân karındaşı): 20b.

Mustafa Çelebi (kumaşçı): 1b.

Mustafa Çelebi (Nâyzân): 27a, 33a.

Mü'ezzin/ler: 2b, 3b, 6a, 7a, 8a, 10a, 14a, 15b, 25b, 28a, 37a, 37b, 42a, 45b.

Müselmân olan Cihûd: 26b.

N

Nacak: 6a.

Nasûh (Oda oğlanı): 28a, 39a.

Nâtırlar: 2b.

Necmeddîn (Müneccim): 13b.

Nevbethâne: 16b.

Neyzen Dede: 10b.

Nezîr (Kîlâr'dan çıkan): 53a.

Nilüfer/- getüren: 4a.

Nişâncı: 13b.

Niyâzî: 52a.

O

Oda: Büyük - doğancıları 48b; - oğlanı Nasûh 28a; - oğlanı Rıdvân 53b; - oğlanları 20a.

Odabaşı: bkz. Bîhrûz Ağa

Oğlak/- getüre: 39b, 45a, 46b.

Oğlan/lar: 1b, 2a, 4b, 17a, 26a, 29b, 46b, 47a, 47b, 49a, 49b, 50a, 52a, 52b, 53a; **bostân** -ı 47b; **Büyük Oda** -ı 20a; **düş gören** - 27a, 52a; **Hazîne** -ı 6b, 20a; **Hazîne** -ı Sührâb 30b; **kapu** -ı 34b, 44b, 51b, 53a; **kapu** -ı Sinân 44b; **Kîlâr** -ı 20a; **Oda** -ı 20a; **Oda** -ı Nasûh 28a; **Oda** -ı Rıdvân 53b; **Sipâhî** -ı 16a; **Sultân Selîm** -ı 9a.

Ok/lar: 11b.

Osmân Ağa (Dârü's-sa'âde Ağası): ek vesika

Osmân Mey? Baba'nın dervîşleri: 43a.

Osmân Şâh: 17a.

Otağcı Kapucular/Otağ Kapucuları: 25a, 38a.

Ö

Öd ağacı: 1b.

Öksüz civân: 52b.

Ömer (Usta): 13b.

P

Patri (Keşîş): 14b.

Pertev? (Destvâneci Doğancı): 51b.

Pertev Ağa (Yeniçeri Ağası): 19b, 24a, 32a.

Pervâne (Bülbülcü): 38a.

Peyk/ler: 25b, 29b

Peykbaşı: 9a, 25b.

Peynir/- getüren: 11a.

Pîrî (Buhûrcu): 36a, 54a.

Pîrî Re'îs: 3a.

Pîrûze/ler: 2b, 3a, 8a, 8b, 10a, 13a, 23a, 26a, 26b, 27b, 54a, 54b.

Pîşkeş: - getüren/ler 10a, 19b, 20a, 27a, 28a, 31a, 31b, 45a, 51a, 53a; - getüren bostâncılar 53a; - getüren dervîşler 20b; - getüren kâfirler 38a; - getüren keşîşler

19b; - getüren sipâhi 5a; - ile gelen kapucu 26b.

Poyraz Sinân: 44a.

Pûlâd: 26a.

R

Raht/lar: 11a, 13b.

Rahtvân/lar: 4b, 22a, 30a, 52a.

Remmâl: 3a, 5b, 16b, 19b, 22b, 29b, 30b, 44b, 46b.

Remz okuyucular: 36a, 44b, 53b.

Reşîd (sipâhî): 52b.

Rıdvân (Oda oğlanı): 53b.

Rikâbdâr Ağa: 24b, 27b, 30a, 30b, 31a, 32a, 33a.

Rüstem Ağa: 43b, 46a.

Rüstem Ağa (Kapucibaşı/Bevvâblar Ağası): 29a, 31a, 38b, 49b.

Rüstem Ağa (Silahdâr): 21a.

Rüstem Paşa: 7a, 56b; - -'nın âdemi/leri 8b, 19a, 28b, 29a, 29b, 33b, 35a, 37b, 43b, 44b, 50b, 53b, 54a, 54b, 55a, 55b; - -'nın çakırcıbaşısı 2b; - -'nın çavuşu 56a; - -'nın dülgerleri 16b; - -'nın emîr-i âhûrbaşısı 2b, 3b; - -'nın kapu ağası 49a; - -'nın kapucibaşısı 3b, 15a, 16a, 20a, 30a, 31a, 33b, 34b, 35a, 36b, 45b, 54a; - -'nın kapucular kethudâsı 5b, 11a, 14a, 14b,

23a; - -'nın kardaşı Sinân Beğ 49a; - -
kethudâsı 2b, 5b, 8b, 11a, 17a, 22a, 25b,
29a, 50b; - -'nın mehterbaşısı 20a; - -'nın
sarı çavuşu 24b.

S

Sâ'at: 5b; - zarfı 2a.

Sadak sapı: 2a.

Sahan: arka kapağın iç yüzü.

Sakkabaşı: 26a.

Sâlih Re'îs: 54b.

Samut Baba'nın dervîşleri: 24a.

Sancak: 55b.

Sandık/lar: 11b, 21b, 62b; -çe 23a.

Sarây Ağası: 11b, 27a, 34b, 42a, 48a;
İstanbul - - 13b.

Sarâydâr: 14a, 45a; **Edirne** -ı 38a; **koca**
- 31a; -'ın iki oğlu 37b; **Yanbolu** -ı 3b.

Sâzendeler: 16b, 25b; **dış** - 5b, 6b, 14a,
15a, 19a, 28a, 45a; **iç** - 2b.

Segbânlar: 2b, 11a.

Sehâbî: 36a, 37b, 44a, 46a, 47a, 53b, 54b.

Selîm (Sultân): Ön kapağın iç yüzü, 5b,
25a, 32b; - -'e giden kapucı/lar 14a, 15b,
23b, 26a, 28a, 30b, 37b; - -'e giden **Murâd**
Ağa 22a; - -'in âdemi/leri 12b, 13a, 15a,
29b, 32b, 41a, 52a; - -'in çavuşu/ları 17a,

18b, 19a, 19b, 21a, 45a; - -'in emîr-i
âhûrbaşısı 24b; - -'in **Kapucıbaşısı** 41a; -
- 'in kapucular kethudâsı 24a; - -'in
kapucular kethudâsının yazıcısı 28b; - -
'in kapucısı/ları 10b, 15a, 18a, 21b, 22a,
22b, 23a, 23b, 24a, 25b, 26a, 26b, 27a, 28a,
28b, 29a, 29b, 30a, 30b, 31b, 32a, 32b, 33a,
33b, 34b, 35a, 35b, 37a, 39a, 39b, 40a, 40b,
41a, 41b, 42a, 42b, 43a, 43b, 44a, 45a, 45b,
46a, 46b, 47a, 47b, 48a, 48b, 49a, 50a, 50b,
53a, 53b, 54a, 54b, 55a, 55b; - -'in
karcıbaşısı? 52a; - -'in **Lâlâsı'nın oğlu**
14a; - -'in matbah emîni 12b; - -'in mîr-i
alemi 22a, 40a; - -'in oğlanları 9a; - -'in
rahtvânı 52a; - -'in sâ'ati 5b; - -'in
yazıcısı 33b, 40b, 49b, 50b; - - şâ'iri **Celâlî**
48a; - - yazusu 36b.

Selîm (merhûm Sultân): - -'in imâmı
39a; - - musâhibi ... **Çelebi** 44a.

Serçe/- getüren: 17b, 18a.

Seyisler halîfesi: 15a.

Sırapınar: 8b, 32a, 40a, 48b.

Silahdâr ağa: 27a, 32b, 33b, 35a, 39a,
39b, 40a, 40b, 41a, 41b, 42a, 42b, 43a, 43b,
45b, 46a, 46b, 47a, 47b.

Silahdâr/lar: 3b, 13a, 15a, 16a, 17a, 17b,
18a, 20a, 21b, 28a, 53a; - ağası 4a, 25b; -
Ağası Rakkâs Hasan 53a; - **Delü Ali** 14a;
kal'alar sûretin tasvîr iden - 19a;
Rüstem Ağa - 21a.

Sinân (Hekîm): 4a.

Sinân (Kapu oğlanı): 44b.

Sinân (Korucu): 35b.

Sinân (Mihaliçli Usta): 49a.

Sinân (Mollâ): 3b.

Sinân (Müezzin): 18b, 29b, 45b.

Sinân (Odalı): 46b, 55a.

Sinân Ağa: 26a, 26b, 28a, 28b, 29a, 30a, 31b, 43a, 43b, 44a, 44b, 46a, 47a, 48a, 52a.

Sinân Ağa (Arab): 25b.

Sinân Ağa (Çerkes): 48b, 52a.

Sinân Ağa (Kethudâ): 28a, 29a.

Sinân Ağa (Küçük Sarı): 42a, 42b.

Sinân Bâlî: 25b, 28a.

Sinân Beğ (Rüstem Paşa karındaşı): 49a.

Sinân Paşa: 35a; - -'nın âdemleri 41b.

Sînî: 9a, arka kapağın iç yüzü.

Sipâhi/ler: 3b, 5a, 6b, 16a, 17b, 21a, 28a, 31b, 37b, 44a, 47a, 51a, 52b; **elma getüren** - 51b; **fişek atduran** - 8b; **incîr getüren** - 40a; **Kılâr'dan çıkan** - 17b; **kitâb getüren** 18b; **pişkeş getüren** - 5a; **Reşîd nâm** - 52b; **Sührâb adlu** - 30b; - **ağası** 29a, 37b; - **engûr âverde** 42b; - **oğlanları** 16a; **tazî getüren** - 52b; **Yanbolu'da** - 3b; **yemiş getüren** - 20a.

Solaklar: 2b.

Sultân Bâyezîd: bkz. *Bâyezîd (Sultân)*

Sultân Cihângîr: bkz. *Cihângîr (Sultân)*

Sultân Mehmed: bkz. *Mehmed (Sultân)*

Sultân Mehmed (Fâtih): bkz. *Mehmed (Fâtih Sultân)*

Sultân Mustafa: bkz. *Mustafa (Sultân)*

Sultân Selîm: bkz. *Selîm (Sultân)*

Sultân Selîm (merhûm): bkz. *Selîm (merhûm Sultân)*

Sultâniye: 1b; - **Ustası** 44b.

Suyolcu: 31a.

Sührâb (Hazîne oğlanı): 30b.

Süleymân (Baltacı): 42b.

Süleymân (Kethudâ): 6b.

Süleymân Paşa: 4a; - -'nın âdemi 14a, 24a; - -'nın çâşnigîrbaşısı 5a, 7b; - -'nın kapucubaşısı 18a, 20a, 28a; - -'nın kapucular kethudâsı 14a, 15a, 19b; - -'nın kethudâsı 10b, 19b; - -'nın kılârcubaşısı 18a.

Sünbül Halîfe'nin dervîşleri: 2b.

Ş

Şa'bân (Kapuci): 37a.

Şâh Mehmed (Nakkâş): 2b, 3a, 6a, 7b, 9b, 11b.

Şâh Mehmed (Zernişâncı): 3a, 8a, 22b, 26a, 26b, 27a, 35b, 54a.

Şâhincibaşı: 12a, 18a, 23a, 29a, 31a, 43b, 46a; - -'nın âdemi 32b, 36b, 48b; - -'nın karındaşı Ahmed Ağa 29a.

Şâhnâme: 1b.

Şâhzâde: bkz. *Şehzâde/ler*

Şâm Ümeyye hafîbi: 13b.

Şâtır: 7b.

Şeftâlû/- getüren: 24b, 33b, 50a, 51b.

Şehremîni: 28b.

Şehsuvâr: 11b.

Şehir: -lü 53a; - kâdisının âdemi 47a.

Şehzâde/ler: -e giden ağalar 9b; -nin hâcesi 20b; - konduğu hâne sâhibi 20a.

Şem'dân/lar: 8b, 27a, 27b, 32a, arka kapağın iç yüzü.

Şemse/ler: 2a.

Şevkî (şâ'ir): 48a.

Şeyh İbrâhim'in kız karındaşı: 8b.

Şeyh İlâhî Tekkesi: 25a.

Şîrvân-zâde: 2a.

T

Tablbâz: 3a.

Tanbûre: 8a.

Tavukçu: 30a; -başı 35a.

Tazı/lar/- getüren: 4a, 36b, 46a, 49b, 52b.

Tazı halkası: 22a.

Tekke: Karaca Ahmed –si 24b; **Şeyh İlâhî –si** 25a; **-nişîn koca** 33b; **- sâhibi** 20a.

Tepsi: arka kapağın iç yüzü.

Tereyağı: - getüren 20a.

Tumansuz (Bülbülcü): 3a, 4b, 9a.

Topuklu (Çavuş): 20b.

Turna/- getüren: 11b, 22b, 43b, 44b, 45b.

Turşu/- getüren: 8b, 44b, 51a; **üzüm – su/getüren** 28b, 33b.

Turşucu üsküresi: arka kapağın iç yüzü.

Turunc/- getüren: 18a, 45a, 47b, 50a.

Tüfeng: 4a, 16a.

U

Uğraş Köyü: 38b.

Urum-ili Beğlerbeğisi: - -'nin âdemi 44b, 54b; - - emîr-i âhuru 17a.

Urum tutsak: 15b.

Usta: 28b; **bâğçe –sı** 26a; **Çömlekçi –sı** 20b, 24a, 28a, 29b, 42b, 43a, 44b, 47b;

Halkalı –sı 47a; **İsmâ'ilçe –sı** 11a, 28a;

Mamak –sı 4b, 8b, 20b, 28a, 38a, 47b;

kavun getüren – 40b, 50a, 50b; **Sultâniye –sı** 44b; - **Ahmed (Yaycı)** 33a; - **Ali (Cerrâh)** 1b; - **Ali (Yaycı, İbrâhîm Paşa kulu)** 26b; - **Dâvud (Okçu)** 12b; - **Gülâbî** 43b, 51b; - **Kâsım** 1b, 2a, 3b; - **Ömer** 13b;

- **Sinân (Çömlekçi)** 13a; - **Sinân (Mihaliçli)** 49a; **yemiş getüren** - 49a.

Ü

Üsküf: 25a, 33b, 48b.

Üzengü: 39b, 53b, 55a, 55b.

Üzüm/- getüren: 6a, 8a, 8b, 12b, 20a, 22b, 23a, 24a, 24b, 30b, 31b, 32a, 33b, 34b, 36a, 39a, 40a, 46a, 48a, 48b, 54a.

V

Velî Beğ: 33a.

Y

Yağ/- getüren: 21b.

Yahûdî hekîm: 37a.

Yahyâ (Hâci): 8b.

Ya'küb Ağa: 41a, 44b, 52b.

Ya'küb Ağa (Küçük): 25b, 28b, 29b, 30a, 30b, 31a, 31b, 32a, 32b, 33b, 34b, 35a, 35b, 36a, 36b, 38b, 39a, 39b, 40b, 41a,

42b, 43a, 43b, 44a, 44b, 45b, 46b, 47b, 48a, 48b, 49a, 50a, 52a, 53a, 53b.

Yâkût/lar: 2a, 23a, 49a, 50b.

Yanbolu: 3b, 36b, 44b; -'da bir sipâhî 3b; -'dan turna getüren 45b; - **dülgerleri** 37b; - **hafîbi ve mü'ezzini** 37a; - **Sarâyı** 36b; - **sarâydârı** 3b, 37a; - **sarâydârı kapu ağası** 36b; - **sarâydârı oğlu** 30a.

Yarak/- getüren: 46b.

Yay/lar: 27a.

Yemiş/- getüren: 11b, 16b, 18a, 18b, 20a, 22a, 27a, 30b, 33a, 37b, 48a, 49a, 52b.

Yeniçeri/ler: 11a, 11b, 15b, 16b, 17a, 18a, 18b, 23b, 28a, 30b, 35b, 37a, 38b, 40a, 40b, 44a, 45b, 47a; **büryân tavuğu getüren** - 45a; **kılıçları ufanan** - 18a; **kiraz getüren** - 30b; **meyve getüren** - 45a; **tazi getüren** - 4a; **yaralu** - 15b, 16b, 17a, 18b; **yemiş getüren** - 18a; - **bölükbaşları** 15a; - **muhtesibbaşları** 15a; - **muhırı/ları** 47b, 51a, 53b, 54a, 54b, 55b.

Yeniçeri Ağası: 2a, 5a, 7a, 10a, 13b, 19a, 27b, 29a, 49b, 56a; - -'nın âdemi 43b; - -'nın kapucıbaşısı 38b, 46a, 53a; - -'nın mehterleri 23b.

Yeni-hisâr: - **âdemi** 41a; - **dizdârı** 21b, 26b.

Yeşim: 34b.

Yoğurtçubaşı: 23b, 36a, 55a.

Yorgan/lar: 9b.

Yûnus (Doğancı): 46b.

Yûnus (Dragoman): 3a.

Yûnus Ağa: 8b.

Yûnus Ağa (Edirne Ağası): 20b.

Yûsuf (Doğancı): 28b, 45b, 52b.

Yûsuf (Kara): 17b.

Yûsuf Ağa: 29b, 30a, 31a, 41a, 41b, 47a.

Yüzük: 53b.

Z

Zâhid: 26b; - oğlu 35b.

Zapo dilsüzün babası: 33a.

Zehgîr: 26a, 27a.

Zernişâncı: - Cemâle'd-dîn 3a; - Emîr 13b; - İsmâ'îl 3a, 6a; - Karagöz 3a; - Mes'ûd 2b, 3a, 4a, 4b, 8a, 8b, 23a, 26a, 35b; - Şâh Mehmed 3a, 4b, 8a, 22b, 26a, 26b, 27a, 35b, 54a.

Zurnazenler: 6b, 7a, 14a, 20a.

Zurzu (kâfir): 33b.

Zümürüd/ler: 9b.

Zvornik Beğ'ün âdemi: 18b.

EKLER

Ek 1: TSMA.d. 1992 Numaralı Filori Defteri, Kapak

دضا ما مذکورک در حق کوشش
 هر و پای کس اوست که کوشش
 فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 اوستو بلبله بار اولدغی
 کیم یال بکر فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 بکر فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 شکر فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 بو کوشش بکر فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 بکر فلوری انعام اولدغی

۱۰۰۹ فلوری یوشه قدر

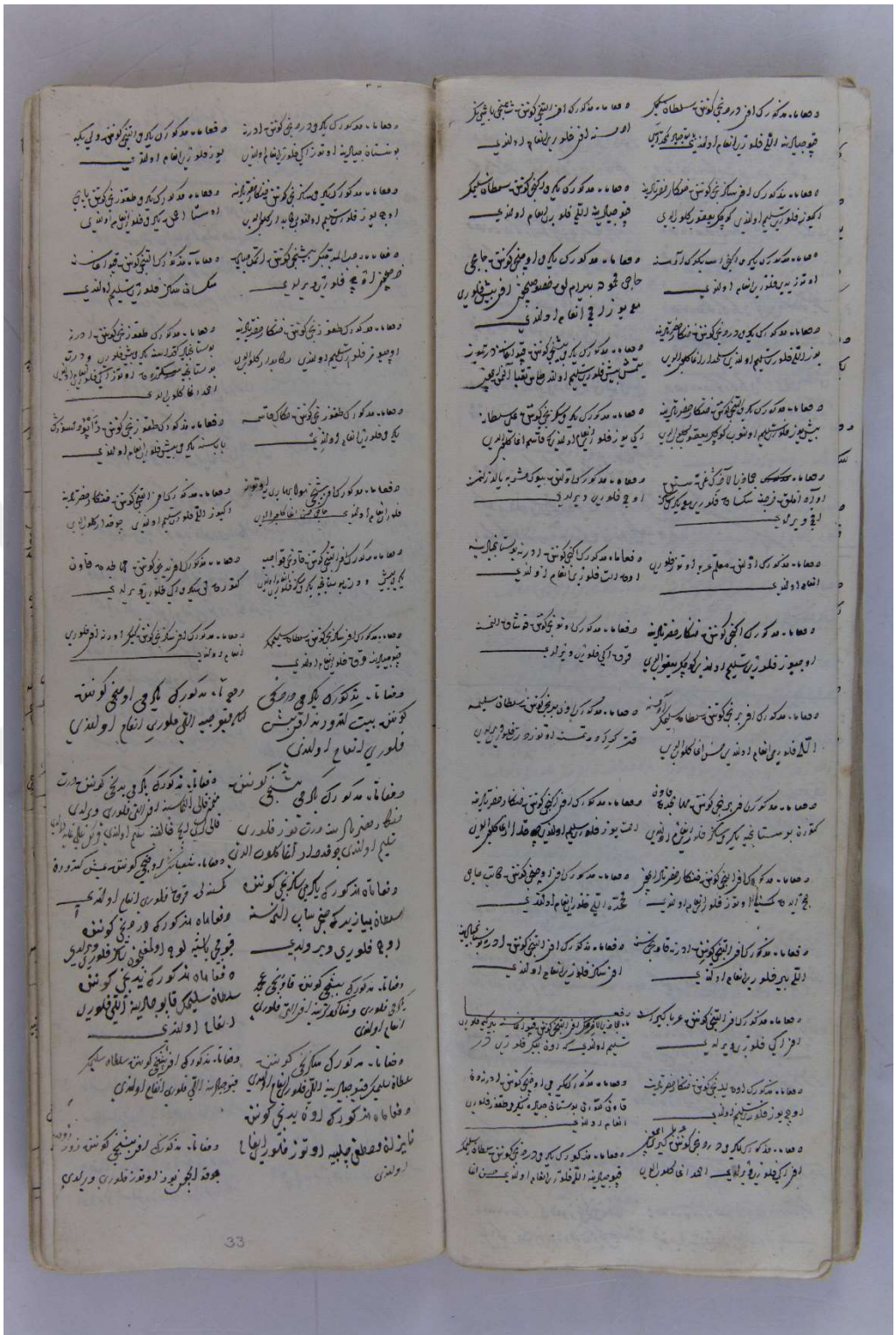
دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی

دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی

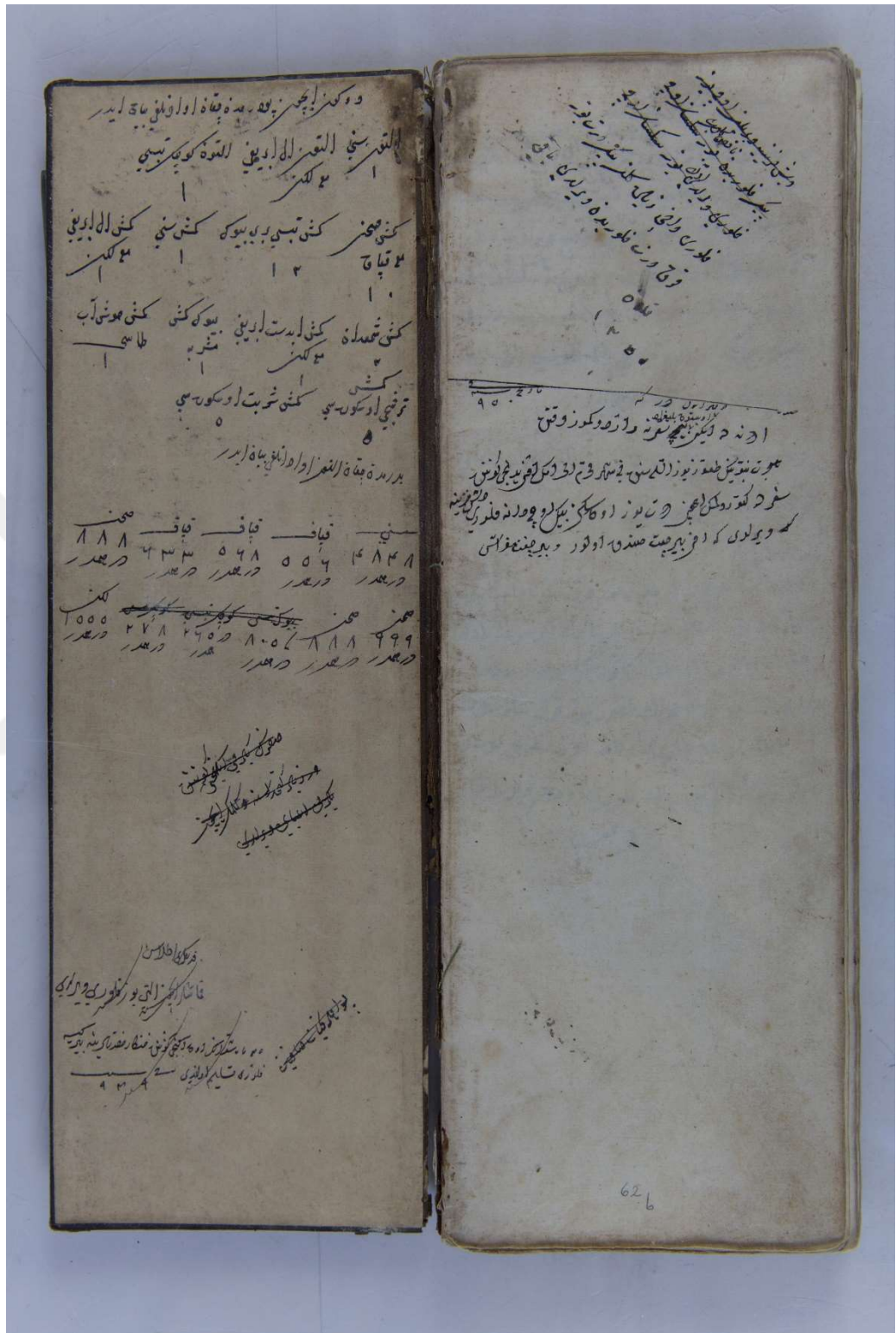
دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی

دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی
 دضا ما مذکورک در حق کوشش
 او تو فلوری انعام اولدغی

Ek 3: TSMA.d. 1992 Numaralı Filori Defteri vr. 18b-19a.

Ek 4: TSMA.d. 1992 Numaralı Filori Defteri vr. 32b-33a.

Ek 5: TSMA.d. 1992 Numaralı Filori Defteri vr. 62b-iç kapak.